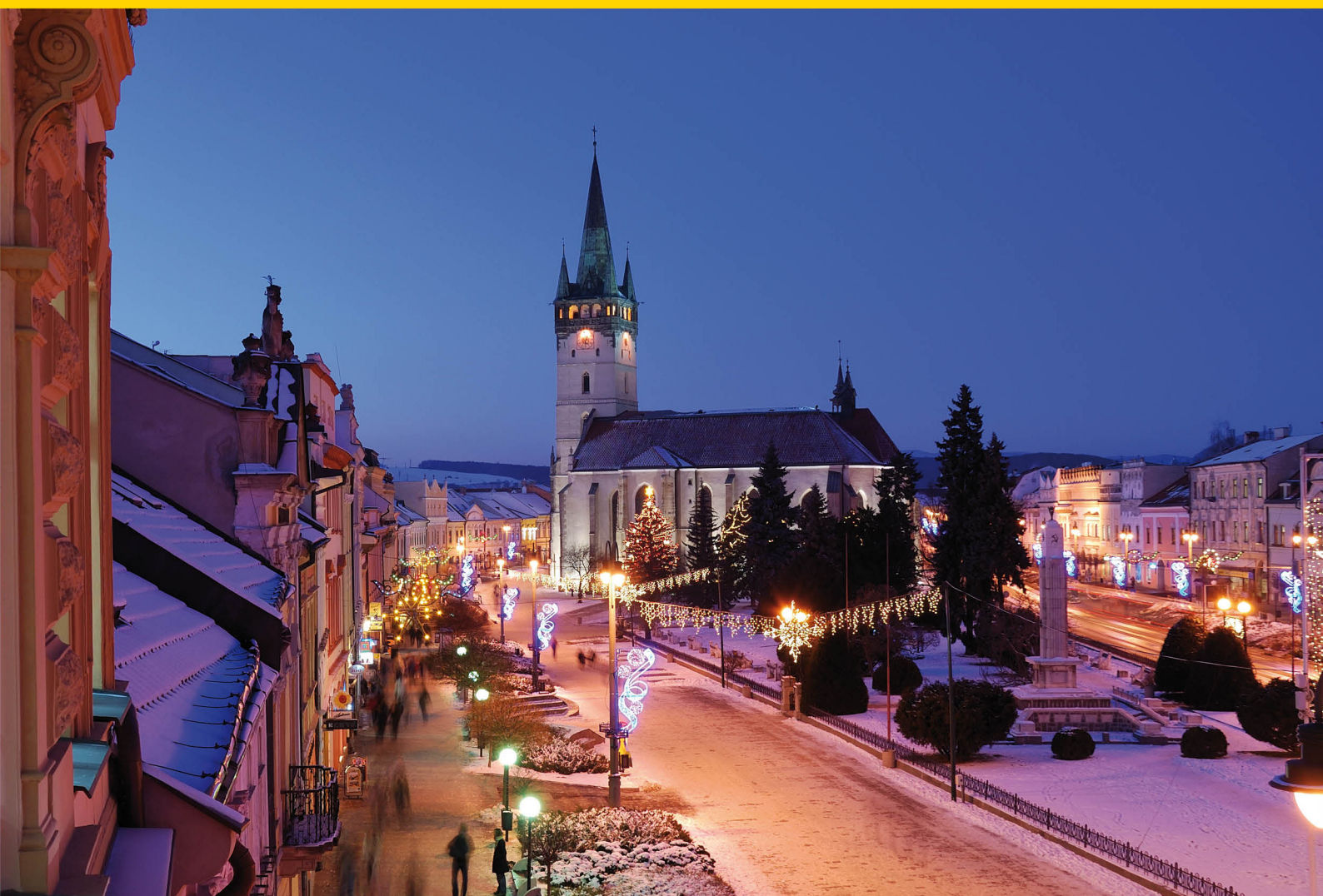

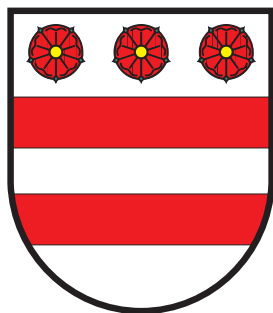
PROGRAM ROZVOJA MESTA PREŠOV

NA ROKY 2015 – 2020
S VÝHLÁDOM DO ROKU 2025

PROGRAM ROZVOJA MESTA PREŠOV

**NA ROKY 2015 - 2020
S VÝHLÁDOM DO ROKU 2025**

Zadávatel' strategického dokumentu:

Mesto Prešov
Hlavná 73
080 01 Prešov

Odborná pomoc v procese spracovania:

Ing. Zuzana Záborská

Spolupracovali:

Mgr. Michal Schvalb, KRI

RNDr. Andrej Šteiner, PhD., KRI

členovia tematických pracovných skupín (viď. Príloha 3 tohto dokumentu)

Korektúra textu:

Mgr. Andrea Sivaničová

Grafická úprava a tlač:

Adin, s.r.o., Dubová 6484/2, 080 01 Prešov

POĎAKOVANIE

Ďakujeme všetkým, ktorí spolupracovali na príprave strategického dokumentu a odbornými radami, usmerneniami, podnetmi a svojím časom prispeli k spracovaniu Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025.

Názov	Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2025
Územné vymedzenie:	Mesto Prešov
Územný plán obce/VÚC schválený:	áno - nie
Dátum schválenia PRM:	25.01.2016
Dátum platnosti:	od 25.01.2016 do 31.12.2020
Verzia ¹	1.0
Publikovaný verejne:	19.01.2016

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

OBSAH

1 ÚVOD	7
1.1 ZÁMER SPRACOVANIA	7
1.2 DOKUMENT A JEHO ŠTRUKTÚRA	7
1.3 PROCES SPRACOVANIA DOKUMENTU	10
1.3.1 Pracovné skupiny a zapojenie verejnosti.....	10
1.3.2 Riadiaci tím	11
2 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	12
2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA PREŠOV	12
2.1.1 Poloha, dostupnosť mesta a prírodné podmienky	12
2.1.2 Symboly mesta	12
2.1.3 Partnerské mestá Prešova a medzinárodná spolupráca	13
2.2 VYHODNOTENIE PLNENIA CIEĽOV PHSR MESTA PREŠOV 2008 – 2013	13
2.3 ANALÝZA VNÚTORNÉHO A VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	14
2.3.1 Demografický vývoj.....	14
2.3.2 Bývanie.....	18
2.3.3 Hospodárska základňa a miestna ekonomika	20
2.3.4 Cestovný ruch.....	28
2.3.5 Školstvo	30
2.3.6 Kultúra, šport a trávenie voľného času	33
2.3.7 Sociálna starostlivosť	39
2.3.8 Doprava	41
2.3.9 Životné prostredie	51
2.3.10 Bezpečnosť.....	55
2.3.11 Samospráva - inštitucionálne kapacity	62
2.4 SWOT ANALÝZA	65
2.4.1 SWOT analýza - EKONOMICKÝ ROZVOJ.....	66
2.4.2 SWOT analýza - CESTOVNÝ RUCH	67
2.4.3 SWOT analýza - KULTÚRA	68
2.4.4 SWOT analýza - ŠPORT.....	69
2.4.5 SWOT analýza - VZDELÁVANIE	70
2.4.6 SWOT analýza - SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ.....	71
2.4.7 SWOT analýza - DOPRAVA	72
2.4.8 SWOT analýza - ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	73
2.4.9 SWOT analýza - BEZPEČNOSŤ	74
2.4.10 SWOT analýza - SAMOSPRÁVA.....	75
3 STRATEGICKÁ ČASŤ	76
3.1 VÍZIA MESTA PREŠOV S VÝHLADOM DO ROKU 2025.....	76
3.2 CIELE ROZVOJA MESTA	77

4	PROGRAMOVÁ ČASŤ	79
4.1	PROGRAMOVÉ OBLASTI ROZVOJA MESTA PREŠOV	79
	<i>EKONOMICKÝ ROZVOJ</i>	<i>80</i>
	<i>DOPRAVA</i>	<i>83</i>
	<i>ŽIVOTNÉ PROSTREDIE</i>	<i>86</i>
	<i>BEZPEČNOSŤ</i>	<i>90</i>
	<i>SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ</i>	<i>93</i>
	<i>VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A MLÁDEŽE</i>	<i>97</i>
	<i>KULTÚRA, ŠPORT, CESTOVNÝ RUCH</i>	<i>100</i>
	<i>EFEKTÍVNE SPRÁVOVANIE</i>	<i>104</i>
4.2	SÚLAD PROGRAMOVÝCH OBLASTÍ PRM PREŠOV S ÚZEMNÝM PLÁNOM MESTA PREŠOV	106
5	REALIZAČNÁ ČASŤ	109
5.1	MANAŽMENT REALIZÁCIE A NAPLŇANIA PRM PREŠOV 2015 – 2020	109
5.2	ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRM PREŠOV 2015 – 2020	111
6	FINANČNÁ ČASŤ	113
	ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, SCHÉM A PRÍLOH	115
	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	117
	PRÍLOHY	119

1 ÚVOD

„Cieľ bez plánu je iba prianím“

Antoine de Saint - Exupéry

1.1 ZÁMER SPRACOVANIA

Samospráva mesta Prešov na základe zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v zmysle novely tohto zákona č. 309/2014 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2015 iniciovala spracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR). Podľa novely zákona o podpore regionálneho rozvoja sa rozvojový dokument PHSR v budúcom období nazýva Program rozvoja obce/mesta (PRO/PRM). V zmysle tohto zákona je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja strednodobý programový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR, zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe rozvoja vyššieho územného celku (pôvodne Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku), na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie mesta Prešov.

1.2 DOKUMENT A JEHO ŠTRUKTÚRA

Mesto Prešov, tak ako aj iné mestá, je a bude ovplyvňované niekoľkými aspektmi, ktoré budú mať nielen pozitívny, ale aj negatívny vplyv na mesto samotné, na jeho rozvoj a prírodné i socioekonomické prostredie. Medzi najvýznamnejšie globálne výzvy či riziká súčasnosti, ktorým musia štáty, regióny i samotné mestá čeliť, môžeme zaradiť²:

- sociálne riziká (demografický pokles, sociálna polarizácia spoločnosti, segregácia, živelný rast miest - tzv. urban sprawl, nezamestnanosť);
- ekonomické riziká (bublina na trhu aktív, finančná kríza, šokové zmeny cien energií);
- geopolitické riziká (medzištátne vojenské konflikty, migračná kríza);
- technologické riziká (kybernetický útok, zlyhanie infraštruktúry s kriticky dôležitými informáciami);
- environmentálne riziká (zlyhanie v adaptácii na dopady zmeny klímy - otepľovanie, vlny horúčav a such, intenzívne zrážky, strata priepustnosti pôdy, tzv. soil-sealling).

Nie všetky mestá však nevyhnutne musia čeliť všetkým výzvam naraz a v rovnakom čase. Cieľom miest je budovať silnú konkurencieschopnú lokálnu ekonomiku, maximálne využívať udržateľnú dopravu, poskytovať efektívne a kvalitné verejné služby, vytvárať priestor pre aktívne miestne komunity a zároveň uskutočňovať také rozhodnutia, ktoré zabezpečia zdravý rozvoj mesta a elimináciu spomínaných rizík. K dobrému rozvoju mesta by mal prispieť aj správne nastavený plán rozvoja na lokálnej úrovni.

S odstupom času bolo nevyhnutné predchádzajúci rozvojový dokument - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prešov na roky 2008 - 2013 s predĺženou platnosťou do konca roku 2015 (PHSR 2008 - 2013) prehodnotiť, aktualizovať staré a formulovať nové opatrenia, ktoré mestu umožnia lepšie sa vyrovnávať s prebiehajúcimi globálnymi výzvami, ale i zmenami, odohrávajúcimi sa v strategickom, legislatívnom, či finančnom prostredí na Slovensku.

Predmetný rozvojový dokument - **Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025** (ďalej PRM Prešov 2015 - 2020, resp. PRM Prešov) je novou navrhovanou stratégiou sociálneho a ekonomického rozvoja krajského mesta Prešov. Predkladaný PRM Prešov 2015 - 2020 nahrádza PHSR mesta Prešov na roky 2008 - 2013.

² report *The Global Risks 2015* (World Economic Forum)

Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025 je **strednodobý rozvojový dokument**, ktorý:

- odráža súčasnú situáciu mesta Prešov, využíva jeho potenciál a reálne príležitosti, identifikuje problémy a navrhuje možnosti ich riešenia;
- je flexibilným dokumentom, s možnosťou aktualizácie;
- obsahuje implementačný a monitorovací mechanizmus;
- je v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja jednou z podmienok pre uchádzanie sa o finančné prostriedky z externých zdrojov (verejné dotácie, prostriedky súkromných investorov a pod.);
- nadväzuje na predchádzajúci strategický dokument - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prešov na roky 2008 - 2013;
- je vypracovaný v súlade s platnou a záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie - Územným plánom mesta Prešov v čase jeho spracovávaní;
- bol vypracovávaný súbežne s prípravou Integrovannej územnej stratégie Udržateľného mestského rozvoja funkčného mestského územia mesta Prešov - plánovacím a vykonávacím dokumentom, ktorého úlohou je riešenie potrieb rozvoja mestskej funkčnej oblasti mesta Prešov prostredníctvom integrovaných opatrení financovaných zo zdrojov Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP) pre programové obdobie 2014 - 2020;
- zohľadňuje ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2008 - 2015 (i návrhu PHSR PSK 2014 - 2020).

Spracovanie PRM Prešov 2015 - 2020 bolo realizované s cieľom zachovania súladu:

- so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v zmysle novely tohto zákona č. 309/2014 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2015;
- s Metodikou na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC vypracovanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (verzia 2.0, február 2015) (ďalej len „Metodika na vypracovanie PHSR“);
- s reálnymi potrebami mesta Prešov.

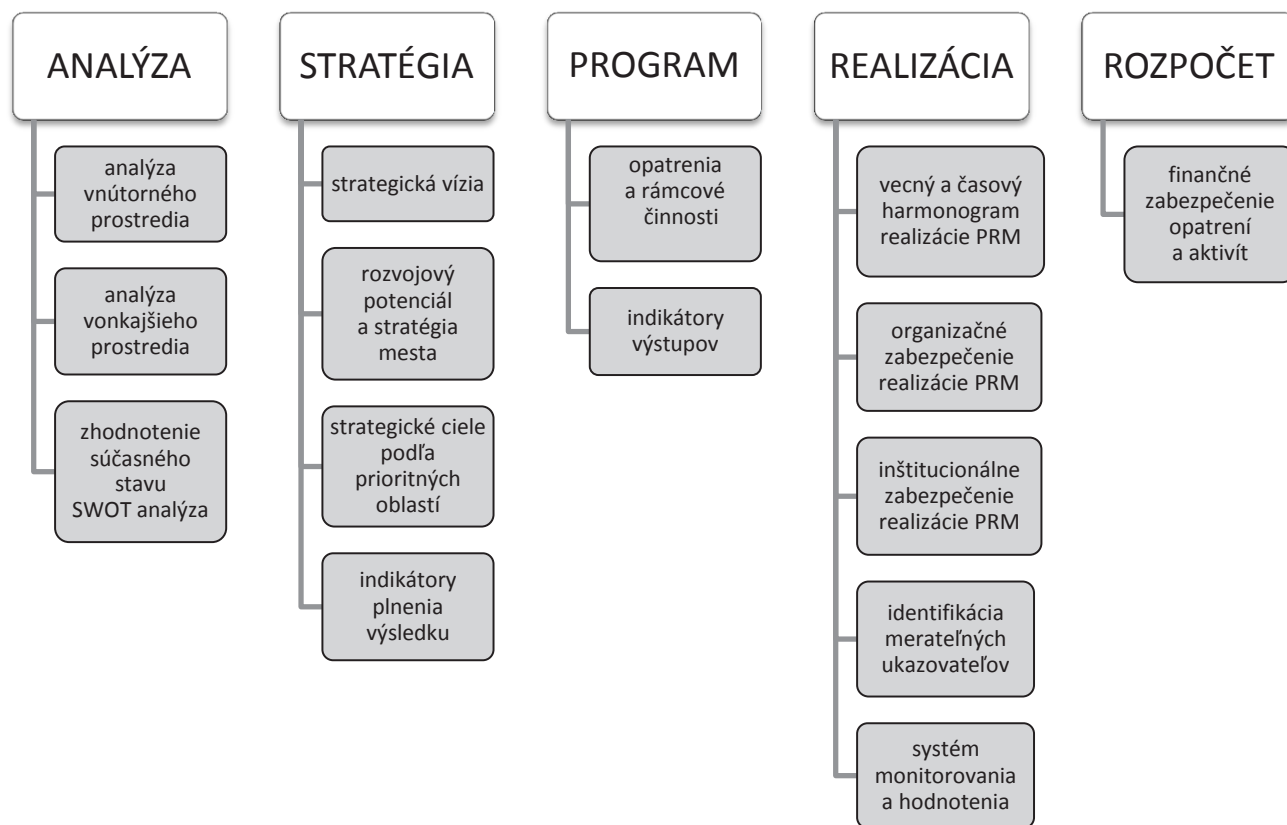
Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025 pozostáva v súlade s §8 zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v zmysle novely tohto zákona č. 309/2014 Z.z., z piatich základných častí (Schéma 1):

1. analytickej;
2. strategickej;
3. programovej;
4. realizačnej;
5. finančnej.

1. **Analytická časť**, okrem základnej charakteristiky, polohy a dostupnosti mesta Prešov, obsahuje analýzu vnútorného a vonkajšieho prostredia podľa tematických oblastí: demografia, bývanie a rozvoj mesta, hospodárska základňa a podnikateľské prostredie, cestovný ruch, kultúra, školstvo, šport, sociálna starostlivosť, doprava, životné prostredie a bezpečnosť. Závery analýz za príslušnú tematickú oblasť sú zhrnuté v podobe SWOT analýz, ktoré sumarizujú silné a slabé stránky územia a identifikujú príležitosti a ohrozenia. Nevyhnutnou súčasťou analytickej časti je aj ex-post hodnotenie predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prešov na roky 2008 - 2013 (Príloha 1).
2. **Strategická časť** zahŕňa strategickú víziu, stratégiu rozvoja mesta Prešov pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik, popis rozvojových cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja (8 programových oblastí) a indikátory plnenia plánovaného výsledku.
3. **Programová časť** podrobnejšie rozpracováva postup dosiahnutia strategických cieľov v podobe navrhnutých opatrení a konkrétnych činností, vedúcich k naplneniu opatrení, vrátane indikátorov výstupov.
4. **Realizačná časť** venuje pozornosť inštitucionálnemu a organizačnému zabezpečeniu realizácie PRM Prešov, systému monitorovania a hodnotenia plnenia PRM Prešov, so špecifikáciou merateľných ukazovateľov, ako aj časovému harmonogramu realizácie PRM Prešov formou akčných plánov.
5. **Finančná časť** obsahuje najmä finančné zabezpečenie opatrení v programových oblastiach.

Schéma 1 Štruktúra Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci obdobia implementácie PHSR mesta Prešov na roky 2008 - 2013 boli v meste Prešov spracované viaceré analytické materiály, štúdie a koncepčné dokumenty, ktoré poskytli členom tímu pre spracovanie PRM Prešov podklady pre rozhodovanie o smerovaní predmetného rozvojového dokumentu. Kompletný zoznam podkladov pre spracovanie PHSR je súčasťou tohto dokumentu (Príloha 2).

Na základe uvedených dokumentov, ako aj ďalších analýz, diskusií, pracovných stretnutí a workshopov členov pracovných skupín a Riadiaceho tímu PRM Prešov boli vybrané samostatné, ale navzájom previazané **prioritné témy - programové oblasti rozvoja mesta Prešov:**

1. EKONOMICKÝ ROZVOJ
2. DOPRAVA
3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
4. BEZPEČNOSŤ
5. SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ
6. VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A MLÁDEŽE
7. KULTÚRA, ŠPORT, CESTOVNÝ RUCH
8. EFEKTÍVNE SPRÁVOVANIE

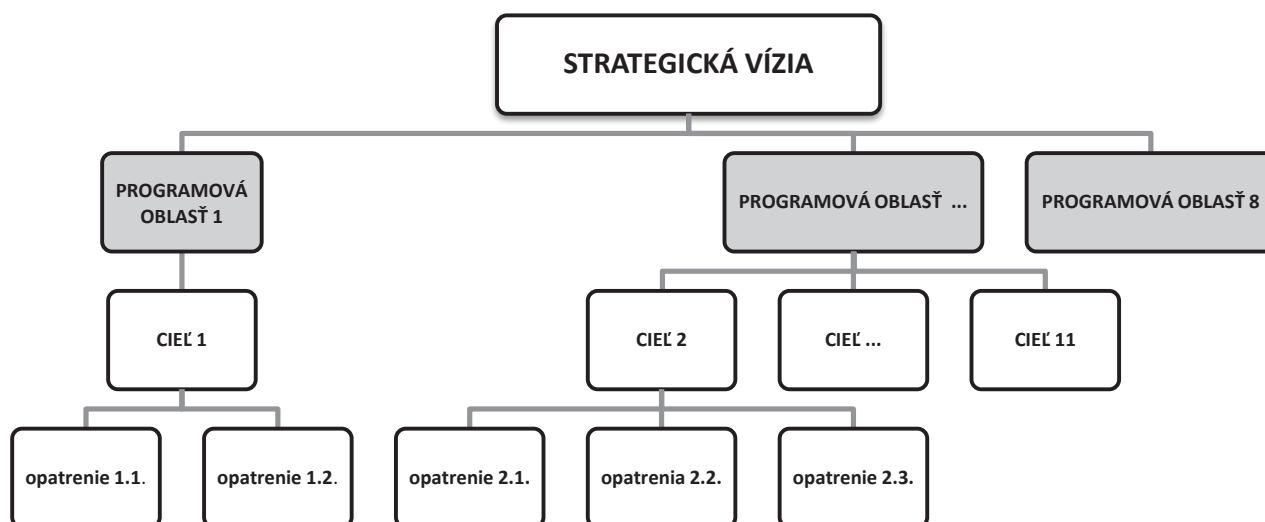
Okrem hlavných programových oblastí, tvoriacich jadro strategického dokumentu, boli v rámci PRM Prešov zohľadňované aj dve horizontálne prierezné oblasti, ktoré majú špecifický charakter:

- **Bezbariérovosť** - vytváranie podmienok pre bezbariérové prístupy a riešenia vo fyzickom, ale i duševnom priestore mesta. Pochopenie a zohľadnenie diverzity občanov mesta (rôzne druhy zdravotného postihnutia, seniori, rodičia s kočíkmi, tehotné ženy, ľudia s rozmernou batožinou či nákupom) môže viesť ku kvalitnejšiemu rozvojovému plánu mesta, z ktorého bude mať prospech čo najširšie spektrum jeho obyvateľov.

- Integrácia marginalizovaných a ohrozených skupín - táto horizontálna oblasť je zaradená prierezovo do všetkých programových oblastí bez toho, aby bol tento aspekt špeciálne zdôrazňovaný.

Štruktúra strategického dokumentu PRM Prešov 2015 - 2020 bola zostavená tak, aby bola jasná a zrozumiteľná čo najširšej verejnosti. **Obsahuje 1 strategickú víziu, 8 programových (prioritných) oblastí, 11 strategických (rozvojových) cieľov a celkom 41 opatrení** (Schéma 2).

Schéma 2 Schéma štruktúry programovej a strategickej časti PRM Prešov 2015 - 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

Samostatnú prílohu PRM Prešov tvorí **Akčný plán** (spracovaný v tabuľkovej podobe) - zoznam pripravovaných aktivít a projektových zámerov, orientovaných na napĺňanie konkrétnych opatrení a cieľov PRM Prešov, vrátane ich finančného zabezpečenia. Zostavovaný je vždy na obdobie 3 rokov a je spracovaný v súlade s programovým rozpočtom mesta Prešov. Akčný plán bude priebežne vyhodnocovaný a korigovaný, prioritne v súlade s reálnymi možnosťami mesta Prešov, platnou legislatívou a potenciálnymi zdrojmi finančného krytia z iných zdrojov, ako i z rozpočtu mesta Prešov (viac v kapitole 5 *Realizačná časť*).

1.3 PROCES SPRACOVANIA DOKUMENTU

Uznesením Mestského zastupiteľstva v Prešove č. 25/2015 bola predĺžená platnosť predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Prešov na roky 2008 - 2013 do 31.12.2015 spolu s poverením spracovať nový Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020. Metodika na vypracovanie PHSR (spracovaná MDVaRR SR) odporúča iniciovať zostavenie pracovných skupín (odborníci z verejného, súkromného a mimovládneho sektora), riadiaceho tímu aj zapojenie širokej verejnosti do procesu prípravy a následnej realizácie PRM Prešov.

1.3.1 Pracovné skupiny a zapojenie verejnosti

Príprava dokumentu PRM Prešov bola realizovaná formou participatívneho plánovania, pričom do procesu tvorby dokumentu boli okrem pracovníkov Mestského úradu zapojení aj ďalší predstavitelia verejného a súkromného sektora, zástupcovia miestnej a regionálnej samosprávy i zástupcovia odbornej verejnosti. Pracovné skupiny, kreované v roku 2014, boli v januári 2015 doplnené o ďalších členov tak, aby zastupovali nielen zamestnancov MsÚ v Prešove, poslancov MsZ, ale tiež zástupcov PSK, verejného, súkromného a mimovládneho sektora, vrátane odborníkov z praxe. Do procesu prípravy PRM Prešov sa celkom zapojilo 63 členov, ktorí sa v priebehu mesiacov február - marec 2015 zúčastnili 2 - 4 stretnutí v rámci konkrétnej pracovnej skupiny.

Okrem spracovávania strategickej a programovej časti PRM Prešov boli v mesiacoch júl - august 2015 zrealizované tematické workshopy na pôde MsÚ v Prešove, za účasti vybraných zástupcov miestnej a regionálnej samosprávy, verejnej správy a zástupcov odbornej verejnosti so zameraním na navrhnuté prioritné oblasti. Pracovných workshopov sa zúčastnilo celkom 66 osôb.

V procese tvorby PRM Prešov boli priebežne realizované aj interné pracovné stretnutia na úrovni zástupcov príslušných odborov a oddelení. Detailný zoznam osôb participujúcich na tvorbe PRM Prešov tvorí prílohu tohto dokumentu (Príloha 3).

Mesto Prešov sa k procesu prípravy dokumentu PRM Prešov snažilo pristupovať zodpovedne, s cieľom získať si podporu občanov pre realizáciu konkrétnych projektov a aktivít, preto zapojenie verejnosti považovalo za integrálnu súčasť celého procesu. Verejné pripomienkovanie strategického dokumentu PRM Prešov tvorilo neoddeliteľnú súčasť procesu jeho spracovania a prebiehalo dvoma formami:

- elektronické zverejnenie dokumentu (programovej a strategickej časti) na stránke mesta Prešov - 10/2015;
- verejná prezentácia/pripomienkovanie v priestoroch zasadačky MsÚ v Prešove - 22.10.2015.

Všetky relevantné pripomienky boli zapracované do výsledného dokumentu PRM Prešov, ktorý bol prerokovaný na príslušných komisiách MsZ, MsR a v MsZ dňa 25.01.2016. Časový harmonogram spracovania PRM Prešov tvorí Príloha 4.

1.3.2 Riadiaci tím

Zámerom mesta Prešov bolo spracovať dokument nielen formálne na úrovni všeobecných deklarácií, ale predovšetkým tak, aby jeho ciele boli aj reálne napĺňané a objektívne preukázateľné. Preto bol zostavený Riadiaci tím, ktorý participoval na schvaľovaní smerovania strategickej a programovej časti PRM Prešov (viac v kapitole 5 *Realizačná časť*). Po schválení dokumentu PRM Prešov Mestským zastupiteľstvom mesta Prešov bude Riadiaci tím priebežne vyhodnocovať napĺňanie deklarovaných výstupov, ale zároveň aj navrhovať prípadné korekcie PRM Prešov so zámerom realizácie stanovených opatrení, cieľov a vízie deklarovaných v PRM Prešov. Zoznam členov Riadiaceho tímu je súčasťou tohto dokumentu (Príloha 5).

2 ANALYTICKÁ ČASŤ

2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA PREŠOV

Prvá písomná zmienka o Prešove je známa z roku 1247 z listiny kráľa Bela IV. K najvýznamnejším dátumom v dejinách Prešova patrí 28. január 1299, kedy kráľ Ondrej III. udelil Prešovu mestské výsady. Mestský erb získal Prešov v roku 1453 od kráľa Ladislava V. Prvé známe sčítanie obyvateľov mesta prebehlo koncom 15. storočia, kedy mal Prešov okolo 3 000 obyvateľov.

Plocha štyroch katastrálnych území dnešného mesta Prešov (Prešov, Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová) je 70,436 km² (ÚGKK SR). Z toho tvorí 21,9 % orná pôda, 5,3 % záhrady, 10 % trvalé trávne porasty, viac než 18,6 % zastavané plochy a nádvoria, 1,8 % vodné plochy a viac ako 10 % ostatné plochy.

V meste Prešov žilo podľa posledného sčítania obyvateľov (k 31.5.2011) 91 782 obyvateľov, čo tvorí viac než 53 % okresu Prešov a viac ako 11 % celého Prešovského samosprávneho kraja. Hustota obyvateľov v meste Prešov je 1303,06 obyv./km². Z politicko-správneho hľadiska je mesto Prešov okresným mestom rovnomenného okresu. Mesto Prešov, metropola Šariša, je administratívnym, kultúrnym i náboženským centrom. Sídli tu viaceré krajské orgány a zároveň je správnym centrom Prešovského samosprávneho kraja, ktorý je rozlohou najväčší na Slovensku. Okrem štátnej správy sa v Prešove tradične sústreďujú aj významné úrady cirkevnej správy.

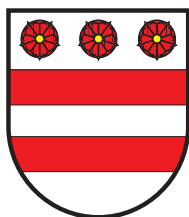
2.1.1 Poloha, dostupnosť mesta a prírodné podmienky

Mesto Prešov sa nachádza v centrálnej časti východného Slovenska, na východnom okraji Šarišskej vrchoviny a na severnom okraji Košickej kotliny. Absolútna geografická poloha centra mesta Prešov je daná súradnicami 49° s. g. š. a 21° 15' v. g. d. Rozpätie nadmorskej výšky územia sa pohybuje od 229 m n. m. (niva Torysy pri sútoku s Delňou) až po 480 m n. m. (vrchol Malkovskej hôrky). Nadmorská výška historického centra je okolo 255 m n. m.

Prešov má výhodnú dopravnú polohu na tradičnej križovatke ciest v smere západ - východ a sever - juh. Cez územie mesta vedú významné medzinárodné cestné a železničné trate smerom do Poľska a na Ukrajinu. Mestom prechádza medzinárodný severo-južný železničný koridor Poľsko - Plaveč - Prešov - Košice - Čaňa - Maďarsko. V cestnej doprave je Prešov uzlom západo-východného cestného ťahu Česko - Žilina - Prešov - Vyšné Nemecké - Ukrajina a severo-južného ťahu Poľsko - Vyšný Komárnik - Svidník - Prešov - Košice - Milhost' - Maďarsko. Najbližšími veľkomestami sú Košice (38 km), Užhorod (116 km), Miškolc (125 km), Tarnow (147 km), Budapešť (296 km), Bratislava (403 km). V okruhu 100 km je vstup do Poľska, Maďarska a Ukrajiny. V meste nie je lokalizované verejné letisko, avšak v meste Prešov (v katastri Nižná Šebastová) sídli vojenská vrtuľníková základňa. Najbližšie letisko sa nachádza v Košiciach.

Z litogeografického hľadiska je územie heterogénne, najstaršou časťou sú eocénne flyšové súvrstvia centrálnokarpatského paleogénu v západnej časti. Východná časť územia je budovaná neogénnymi sedimentmi. Z nerastných surovín majú význam len nerudné suroviny, z ktorých najvýznamnejšou je kamenná soľ. Prevažná časť územia mesta Prešov patrí do teplej klimatickej oblasti, konkrétne do okrsku A6, ktorý je mierne vlhký so studenou zimou. Priemerná ročná teplota je tu 8,6 °C, najteplejším mesiacom júl (19,5 °C) a najchladnejším január (-3,9 °C). Hydrogeograficky patrí územie do úmoria Čierneho mora, k povodiu Torysy, ktorá preteká územím mesta v dĺžke 8,5 km. Z hľadiska pedogeografického na riečnych nivách nájdeme v území nivné pôdy typické, oglejené a glejové. V intraviláne mesta sa vyskytujú antropogénne pôdy, pričom dominujú pôdy záhrad - Hortisols. Z pôdných druhov sa tu vyskytujú najmä ílovito-hlinité pôdy, ale plošne najvýznamnejšie sú hlinité pôdy.

2.1.2 Symboly mesta

K symbolom mesta Prešov patrí: mestský znak (erb), vlajka mesta, malá pečať.

Slobodné kráľovské mesto Prešov disponovalo vlastným erbom od roku 1453, kedy mu ho ako slobodnému kráľovskému mestu udelil kráľ Ladislav V. Mestský znak (erb) Prešova tvorí gotický štít, ktorý má v striebornej hlave tri červené ruže, dolná časť štítu je tri razy červeno-strieborne delená. Ideovo erb vychádza z uhorského znaku z čias udelenia mestských výsad Prešovu v roku 1299 (ide o spodnú časť s motívom arpádovských brvíen).

Farby mesta Prešov sú červená a strieborná.

Vlajka mesta Prešov je pruhovaná strieborno-červená so zástrihom siahajúcim do jednej tretiny listu. Jej rozmery sú 2:3.

Malú pečať mesta Prešov tvorí mestský znak Prešova s kruhopisom PEČAŤ MESTA * PREŠOV *. Priemer pečate je 36 (22) mm. Pečať mesta uschováva a jej použitie povoľuje primátor mesta. Malú pečať mesta Prešov používa primátor mesta a orgány mestskej samosprávy v bežnom korešpondenčnom styku.

Veľkú pečať mesta Prešov tvorí mestský znak Prešova s kruhopisom PEČAŤ MESTA PREŠOV * 1299 *. Priemer pečate je 45 mm. Veľkú pečať mesta Prešov používa primátor mesta pri slávnostných príležitostiach na pečatenie najdôležitejších a najvýznamnejších úradných písomností.

2.1.3 Partnerské mestá Prešova a medzinárodná spolupráca

Mesto Prešov má podpísanú partnerskú spoluprácu s jedenástimi mestami: Rishon LeZion; Gabrovo; La Courneuve; Pittsburgh; Brugherio; Keratsini; Remscheid; Mukačevo; Praha 10; Nowy Sącz a Nyíregyháza (Príloha 6).

Spolupráca je realizovaná na základe podpísaných Dohôd o spolupráci. Dohody o vzájomnej spolupráci majú všeobecný, rámcový charakter, definujú možné oblasti spolupráce, ako aj možnosť uzatvárania čiastkových dohôd na konkrétny predmet spolupráce, čo však doposiaľ žiadna zo zmluvných strán nevyužila.

Úroveň spolupráce s partnerskými mestami je rôzna - od zdvorilostnej komunikácie, cez priemerné kontakty, až po čulé partnerské kontakty s dlhoročnými partnerskými mestami. V predchádzajúcom období bola najaktívnejšia spolupráca s mestami Nowy Sącz a Nyíregyháza. Spoločné aktivity boli zamerané na oblasť kultúry, umenia a športu. Množstvo podujatí a aktivít má už svoje tradície. V najbližšom období mesto Prešov plánuje obnovenie spolupráce aj s ostatnými partnerskými mestami a snaží sa nadviazať kontakty pre realizáciu spoločných projektov a aktivít.

2.2 VYHODNOTENIE PLNENIA CIEĽOV PHSR MESTA PREŠOV 2008 - 2013

V roku 2014 sa začal proces príprav nového strategického dokumentu - Program rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025, ktorého východiskom pre načrtnutie nového rozvojového plánu mesta Prešov bolo aj v zmysle Metodiky na vypracovanie PHSR ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR mesta Prešov 2008 - 2013 a vyhodnotenie naplnenia cieľov zadefinovaných v predmetnom dokumente. Poskytuje dôležitú spätnú väzbu o plnení formulovaných strategických cieľov, prípadných zmenách priorít či rôznych faktoroch, resp. limitoch rozvoja územia. V predchádzajúcom strategickom dokumente boli na 6-ročné obdobie zadefinované tri samostatné, ale navzájom previazané témy, ako prioritné oblasti rozvoja mesta a v rámci nich aj globálne ciele:

A. Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť

Vytvoriť v Prešove priaznivé prostredie pre rozvoj existujúcich a vznik nových, konkurencieschopných podnikateľských subjektov, vytvárajúcich kvalitné pracovné miesta, rozvoj ktorých bude založený na inováciách a produkcii s vyššou pridanou hodnotou.

B. Ľudské zdroje a vzdelávanie

Posilniť Prešov ako centrum vzdelanosti s vyváženou ponukou progresívnych študijných odborov a špecializácií, zameraných na potreby praxe.

C. Kvalita života a obnoviteľná energia

Vytvoriť v Prešove takú ponuku bývania, sociálneho zázemia a trávenia voľného času, ktorá spolu s kvalitným životným prostredím prispeje k atraktivite mesta pre obyvateľov. Využívajúc progresívne špičkové technológie a know-how v oblasti efektívneho využívania prírodných a energetických zdrojov prispievať k trvalo udržateľnému rozvoju mesta a regiónu.

PHSR mesta Prešov 2008 - 2013 obsahoval 10 špecifických cieľov a 41 opatrení. Ex-post hodnotenie PHSR mesta Prešov na obdobie rokov 2008 - 2013 je súčasťou samostatnej prílohy tohto dokumentu (Príloha 1).

2.3 ANALÝZA VNÚTORNÉHO A VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

2.3.1 Demografický vývoj

Demografický vývoj, podobne ako iné oblasti spoločenskej reprodukcie, je regionálne diferencovaný. Ovpľývajú ho rôzne faktory - od historických, cez prírodné a kultúrne až po spoločensko-ekonomické. Demografický vývoj obyvateľstva sa však viaže aj na jeho vekovú štruktúru, ktorá vytvára predpoklady tak pre reprodukčné procesy, ako aj pre migráciu obyvateľstva. Súčasné zmeny v reprodukčnom správaní obyvateľstva na Slovensku sa prejavujú poklesom sobášnosti, plodnosti a potratovosti, miernym znížením úmrtnosti, ako aj rastom rozvodovosti a starnutím obyvateľstva.

Tabuľka 1 Vývoj základných demografických ukazovateľov v meste Prešov v rokoch 2009 - 2014

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov (k 31.12.)	91193	90835	91638	91352	90923	90187
z toho ženy	47479	47 350	47559	47383	47177	46831
Stredný stav obyvateľstva	91183	91 126	91805	91548	91092	90555
Živonarodení	1109	946	964	860	859	839
Zomretí	725	669	668	723	738	752
Prírodný prírastok (-úbytok)	384	277	296	137	121	87
Priťahovaní	661	804	849	960	862	921
Vystáňovaní	1125	1 439	1322	1383	1412	1744
Mechanický prírastok (-úbytok) sťahovaním	-464	-635	-473	-423	-550	-823
Celkový prírastok (-úbytok)	-80	-358	-803	-286	-429	-736
Počet sobášov	488	521	525	511	499	500
Počet rozvodov	238	227	216	220	170	166
Predproduktívny vek (0-14)	13152	12923	12770	12654	12629	12493
Produktívny vek (15-59M/54Ž)	59701	58860	58725	57818	56703	55343
Poproduktívny vek (60+M/55+Ž)	18340	19052	20143	20880	21591	22164
Priemerný vek	38,35	39	39,29	39,67	40,05	40,16
Index starnutia	139,45	147	157,74	165,01	170,96	177,41

Zdroj: ŠÚ SR

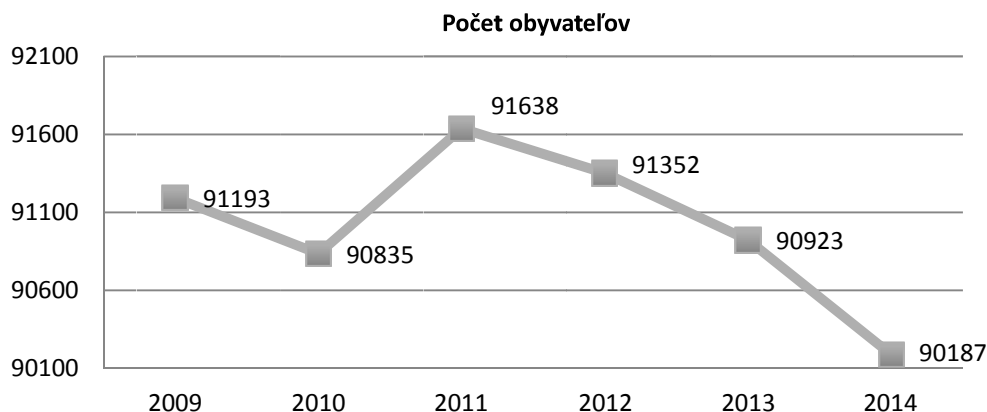
Trendy demografického vývoja v meste Prešov v období rokov 2009 - 2014 čiastočne súvisia aj so zmenou vnútorných podmienok (zvýšené životné náklady, nerovnomerne rozvíjajúce sa podmienky na prácu a bývanie, vysoká miera nezamestnanosti a pod.), ktoré majú negatívny dopad prioritne na mladé rodiny a mladých ľudí. Najvyšší prírastok obyvateľstva v meste Prešov bol zaregistrovaný z roku 2010 na rok 2011, kedy počet obyvateľov mesta vzrástol o 803 obyvateľov, čo tvorilo 0,88 % z celkového počtu v uvedenom roku. Najvyšší pokles počtu obyvateľov zaznamenalo mesto Prešov v období rokov 2013 - 2014. Počet obyvateľov mesta sa v sledovanom období znížil o 736 obyvateľov. Išlo o najvyšší úbytok obyvateľstva za posledných 6 rokov, čo bolo spôsobené viacerými faktormi (o. i. nízkou úrovňou pôrodnosti - najnižšou za sledované obdobie, najvyšším počtom vystáňovaných obyvateľov za sledované obdobie a pod.) (Tabuľka 1, Graf 1).

Najvyššiu hodnotu migračného salda zaznamenalo mesto Prešov v roku 2014 (-823). V celkovom hodnotení tento ukazovateľ nezaznamenal žiadny nárast počas piatich rokov, teda ide o mechanický úbytok obyvateľstva. Nepriaznivým faktorom, ktorý ovplyvnil úroveň demografického vývoja mesta bol nízky počet živonarodených a relatívne rovnaký počet zomretých. Znížila sa taktiež hrubá miera pôrodnosti (pomer počtu všetkých naro-

dených detí a stredného stavu obyvateľstva na 1000 obyvateľov z 12 v roku 2009 na 9 v roku 2014). Bilancia prirodzeného pohybu sa výrazne znížila (prirodzený prírastok dosahuje v roku 2009 úroveň 384 a v roku 2014 už len 87).

Graf 1 Vývoj počtu obyvateľov mesta Prešov (2009 - 2014)

Zdroj: ŠÚ SR

Demografické faktory a sociálno-ekonomická situácia v spoločnosti vplývali a aj v súčasnosti vplývajú na mieru sobášnosti. Počet sobášov v meste Prešov sa v sledovanom období pohyboval na úrovni okolo 500 sobášov ročne. V roku 2009 bolo v meste uzatvorených 488 nových manželstiev, čo predstavuje 5,35 sobášov na 1000 obyvateľov (hrubá miera sobášnosti), v roku 2014 to už bolo 5,52. V porovnaní s celoslovenským priemerom (4,94) je daná hodnota veľmi priaznivá. Rozvodovosť v meste Prešov má oproti slovenskému priemeru klesajúcu tendenciu. V roku 2009 dosahovala hrubá miera rozvodovosti 2,61 rozvodov na 1000 obyvateľov, avšak v roku 2014 to bolo iba 1,83 (slovenský priemer dosahoval úroveň 1,94).

V štruktúre podľa pohlavia v Prešove v celom sledovanom období dominujú ženy, ktorých podiel je v rozmedzí 51,87 - 52,13 %. Najvyšší podiel žien bol zaznamenaný v roku 2010, na úrovni 52,13 %.

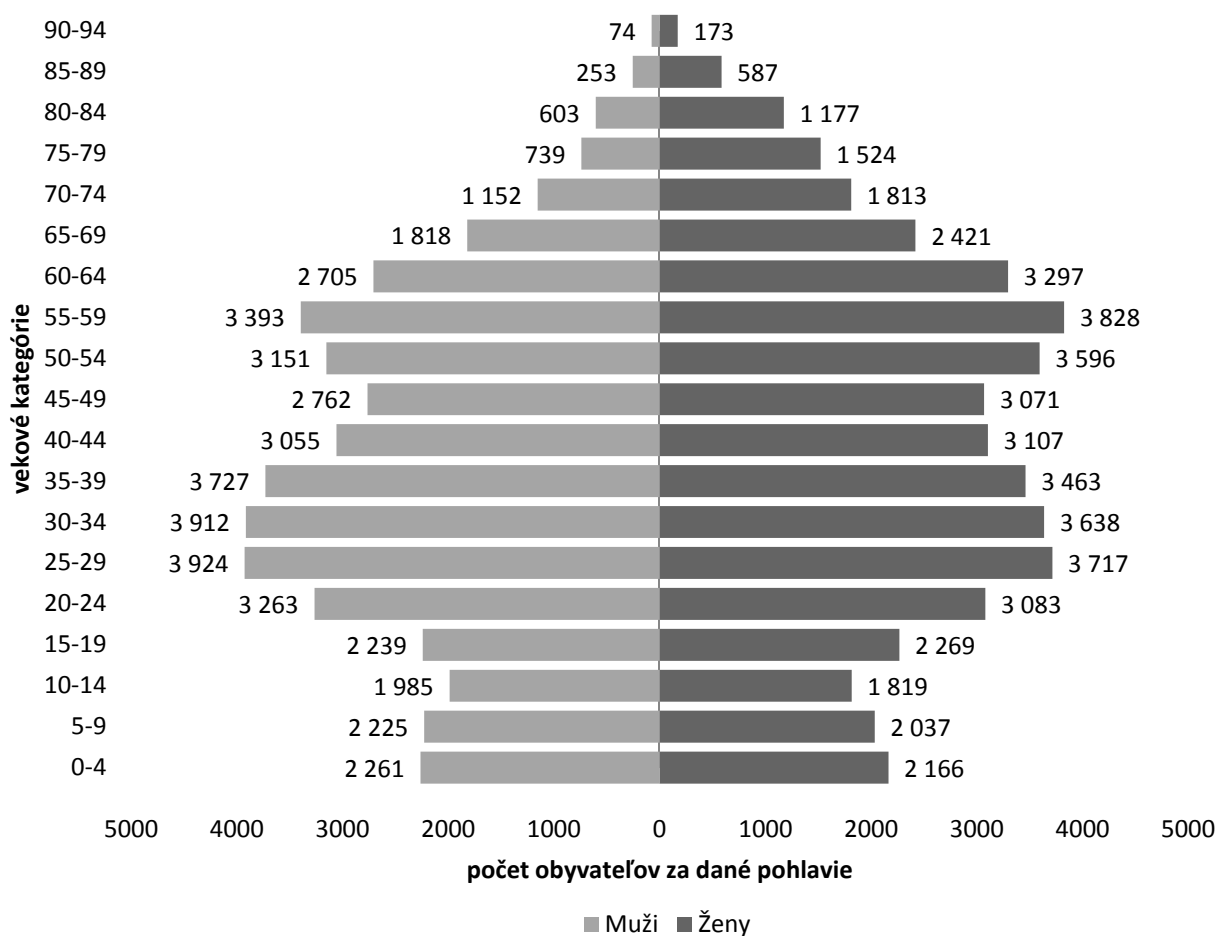
V súvislosti s vekovou štruktúrou obyvateľstva mesta Prešov je evidentné tzv. „starnutie“ obyvateľstva, progresívnu vekovú štruktúru vystriedala regresívna veková štruktúra. Z roka na rok bol zaznamenaný zvyšujúci sa počet obyvateľov v poproduktívnom veku, v porovnaní s počtom obyvateľov vo veku predproduktívnom. V roku 2009 bol počet obyvateľov v poproduktívnom veku (muži vo veku nad 60 r., ženy vo veku nad 55 r.) na úrovni 18 340 (20,11 % obyvateľov mesta), avšak v roku 2014 to už bolo 22 164 (24,6 %). Zároveň v období rokov 2009 - 2014 došlo k výraznému znižovaniu počtu obyvateľov v produktívnom veku. Ani vývoj počtu obyvateľov v predproduktívnom veku nie je priaznivý (pokles o 0,52 %). Starnutie obyvateľov mesta Prešov potvrdzuje aj ukazovateľ Index starnutia (počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku), ktorý má rastúcu tendenciu (Tabuľka 1).

Vplyvom vyššie spomínaných zmien týkajúcich sa vekového zloženia obyvateľov mesta Prešov bolo zaznamenané zvyšovanie priemerného veku obyvateľov - jeho hodnota z roku 2009 stúpila z 38,35 na 40,16 v roku 2014. Prognóza vývoja počtu obyvateľov v okrese Prešov, ako aj priemerného veku obyvateľov, naznačuje stúpajúcu tendenciu (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Prognózovaný vývoj počtu obyvateľov v okrese Prešov

Prognózovaný vývoj počtu obyvateľov v okrese Prešov					
2015	2020	2025	2030	2035	Zmena 2012 - 2035
					Abs. %
172 426	175 365	177 286	179 124	180 611	10 079 4,34
Prognózovaný priemerný vek obyvateľstva (na 1000 obyvateľov)					
2015	2020	2025	2030	2035	Zmena 2012 - 2035
					Abs. %
38,45	39,71	41,05	42,50	43,93	5,48 14,3

Zdroj: Prognostický ústav Slovenskej akadémie vied, 2013

Graf 2 Vekové zloženie obyvateľstva mesta Prešov podľa vekových skupín (stav k 31.12.2014)

Zdroj: ŠÚ SR

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Prešov kopíruje celosvetové trendy zvyšovania vzdelanosti. Vzdelanostná úroveň mesta Prešov podľa posledného aktuálneho SODB z roku 2011 zaznamenala veľmi priaznivý výsledok a táto tendencia sa pravdepodobne bude aj naďalej pozitívne udržiavať (Tabuľka 3).

Oproti predošlému SODB v roku 2001 bolo v roku 2011 evidentné zvyšovanie počtu obyvateľov mesta s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa (magisterské, inžinierske, doktorské), ako aj obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa (bakalárske). V poslednom sčítaní sa zvýšil počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním bez maturity o hodnotu 4327 a zároveň sa znížil počet obyvateľov s najvyššie ukončeným základným vzdelaním (o 2744).

Tabuľka 3 Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011

Vzdelanie	Spolu 2001	%	Spolu 2011	%
Základné	12 147	13,09	9403	10,24
Učňovské (bez maturity)	13 029	14,04	10750	11,71
Stredné odborné (bez maturity)	4 254	4,58	8581	9,35
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	4 645	5,01	3272	3,56
Úplné stredné odborné (s maturitou)	18 475	19,91	18926	20,62
Úplné stredné všeobecné	5 413	5,83	4505	4,91
Vyššie odborné	699	0,75	1511	1,65
Vysokoškolské bakalárske	421	0,45	2507	2,73

Vzdelanie	Spolu 2001	%	Spolu 2011	%
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	11 185	12,05	14198	15,47
Vysokoškolské doktorandské	660	0,71	1114	1,21
Bez školského vzdelania (vrátane detí do 16 rokov)	20018	21,58	12769	13,91
Nezistené	1 840	1,98	4246	4,63

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011, SODB 2001

Z hľadiska národnostného zloženia prevažuje slovenská národnosť (81,14 %) (Tabuľka 4). Oproti sčítaniu, ktoré prebiehalo v roku 2001, došlo v roku 2011 k poklesu o 12,53 %. Druhou najpočetnejšou národnosťou v meste Prešov je národnosť rómska, ku ktorej sa prihlásilo 1,7 % obyvateľov mesta, čo predstavuje nárast o 0,27 %. Táto hodnota je relatívna, keďže zohľadňuje len počet obyvateľov, ktorí sa prihlásili k rómskej národnosti, avšak skutočný počet môže dosahovať vyššie hodnoty, nakoľko mesto Prešov je mestom s relatívne vysokým zastúpením obyvateľov, ktorých je možné subjektívne vnímať ako Rómov v zmysle Atlasu rómskych komunít³. Výraznejší nárast (0,39 %) zaznamenala aj tretia najpočetnejšia národnosť v meste Prešov - národnosť rusínska.

Tabuľka 4 Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011

Národnosť	Spolu 2001	%	Spolu 2011	%
Slovenská	86 910	93,67	74469	81,14
Maďarská	208	0,22	128	0,14
Rómska	1323	1,43	1562	1,70
Rusínska	1111	1,20	1455	1,59
Ukrajinská	1039	1,12	643	0,70
Česká	777	0,84	443	0,48
Nemecká	42	0,05	41	0,04
Poľská	43	0,05	41	0,04
Chorvátska	5	0,01	8	0,01
Srbská	9	0,01	11	0,01
Ruská	52	0,06	66	0,07
Židovská	7	0,01	16	0,02
Moravská	n	n	46	0,05
Bulharská	n	n	30	0,03
Iná	n	n	154	0,17
Nezistená	1260	1,36	12669	13,80

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011, SODB 2001, Pozn.: n – nezistené

Zloženie obyvateľstva v meste Prešov je rôznorodé aj podľa vierovyznania. Rozhodujúca časť obyvateľstva (55,35 %) sa prihlásila v roku 2011 k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (Tabuľka 5). Aj keď je to stále viac ako polovica obyvateľstva mesta, táto hodnota poklesla o 11,42 % oproti predošlému SODB v roku 2001. Druhou a treťou najpočetnejšou skupinou sú veriaci Gréckokatolíckej cirkvi (8,15 %) a Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (4,05 %). Ďalšími významnými kategóriami v rámci religióznej štruktúry sú kategórie: „nezistené“ a „bez vyznania“, ktoré dosiahli úroveň 17,16 % a 12,44 %. Hodnoty v rámci týchto kategórií jasne ukazujú, že mnohí obyvatelia mesta neuvádzajú svoje vierovyznanie alebo sa nehlásia k žiadnemu vierovyznaniu.

³ Atlas rómskych komunít – „Rómska komunita bola definovaná ako skupina ľudí, ktorú majorita subjektívne definuje ako Rómov na základe antropologických znakov, kultúrnej príslušnosti, spôsobu života - životného štýlu, životného priestoru a rovnako subjektívne vníma túto skupinu ako odlišnú, a to v pozitívnom ako aj negatívnom zmysle“.

Tabuľka 5 Religiózna štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011

Náboženské vyznanie	Spolu 2001	%	Spolu 2011	%
Rímskokatolícka cirkev	61956	66,77	50799	55,35
Gréckokatolícka cirkev	8279	8,92	7477	8,15
Pravoslávna cirkev	1563	1,68	1387	1,51
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	4436	4,78	3717	4,05
Reformovaná kresťanská cirkev	169	0,18	138	0,15
Evanjelická cirkev metodistická	38	0,04	81	0,09
Apoštolská cirkev	40	0,04	62	0,07
Starokatolícka cirkev	10	0,01	6	0,01
Bratská jednota baptistov	21	0,02	17	0,02
Cirkev československá husitská	24	0,03	17	0,02
Cirkev adventistov siedmeho dňa	90	0,10	74	0,08
Cirkev bratská	272	0,29	225	0,25
Kresťanské zbory	37	0,04	25	0,03
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	67	0,07	56	0,06
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	316	0,34	180	0,2
Novoapoštolská cirkev	n	n	1	0
Bahájske spoločenstvo	n	n	21	0,02
Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	n	n	7	0,01
Bez vyznania	12595	13,57	11420	12,44
Iné	104	0,11	321	0,35
Nezistené	2769	2,98	15751	17,16

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011, SODB 2001, Pozn.: n - nezistené

2.3.2 Bývanie

Podľa posledného sčítania v roku 2011 bolo v meste Prešov 29 566 bytov, z toho bolo obývaných 29 029 bytov, čo je viac než 98 %. Zo všetkých bytov bolo na území mesta Prešov 250 kolektívnych obydlií, teda priestorov určených na bývanie veľkých skupín jednotlivcov alebo viacerých domácností (napr. internáty, študentské domovy, domovy dôchodcov, detské domovy, kúpele, kláštory atď.).

Tabuľka 6 Štruktúra trvalo obývaného bytového fondu v meste Prešov podľa obdobia výstavby

Ukazovateľ	pred 1919	1919 - 1945	1946 - 1960	1961 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2000	2001 - 2005	2006 a neskôr	nezistené	spolu
Počet bytov	316	659	3914	5011	8689	8463	1430	541	422	1142	30587
podiel (%)	1,03	2,15	12,80	16,38	28,41	27,67	4,68	1,77	1,38	3,73	100,00

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011

Štruktúru bytového fondu vo vzťahu k roku výstavby približuje Tabuľka 6. Podstatná časť bytového fondu v meste Prešov pochádza z obdobia rokov 1971 - 1980 a 1981 - 1990 (spolu viac než 56,08 %). Na posledné dve obdobia (2001 - 2005, 2006 a neskôr) pripadá len 3,15 % bytov.

Zo štatistiky bytovej výstavby (Tabuľka 7) vyplýva všeobecné kolísanie výstavby bytov v sledovanom období rokov 2009 - 2014. V okrese Prešov bolo najviac rozostavaných bytov (k 1.1. alebo 31.12 daného roku) v období rokov 2009 - 2011. Ukazovateľ dokončených bytov dosiahol v okrese Prešov svoje maximum v roku 2013, kedy bolo dokončených až 503 bytov. Celkovo je možné v posledných troch rokoch pozorovať nárast priemernej obytnej plochy bytu, ktorá v okrese Prešov dosahovala v roku 2014 až 86,4 m², čo je o 13,3 m² viac než slovenský priemer.

Tabuľka 7 Štatistika bytovej výstavby SR, Prešovského kraja a okresu Prešov v rokoch 2009 - 2014

Územie	Rok	Byty – rozostavané k 1. 1.	Byty - začaté v danom roku	Byty - dokončené v danom roku	Byty rozostavané k 31. 12.	Priemerná obytná plocha bytu (m ²)
Slovenská republika	2009	66 106	20 325	18 834	67 597	70,2
	2010	67 461	16 211	17 076	66 596	71,5
	2011	66 602	12 740	14 608	64 734	71,8
	2012	64 948	13 090	15 255	62 783	71,7
	2013	61 724	14 758	15 100	61 382	73,7
	2014	61 191	15 836	14 985	62 042	73,1
Prešovský kraj	2009	6 991	1 817	1 568	7 240	73,0
	2010	7 213	1 703	1 595	7 321	76,4
	2011	7 326	1 655	1 557	7 424	71,7
	2012	7 366	1 442	1 440	7 368	75,4
	2013	7 251	1 588	1 957	6 882	70,9
	2014	6 891	1 519	1 659	6 751	80,6
Okres Prešov	2009	1 809	527	289	2 047	87,8
	2010	2 047	383	412	2 018	82,5
	2011	2 018	370	466	1 922	72,4
	2012	1 911	383	383	1 911	81,1
	2013	1 904	382	503	1 783	81,8
	2014	1 783	435	473	1 745	86,4

Zdroj: ŠÚ SR

Pripravenosť územia mesta Prešov pre výstavbu nových rodinných a bytových domov upravuje platný územný plán mesta Prešov. Podľa poslednej aktualizácie (v júni 2013) sa uvažovalo vo všetkých vytipovaných 35 lokalitách určených pre bytovú výstavbu (individuálnu a hromadnú), s výstavbou 5408 bytov do roku 2015. Tento variant však ráta s prognózou nárastu počtu obyvateľov mesta na úroveň 95 372 až 96 428. Reálne však v poslednom období došlo k poklesu počtu obyvateľov mesta na 90 187 (k 31.12.2014). V návrhu potreby bytov podľa územného plánu sa za optimálny variant v roku 2015 považoval počet bytov na úrovni 29 500, čo takmer odráža situáciu v roku 2011, keďže podľa sčítania bolo v Prešove spomínaných 29 566 bytov.

Významným faktorom, ktorý ovplyvňuje bytovú výstavbu a samotný trh nehnuteľností sú ceny nehnuteľností určených na bývanie. Podľa Národnej banky Slovenska (Tabuľka 8) Prešovský kraj dosahuje v rámci Slovenska priemernú úroveň výšky cien nehnuteľností v porovnaní s ostatnými krajinami SR, pričom tak ako aj v ostatných krajinách SR, je možné sledovať jej pokles v sledovanom období rokov 2009 - 2014 (z 899 €/m² v roku 2009 na 765 €/m² v roku 2014).

Tabuľka 8 Vývoj cien nehnuteľností na bývanie podľa krajov v rokoch 2009 - 2014 (v €/m²)

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bratislavský	1749	1726	1677	1661	1660	1648
Trnavský	937	850	834	824	826	823
Nitriansky	709	620	624	612	585	580
Trenčiansky	759	685	695	657	642	629
Žilinský	864	790	757	760	776	782
Banskobystrický	789	791	769	764	737	740
Košický	922	941	975	971	928	920
Prešovský	899	826	822	803	787	765
Slovenská republika	1344	1291	1251	1237	1226	1216

Zdroj: NBS 2015

Celkový počet nájomných bytov vo vlastníctve mesta Prešov (k 31.8.2015) predstavoval 448 bytov a 7 buniek (z toho 333 bytov v 100 % bytových domoch a 115 bytov a 7 buniek v zmiešaných domoch). Celkovo prevládajú nájomné zmluvy na dobu určitú (345 bytov a 1 bunka). Výška nájomného v nájomných bytoch je určená na základe Opatrenia MFSR z 1.12.2011 č. 01/R/2011, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MFSR o regulácii cien nájmu z 25.9.2008 č. 02/R/2008.

Počet žiadostí o nájomný byt vo vlastníctve mesta Prešov (Tabuľka 9) podľa údajov MsÚ Prešov v sledovanom období poklesol výraznejšie v rokoch 2010 a 2013. V roku 2014 evidovalo mesto Prešov 260 žiadostí o nájomný byt, čo je až o 182 žiadostí menej než v roku 2009.

Tabuľka 9 Vývoj počtu žiadostí o nájomný byt v meste Prešov v rokoch 2009 - 2014

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet žiadostí o NB	442	278	380	261	240	260

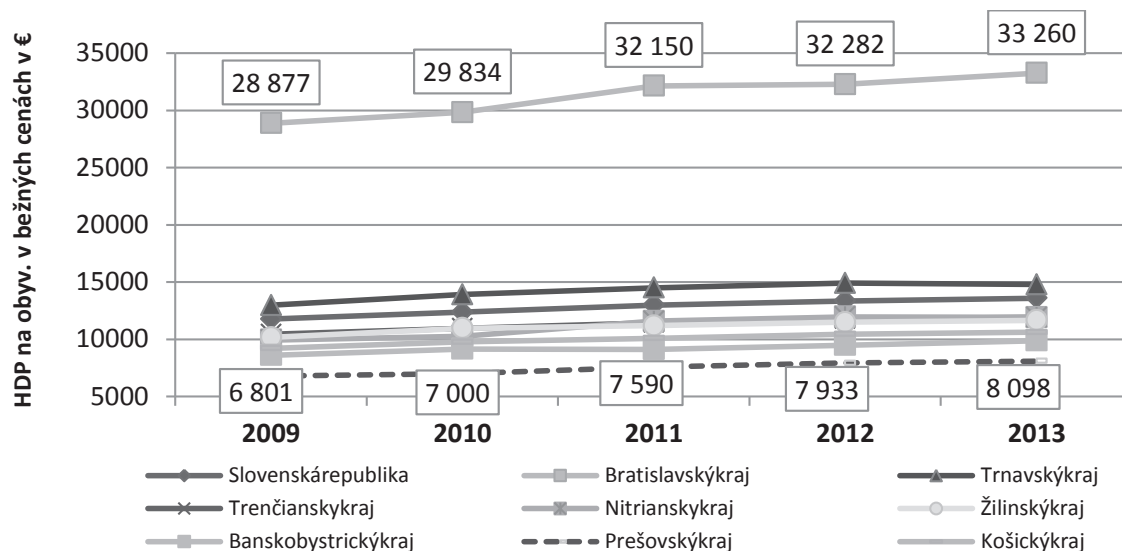
Zdroj: MsÚ Prešov

Mesto Prešov nedisponuje žiadnym náhradným ubytovaním ani prístrešíami, ktoré je možné charakterizovať ako sociálne bývanie, čo spôsobuje, že dlhodobo nemá reálnu možnosť riešiť problémy rodín s maloletými deťmi, ktoré vlastným pričinením stratia bývanie (sú deložovaní z dôvodu neplatičstva alebo z iných závažných príčin).

2.3.3 Hospodárska základňa a miestna ekonomika

K základným makroekonomickým ukazovateľom patrí hrubý domáci produkt (HDP) v bežných cenách, ktorého úroveň v Prešovskom kraji patrí medzi najnižšie v porovnaní s ostatnými kraji SR. Prešovský kraj dosahuje necelých 25% úroveň HDP na obyvateľa v Bratislavskom kraji (Graf 3). Vývoj regionálneho HDP v sledovanom období však naznačuje rastúci trend vo väčšine krajov SR (okrem Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho).

Graf 3 Vývoj regionálneho HDP na obyvateľa (v bežných cenách) v EUR v období rokov 2009 – 2013

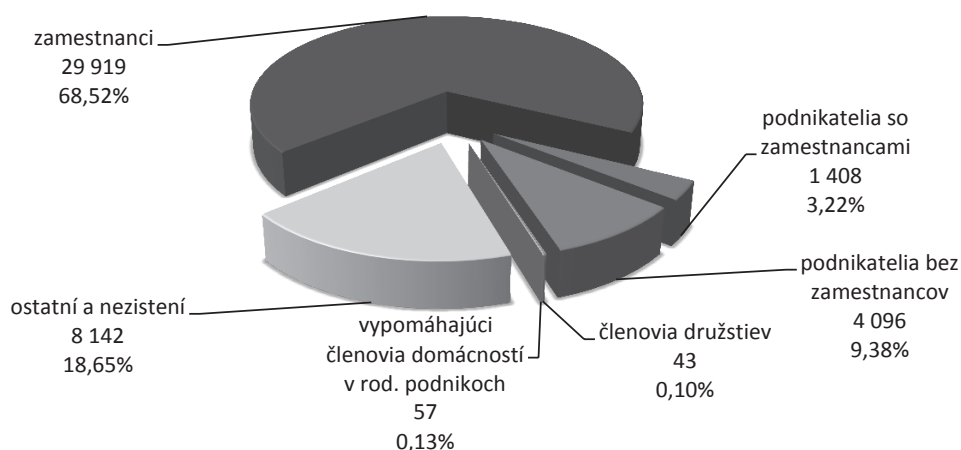

Zdroj: ŠÚ SR

2.3.3.1 Zamestnanosť

Mesto Prešov je centrom podnikania v rámci celého Prešovského samosprávneho kraja. Okres Prešov, spolu s okresmi Poprad a Humenné patrí k ekonomicky najsilnejším regiónom Prešovského kraja. K ekonomicky najslabším patria aj naďalej okresy Medzilaborce, Svidník, Stropkov, Levoča a Kežmarok.

Podľa posledného sčítania obyvateľov v roku 2011 bolo v meste Prešov 43 665 ekonomicky aktívnych obyvateľov (z toho 20 827 žien), čo tvorilo asi 47,57 % všetkých obyvateľov mesta. Najväčšie zastúpenie bolo v kategórii 50 - 54 ročných (6320) a naopak najmenej v kategórii 15 - 19 ročných (209). Podľa postavenia v zamestnaní majú najväčšie zastúpenie zamestnanci (68,52 %) a kategória ostatných a nezistených (Graf 4).

Graf 4 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní v meste Prešov (2011)

Zdroj: ŠÚ SR, SODB 2011

Významným faktorom rozvoja regionálnej zamestnanosti je hlavne moderná a dostupná infraštruktúra daného regiónu, ako aj zloženie pracovnej sily v jednotlivých regiónoch. Len na základe dostupnosti infraštruktúry je možné rozvíjať odvetvia, či už priemyselnej výroby alebo stavebníctva a pod. Keďže infraštruktúra je v Prešovskom kraji z väčšej časti neuspokojivá, odráža sa to aj na vyššie spomínanom ukazovateli.

K odvetviam, ktoré zamestnávajú najviac obyvateľov patrí priemyselná výroba, veľkoobchod a maloobchod, ale tiež verejná správa, ktoré dosahujú najvyššie hodnoty na všetkých skúmaných úrovniach (SR, Prešovský kraj, okres Prešov), (Tabuľka 10).

Tabuľka 10 Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa územia (podľa SK NACE Rev. 2)⁴ v období rokov 2009 - 2013 (v %)

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika					
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3,51	3,01	2,94	2,93	2,87
Priemyselná výroba	26,28	25,03	24,78	24,53	24,93
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	10,49	10,17	13,47	13,91	14,09
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	10,44	12,32	9,52	9,55	9,00
Vzdelávanie	10,41	11,49	10,26	10,09	9,37
Prešovský kraj					
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4,48	3,77	3,79	3,77	3,85
Priemyselná výroba	25,40	23,55	22,90	23,28	23,73
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	9,48	9,03	12,09	12,62	13,02
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	11,13	13,62	11,08	11,58	10,63
Vzdelávanie	14,37	15,73	14,07	13,50	12,70
Okres Prešov					
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1,91	1,95	1,94	1,66	2,01
Priemyselná výroba	23,28	22,84	21,45	21,78	23,38
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	14,06	14,13	17,50	16,28	16,34
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	12,94	16,05	9,99	10,49	11,10
Vzdelávanie	12,79	13,84	13,52	13,43	10,73

Zdroj: ŠÚ SR, pozn. pracoviskovou metódou

⁴ SK NACE Rev. 2 – Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2 - vydaná Vyhláškou Štatistického úradu Slovenskej republiky z 18. júna 2007 č. 306/2007 Z. z. a vypracovaná na báze spoločnej štatistickej klasifikácie ekonomických činností v Európskom spoločenstve NACE Revision 2, ktorú pre krajiny Európskeho Spoločenstva stanovuje Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 z 20. decembra 2006

2.3.3.2 Priemerná nominálna mesačná mzda

Najvyššia hodnota priemernej nominálnej mesačnej mzdy za rok 2014 podľa ŠÚ SR bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji vo výške 1107 € a naopak najnižšiu dosahuje Prešovský kraj vo výške 657 € (Tabuľka 11). Tento negatívny trend je ovplyvňovaný mnohými faktormi (nízka práceschopnosť obyvateľstva, nedostupná infraštruktúra, vysoký počet marginalizovaných skupín), ktoré daný kraj nemá možnosť z väčšej časti výrazne ovplyvniť.

Tabuľka 11 Priemerná mzda v hospodárstve SR a v krajoch SR v období rokov 2009 - 2014

Ukazovateľ	Priemerná mesačná mzda (EUR)					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	745	769	786	805	824	858
Bratislavský kraj	970	991	1 001	1 029	1 049	1 107
Trnavský kraj	689	705	735	736	745	772
Trenčiansky kraj	635	657	687	724	750	779
Nitriansky kraj	625	636	662	661	680	705
Žilinský kraj	657	686	707	726	732	750
Banskobystrický kraj	605	635	652	675	706	730
Prešovský kraj	573	594	608	613	636	657
Košický kraj	684	716	726	735	758	775

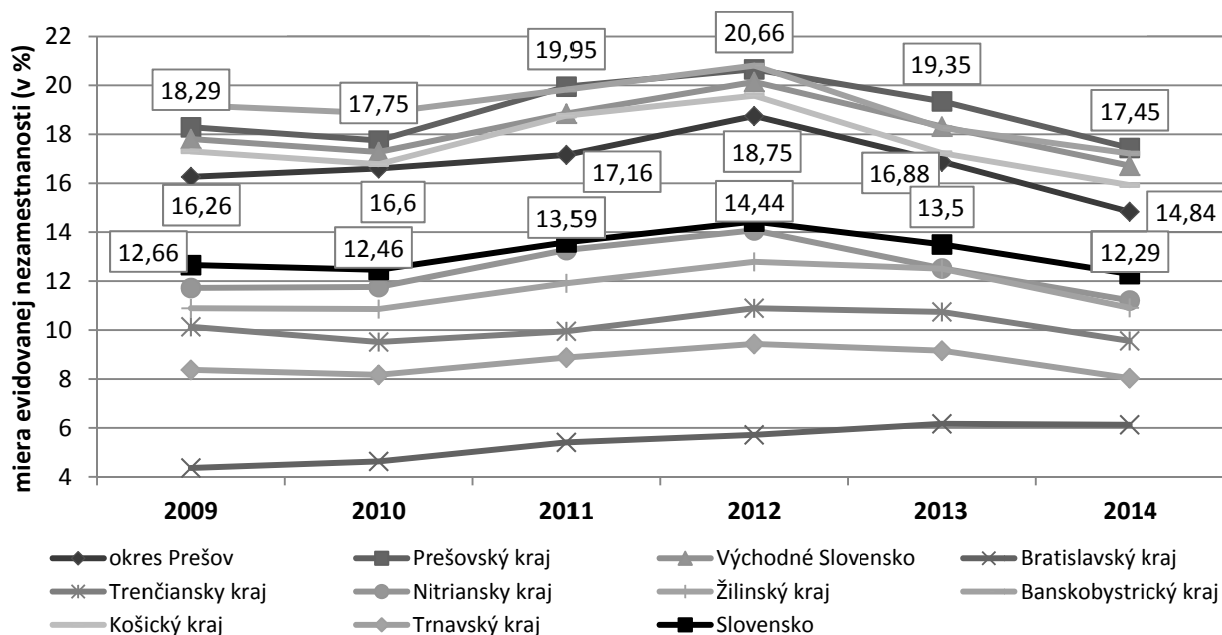
Zdroj: ŠÚ SR

V sledovanom období je však vo všetkých krajoch badateľný trend nárastu priemernej mzdy v hospodárstve. V okrese Prešov bola v roku 2010 nominálna mesačná mzda na zamestnanca na úrovni 732 € a v roku 2013 už na úrovni 785 €.

2.3.3.3 Nezamestnanosť

Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku aj na úrovni krajov SR (okrem Bratislavského) má od roku 2012 do roku 2014 klesajúcu tendenciu (Graf 5). Najvýraznejší pokles zaznamenal Košický kraj (3,66 %). O výraznejšom poklese môžeme tiež hovoriť aj v prípade samotného okresu Prešov, kde miera nezamestnanosti poklesla o 3,91 %, celkovo je však úroveň nad celoslovenským priemerom.

Graf 5 Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti v krajoch SR a v okrese Prešov v období 2009 – 2014

Zdroj: ŠÚ SR

Vo vývoji počtu uchádzačov o zamestnanie (UoZ) môžeme, tak ako v prípade evidovanej miery nezamestnanosti, sledovať do roku 2012 pokles, nielen na úrovni okresu Prešov, ale i na úrovni mesta Prešov (Tabuľka 12, Graf 6). Obdobná situácia je aj v prípade disponibilného počtu UoZ, teda UoZ, ktorí môžu bezprostredne po ponúknutí pracovného miesta nastúpiť do zamestnania (UoZ nie sú zaradení vo vzdelávacom programe, na absolventskej praxi, na menších obecných službách, na dobrovoľníckej činnosti a nie sú ani práceneschopní).

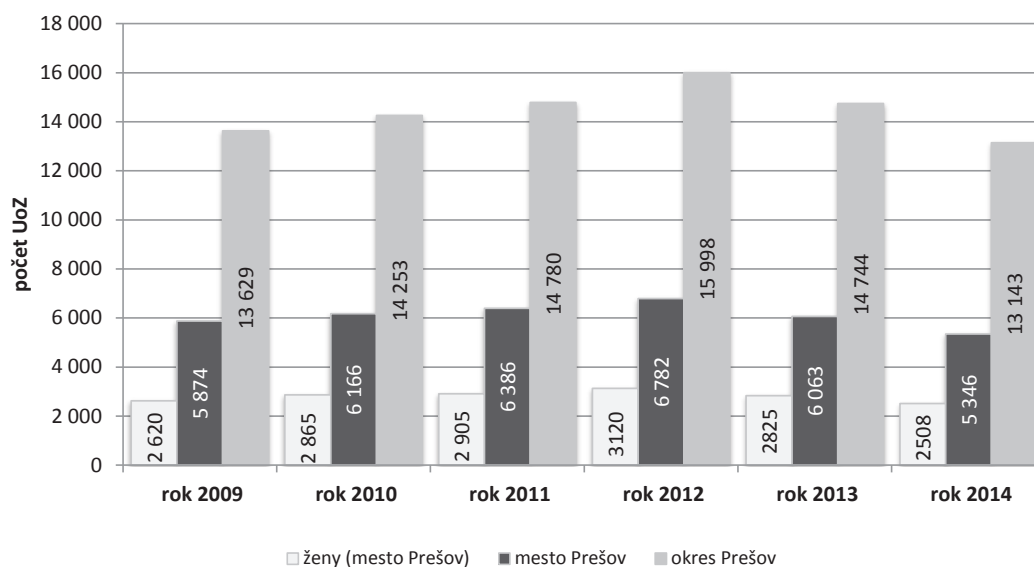
Tabuľka 12 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie a miery nezamestnanosti v okrese Prešov v 2009 - 2014

Stav k 31.12.	počet UoZ	disponibilný počet UoZ	počet evidovaných žien		počet absolventov	disponibilná miera nezam. (%)	celková miera nezam. (%)
			celkom	v %			
rok 2009	13 629	12 408	5 743	42,1	1 022	16,26	17,86
rok 2010	14 253	13 053	6 231	43,7	1 240	16,60	18,12
rok 2011	14 780	13 554	6 429	43,5	1 187	17,16	18,72
rok 2012	15 998	14 883	6 937	43,4	1 349	18,75	20,16
rok 2013	14 744	13 629	6 453	43,8	1 075	16,88	18,27
rok 2014	13 143	12 391	5 899	44,9	942	14,84	15,74

Zdroj: Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny

Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie v meste Prešov (6 782), ale i v celom okrese (15 998), bol zaznamenaný v roku 2012, následne má počet UoZ klesajúcu tendenciu (Graf 6). Podiel UoZ mesta Prešov na celkovom počte UoZ v rámci okresu Prešov sa pohyboval v sledovanom období na úrovni 40,68 - 43,10 %, pričom mal (okrem roku 2010) taktiež klesajúcu tendenciu. Z hľadiska pohlavia UoZ v meste Prešov prevládajú muži (53 - 55 %).

Graf 6 Vývoj počtu UoZ mesta Prešov (z toho vývoj počtu žien) a okresu Prešov v rokoch 2009 – 2014

Zdroj: Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny

Podľa dĺžky evidencie na úrade práce v roku 2014, najpočetnejšou kategóriou boli uchádzači o zamestnanie, evidovaní na úrade práce nad 48 mesiacov - tvorili viac než 18,2 % všetkých UoZ. V roku 2011 dosiahol počet UoZ v kategórii dlhodobo nezamestnaných svoje maximum, na úrovni 1799 UoZ. V rokoch 2012 a 2013 boli z kvantitatívneho hľadiska najpočetnejšie zastúpené kategórie UoZ, evidovaní na úrade práce v celkovej dĺžke 13 - 24 mesiacov a 25 - 48 mesiacov. Z uvedených skutočností je evidentné, že narastá počet UoZ s dlhobojšou evidenciou na úrade práce, pričom je známa skutočnosť, že s dĺžkou evidencie na úrade práce úmerne klesá miera zamestnateľnosti takýchto UoZ (frustrácia, strata motivácie, strata pracovných návykov a zručností, a pod.).

Z hľadiska predchádzajúceho zamestnania boli v evidencii najviac zastúpení v roku 2014 UoZ (okrem nezistených) pracujúci v službách a obchode (780). V predchádzajúcich rokoch prevládali remeselníci a kvalifikovaní robotníci (resp. remeselníci a kvalifikovaní spracovatelia a opravári) a technickí, zdravotní a pedagogickí zamestnanci (v roku 2011).

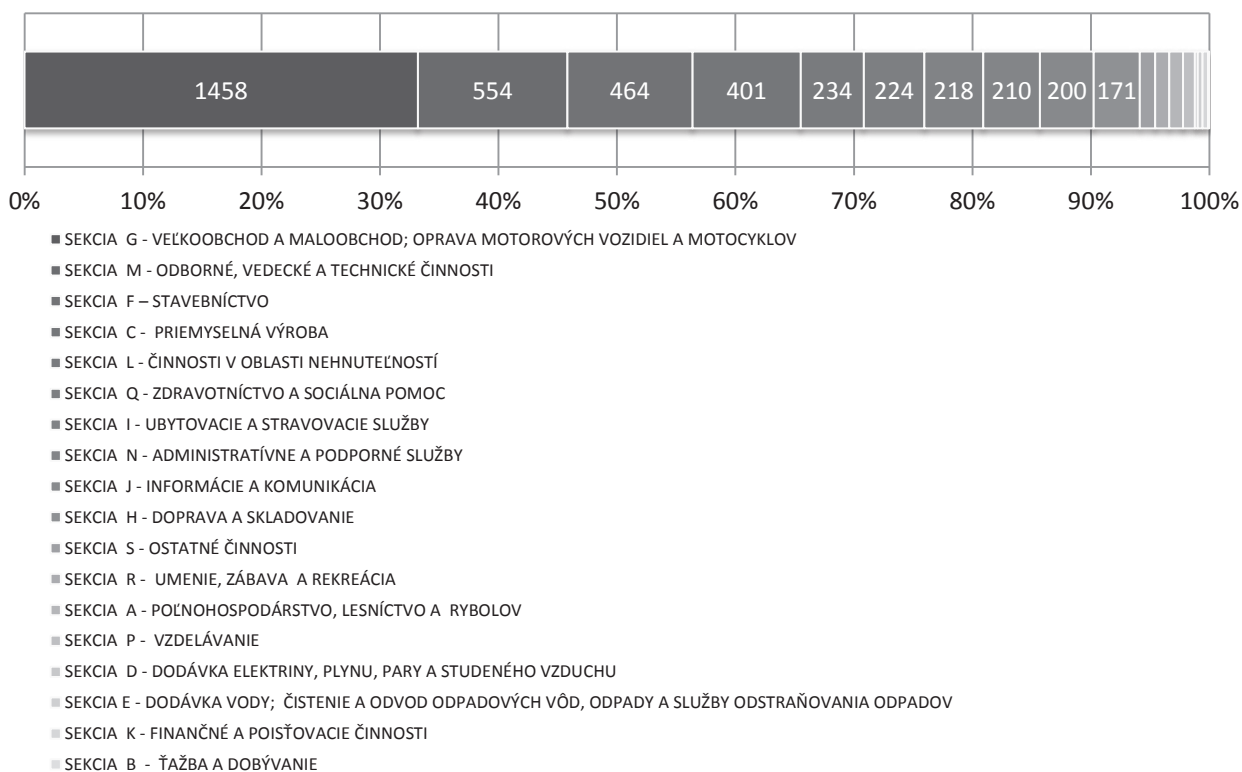
Vo vzťahu k vekovej štruktúre boli v najväčšom rozsahu zastúpení UoZ vo veku 50 a viac rokov a v kategórii 20 - 25 rokov (2009 - 2012), resp. 25 - 30 rokov (2013 a 2014) na úrovni 14 - 17 %. Vek je výrazne limitujúcim faktorom pri uplatňovaní sa na trhu práce (v kategórii 20 – 25-ročných UoZ vo väčšine prípadov absentuje prax a u vyšších vekových kategórií je v mnohých prípadoch problémom vzdelanie v odbore, po ktorom už nie je dopyt na trhu práce a nízka miera flexibility vo vzťahu k novým technológiám).

Podľa vzdelanostnej štruktúry dominovali v období rokov 2009 - 2012 vyučení UoZ (s výučným listom), na úrovni 29 - 34 %, pokým v posledných dvoch rokoch to boli UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (35 - 36 % z celkového počtu UoZ v meste Prešov).

2.3.3.4 Podnikateľské prostredie mesta Prešov

Podľa Štatistického registra organizácií v meste Prešov sídlilo (k 31.12.2014) celkom 4365 podnikov, 6191 fyzických osôb a 1192 neziskových inštitúcií. Z hľadiska odvetvia ekonomickej činnosti (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2) prevládajú podniky, ale aj fyzické osoby v sektore služieb, najmä v *Sekcii G - Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov*, *Sekcii M - Odborné, vedecké a technické činnosti*, *Sekcii F - Stavebníctvo* a *Sekcii C - Priemyselná výroba* (Graf 7, Graf 8).

Graf 7 Štruktúra podnikov v meste Prešov podľa ekonomickej klasifikácie NACE Rev. 2 (k 31.12.2014)

Zdroj: ŠÚ, Štatistický register organizácií

Podniky v odvetví poľnohospodárstva majú v Prešove pomerne slabé zastúpenie, pôsobí tu len 1,17 % všetkých podnikov mesta (t.j. 51 podnikov) a 1,9 % fyzických osôb (t.j. 118 FO). Zameriavajú sa najmä na pestovanie plodín a chov zvierat, zmiešané hospodárstvo a poskytovanie služieb súvisiacich s pestovaním plodín a chovom zvierat.

K 31.12.2014 bolo v meste Prešov evidovaných 401 podnikov (t.j. 9,2 %) a 844 fyzických osôb (t.j. 13,6 %) venujúcich sa priemyselnej výrobe (Graf 7, Graf 8). Odvetvová štruktúra priemyslu v meste Prešov je výrazne

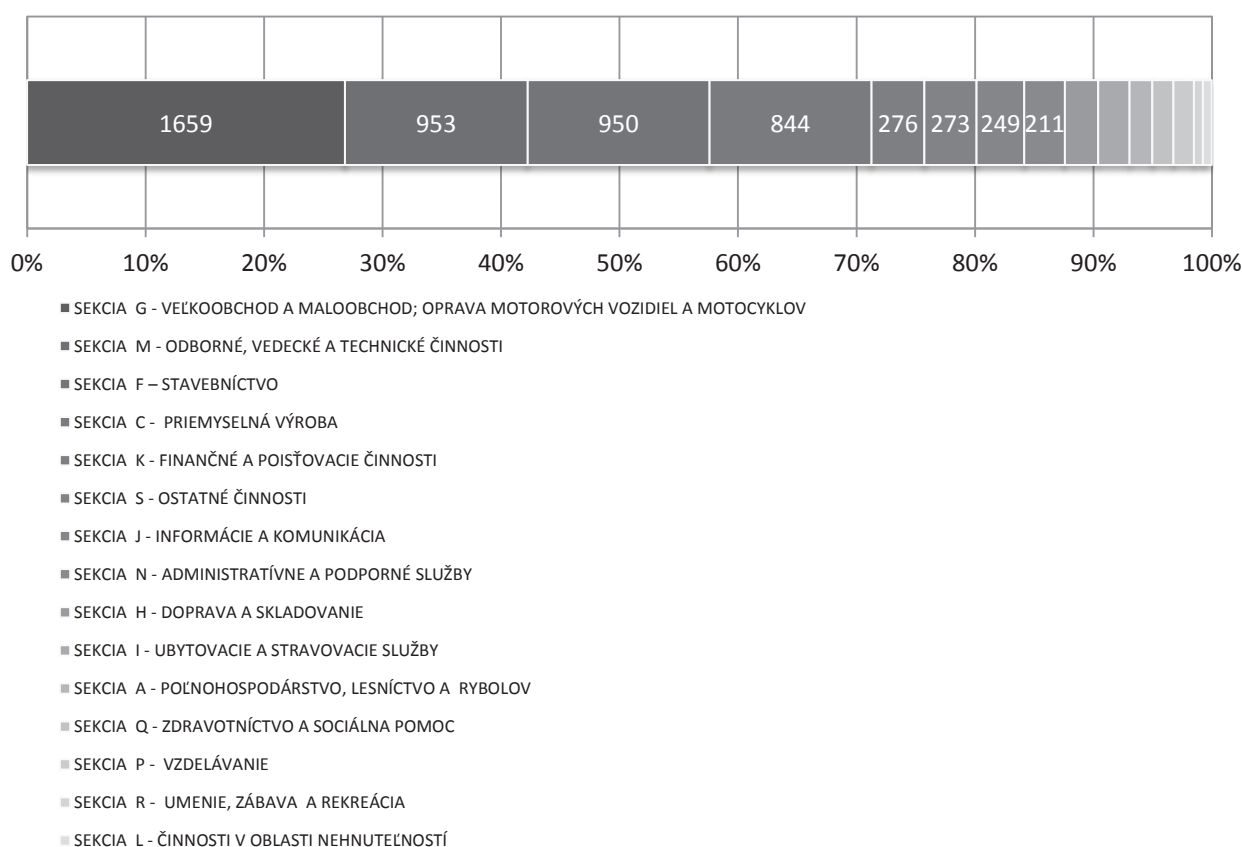

diverzifikovaná. Najsilnejšie postavenie (podľa počtu podnikov) v skupine priemyselných podnikov má výroba kovových konštrukcií, okrem strojov a zariadení; výroba odevov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku, okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu a výroba potravín. Nezanedbateľný je tiež podiel podnikov pôsobiacich v polygrafickom priemysle, podnikov zameraných na subdodávky pre automobilový priemysel, na výrobu počítačových, elektronických a optických výrobkov a výrobkov z gumy a plastu.

Priemyselné podniky v meste Prešov sa sústreďujú do troch kompaktnejších priemyselných zón, konkrétne:

- juhozápadná priemyselná zóna (Budovateľská - Jilemnického),
- južná priemyselná zóna (s priemyselnými areálmi rozvinutými pozdĺž ulíc Východná - Košická - Petrovianska - Jesenná),
- severovýchodná priemyselná zóna (s kompaktnou areálovou zástavbou na katastrálnom území mesta Prešov - Širpo a obce Ľubotice - Šarišské Lúky).

Graf 8 Štruktúra fyzických osôb v meste Prešov podľa ekonomickej klasifikácie SK NACE Rev. 2 (k 31.12.2014)

Zdroj: ŠÚ, Štatistický register organizácií

Menšie priemyselné areály sa nachádzajú v rozptyle mimo uvedených zón. Sú to areály v priestore starej tehelne a viaceré objekty v blízkosti železničnej trate do Sabinova. Na Sídlišku III tvorí významnejšiu plochu VUKOV EXTRA a.s. a SPINEA, s.r.o.

Podľa počtu zamestnancov v podnikoch v meste Prešov prevládajú malé a stredné podniky. Podniky do 49 zamestnancov tvoria takmer 94 % a naopak veľké podniky s 250 a viac zamestnancami predstavujú len 0,32 % zo všetkých podnikov. Najväčším zamestnávateľom v meste Prešov je Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov, ktorá sa nachádza v kategórii 2000 - 2999 zamestnancov. Prehľad zamestnávateľov v meste Prešov z hľadiska počtu zamestnancov (k 31.12.2014) je súčasťou tohto dokumentu (Príloha 7).

Medzi najvýznamnejšie podniky zamerané na subdodávky pre automobilový priemysel v meste Prešov patria Lear Corporation Seating SK s.r.o., (sedacie systémy), CEMM THOME SK s.r.o. (káblkové zväzky pre signalizáciu a osvetlenie áut). Medzi ďalšie významné a prosperujúce podniky patrí: SPINEA, s.r.o. (vývoj, výro-

ba a predaj vysoko presných reduktorov), TOMARK, s.r.o. (obrábanie, tvárnenie hutného materiálu a výrobu zvarovaných konštrukcií a komponentov pre automobilový priemysel, výroba a export ultraľahkých lietadiel), Milk-Agro, spol. s r.o. (obchod s vlastnými mliečnymi výrobkami a ostatnými potravinami), HESTA spol. s r.o. (výroba plastových a hliníkových okien), ELCOM, spol. s r.o. (výroba registračných pokladníc Euro, POS systémov, externých klávesníc a externých displejov) atď.

Mesto Prešov sa v sledovanom období rokov 2009 - 2014 usilovalo o podporu podnikateľských subjektov na území mesta Prešov aj prostredníctvom ceny OPÁLOVÉ ZRNKO mesta Prešov. Udeľovaná bola za rozvoj a prezentáciu mesta Prešov významným podnikateľským subjektom. Táto cena sa môže udeliť akémukoľvek podnikateľskému subjektu, ktorého pôsobenie má vplyv na rozvoj mesta a jeho sídlo je na území mesta Prešov vo viacerých kategóriách (výroba, služby v cestovnom ruchu, ostatné služby).

2.3.3.5 Priemyselný park IPZ Prešov Záborské a možnosti pre investorov

Mesto Prešov vybudovalo priemyselný park na zelenej lúke (tzv. „greenfield“) - priemyselný park Záborské (PPZ), ktorý je aktuálne jediným 100 % pripraveným priemyselným parkom v Prešove (Tabuľka 13). Táto skutočnosť prispela k rozvoju mesta, k vybudovaniu novej a k rozšíreniu už existujúcej infraštruktúry, k vytvoreniu priestoru pre etablovanie podnikateľských aktivít na území mesta Prešov a pre vytvorenie nových pracovných príležitostí. Priemyselný park Záborské spravuje správcovská spoločnosť IPZ Prešov, a.s., ktorá vznikla v roku 2004 účelovo pre prípravu a správu priemyselného parku v Záborskom. Mesto Prešov je 100% akcionárom správцovskej spoločnosti, ktorá je t. č. v likvidácii.

Mesto Prešov má v PPZ k dispozícii nevyužitú dvojpodlažnú budovu - Halu odpadového hospodárstva, umiestnenú na pozemku parc. č. KNC 1414 o výmere 751 m². Na prenájom je k dispozícii dvojpodlažná Prevádzková budova, umiestnená na pozemku parc. č. KNC 1423 o výmere 326 m². Na ostatných pozemkoch sú umiestnené obslužné komunikácie, energetické a vodohospodárske objekty. Cez PPZ vo vlastníctve Mesta Prešov sa vstupuje aj do časti PP, ktorý vlastní CI REGIO spol. s r. o. Táto spoločnosť vlastní pozemky o výmere 69 015 m².

Tabuľka 13 Parametre a technická infraštruktúra priemyselného parku Záborské

Parametre a technická infraštruktúra PP Záborské							
Celková plocha parku	303 236 m ²						
Využitelná plocha parku:	238 621 m ²						
Plyn:	Strednotlakové plynové pripojenie D 160, 3,3 Mpa	Celková kapacita: Q max hod = 1000 m3h-1	Kalkulovaná kapacita: 300 kPa	Pracovná kapacita: 200 kPa	Minimálny tlak: 60 kPa	Potrubie: PE 100, SDR 17,6	Dĺžka pripojenia: D 110 - 157 m
Voda:	Pitná voda: max. kapacita za hodinu Qm = 10 l/s, DN/ID 200, PN 10	Požiarny hydrant: max. kapacita Q = 15 l/s	Odpadová voda a splašková: Qs max. = 10 - 25 l/s,		Potrubie: od DN 300 to DN 600 mm		
Elektrická prípojka Inštalovaná kapacita:	Zóna A 2,6-4,6 MW		Zóna B 4-9,5 MW		Zóna C 9,5-14,7 MW		
Cestná sieť	Cesta III. triedy je vystavaná priamo v priemyselnom parku.						

Zdroj: MsÚ Prešov

Zameranie investorov v PPZ je orientované na ľahkú strojársku činnosť, logistiku, výrobu plastov, výrobu slnečných kolektorov, elektronický priemysel, odpadové a tepelné hospodárstvo, drevospracujúci priemysel. Okrem spoločnosti IPZ Prešov a.s., tu sídli aj spoločnosť Honeywell Turbo s.r.o., ktorá sa zameriava na výrobu turbodúchadiel pre osobné a nákladné automobily. Svoje pôsobenie v Prešove plánuje v IPZ rozšíriť spoločnosť Draka Comteq Slovakia s.r.o., ktorá sa orientuje na výrobu káblových komponentov. Bol taktiež schválený predaj 10 árov pozemkov s opciou na ďalších 4 271 m² pre spol. Leyard Europe. V súčasnosti sú v priemyselnom parku etablované spoločnosti Honeywell Turbo a.s. a AHP, s.r.o. Z celkovej plochy PPZ sú voľné ešte dve parcely

o výmere 10 001 m² (1427/1) a 6998 m² (1428/2), čím je priemyselný park v súčasnej dobe obsadený na 93%.

V zmysle Územného plánu mesta Prešov sú navrhované funkčné plochy pre priemysel, výrobu a sklady nasledovne (Tabuľka 14).

Tabuľka 14 Doplnené plochy pre priemysel, výrobu a sklady v meste Prešov

Názov lokality	Poloha	Rozloha	Projektová dokumentácia	Existujúce investičné zámery
GRÓFSKE	severovýchodný okraj mesta, k. ú. Nižná Šebastová	cca 1 327 770 m ² (132,8 ha)	Urbanistická štúdia, Stavoprojekt a.s., Prešov, jún 2001	—
MESOVO	severne od Širpa a Šarišských lúk, k. ú. Prešov	cca 247 329 m ² (24,7 ha)	—	—
LOMINOVÁ	južná časť mesta, v blízkosti Hanisky, k. ú. Solivar	cca 82 024 m ² (8,2 ha)	projekt Ing. arch. Peter Hajtáš, ateliér APH, spol. s.r.o., január 2004	IPL (Industry park Prešov juh - Lominová-Široké) na ploche cca 6 ha, súkromný developer, právoplatné stavebné povolenie na technické vybavenie územia
LACHÔRKA	Vydumanec, západný okraj mesta, k. ú. Prešov	cca 102 569 m ² (10,3 ha)	—	—
KAMENEC	východný okraj mesta, k. ú. Nižná Šebastová	cca 164 168 m ² (16,4 ha)	—	—

Zdroj: ÚPN Prešov

Tieto doplnené lokality majú výhodnú polohu vo väzbe na existujúcu železniciu a plánovanú rýchlostnú komunikáciu R4 MR - Košice - Prešov - Svidník - PL. Podmienkou ich využitia je preferencia nezávadnej ľahkej priemyselnej výroby.

2.3.3.6 Hospodárenie mesta

Finančné zdravie mesta, obce alebo VÚC podľa INEKO (Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy) vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a či príslušnému mestu, obci alebo VÚC hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje problémy. Finančné zdravie je číslo v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: celkového dlhu, dlhovej služby, záväzkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti, okamžitej likvidity a základnej bilancie. Mesto Prešov dosiahlo skóre celkového finančného zdravia 3,6 z možných 6 (v období rokov 2011 - 2014)⁵. Týmto skóre sa mesto Prešov umiestnilo na 118. mieste zo 138 miest Slovenska. Magistráty miest Košice a Bratislava obsadili 103. a 123. priečku tohto rebríčka. S najlepším skóre (5,6/6) sa na 1. mieste umiestnil Leopoldov, naopak najhoršie skončila Handlová (1,9/6).

Z hľadiska zadlženosti mesta sú záväzky mesta Prešov k 31.12.2014 podľa *Návrhu záverečného účtu mesta Prešov za rok 2014 a návrhu finančného usporiadania* na úrovni: 23 368 313,52 € a celková suma dlhu k 31.12.2014 je na úrovni: 17 107 356,66 €.

⁵ <http://www.obce.ineko.sk/profily/?ID=1950>

Tabuľka 15 Vývoj hospodárenia mesta Prešov v období rokov 2009 - 2014

Ukazovateľ	Upravený rozpočet		Skutočnosť				
	2014	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Bežné príjmy	54 530 600	53 502 709	52 473 548	50 865 379	48 026 444	48 885 744	47 630 581
Bežné výdavky	54 955 657	54 417 077	49 205 949	49 168 099	45 928 371	43 234 768	44 027 830
Výsledok bežného rozpočtu	- 425 057	-914 287	3 267 599	1 697 280	2 098 073	5 650 976	3 602 751
Kapitálové príjmy	11 185 211	10 229 419	1 273 835	2 775 368	5 186 812	325 798	1 119 673
Kapitálové výdavky	9 177 750	7 444 171	1 940 229	3 079 144	6 786 842	9 446 009	14 186 857
Výsledok kapitálového rozpočtu	2 007 461	2 785 248	- 666 394	- 303 776	- 1 600 030	- 9 120 211	-13 067 184
Finančné operácie príjmové	1 631 865	1 581 301	649 556	2 314 827	2 555 487	5 956 542	14 266 202
Finančné operácie výdavkové	3 214 269	3 209 866	2 786 235	3 190 722	2 451 757	1 285 280	2 198 395
Rozdiel z finančných operácií	- 1 582 404	- 1 628 565	- 2 136 679	- 875 895	103 730	4 671 262	12 067 807
Príjmy celkom	67 347 676	65 313 510	54 396 939	55 955 574	55 768 743	55 168 084	63 016 456
Výdavky celkom	67 347 676	65 071 114	53 932 413	55 437 965	55 166 970	53 966 057	60 413 082
Rozdiel príjmov a výdavkov	0	242 396	464 526	517 609	601 773	1 202 027	2 603 374
Rozdiel príjmov a výdavkov po vylúčení finančných operácií	1 582 404	1 870 961	2 601 205	1 393 504	498 043	- 3 469 235	- 9 464 433

Zdroj: MsÚ Prešov

2.3.4 Cestovný ruch

Mestský cestovný ruch (CR) sa považuje za krátkodobú formu turizmu, kde sa dĺžka pobytu pohybuje v rozsahu cca 2 dní. K základným druhom cestovného ruchu realizovaného v meste Prešov je možné priradiť:

A. Poznávací cestovný ruch a v rámci neho:

- kultúrny;
- náboženský;
- historický.

B. Rekreačný cestovný ruch - návšteva aquaparkov, pobyt pri vode, šport

C. Kongresový⁶ a incentívny cestovný ruch⁷

Z uvedených druhov je v Prešove, vzhľadom na vysoký kultúrny, historický a spoločenský potenciál mesta, najviac zastúpený poznávací CR. Samotný potenciál v meste je daný jednak lokalizáciou atraktivít a ich dostupnosťou, jednak kvalitou služieb a spôsobom ich využívania.

Prešov, ako mesto s bohatou históriou, má čo ponúknuť každému návštevníkovi. V centre mesta, ktoré je mestskou pamiatkovou rezerváciou, sa nachádza množstvo architektonických pamiatok pochádzajúcich z rôznych období, od gotiky cez renesanciu, barok až po klasicizmus. Popri tom sa v meste Prešov nachádzajú aj národné kultúrne pamiatky (NKP): napr. NKP Solivar a NKP Evanjelické kolégium. Významným objektom turistického záujmu sú sakrálné pamiatky, a to najmä: rímskokatolícky Konkatedrálny chrám sv. Mikuláša, gréckokatolícky Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa, evanjelický Chrám sv. Trojice, pravoslávny Katedrálny chrám sv. Kniežaťa Alexandra Nevského. Zastúpenie všetkých týchto cirkví je dôkazom, že každá z nich mala

⁶ Spája sa s cestovaním a pobytom v kongresovom mieste, zameriava sa na výmenu vedeckých i odborných poznatkov a skúseností.

⁷ Forma obchodného CR, označovaná ako cestovanie s cieľom stimulovať alebo motivovať zamestnancov, ktorí sa pričínili o obchodný úspech podniku a ktorých výsledky sú merateľné.

značný vplyv na formovanie kultúry v meste. V Prešove sa nachádzajú aj objekty Židovskej náboženskej obce - Ortodoxná synagóga spolu s chasidským bejt midrašom či rabinátom, Neologická synagóga a tri židovské cintoríny. Ďalším cieľom poznávania, hoci nie až takým frekventovaným, sú pamätné miesta viažuce sa na vojnové udalosti (prvá a druhá svetová vojna). V Prešove ide predovšetkým o hroby nemeckých vojakov na mestskom cintoríne.

Popri poznávacom cestovnom ruchu sa k Prešovu vzťahuje aj rekreačný cestovný ruch, avšak v menšom zastúpení. Ide o vychádzky do okolia mesta, pešiu turistiku v rámci obľúbených lokalít Vydumanec alebo Cemjata, či cykloturistiku. Medzi športoviská s väzbou na cestovný ruch môžeme zaradiť: aquapark Delňa, kúpalisko Plaza Beach, futbalový štadión FC Tatran, hádzanársku halu Tatran Handball Arena.

V roku 2014 bolo pre turistov k dispozícii v meste Prešov 33 ubytovacích zariadení s celkovým počtom 754 izieb a 1891 lôžok. Celkové tržby z ubytovania predstavovali viac než 1,42 mil. € (z toho 52 % tvorili domáci a 48 % zahraniční návštevníci).

Na základe údajov Štatistického úradu SR, zostavených z mesačných výkazov ubytovacích zariadení a údajov z Mestského informačného centra mesta Prešov je možné vygenerovať vybrané ukazovatele rozvoja cestovného ruchu za obdobie 2004 - 2014 (Tabuľka 16).

Tabuľka 16 Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu v meste Prešov

Rok	počet návštevníkov mesta	počet prenocovaní návštevníkov mesta	priemerný počet prenocovaní	% využitia stálych lôžok	tržby za ubytovanie (v €)	priemerná cena za ubytovanie (v €)
2004	31 107	68 749	n	n	n	n
2005	41 505	79 049	1,9	28,3	1 576 811	19,95
2006	40 878	92 988	2,3	23	1 702 217	18,29
2007	46 716	121 168	2,6	20,4	2 203 213	18,19
2008	52 903	126 816	2,4	20	2 924 981	23,07
2009	43 454	94 674	2,2	13,9	2 130 145	22,5
2010	40 309	81 172	2	11,5	2 002 657	24,67
2011	37 178	90 161	2,4	14,7	2 196 422	24,36
2012	40 108	105 286	2,6	15,8	2 048 591	19,46
2013	34 347	67 662	2	10,3	1 712 056	25,3
2014	30 489	55 687	1,8	9,5	1 415 422	25,4

Zdroj: MIC Prešov, MsÚ Prešov, ŠÚ SR, Pozn.: n - nezistené

Počet návštevníkov mesta Prešov, ktorý predstavuje celkový počet turistov bez ohľadu na krajinu trvalého pobytu, sa v spomínanom období pohyboval v rozmedzí 30 000 - 50 000 ročne. Do roku 2008, kedy bol zaznamenaný najvyšší počet návštevníkov mesta (52 903), počet kontinuálne narastal (okrem roku 2006), avšak od roku 2008 začal počet návštevníkov klesať, s miernym nárastom v roku 2012. V roku 2014 navštívilo mesto Prešov 30 489 návštevníkov (59 % domáci, 41 % zahraniční).

Vývoj počtu nocí strávených v ubytovacom zariadení kopíruje trend vývoja počtu návštevníkov s maximom v roku 2008 (126 816 prenocovaní) a minimom v rokoch 2004 a 2013. Využitie ubytovacích kapacít má od roku 2005 do roku 2010 výrazne klesajúci trend, keď na konci toho obdobia dosahuje hodnotu 11,5 %. Ďalšie dva roky bol síce zaznamenaný nárast, no v roku 2013 opäť došlo k poklesu, a to až na úroveň 9,5 %. Vo všeobecnosti sa dá konštatovať, že celoročné využitie kapacít ubytovacích zariadení je veľmi nízke aj v porovnaní s Prešovským samosprávnym krajom (33,5 %), ale aj celoslovenským priemerom (29 %).

Za 9-ročné obdobie boli tržby plynúce z poplatkov za ubytovanie najvyššie v roku 2008, kedy dosahovali úroveň 2 924 981 € a výrazne tak prevyšovali ostatné hodnoty pohybujúce sa približne v rozmedzí od 1,7 - 2,2 mil. €. Najslabším z hľadiska tržieb za ubytovanie bol rok 2014 so sumou niečo vyše 1,4 mil. €. Ukazovateľ priemerná cena za ubytovanie zohľadňuje rozdielne ceny v rôznych kategóriách ubytovacích zariadení a zjednodušuje tak analýzu cenových relácií v zmieňovanej časti cestovného ruchu. Vývoj cien za ubytovanie mal v období 2005 - 2014 mierne kolísavý charakter, no všeobecne môžeme konštatovať nárast cien oproti začiatku

sledovaného obdobia. Najnižšia cena za ubytovanie bola od návštevníkov požadovaná v roku 2007 (18,19 €/noc), najvyššia v roku 2014 (25,4 €/noc).

Zastúpenie turistov z hľadiska domáci/zahraniční bolo za sledované obdobie viac-menej nemenné a v priemere išlo o pomer 66:34 v prospech domácich návštevníkov. Výnimkou je rok 2005, kedy bol podiel zahraničných turistov na celkovom počte 29 % a rok 2013, kedy z celkového počtu návštevníkov mesta Prešov tvorili cudzinci 38 % (Tabuľka 17).

Tabuľka 17 Prerozdelenie turistov (domáci vs. zahraniční)

Ukazovateľ	rok 2009		rok 2010		rok 2011	
pôvod návštevníkov	domáci	zahraniční	domáci	zahraniční	domáci	zahraniční
počet návštevníkov	28 536	14 918	26 101	14 208	23 558	13 620
Ukazovateľ	rok 2012		rok 2013		2014	
pôvod návštevníkov	domáci	zahraniční	domáci	zahraniční	domáci	zahraniční
počet návštevníkov	26 642	13 466	21 197	13 150	18 083	12 406

Zdroj: ŠÚ SR, MIC Prešov

2.3.5 Školstvo

Vzdelávanie je neoddeliteľnou a v dnešnom konkurenčnom prostredí neodmysliteľnou súčasťou osobnostného rozvoja človeka do budúcnosti. Kvalitné vzdelanie v čo najmladšom veku môže mať veľmi výrazný a priaznivý vplyv pre ďalší osobnostný a duševný vývin jedinca. Podceňovanie vzdelávania na všetkých stupňoch výchovy môže mať fatálne následky pre deti a mládež v neskoršom veku života. Školstvo ako také je dlhodobo sprevádzané nedostatkom finančných prostriedkov. Mesto Prešov sa snaží účelne, efektívne a transparentne rozdeľovať finančné prostriedky pre všetky školské inštitúcie a zariadenia nielen v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta.

2.3.5.1 Predprimárne vzdelávanie

V meste Prešov je 20 materských škôl (MŠ) v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta s celkovým počtom 2 580 detí (šk. rok 2014/2015), (Tabuľka 18). Okrem štátnych materských škôl sa na území mesta Prešov nachádzajú 3 cirkevné, 5 súkromných a 5 špeciálnych materských škôl, ktoré navštevovalo v šk. roku 2014/2015 spolu 652 detí. Hrubá zaškolenosť detí vo veku 5 rokov dosahuje na území mesta Prešov úroveň takmer 100 %. Hrubá zaškolenosť detí v nižších vekových kategóriách podliehala okrem iného aj individuálnym podmienkam v rodinách a odrážala aktuálnu situáciu. Do rozhodovania sa o umiestnení dieťaťa do konkrétnej materskej školy vstupuje množstvo faktorov, kam okrem ceny patrí aj vzdialenosť od miesta bydliska, či pracoviska.

Na základe predpokladu demografického rastu počtu detí v materských školách v nasledujúcich 7 rokoch boli identifikované 3 MŠ (Sládkovičova, Hviezdoslavova, Budovateľská), kde je možné predpokladať potrebu rozširovania kapacity MŠ. Až v ôsmich materských školách z 20 presahoval v školskom roku 2014/2015 skutočný počet detí a tried projektovú kapacitu počtu detí a tried.

Tabuľka 18 Materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov podľa počtu detí

P. č.	Materská škola	Šk. rok 2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
		Projekt. kapacita tried	Projekt. kapacita počtu detí	Počet detí	Triedy s povol. RÚVZ	Počet detí	Triedy s povol. RÚVZ	Počet detí	Triedy s povol. RÚVZ	Počet detí	Potreba tried	Počet detí	Potreba tried	Počet detí	Potreba tried
1.	Antona Prídavka 1	6	140	152	6	144	6	153	6	153	6	153	6	153	6
2.	Bajkalská 31	6	140	189	9	187	9	192	9	192	9	192	9	192	9
3.	Bernolákova 19	6	140	119	6	142	6	130	6	140	6	140	6	140	6
4.	Bratislavská 3	6	140	127	6	126	6	123	6	127	6	127	6	127	6
5.	Budovateľská 8	5	120	115	5	116	5	113	5	136	5	136	5	136	5
6.	Čapajevova 17	6	140	174	7	165	7	170	7	170	7	170	7	170	7
7.	Čergovská 14	5	120	116	5	122	5	118	5	122	5	122	5	122	5
8.	Čsl. armády 20	6	140	156	7	157	7	157	7	157	7	157	7	157	7
9.	Fraňa Kráľa 11	5	120	119	5	119	5	118	5	119	5	119	5	119	5
10.	Hviezdoslavova 10	1	24	36	2	37	2	37	2	57	3	57	3	57	3
11.	Jurkovičova 17	12	264	281	12	269	12	260	12	264	12	264	12	264	12
12.	Mirka Nešpora 22	6	140	163	7	163	7	163	7	163	7	163	7	163	7
13.	Mukačevská 27	4	96	98	4	96	4	86	4	96	4	96	4	96	4
14.	Sabinovská 135	6	140	136	6	133	6	137	6	137	6	137	6	137	6
15.	Sládkovičova 3	2	36	36	2	38	2	35	2	56	3	56	3	56	3
16.	Slánska 21	2	48	42	2	41	2	48	2	48	2	48	2	48	2
17.	Solivarová 51	4	96	96	4	96	4	92	4	90	4	90	4	90	4
18.	Važecká 18	6	140	185	9	187	9	191	9	190	9	190	9	190	9
19.	Volgogradská 48	4	96	96	4	96	4	96	4	96	4	96	4	96	4
20.	Zemplínska 2	6	140	168	8	170	8	161	8	170	8	170	8	170	8
Spolu		104	2420	2604	116	2604	116	2580	116	2683	118	2683	118	2683	118

Zdroj: MsÚ Prešov

2.3.5.2 Základné vzdelávanie

Mesto Prešov má v zriaďovateľskej pôsobnosti 13 základných škôl (ZŠ), s celkovým počtom žiakov 7 034 (šk. rok 2014/2015). Okrem štátnych základných škôl sa v meste Prešov nachádzajú aj 4 cirkevné a 3 súkromné základné školy (z toho 1 súkromná špeciálna), ktoré v školskom roku 2014/2015 navštevovalo 933 žiakov. Pri predpokladanom demografickom vývoji do roku 2018 - 2019 je možné očakávať kontinuálny pokles počtu žiakov základných škôl (Tabuľka 19).

Tabuľka 19 Základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov podľa počtu žiakov

P. č.	Základná škola	Šk. rok 2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
		Projekt. kapacita tried	Projekt. kapacita počtu žiakov	Počet žiakov	Počet tried	Počet žiakov	Počet tried	Počet žiakov	Počet tried	Počet žiakov	Počet tried	Počet žiakov	Počet tried	Počet žiakov	Počet tried
1.	Bajkalská 29	13	600	519	25	492	24	475	23	460	23	450	23	440	22
2.	Čsl. armády 22	36	1100	995	44	993	44	943	42	940	42	940	42	926	41
3.	Kúpeľná 2	22	620	692	30	738	32	742	32	750	32	750	32	755	33
4.	Lesnícka 1	24	800	576	27	540	26	553	26	550	26	550	26	540	26
5.	Májové námestie 1	28	700	757	35	747	34	723	34	723	34	720	34	710	34
6.	Matice slov. 13	18	572	322	27	341	28	340	29	340	29	345	29	340	29
7.	Mirka Nešpora 2	13	400	364	19	356	19	394	21	395	21	395	21	400	22
8.	Mukačevská 1	18	540	382	20	347	18	328	17	320	17	310	17	300	16
9.	Prostějovská 38	22	600	441	24	456	24	442	24	440	24	440	24	440	24
10.	Sibírska 42	24	700	489	23	437	21	410	18	400	18	400	18	400	18
11.	Šmeralova 25	22	600	497	29	534	31	576	33	580	33	590	33	595	33
12.	Šrobárova 20	20	800	826	38	822	39	830	38	830	39	835	39	840	40
13.	Važecká 11	20	800	321	19	301	18	278	18	278	18	270	18	270	18
Spolu		280	8832	7181	360	7104	358	7034	355	7006	356	6995	356	6956	356

Zdroj: MsÚ Prešov

2.3.5.3 Stredné vzdelávanie a vyššie odborné vzdelávanie

Stredné školstvo je zastúpené 41 školami, pričom ich štruktúra je výrazne heterogénna. Na území mesta Prešov sa nachádza 28 stredných odborných škôl (z toho 19 štátnych, 1 cirkevná, 8 súkromných), 3 spojené školy, 10 gymnázií (4 štátne, 2 súkromné a 4 cirkevné, z toho 3 sú zároveň osemročnými gymnáziami). Všetky stredné školy v meste Prešov k 15.9.2014 navštevovalo 11 257 žiakov (z toho 288 žiakov študuje v externej forme).

2.3.5.4 Terciárne vzdelávanie

Prešov nepochybne predstavuje centrum vysokoškolského vzdelávania v regióne severovýchodného Slovenska. Je sídlom Prešovskej univerzity v Prešove a jej 8 fakúlt (Filozofická fakulta, Gréckokatolícka teologická fakulta, Fakulta humanitných a prírodných vied, Fakulta manažmentu, Pedagogická fakulta, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, Fakulta športu, Fakulta zdravotníckych odborov). Prešovská univerzita, zriadená 1.1.1997, poskytuje vysokoškolské vzdelávanie v 3 stupňoch štúdia (bakalársky stupeň, magisterský stupeň, doktorandský stupeň), v spojenom 1. a 2. stupni štúdia a v habilitačnom konaní a konaní na vymenúvanie profesorov. V akademickom roku 2013/2014 bolo na PU k 31.10.2013 zapísaných 9 857 študentov vo všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia v dennej a externej forme. Oproti roku 2012 (celkový počet študentov 10 059) bol zaznamenaný pokles študentov celkom o 202 študentov (2,04%), pričom v dennej forme bol nárast o 167 študentov a v externej forme pokles o 369 študentov⁸. Osciláciou počtu študentov okolo hranice desaťtisíc sa radí univerzita k stredne veľkým univerzitám so stabilizáciou tohto trendu.

⁸ Správa o vzdelávacej činnosti Prešovskej univerzity v Prešove za rok 2013

V Prešove má svoje sídlo aj Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM v Prešove, svoje zastúpenie má aj Technická univerzita v Košiciach (Fakulta výrobných technológií), Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave (Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce bl. P. P. Gojdiča v Prešove, Inštitút sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove) a Katolícka univerzita v Ružomberku.

2.3.6 Kultúra, šport a trávenie voľného času

2.3.6.1 Kultúra

Kultúrny život Prešova reprezentuje celý rad inštitúcií a zariadení z verejného i súkromného sektora, ale aj jednotlivcov, ktorí sa podieľajú na rozvoji kultúry na území mesta Prešov. Mesto Prešov je charakteristické svojou multižánrovosťou a multikultúrnosťou. Už viac ako 20 rokov ponúka obyvateľom mesta a jeho návštevníkom množstvo kultúrnych podujatí, z ktorých mnohé patria už ku tradičným aktivitám v oblasti kultúrneho života. Sú to napr. Prešov - láska moja, Fašiangovanie, Prešovská hudobná jar, Deň plný hier a zábavy, Dni mesta Prešov a Prešovský trojičný jarmok, Prešovské kultúrne leto, Do školy s úsmevom, Prešovská hudobná jeseň, Mikulášska nádielka, Vianočné trhy a vianočné programy, atď. Ide o podujatia, ktoré organizuje mesto Prešov prostredníctvom oddelenia kultúry a cestovného ruchu a mestskej príspevkovej organizácie - Parku kultúry a oddychu.

Na kultúrnom živote v meste Prešov sa podieľa celý rad subjektov i jednotlivcov verejného, neziskového a súkromného sektora. Podujatia a aktivity, ktoré organizujú sú často nielen miestneho a regionálneho, ale aj celoslovenského až medzinárodného významu.

Financovanie kultúry je v Prešove dlhodobo poddimenzované, preto v posledných rokoch je problém zachovať a rozvíjať kontinuitu dlhoročných kultúrnych podujatí a postupne rozširovať paletu podujatí o nové, atraktívne podujatia, ktoré v konečnom dôsledku budú prezentovať nielen organizátorov aktivít, ale aj mesto Prešov.

Verejný sektor predstavujú úrady verejnej správy a inštitúcie v ich zriaďovateľskej pôsobnosti:

- Mesto Prešov, predovšetkým oddelenie kultúry a cestovného ruchu MsÚ;
- Park kultúry a oddychu Prešov (PKO Prešov) so svojimi kultúrnymi zariadeniami;
- základné umelecké školy a ABC centrum voľného času;
- Prešovský samosprávny kraj / odbor kultúry;
- kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK - Divadlo Alexandra Duchnoviča, Divadlo Jonáša Záborského, PULS, Krajské múzeum, Šarišská galéria, Hvezdáreň a planetárium, Knižnica P. O. Hviezdoslava;
- organizácie a inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR - Štátna vedecká knižnica, Slovenské národné múzeum - Múzeum židovskej kultúry, Slovenské národné múzeum - Múzeum rusínskej kultúry, Slovenské technické múzeum Košice - NKP Solivar;
- Prešovská univerzita.

Súkromný sektor tvoria:

- mimovládne organizácie - občianske združenia, spolky, asociácie, nadácie, záujmové skupiny pôsobiace v rôznych oblastiach záujmo-umeleckej činnosti (hudba, tanec, divadlo, film a audiovizuálna tvorba, literatúra a knižná kultúra, výtvarné umenie, architektúra, atď.);
- súkromný podnikateľský sektor - galérie výtvarného umenia, umelecké agentúry;
- súkromné umelecké školy a centrá voľného času;
- rôzne samostatné organizačné jednotky cirkví a náboženských spoločností;
- rôzne neformálne subjekty (krúžky, kluby, a pod.) pôsobiace v oblasti ZUČ.

Nezanebateľný podiel na rozvoji kultúry majú aktéri kultúry, ktorí nie sú inštitucionalizovaní:

- ľudovomeleckí výrobcovia a samostatne tvoriace osobnosti (umelci) v oblasti kultúry a umenia;
- ďalší aktívni jednotlivci podieľajúci sa na rozvoji kultúry.

PKO Prešov, mestská príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov, je podľa Štatútu Parku kultúry a oddychu v Prešove kultúrno-osvetovým zariadením mesta Prešov. Poslaním PKO je zabezpečovať kultúrno-osvetovú činnosť rôznymi formami a metódami práce s cieľom uspokojenia kultúrno-spoločenských záujmov a potrieb obyvateľov mesta a efektívneho spravovania zvereneného majetku mesta. Aktivity tejto organizácie sa sústreďujú v strediskách kultúrnej a osvetovej činnosti, ktoré má PKO Prešov zverené do správy:

- budova Čierny orol, Hlavná 50;
- stredisko KS Družba, Námestie Kráľovnej pokoja 3;
- stredisko KS Centrum, Prostějovská 35;
- stredisko KS Exnárova 1/A a 5/A, Sekčov;
- stredisko KS Šváby, Švábska 27;
- stredisko KD Solivar, Solivarská 80;
- objekt kina Scala (bývalá Panoráma) a Záhradného kina, Masarykova 7/B;
- objekt Caraffovej väznice, Floriánova 51/2.

Detailný prehľad kultúrnych inštitúcií v meste Prešov je súčasťou tohto dokumentu (Príloha 8).

Mesto Prešov spolupracuje na úseku kultúry viac-menej so všetkými aktérmi kultúry na území mesta. Najúžšia spolupráca je s PKO Prešov, ale aj s kultúrnymi inštitúciami v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK. Nezanebateľné miesto patrí aj Prešovskej univerzite, materským, základným i stredným školám na území mesta. Pri príprave a realizácii kultúrnych podujatí mesto spolupracuje s celým spektrom organizácií tretieho sektora i podnikateľským sektorom. Veľmi dobrá spolupráca je s Mládežníckym parlamentom Prešova a Radou mládeže Prešovského kraja. Mesto spolupracuje na úseku kultúry aj s partnerskými mestami v zahraničí. Najaktívnejšia je spolupráca s geograficky najbližšími mestami - Nyíregyházou (Maďarsko) a Nowym Sączom (Poľsko).

V oblasti kultúry mesto každoročne organizuje (resp. spoluorganizuje) množstvo kultúrnych podujatí, z ktorých sa mnohé konajú pravidelne každý rok pre obyvateľov i návštevníkov mesta (väčšina z nich má už dlhoročnú tradíciu). Medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia organizované mestom Prešov patria Dni mesta Prešov (so sériou podujatí rôzneho zamerania, vrátane Prešovského trojičného jarmoku). V roku 2015 sa konal už 10. ročník Dní mesta Prešov a 16. ročník Prešovského trojičného jarmoku. Súčasťou Dní mesta Prešov je aj slávnostné odovzdávanie Ceny mesta Prešov; v roku 2014 sa Cena odovzdávala už po 20. raz. K podujatiam s dlhoročnou tradíciou patria aj: podujatie k MDD pod názvom Deň plný hier a zábavy (v roku 2015 už 19. ročník), Mikulášska nádielka a Vianočné programy (v roku 2014 už 16. ročníky). V roku 2014 sa uskutočnili už 7. ročníky podujatí Prešov - láska moja (k dňu sv. Valentína), Fašiangovanie, Do školy s úsmevom (podujatie na začiatok šk. roka). K novším podujatiam mesta patria Živá krížová cesta (2015 - 4. raz) a Posledná večera (2015 - 2. raz).

Mesto Prešov vo väčšej, alebo menšej miere (podľa možnosti) ako spoluorganizátor a partner, sa podieľa na príprave a realizácii viacerých významných kultúrnych podujatí: Pivo - Zlatý súdok, Medzinárodný festival paličkovanej čipky, Festival Dobrej chuti, Slávnosti vína, JAZZ Prešov, Folklórny Prešov, Akademický Prešov a pod.

Dlhoročnú tradíciu majú aj Prešovská hudobná jar a Prešovská hudobná jeseň, ktoré organizuje PKO Prešov (v roku 2015: jar - 56. ročník, jeseň - 49. ročník).

Okrem týchto tradičných podujatí organizovaných mestom Prešov, resp. so spoluúčasťou mesta Prešov, sa v meste Prešov uskutočňuje celý rad podujatí a aktivít organizovaných ďalšími aktérmi kultúry v meste Prešov, ktorí boli vyššie vymenovaní.

2.3.6.2 Kultúrny a kreatívny priemysel

Európsky kultúrny a kreatívny priemysel (KKP) zohráva kľúčovú úlohu, ktorú mu priznáva aj stratégia Európa 2020 z hľadiska rastu, konkurencieschopnosti a budúcnosti Európskej únie a jej občanov. KKP je svojou podstatou nositeľom inovácie, tvorcom pracovných miest a zohráva úlohu styčného rozhrania medzi rôznymi druhmi priemyselnej činnosti. Zároveň je hnacou silou porovnateľných výhod, ktoré sa v iných podmienkach nedajú zopakovať, činiteľom miestneho rozvoja a motorom priemyselných zmien.

Kreatívny priemysel označuje tie časti ekonomiky, ktoré vytvárajú ekonomickú hodnotu na základe individuálneho tvorivého vkladu, či umeleckého nadania. Ide o sektor postavený na zhodnocovaní duševného vlastníctva, do ktorého možno zaradiť oblasti tvorivej činnosti ako architektúra, dizajn, film, hudba, ale aj tvorba

počítačových hier či reklama. V posledných desaťročiach sa problematikou kreatívneho priemyslu a ekonomiky zaoberajú mnohí výskumníci a ekonómovia v USA i Európe. Kreatívny priemysel sa čoraz viac stáva aj súčasťou dokumentov a politík Európskej únie. Podľa uznesenia Európskeho parlamentu z 12. mája 2011 o uvoľnení potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu poskytuje kultúrny a kreatívny priemysel v Európskej únii 5 miliónov pracovných miest a predstavuje 2,6 % jej HDP.

Podstatu kreatívnych a kultúrnych odvetví priemyslu tvoria:

- tvorba, výroba a distribúcia produktov a služieb, ktoré využívajú kreativitu a intelektuálny kapitál ako primárne vstupy;
- súbor činností založených na znalostiach, zameraných na umenie, ale nie limitovaných umením, potenciálne vytvárajúcich príjmy z obchodu a duševného vlastníctva;
- súbor hmotných a nehmotných intelektuálnych alebo umeleckých služieb s kreatívnym obsahom, ekonomickou hodnotou a trhovými cieľmi.

Kreatívne a kultúrne odvetvia priemyslu stoja na križovatke remeselných, priemyselných odvetví a služieb a predstavujú nový dynamický sektor vo svetovej ekonomike. Kreatívne odvetvia sú uznávané ako významný sektor pre rast globálnej ekonomiky. Hoci sa rast v niektorých regiónoch spomalil kvôli celosvetovej hospodárskej kríze a následnému oslabeniu hospodársko-ekonomického vývoja spoločnosti celkovo sektor pokračuje v raste.

Pri porovnávaní regionálneho indexu kreativity, zohráva dôležitú úlohu miera urbanizácie, pretože kultúrne a kreatívne odvetvia si vyžadujú kritickú masu obyvateľov, vzdelávacích inštitúcií, trh vytvárajúci kultúrne a kreatívne produkty a služby. Preto porovnanie je vo vysokej korelácii s urbanizáciou/vidieckosťou kraja. Napriek tomu však výsledky poukazujú aj na špecifické rozdiely, vyplývajúce z existujúcej úrovne kreativity v danom kraji (Tabuľka 20). Celkový index kreativity dosiahol jednoznačne najvyššiu hodnotu v Bratislavskom kraji, nasledovaným Žilinským a Trnavským krajom. Na poslednom mieste sa umiestnil Prešovský kraj.

Tabuľka 20 Európsky index kreativity: kraje Slovenska

Kraj	Ľudský kapitál	Regulačné opatrenia	Technológie	Kultúrne prostredie	Výstup kreatívnej produkcie	Otvorenosť a diverzita	Európsky index kreativity
Bratislavský kraj	0,7299	0,8173	1,6754	0,6622	1,3657	0,6719	0,987
Žilinský kraj	0,2127	-0,3216	0,4361	0,5426	0,5879	-0,3974	0,177
Trnavský kraj	-0,9651	-0,1339	0,2319	0,3307	-0,2894	0,4471	-0,063
Nitriansky kraj	-0,1477	-0,2562	-0,2701	0,1007	-0,3260	0,3185	-0,097
Košický kraj	0,3650	0,0938	-0,6765	-0,5763	-0,2772	0,0799	-0,165
Banskobystrický kraj	0,5784	-0,1411	-0,7544	-0,3364	-0,1436	-0,3237	-0,187
Trenčiansky kraj	-0,3215	0,0090	0,2325	-0,5269	-0,3692	-0,4510	-0,238
Prešovský kraj	-0,4517	-0,0674	-0,8749	-0,1966	-0,5484	-0,3452	-0,414

Zdroj: Hudec, O., Klasová, S. In. Lipnická a kol. 2013 - Správa o stave a potenciáli kreatívneho priemyslu na Slovensku

V Prešovskom samosprávnom kraji je v oblasti KKP zamestnaných približne 12 tisíc zamestnancov, samozrejme po zohľadnení negatív vykazovania nepresných štatistík a nezahrnutí do týchto štatistík spoločnosti a živnostníkov pod 20 zamestnancov a bez skúmania miery kreativity v jednotlivých oblastiach SK NACE Rev. 2 (Tabuľka 21).

Tabuľka 21 Počet zamestnancov PSK v odvetviach KKP (2011)

Názov odvetvia	Počet zamestnancov
Kultúrne dedičstvo	775
Remeslá	2 362
Výkonné umenie	1 365
Film a video	0
Televízia a rádio	0
Vydavateľská činnosť	31
Softvér, video počítačové hry	255
Odevný priemysel	5 700
Reklama a dizajn	724
Architektúra	791
Spolu	12 003

Zdroj: ŠÚ SR, 2011

Kreatívne študijné odbory sú súčasťou vysokých škôl, stredných umeleckých škôl, súkromných konzervatórií a základných umeleckých škôl. Popri uvedených školách sa aj niektoré stredné odborné školy venujú výchove študentov v rôznych odboroch. Detailnejší prehľad škôl v meste Prešov so zameraním na kreatívne študijné odbory poskytuje nižšie uvedená Tabuľka 22.

Tabuľka 22 Prehľad škôl so zameraním na kreatívne študijné odbory v meste Prešov

Názov školy	Kreatívne odvetvie
Prešovská univerzita v Prešove	reklama a marketing, (komercializácia umenia, duševného vlastníctva, výstupov výskumu), hudba, divadlo, umelecké telesá, koncerty, výstavy, festivaly, maliarstvo, výtvarníctvo, grafika, sochárstvo, umelecká fotografia, umelecký a grafický dizajn, knižnice, vydávanie kníh a literatúry, história umenia, umenie spojené s cirkvou (teologické fakulty)
Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove	trh s umením
Súkromné gymnázium Dezidera Kardoša, M. Benku 7, Prešov	komplexné praktické a teoretické vzdelanie pre profesiu profesionálneho umelca; hudba, spev a hudobno-dramatické umenie
Stredná umelecká škola, Vodárenská 3, Prešov	propagačné výtvarníctvo, grafická úprava tlačív, propagačná grafika, scénická dekoračná tvorba a reprodukčná maľba, grafický a priestorový dizajn, reklamná tvorba
Stredná priemyselná škola, Bardejovská 24, Prešov	umeleckoremeselné spracúvanie dreva - rezbárske práce umeleckoremeselné spracúvanie dreva - stolárske práce umeleckoremeselné spracúvanie dreva - čalúnnické a dekoratívne práce
Stredná odborná škola, Košická 20, Prešov	fotograf, fotografický dizajn, propagačná grafika, styling a marketing
Základná umelecká škola Jána Pöschla, Prešov	hudobný odbor, výtvarný odbor, literárno-dramatický odbor, tanečný odbor
Základná umelecká škola Mikuláša Moyzesa Prešov	hudobný odbor, tanečný odbor, výtvarný odbor, literárno-dramatický odbor
Súkromná základná umelecká škola ELBA, Smetanova 2, Prešov	výtvarný odbor, odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby, tanečný odbor

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3.6.3 Šport

Šport, ako taký, zahŕňa v najširšom zmysle slova všetky vhodné formy organizovaných aj neorganizovaných aktivít, ktorých cieľom je podporiť u ľudí starostlivosť o ich zdravie, duševnú pohodu, telesný, funkčný a psychický rozvoj, uspokojiť ich spoločenské potreby, formovať sociálne vzťahy a zvýšiť ich športovú výkonnosť.

Veľmi dôležitou súčasťou mesta Prešov a života jeho obyvateľov (od najmenších až po seniorov) v oblasti športu a iných voľnočasových aktivít je existencia športových inštitúcií. Medzi športové inštitúcie v meste Prešov je možné zaradiť predovšetkým športové kluby, ponúkajúce obyvateľom mesta širokú paletu organizovaných aj neorganizovaných športových aktivít, ktorých cieľom je budovať u ľudí starostlivosť o svoje zdravie a predovšetkým zvýšiť športovú výkonnosť. Z tohto hľadiska možno povedať, že v meste Prešov je viac ako 90 športových klubov, venujúcich sa rôznym druhom športu a to na kolektívnej i individuálnej úrovni.

Mesto Prešov je najstarším futbalovým mestom na Slovensku, prvý futbalový zápas na území mesta Prešov sa odohral v roku 1898. Klub 1. FC Tatran Prešov má z hľadiska histórie, tradície, rozvoja a výchovy futbalovej mládeže nezastupiteľné postavenie. Futbalovú činnosť vykonávajú okrem 1. FC Tatran Prešov aj iné športové kluby - FAMT Prešov a SAFI Prešov, ktoré spolu združujú viac ako 250 mladých futbalových nádejí. Na tréningovú činnosť využívajú predovšetkým areály základných a stredných škôl, kde sú k dispozícii trávnaté plochy. Hlavný štadión 1. FC Tatran Prešov by mal prejsť v budúcnosti rekonštrukciou a modernizáciou, čím by sa stal moderným futbalovým stánkom, spĺňajúcim prísne európske kritériá a zároveň by bol vhodným areálom aj pre uskutočnenie kultúrno-spoločenských podujatí.

Hádzanársky klub Tatran Prešov patrí viac ako desaťročie k najpopulárnejším a najúspešnejším hádzanárskym klubom na Slovensku. Mesto Prešov každoročne reprezentuje aj na medzinárodnej úrovni v najprestížnejších pohárových hádzanárskych súťažiach. Mládežnícka základňa desaťnásobného slovenského šampióna a mnohonásobného víťaza Slovenského pohára sa každým rokom rozrastá.

Svoje popredné zastúpenie v kolektívnych športoch má v meste aj hokej, a to na mládežníckej báze fungujúci P.H.K. Prešov (v sezóne 2012/2013 získal dorast premiérovú titul majstra SR) a mužský hokej v podobe klubu HC Prešov 07, dnes vystupujúci pod názvom P.H.K. 3b Prešov.

Mládežnícky hokejový klub P.H.K. Prešov využíva na tréningovú činnosť jedinou ľadovú plochu zimného štadióna v Prešove, ktorý si nevyhnutne vyžaduje výraznú investíciu za účelom revitalizácie a modernizácie. Pre rozvoj uvedeného športu mesto Prešov otvorilo štyri hokejbalové ihriská, ktoré sú súčasťou areálov základných škôl, kde môže prebiehať suchá časť prípravy mladých talentovaných hokejistov, ale slúžia aj verejnosti či samostatným hokejbalovým prešovským klubom. Tieto hokejbalové ihriská sa nachádzajú v areáloch ZŠ Šmeralova, ZŠ Sibírska, ZŠ Májové námestie a ZŠ Československej armády, kde dokonca vzniklo ihrisko s medzinárodnými parametrami. Ženský hokej zastupuje v meste klub ŽHK 2000 Šarišanka Prešov.

Dlhoročným pôsobením na športovom poli sa môže spomedzi kolektívnych športov popýšiť aj volejbal. Mužskú (resp. mládežnícku) zložku reprezentuje klub VK Mirad PU Prešov a ženskú sa práve podarilo obnoviť vďaka klubom Dobré zo Slovenska Prešov a ŠK ELBA Prešov. Svoje zastúpenie má aj basketbal a to v podobe klubov PU Akademik Prešov, ŠKM Akademik Prešov a BK Eilat Prešov. Rovnako medzi kolektívne športy môžeme zaradiť futsalový celok FK Prešov, Hokejbalový klub Prešov, Vodnopólový klub Sláviu PU Prešov a iné. Prešovský šport sa rozšíril ďalej o florbal, ktorý z hľadiska záujmu priťahuje čoraz viac mladých športovcov (viac ako 100 členná mládežnícka zložka). V Prešove ho zastrešuje klub FbC Mikuláš Prešov.

Osobitné postavenie v meste majú zástupcovia športových klubov zastrešujúcich aktívnych, rekreačných i pasívnych športovcov v rámci individuálnych športov. Portfólio takýchto športových klubov je rozsiahle. Športové kluby, ale i občianske združenia, či neziskové organizácie a iné právne formy športových združení, sa venujú rôznym športom, napr.:

• atletike,	• fitnes,	• športovému rybárstvu,
• bedmintonu,	• kulturistike a silovému trojboju,	• šípkam,
• biliardu,	• modelárstvu,	• lukostreľbe,
• bowlingu,	• nohejbalu,	• gymnastike (športová, moderná),
• boxu,	• šachu,	• motocyklistickým športom,
• bojovým umeniam,	• paintballu,	• automobilovému športu,
• biatlonu,	• paragladingu,	• spoločenským tancom,
• parkúrovému jazdectvu,	• parašutizmu,	• stolnému tenisu a tenisu,
• džudu,	• plávaniu,	• orientačným športom,
• karate,	• cyklistike,	• kolkom,
• kickboxu,	• športovej streľbe,	• bocci,
• taekwondou,	• pretláčaniu rukou,	• speedbedmintonu,
• krasokorčuľovaniu,	• rýchlokorčuľovaniu,	• turistike a pod.

Mesto Prešov v rámci rozvoja mládežníckeho športu vytvorilo dotačný systém, ktorým podporuje jednotlivé športové odvetia a kluby. V rámci nosných športov (futbal, hokej, hádzaná) prerozdeleno mesto Prešov v dvoch rozpočtových rokoch (2013, 2014) medzi kluby spolu viac ako 180 000 €. V rámci ostatných športov prerozdeleno mesto Prešov v dvoch rozpočtových rokoch (2013, 2014) medzi športové kluby viac ako 120 000 €. Finančné prostriedky kluby využili na materiálno-technické zabezpečenie, na zdravotnícke zabezpečenie a na zabezpečenie súťaží, turnajov a sústreďení.

K istým formám športových inštitúcií je možné zaradiť aj školské športové kluby pri základných školách, ktoré sa orientujú na rôzne druhy športov. V meste sídli aj Súkromné športové gymnázium ELBA. Poslaním školy je pripraviť študentov vo všeobecno-vzdelávacej oblasti prostredníctvom humanitných a prírodovedných predmetov na vysokoškolské štúdium. Rozšíreným vyučovaním telesnej výchovy pripravujú absolventov aj pre súčasný športovo-spoločenský trh práce, kde sa uplatnia ako aktívni športovci, neskôr ako tréneri alebo športoví funkcionári.

Najvýznamnejšou športovou inštitúciou v meste Prešov je Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove, ktorej cieľom je poskytovať vysokoškolské vzdelanie telovýchovného zamerania pre učiteľov, trénerov, metodikov a odborníkov v oblasti telesnej výchovy a športu. Absolventi vysokoškolského učiteľského štúdia vedú adekvátne uplatňovať získané odborné vedomosti, pedagogicko-didaktické a praktické zručnosti a schopnosti pri plánovaní a realizácii edukačného telovýchovného procesu.

Samostatným celkom v rámci športových inštitúcií sú športové zväzy, telovýchovné jednoty či iné formy združení, ktoré sú akýmsi garantom športových klubov a zároveň vykonávajú administratívno-športovú činnosť so sídlom v Prešove. Patria medzi ne napr.:

- Prešovský krajský zväz hádzanej;
- Asociácia mažoretkového športu;
- Krajské športové centrum;
- Prešovský krajský šachový zväz;
- Oblastný bežecký spolok;
- Oblastný basketbalový zväz;
- Oblastný stolnotenisový zväz;
- Olympijský klub Prešov;
- Oblastný futbalový zväz a iné.

Ďalším okruhom v štruktúre športových inštitúcií môžu byť aj spoločnosti či občianske združenia, ktorých jedným zo zámerov je aj realizácia športových aktivít alebo organizácia športových podujatí. V meste Prešov sa každý rok konajú početné športové a telovýchovné podujatia rôzneho významu (vrátane turistických akcií) - od celomestských až po medzinárodné, ktorých organizátormi sú práve rôzne spoločnosti, či občianske združenia a samozrejme, aj mesto Prešov. Medzi najvýznamnejšie spoločnosti, ktoré organizujú športové podujatia medzinárodného významu patria 4 Sport, s.r.o. (Fragaria Cup - jeden z najväčších futbalových mládežníckych turnajov v strednej Európe), REDEA-SK, s.r.o. (Sarius Cup medzinárodný letný hádzanársky turnaj mládeže), PRO REGIO, s.r.o. (Kempa 4 Sport Cup - medzinárodný zimný hádzanársky turnaj mládeže), Centrum regionálneho rozvoja (Adidas 4 Sport Cup - medzinárodný halový futbalový turnaj mládeže). Uvedených športových turnajov sa zúčastňujú stovky, až tisíce mladých športovcov. Významným organizátorom podujatia pre hendikepovaných športovcov je občianske združenie Športový klub nepočujúcich detí v Prešove, ktorý už 22 rokov organizuje medzinárodný halový futsalový turnaj nepočujúcich žiakov do 16 rokov. V meste Prešov pôsobí aj športový klub Boccia ZOM Prešov, ktorý založilo občianske združenie ZOM Prešov registráciou na Slovenskom zväze telesne postihnutých športovcov. Cieľom a ambíciou klubu je napomáhať rozvoju paraolympijského športu „Boccia“ hlavne na východnom Slovensku.

Mesto Prešov spolupracuje so športovými inštitúciami najmä pri organizovaní masovejších podujatí napr. Večerný beh Prešovom (v roku 2015 - 55. ročník), kde napr. Prešovská univerzita (resp. Fakulta športu PU) zabezpečuje technickú i organizačnú časť podujatia. Rovnako nápomocným pri organizácii tohto bežeckého podujatia je Oblastný bežecký spolok. Mesto Prešov spolupracuje na výbornej úrovni aj s Asociáciou športu pre všetkých SR, ktorá je garantom pri športových aktivitách určených pre širokú skupinu obyvateľstva.

Jedným z významných športových objektov v meste je areál Velodrómu, kde sa nachádza nezastrešená cyklistická dráha. Dnes je táto dráha jedinou na Slovensku, ktorú je nevyhnutné zrevitalizovať. Velodróm má olympijské parametre a po rekonštrukcii by sa mohol stať významným športovým objektom nielen v meste Prešov, ale aj na Slovensku a aj pre susedné štáty (Ukrajina, Poľsko a Maďarsko), kde takáto dráha absentuje. Z tohto

objektu by sa časom mohol stať multifunkčný športový komplex s využitím nielen pre dráhovú cyklistiku, ale aj pre rýchlokorčuliarov a iné druhy športov. Rovnako by mohol slúžiť na kultúrno-spoločenské podujatia.

2.3.7 Sociálna starostlivosť

Schválením zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a jeho vstúpením do platnosti k 1.1.2009 došlo k výraznému prenosu kompetencií štátu v sociálnej oblasti na samosprávu v mnohých oblastiach, ktoré detailne vymedzuje citovaný zákon. Územné samosprávy neboli na danú skutočnosť dostatočne pripravené, predovšetkým z hľadiska odborného personálneho zabezpečenia výkonu sociálnych služieb na miestnej úrovni, ani z hľadiska finančného krytia poskytovaných sociálnych služieb. Daná skutočnosť sa prejavila na forme, úrovni a rozsahu poskytovaných sociálnych služieb (Tabuľka 23).

Mesto Prešov je zriaďovateľom dvoch zariadení pre seniorov s právnou subjektivitou s celkovou kapacitou 300 miest, konkrétne:

- **Zariadenie pre seniorov HARMÓNIA**, Prešov - Cemjata - založené bolo v roku 1955 a 1.7.2002 prešlo delimitáciou sociálnych služieb zo štátu pod samosprávu - Mesto Prešov. V zariadení sa poskytuje sociálna služba celoročne, pobytovou formou. Kapacita zariadenia je cca 150 miest.
- **Zariadenie pre seniorov NÁRUČ**, Veselá - Prešov - bolo založené v roku 1986 a taktiež 1.7.2002 prešlo delimitáciou sociálnych služieb zo štátu pod Mesto Prešov. V zariadení sa poskytuje sociálna služba seniorom celoročne, pobytovou aj ambulantnou formou. Kapacita zariadenia je cca 150 miest.

Obe zariadenia pre seniorov poskytujú sociálne služby aj nad rámec zákonom stanovených služieb. Prišievajú tak ku skvalitneniu prostredia, zvýšeniu štandardu poskytovaných služieb a spríjemneniu pobytu seniorom odkázaným na sociálnu službu. V zariadení Náruč sa navyše poskytuje ošetrovateľská starostlivosť, podporná sociálna služba v jedálni - stravovanie seniorov, občanov mesta Prešov, ktorí nie sú prijímateľmi sociálnej služby priamo v zariadení pre seniorov, rehabilitácia a ergoterapia. Zariadenie pre seniorov Harmónia poskytuje tiež pracovnú terapiu, canisterapiu, masérské služby, kadernícke služby, pedikérske služby a podporné sociálne služby v jedálni.

Zariadenie opatrovateľskej služby, kde sa poskytuje sociálna služba na určitý čas, prevádzkujú v meste Prešov 2 neverejní poskytovatelia s kapacitou 33 miest.

V meste Prešov je poskytovaná aj **ambulantná forma sociálnej služby** v zariadení pre seniorov u 1 verejného poskytovateľa s kapacitou 15 miest a zároveň je táto služba poskytovaná aj v denných stacionároch. Zabezpečujú ju 4 neverejní poskytovatelia s kapacitou 122 miest.

Osobám, ktoré nemajú zabezpečené základné životné potreby mesto Prešov zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v **nízkoprahovom dennom centre** u 1 neverejného poskytovateľa s celkovou kapacitou 12 miest.

Terénna forma sociálnej služby je zabezpečovaná prostredníctvom 1 verejného a 5 neverejných poskytovateľov, a to formou domácej opatrovateľskej služby. Mesto Prešov uzatvorilo zmluvu o poskytovaní služby so 4 neverejnými poskytovateľmi.

Fyzickým osobám, ktoré nie sú schopné zabezpečiť si základné životné potreby a sú odkázané na pomoc pri začlenení sa do spoločnosti, mesto zabezpečilo terénnu sociálnu službu krízovej intervencie prostredníctvom 4 neverejných poskytovateľov.

Za účelom zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb mesto Prešov zabezpečilo poskytovanie sociálnej služby a uzatvorilo zmluvy so 4 neverejnými poskytovateľmi **prepravnej služby** a 1 neverejným poskytovateľom **tlmočnickej služby**.

Sociálnu službu zameranú na **poskytovanie pomôcok** prevádzkuje mesto, ako verejný poskytovateľ a zároveň uvedenú službu umožňujú v meste Prešov 4 neverejní poskytovatelia.

S prihliadnutím na vekovú štruktúru občanov s trvalým pobytom v meste Prešov, ako aj vzhľadom na starnutie obyvateľov mesta Prešov, je počet miest v pobytových zariadeniach sociálnych služieb v meste Prešov nepostačujúci. V súlade s určenými prioritami a cieľmi modernizácie služieb je potrebné pokračovať vo vytváraní vhodných podmienok na rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb, aby občania mesta Prešov, odkázaní na sociálne služby, mali možnosť zotrvať vo svojom prirodzenom domácom prostredí a neboli odkázaní na pobytové zariadenia sociálnych služieb.

Mesto Prešov, okrem zabezpečovania sociálnych služieb vo svojej pôsobnosti, poskytuje zo schváleného rozpočtu finančné prostriedky na poskytovanie sociálnych služieb aj neverejným poskytovateľom, s ktorými uzatvára zmluvy o poskytnutí finančného príspevku na poskytovanie konkrétneho typu sociálnych služieb.

Tabuľka 23 Prehľad sociálnych služieb poskytovaných v meste Prešov

Druh sociálnej služby	Poskytovateľ sociálnej služby	Počet subjektov	Forma	Kapacita
Zariadenie pre seniorov	Mesto Prešov	2	pobytová a ambulantná	315
	neverejný poskytovateľ	-	-	37
Nízkoprahové denné centrum	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	1	ambulantná	24
Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	2	ambulantná	24
Domáca opatrovateľská služba	Mesto Prešov	1	terénna	-
	neverejný poskytovateľ	4	terénna	1 920 hod.
Terénna sociálna služba krízovej intervencie	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	4	terénna	1 920 hod.
Prepravná služba	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	4	terénna	18 750 km
Tlmočnická služba	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	1	terénna	51 hod.
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	Mesto Prešov	-	-	-
	neverejný poskytovateľ	1	terénna	144 hod.

Zdroj: MsÚ Prešov

Detailný prehľad všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v meste Prešov, registrovaných na úrovni Prešovského samosprávneho kraja, podľa typu poskytovaných služieb, je súčasťou tohto dokumentu (Príloha 9).

S cieľom zlepšenia kvality života občanov v meste Prešov poskytuje mesto aj tzv. podporné služby v 4 denných centrách, v jedálňach aj prostredníctvom donášky stravy do domácnosti (Tabuľka 24).

Tabuľka 24 Podporné sociálne služby v meste Prešov

Druh podpornej služby	Poskytovateľ služby	Počet subjektov	Forma	Kapacita
Denné centrum	Mesto Prešov	4	ambulantná	600
	neverejný poskytovateľ	-	-	-
Jedáleň	Mesto Prešov	2	ambulantná	60
	neverejný poskytovateľ	2	ambulantná	-

Zdroj: MsÚ Prešov

Vývoj počtu obyvateľov mesta Prešov za obdobie posledných päť rokov má klesajúcu tendenciu, výrazný pokles bol prioritne zaznamenaný za posledné dva roky. Napriek uvedenej skutočnosti je možné konštatovať, že dopyt po sociálnych službách na území mesta Prešov prevažuje nad ponukou. Táto skutočnosť je evidentná prioritne v oblasti poskytovania pobytových služieb, ktoré sú kapacitne limitované. Mesto Prešov sa preto plánuje zameriavať na rozširovanie ponuky ambulantných a terénnych sociálnych služieb.

V rámci starostlivosti o rodiny s nezaopatrenými deťmi poskytuje mesto Prešov sociálne služby a sociálnu pomoc rodinám s deťmi ambulantnou a terénnou formou, v rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti neposkytuje žiadnu pobytovú službu. Výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately mesto Prešov realizuje v ich prirodzenom rodinnom a sociálnom prostredí.

Je možné konštatovať, že realizáciou terénnej sociálnej práce, prostredníctvom 5 terénnych sociálnych pracovníkov, ako aj poskytovaním nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu a sociálnej služby krízovej intervencie v komunitnom centre, sa mesto Prešov snaží naplňať špecifický cieľ zameraný na podporu poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb na komunitnej úrovni. Obdobný typ komunitných služieb v komunitných centrách, okrem mesta Prešov, poskytuje na území mesta Prešov ešte 7 ďalších subjektov (neverejných poskytovateľov). Komunitné služby využívajú rôzne cieľové skupiny, vrátane marginalizovanej rómskej komunity aj osôb so zdravotnými obmedzeniami.

Na základe dlhoročných skúseností a dopytu zo strany rodín s deťmi je možné konštatovať, že na území mesta Prešov absentuje:

- tzv. prístrešie pre občanov, ktorí nie sú schopní vlastnými silami zabezpečiť si bývanie a vzhľadom na svoju ekonomickú situáciu sú dlhodobo odkázaní na cenovo dostupné ubytovanie,
- klubové priestory pre komunitné a nízkoprahové aktivity v komunite K Starej tehelni,
- malometrážne nájomné bývanie pre jednorodičovské rodiny s nezaopatrenými deťmi (nízkonákladové bývanie),
- sociálne nájomné byty pre mladé rodiny s deťmi, tzv. štartovacie byty.

2.3.8 Doprava

2.3.8.1 Cestná doprava

Dopravné riešenie mesta Prešov je navrhované v nadväznosti na regionálne a nadregionálne zámery dopravy zakotvené v ÚPN VÚC Prešovského kraja. Základný komunikačný systém (ZAKOS) mesta Prešov je navrhnutý ako radiálno-okružný systém, ktorý tvoria tri mestské okruhy doplnené hlavnými radiálami. Tie sú v súčasnosti tvorené prietahmi ciest I. triedy I/18 (ulicami Levočská - Duklianska - Bardejovská) a I/68 (ulicami Sabinovská - Duklianska - Šafárikova - Hollého - Východná - Košická) s napojením na diaľnicu D1 v južnej časti mesta. Uvedené prietahy zabezpečujú dopravné napojenie v smere západ - východ (cesta I/18) a sever - juh (cesta I/68). Cesta I/18 je súčasne zaradená do siete medzinárodných ciest E50.

Mestské okruhy:

I. mestský okruh - Hlavnou úlohou tohto okruhu je distribúcia obslužnej dopravy mestskej pamiatkovej rezervácie (MPR) vrátane príjazdov na parkoviská a ochrana územia MPR pred nežiaducou prejazdovou dopravou. Okruh je tvorený komunikáciami okolo MPR, a to ul. Vajanského, Grešova, Štefánikova, Okružná a časť Levočskej ulice. Šírkové usporiadanie je dané súčasnou zástavbou a možnosťou, resp. nemožnosťou jej odstránenia, ako aj predpokladanou intenzitou dopravy. Z veľkej časti (93 % z celkovej dĺžky okruhu) je už zrealizovaný (Graf 9). Po dostavbe križovatky ulíc Hviezdoslavova - Štefánikova bude dokončený. V ďalšom období je nevyhnutné zrealizovať:

- výstavbu križovatky ulíc Hviezdoslavova - Štefánikova;
- revízie križovatiek riadených cestnou svetelnou signalizáciou (CSS) pre zvýšenie ich priepustnosti;
- výstavbu autobusových zastávok (ul. Vajanského).

II. mestský okruh - Distribúcia vnútromestskej dopravy sa bude realizovať na II. mestskom okruhu, ktorý je vedený po týchto uliciach: Levočská - Urbánkova - Zápotockého - Pavlovičovo nám. - Budovateľská - Škultétyho - Kuzmányho - Rusínska - K3 - K5 - Duklianska:

Doposiaľ bolo zrealizovaných 56 % v týchto častiach:

- ul. Prostějovská;
- ul. Volgogradská;
- ul. Levočská;
- ul. Obrancov mieru;
- ul. Pod Kalváriou;
- ul. Pražská;
- ul. Jána Pavla II.;
- ul. Škultétyho;
- ul. Rusínska.

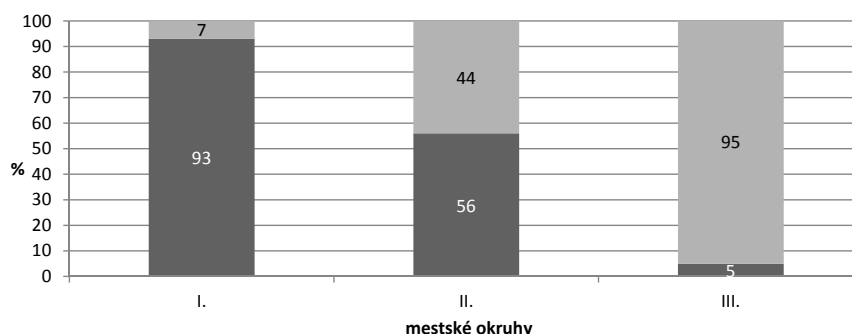
III. mestský okruh - Hlavnou úlohou III. mestského okruhu je realizácia tranzitnej dopravy medzi urbanistickými obvodmi sídelného útvaru. Tento okruh je vedený po uliciach: ul. Obrancov mieru - Pod Kalváriou - Pod Kamennou baňou - nábrežná komunikácia po križovatku ZVL, Švábska ul., Arm. gen. Svobodu po cestu I/18 v Šarišských Lúkach, cesta I/18 od križovatky v Šarišských Lúkach po začiatok Duklianskej ulice, odtiaľ novonavrhovanou trasou komunikácie K5 cez Kúty na križovatku Sabinovská/Jánošíkova ul., Prostějovská, Volgogradská.

Doposiaľ bolo zrealizovaných len 5 % v týchto častiach:

- ul. Herlianska - potrebné prehodnotiť trasu vzhľadom na existujúcu zástavbu a funkciu lokality.

Graf 9 Stav výstavby mestských okruhov mesta Prešov

Zdroj: MsÚ Prešov

Je potrebné konštatovať, že veľká časť komunikácií bola postavená počas výstavby sídlisk v 70. rokoch 20. stor. Z celkovej dĺžky doteraz vybudovaných mestských okruhov boli v období za posledných 10 až 15 rokov (nová výstavba) postavené tieto úseky ciest:

I. mestský okruh - ul. Remscheidská, ul. Okružná, čo predstavuje 30 % z celkovej dĺžky okruhu. Pôvodná projektová dokumentácia rekonštrukcie ul. Okružnej bola spracovaná už pred viac ako 30 rokmi.

II. mestský okruh - ul. Pod Kalváriou, ul. Pražská, ul. Jána Pavla II., ul. Rusínska, čo predstavuje 17 % z celkovej dĺžky okruhu. Zo zrealizovaných úsekov bolo iba 15 % financovaných z rozpočtu mesta, t. j. iba 3 % z celkovej dĺžky okruhu.

III. mestský okruh - vonkajší – 0 %

Mestské okruhy z hľadiska dopravnej dostupnosti dopĺňajú radiálne, diagonálne a tangenciálne komunikácie (Tabuľka 25).

Tabuľka 25 Radiálne, diagonálne a tangenciálne komunikácie mesta Prešov

Radiálne komunikácie	Diagonálne komunikácie	Tangenciálne komunikácie
<ul style="list-style-type: none"> • Solivarská v úseku ul. Východná - Švábska - Solňobanská • križovatka ZVL - navrhovaná komunikácia pozdĺž Švábskeho potoka - križovatka s cestou III/068002 Vlčie doly • Rusínska - L. Novomeského - Kysucká - Zlatobanská • Masarykova - Košická - Petrovianska s napojením na diaľnicu D1 • Sabinovská • Duklianska - Vranovská • Ku Surdoku - Kúty - Surdok 	<ul style="list-style-type: none"> • Levočská - Duklianska - Bardejovská - Vranovská • Sabinovská - Duklianska - Šafárikova - Hollého - Lesík delostrelcov - Východná 	<ul style="list-style-type: none"> • Nábrežná komunikácia v úseku od križovatky s ul. J. Pavla II. po križovatku s Košickou • Švábska - Arm. gen. Svobodu až po mimoúrovňovú križovatku s Bardejovskou (k. ú. Ľubotice) • Strojnícka - prepojenie na plánovanú preložku Sabinovskej

Zdroj: MsÚ Prešov

Komunikácie na území mesta v správe PSK, SSC a NDS a.s.

Mestom Prešov prechádzajú tri cesty III. triedy: cesta III/068002 (ul. Solivarská, Zlatobanská), cesta III/068015 (ul. Rusínska, Arm. gen. Svobodu) a cesta III/018200 (Fintická). Na území mesta sa nachádza 16,752 km ciest II. a III. triedy v správe PSK, ktoré tvoria 0,69 % z celkového počtu 2 438 km týchto ciest v rámci kraja. Platcovia dane z motorových vozidiel, bývajúci v meste Prešov, zaplatia daň spolu 2 710 368 €, čo je z celkového objemu 24,74 %. Preto nulová výška finančných prostriedkov vyčlenená PSK na rozvoj siete ciest II. a III. triedy na území mesta Prešov nezodpovedá dopravnému a spoločenskému významu mesta a dopravnej záťaži ciest II. a III. triedy na jeho území.

Z pohľadu rekonštrukcií týchto ciest, bola v roku 2011 uskutočnená oprava asfaltového krytu vozovky cesty III/068015 v úseku križovatka s cestou I/18 - ZOC Max. V novembri 2015 bola po rekonštrukcii odo-

vzdaná do užívania cesta ul. Kuzmányho, ktorá bola financovaná z rozpočtu PSK a je súčasťou II. mestského okruhu.

Cesta I/18 je cestou medzinárodného významu v smere východ - západ a je vedená ulicami Levočská, Duklianska, Bardejovská a Vranovská. Zároveň zabezpečuje pohyb vnútromestskej dopravy medzi Sídľiskami II a III a priemyselným areálom Širpo. V blízkosti bývalého hotela Šariš je vedená na okraji CMZ. Z dopravného hľadiska je súčasný stav charakterizovaný predovšetkým vysokým dopravným zaťažením. Nepriaznivá dopravná situácia je v smere sever - juh aj dôsledkom jediného funkčného koridoru, neumožňujúceho obchádzku preťažených úsekov ulice Levočskej a Duklianskej.

Cesta I/68 je v súčasnej dobe vedená centrom mesta, po Východnej, Hollého a Šafárikovej ulici. Z plánovanej preložky tejto cesty je vybudovaný úsek na ul. Obrancov mieru, Pod Kalváriou, Pražská a v súčasnosti prebieha výstavba v úseku Pražská - križovatka ZVL.

Diaľnica D1 je navrhovaná v západnej časti mesta v tunelovom variante. V križovatke Vydumanec sa napája na predchádzajúci úsek diaľnice D1 a rýchlostnú cestu R4. Následne prechádza v blízkosti obytnej zóny a vstupuje do tunela Prešov. Koniec úseku je v križovatke Prešov (juh) za obcou Haniska, kde pokračuje úsek D1 Prešov, juh - Budimír. Na stavbu s názvom „D1 Prešov západ - Prešov juh“ je vydané územné rozhodnutie a v súčasnosti prebieha proces stavebného konania.⁹ Ide o dĺžku 7870 m a zahŕňa obce Prešov, Haniska a Petróvany. Plánovaný začiatok výstavby bol stanovený na rok 2016.

Rýchlostná cesta R4 rieši napojenie diaľnice D1 v smere na Sabinov, Svidník a Vranov nad Topľou s pokračovaním do Poľska, pričom stiahne 53 % tranzitnej dopravy mesta z týchto smerov, ktorá v súčasnosti prechádza intravilánom mesta Prešov. Realizáciou rýchlostnej cesty R4 v dĺžke 14 680 m sa odkloní tranzitná doprava a hlavne ťažká kamiónová doprava. Trasa začína za križovatkou Kapušany, pokračuje severným obchvatom mesta Prešov smerom k mestu Veľký Šariš, kde sa križovatkou Dúbrava pripája cesta I/68. Končí pred križovatkou Prešov (západ) na diaľnici D1. Začiatok úseku pri obci Kapušany je riešený dočasne križovatkou s cestou I/18. Súčasťou úseku sú dva tunely. Na stavbu s názvom „R4 Prešov, severný obchvat“ je vydané územné rozhodnutie a v súčasnosti prebieha proces stavebného konania. Plánovaný začiatok výstavby bol stanovený na rok 2016¹⁰.

Po ukončení výstavby týchto významných komunikácií (D1, R4) bude podiel dokončených úsekov ciest III. vonkajšieho mestského okruhu dosahovať úroveň 55 %.

Mesto Prešov akútne zaostáva v modernizácii **miestnych komunikácií (MK)**. Súbežne so súčasne prebiehajúcou prípravou nadradeného komunikačného systému mesta (Diaľnica „D1 Prešov západ - Prešov juh“ a „R4, severný obchvat“ i výstavbou III. etapy Nábřežnej komunikácie), ktoré sú financované zo štátneho rozpočtu, je nevyhnutné zabezpečiť plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky aj na miestnych komunikáciách. Miestne komunikácie dlhodobu nevyhovujú súčasnému dopravnému zaťaženiu a riešenie tohto problému nemožno naďalej odkladať. Rozpočet mesta v ročných objemoch nestačí na pokrytie základných potrieb opráv a údržby miestnych komunikácií. V súčasnosti sa prejavuje dlhodobé podhodnotenie financovania stavebnej údržby, čoho dôsledkom je, že veľká časť miestnych komunikácií je v kritickom stave. Ďalšie odkladanie realizácie opráv uvedených úsekov ciest bude mať v strednodobom časovom horizonte za následok nutnosť ich rekonštrukcie, a to s podstatne vyššími nákladmi. Súčasný zlý technický stav cestnej siete vznikol hlavne v dôsledku nedodržovania požadovanej cyklickosti opráv od roku 1992. Výsledkom sú poruchy vozoviek, ktoré na mnohých miestach ohrozujú bezpečnosť cestnej premávky.

Projekt „Obnova a rekonštrukcia miestnych komunikácií vo vlastníctve mesta Prešov“ pripravený v roku 2011 mal vo veľmi krátkom čase zabezpečiť modernizáciu najzaťaženejších miestnych komunikácií bez potreby jednorazového finančného zaťaženia rozpočtu mesta, a to prenesením dlhodobej záruky za kvalitu vykonaného diela a jeho funkčnosti na súkromného partnera. V rámci projektu bolo vybraných 9 % komunikácií z plochy všetkých MK na území mesta Prešov. Projekt obnovy definoval prioritné kritériá pre zoradenie jednotlivých MK. Z odborného, technického a bezpečnostného hľadiska bol najdôležitejším kritériom stavebno-technický stav príslušnej MK a jej dopravný význam a zaťaženie dopravným prúdom. Pri uplatnení výlučne týchto požiadaviek vznikol zoznam, kde na jeho prvých priečkach sú komunikácie v širšom centre mesta, ktoré sú najstaršie, v najhoršom stavebno-technickom stave a ktoré užíva prevažná časť motoristickej verejnosti. Pri výslednom poradí MK bolo prihliadnuté aj na priority jednotlivých mestských častí. Projekt sa však nepodarilo realizovať ako celok. Každoročne bolo realizovaných niekoľko investičných akcií. Uprednostnené boli projekty menšej finančnej náročnosti.

⁹ Národná diaľničná spoločnosť – Proces staveb. konania: Prešov západ - Prešov juh <http://www.ndsas.sk/useky-presov--zapad---presov--juh/44364s255c>

¹⁰ Národná diaľničná spoločnosť – Proces staveb. konania: Prešov, severný obchvat <http://www.ndsas.sk/useky-presov--severny-obchvat/44364s316c>

Dlhodobé neriešenie tohto stavu má za následok negatívne prejavy v mnohých iných oblastiach:

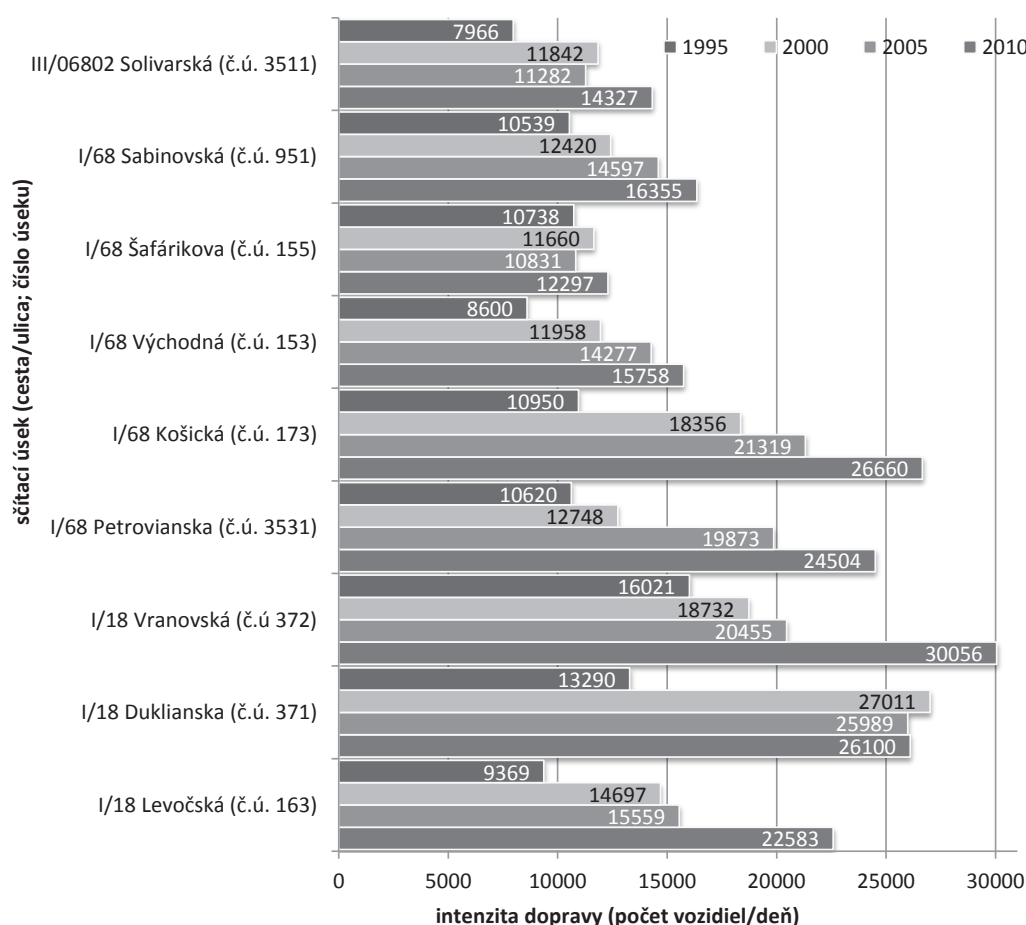
- životné prostredie - zhoršujúci sa stav životného prostredia;
- hospodársky vývoj - zhoršené podmienky pre vznik nových pracovných príležitostí;
- bývanie - nízka kvalita bývania vplyvom zvyšovania negatívnych faktorov (hluk, prašnosť, smog);
- rozvoj - sústavné neriešenie akútneho stavu obmedzí napredovanie v mnohých ďalších oblastiach.

Vývoj intenzity dopravy po ploche mesta

Prudký nárast intenzity dopravy po ploche mesta je možné dokumentovať výsledkami sčítania dopravy, ktoré pravidelne vykonáva na vybranej cestnej sieti Slovenská správa ciest. Pre znázornenie boli porovnané výsledky sčítania v rokoch 1995, 2000, 2005 a 2010 vybraných úsekov cestnej siete. Najvýraznejší nárast intenzity dopravy v sledovanom období je možné sledovať v úseku I/68 Košická, kde počet vozidiel za deň stúpol medzi rokmi 1995 a 2010 až o 143,5 % (Graf 10). Výrazný nárast intenzity však zaznamenali všetky vybrané úseky, najmä úseky: I/18 Levočská (+134,3 %), I/68 Petrovianska (+130,7 %) a I/18 Duklianska (+96,4 %).

Na náraste a celkovej intenzite dopravy sa v prípade Prešova podieľa tranzitná doprava, lebo mesto leží na križovatke medzinárodných cestných ťahov. Prejazd diaľkovej dopravy vedenej cez mesto Prešov je pre ňu obmedzujúcim faktorom a je dopravnou závadou hlavných trás. Z hľadiska mesta Prešov je prejazd tranzitnej dopravy výrazným negatívnym faktorom, zvyšujúcim zaťaženosť vnútromestských komunikácií s negatívnymi dopadmi poškodzujúcimi životné prostredie, lebo v nej má veľký podiel kamiónová doprava. Kamiónová doprava veľmi zaťažuje dopravný systém rozmermi a váhou jazdných súprav, malou dynamikou pohybu a vysokou produkciou exhalátov a hluku. Základným problémom tranzitnej dopravy v Prešove je fakt, že jej trasy vedú cez zastavané územie mesta, dokonca až cez jeho samotné centrum. Základným spôsobom ako riešiť tento problém je výstavba obchvatov mesta ako súčasti nadradenej cestnej siete národného a medzinárodného významu, t.j. diaľnic a rýchlostných komunikácií.

Graf 10 Vývoj intenzity dopravy na vybraných úsekoch v meste Prešov v období rokov 1995 – 2010

Zdroj: Slovenská správa ciest, pre projekt Inteligentného mestského dopravného systému - zvýšenie priepustnosti prieťahu cesty I/18 v meste Prešov; Celoštátne sčítanie dopravy 2000, 2005, 2010

Z posúdenia rôznych parametrov (kapacita cestných radiál a na nich sa nachádzajúcich križovatkách; šírkové usporiadanie, smerové a výškové vedenie komunikácií; kapacita križovatiek; typ priestorového usporiadania a spôsob riadenia premávky) vyplýva, že kapacitne nevyhovujúcimi radiálami v Prešove sú Košická, Sabinovská a Duklianska ulica a na nich ležiace križovatky. Najhorší stav je na križovatke na Námestí mieru, do ktorej v roku 2008 vchádzalo denne priemerne 45 000 vozidiel.

Mesto Prešov je krajské mesto celoslovenského významu, ktoré poskytuje služby vyššej občianskej vybavenosti a zamestnanosť širokému okolitému regiónu s až nadregionálnym a medzinárodným dosahom (napr. v oblasti vysokého školstva). Preto najväčší podiel na doprave v meste nemá tranzitná doprava, ale cieľová a zdrojová doprava a vnútromestská doprava. Cieľová a zdrojová doprava končí alebo začína priamo v meste, vnútromestská doprava je dopravou medzi jednotlivými časťami mesta. Podľa výsledkov sčítania dopravy z roku 2005 sa podiel tranzitnej dopravy na hlavných vstupoch do mesta pohyboval v rozmedzí od 10 do 25 %, zvyšok predstavuje cieľová doprava. V súčasnosti sa podiel tranzitnej dopravy priemerne pohybuje na úrovni 15 %.

Základným problémom mesta Prešov je, že nemá vybudovaný ani jeden ucelený vnútromestský okruh. Niektoré komunikácie na území mesta plnia funkciu častí mestských okruhov, pričom viaceré z nich sú už dnes kapacitne preťažené. Ide najmä o ulice: Vajanského, Šafárikova, Jána Holého, Plzenská, Východná, Škultétyho a Ul. 17. novembra. Tieto komunikácie sú kapacitne preťažené preto, že sú využívané aj ako trasy tranzitnej dopravy, alebo že nahrádzajú chýbajúce úseky komunikačnej siete (napr. Plzenská ul., ktorá dosiaľ nahrádzala neprejazdnú Kuzmányho ulicu).

Základnými spôsobmi riešenia vyššej kapacity komunikácií všeobecne je ich stavebná úprava, najmä rozšírenie (ale aj výstavba zastávkových ník, úprava jazdných pruhov, polomerov oblúkov, budovanie odbočovacích pruhov a pod.). Mesto má v súčasnosti spracovaných viacero projektových dokumentácií, z ktorých väčšiu časť tvoria dokumentácie na stupni „technická štúdia“. Slovenská správa ciest má spracovaný projekt úpravy časti Rusínskej ulice a v súčasnosti je vydané územné rozhodnutie na rekonštrukciu križovatky ulíc Levočská - Obrancov mieru. Mnohé z nich nie sú zadané a spracované v súlade s dlhodobou koncepciou preferovania hromadnej dopravy a iných druhov dopravy (pešej, cyklo dopravy), resp. legalizujú súčasný nevyhovujúci stav. Taktiež nerešpektujú dlhodobú koncepciu vymiestnenia individuálnej automobilovej dopravy z CMZ „CAR FREE CITY“, resp. riešia tieto oblasti len čiastočne.

Z hľadiska strategického rozvoja dopravy v meste Prešov s ohľadom na súčasné a výhľadové priority chýba základný rozhodovací nástroj, ktorým je územný **generel dopravy**. Tento dokument pre územie mesta Prešov doposiaľ nebol spracovaný a v súčasnosti je v štádiu príprav na spustenie procesu verejného obstarávania. Časový harmonogram spracovania generelu dopravy bude špecifikovaný po dohode s dodávateľom v zmluve. Predpokladaný časový rozsah spracovania generelu dopravy je 1,5 roka. Generel dopravy bude koncepčne obsahovať analytickú časť, dopravné prieskumy všetkých druhov dopravy a návrhovú časť.

2.3.8.2 Statická doprava

Rozvoj statickej dopravy úzko nadväzuje na rozvoj komunikačnej siete mesta. Súčasne je priamo úmerný rastu stupňa automobilizácie, motorizácie a využívania motorových vozidiel. Súčasný stav statickej dopravy v meste je nevyhovujúci a nepostačuje súčasným ani výhľadovým potrebám. Rozvoj parkovacích kapacít (statickej dopravy) zadefinovaný v rozvojových dokumentoch mesta:

- 1 ÚPN v znení zmien a doplnkov
- 2 Generel statickej dopravy na území mestskej pamiatkovej rezervácie Prešov, 2000
- 3 Audit dopravy v klúde, MPR po I. mestský okruh, 2006
- 4 Analýza dopravy v klúde a návrh koncepcie riešenia - sídlisko Sekčov, 2009
- 5 Studie řešení dopravy v klidu: Prešov - Sídlisko Duklianských hrdinov, model riešenia dopravy v klúde, 2009
- 6 Prešov, Sídlisko II. - projekt organizácie dopravy, 2011
- 7 Rôzne semináre, analýzy a snahy mesta riešiť túto problematiku

Dôležitým prvkom v nárokoch na statickú dopravu sú nové aktivity na území mesta, najmä rýchlo sa rozvíjajúce veľké nákupné centrá. Práve tieto kladú vysoké nároky na potreby statickej dopravy a vyžadujú si vysokokapacitné parkoviská. Tieto vysoko kapacitné parkoviská musia byť veľmi citlivo napojené na komunikačný systém mesta vzhľadom na veľmi silné zaťaženie v čase nákupnej špičky (popoludňajšie hodiny po 17:00 hod. a počas

víkendov). Napojenie si vyžaduje prehodnotiť jednotlivo potrebu svetelnej signalizácie. Potenciál plôch určených pre záchytné parkoviská (existujúcich aj navrhovaných) je limitovaný tolerovaním prevádzkovateľa resp. vlastníka predmetných pozemkov (časové regulovanie parkovania - osadenie závor, parkovanie podmienené nákupom, obmedzenie dopravnej dostupnosti nákladných vozidiel). Niektoré parkovacie plochy ani v súčasnosti nepokrývajú potreby obchodných prevádzok, pre ktoré boli postavené (napr. býv. OD Baumax, OD Nay). Raritou je situácia, kedy železničná stanica nemá pre dopravnú obsluhu k dispozícii ani jediné parkovacie stojisko. Parkovisko pri autobusovej stanici s nedostatočnou kapacitou núti vodičov porušovať predpisy a parkovať na zeleni.

Tabuľka 26 Existujúce a navrhované záchytné parkoviská v meste Prešov

Existujúce záchytné parkoviská	Navrhované záchytné parkoviská
ul. Levočská (Kaufland, Jednota)	ul. Björnsonova (pri futbalovom štadióne) - viacpodlažné
ul. Björnsonova (pri futbalovom štadióne)	ul. Duklianska (pri OD Hruška) - viacpodlažné
ul. Duklianska (pri OD Hruška)	ul. Košická (pri NAY) alt. pri ŽSR, alt. pri SAD
ul. Košická	ul. Jána Pavla II. (pri mestskej hale)
	pri križovatke ulíc Vranovská - Herlianska
	parkovanie v obytných súboroch

Zdroj: MsÚ Prešov

Kapacitné pomery odstavných plôch a garáží všetkých objektov na území mesta musia vyhovovať platným právnym predpisom a STN, minimálna kapacita musí zodpovedať stupňu motorizácie 1:2,5. Parkovacie plochy je nevyhnutné riešiť v zmysle predpisov definujúcich zásady pre potreby osôb so zníženou schopnosťou orientácie a pohybu. Parkovacie plochy pre obytnú zástavbu je potrebné riešiť na pozemkoch jednotlivých objektov. Parkovacie plochy pre osobné automobily musia byť súčasťou areálov občianskej vybavenosti a výrobných areálov.

Nárast parkovacích kapacít pre novobudované obchodné a priemyselné areály sú povinní zabezpečiť jednotliví investori na pozemkoch dotknutých stavieb. Úrovňové parkoviská musia byť ozelenené tak, aby ich plochy boli v letnom období dostatočne tienené, dažďová voda má byť využitá na zavlažovanie vysadenej zelene.

Riešenie problému nedostatku parkovacích miest v centre mesta, ale najmä na sídliskách je v súčasnosti možné vybudovaním viacpodlažných parkovacích domov alebo garáží, čím dôjde k redukcii povrchového parkovania. Ušetrí sa tým životné prostredie a najmä existujúca zeleň. Doposiaľ nebol v meste Prešov zrealizovaný ani jeden objekt s viacpodlažným parkovaním. Základná odhadovaná cena stavby jedného parkovacieho miesta (hromadná garáž na pozemku vhodných rozmerov bez prítomnosti inžinierskych sietí za predpokladu optimálnych geologických podmienok pre zakladanie stavby) je 8 000 € bez DPH v nadzemnej hromadnej garáži bez opláštenia a až 22 000 € bez DPH v podzemnej hromadnej garáži. Z uvedeného vyplýva potreba komplexnej regulácie parkovania s nutnosťou kombinácie reštriktívnych a motivačných faktorov.

V oblasti vytvárania nových parkovacích kapacít prebieha len realizácia drobných úprav (výstavba parkovacích pásov pri existujúcich komunikáciách, výstavba parkovacích plôch na teréne, jednosmerné komunikácie s parkovacími pásmi, doplnenie dopravného značenia a pod.), ktoré neriešia problematiku parkovania výhľadovo. V súčasnosti prebiehajú prípravné kroky k zadaniu spracovania nového strategického dokumentu parkovacej politiky, ktorý bude zameraný na reguláciu statickej dopravy v meste Prešov.

2.3.8.3 Verejná osobná doprava

V meste Prešov funguje mestská hromadná doprava aj prímestská doprava na fixných trasách s pevným cestovným poriadkom bez rezervácie. Charakteristickým znakom mestskej hromadnej dopravy (MHD) v Prešove je diagonálne vedenie liniek nosného systému, ktorý tvoria trolejbusové linky a väčšina autobusových liniek. Trasy diagonálnych liniek prechádzajú centrom mesta Prešov. Nosný systém je doplnený okružnými, príp. radiálnymi linkami.

Mestská hromadná doprava je v meste Prešov zabezpečovaná dopravcom Dopravným podnikom mesta Prešov a.s. (DPMP), ktorý je stopercentnou akciovou spoločnosťou mesta Prešov, autobusmi a trolejbusmi. Kým autobusová doprava je doplnkovou dopravou, trolejbusová doprava tvorí nosný systém MHD, využívaný prednostne na najfrekventovanejších dopravných trasách a v obytných sídliskových súboroch (Tabuľka 27).

Tabuľka 27 Vybrané parametre prevádzky MHD v Prešove

Ukazovateľ	Trolejbusy	Autobusy	Spolu
Počet denných liniek	8	35	43
Počet liniek s intervalom 10 min a menším (v rannej špičke pracovného dňa)	4	1	5
Počet liniek s intervalom 15 min a menším (v sedle a cez voľné dni)	3	0	3
Priemerný počet spojov počas pracovného dňa	685	864	1549
Priemerný počet spojov počas voľného dňa	392	475	867
Doba prevádzky denných liniek [h]	5:00/6:00 - 22:00	5:00/6:00 - 22:00	5:00/6:00 - 22:00
Dĺžka denných liniek [km]	65	327,6	392,7
Počet nočných liniek	0	3	3
Počet dopravných nehôd za kalendárny rok	N/A	N/A	36

Zdroj: DPMP a.s.

V premávke MHD je 45 trolejbusov, z nich 42 % nízkopodlažných. Obnova vozidiel je kontinuálna, ale v nedostatočnom rozsahu. Priemerný vek trolejbusov je preto 14 rokov. Na trolejbusovej dráhe sú všetky používané výhybky elektrické a diaľkovo ovládané vodičom trolejbusu. Celkovo je v prešovskej MHD 63 autobusov, z nich 62 % je nízkopodlažných. Priemerný vek autobusov používaných v MHD bol k 31.12.2014 9,31 roka. Napriek realizovaným nákupom vozidiel je v prevádzke naďalej používaných 11 autobusov starších ako 15 rokov, z toho 3 staršie ako 20 rokov.

Napriek zavádzaným opatreniam, ktorých cieľom je zlepšenie služieb a zatraktívnenie verejnej osobnej dopravy, počet prepravených osôb kontinuálne klesá. Je to spôsobené najmä celkovým nárastom IAD, časom premiestňovania sa v dopravnom prostriedku, zastaralým vozidlovým parkom, znižovaním intenzity nosných liniek MHD, rastom požiadaviek cestujúcich na kvalitu služieb, ako aj cenou MHD a ďalšími faktormi.

Vyššej intenzite využitia trolejbusovej siete bráni absencia trolejbusov s pomocným pohonom, ktoré by na konci svojej trasy pokračovali do územia bez trolejového vedenia - duobusov. Nasadenie týchto vozidiel by bolo možné ako náhrada za autobusy obsluhujúce sídlisko Šváby, lokality Šalgovík, Šidlovec a Táborisko, kde sídli nemocnica s poliklinikou. Prevádzkovanie trolejbusov s pomocným pohonom by súčasne umožnilo riešiť výluky častí trolejbusovej siete bez nutnosti náhrady autobusmi. Mesto Prešov odhaduje, že nasadením trolejbusov s pomocným pohonom by bolo možné znížiť objem výkonov najazdených autobusmi o 34 %, čo v prepočte predstavuje približne 950 000 km a znížiť emisie výfukových plynov do ovzdušia o 7,6 t NO_x, 4,2 t CO a takmer 0,5 t pevných častíc.

Tabuľka 28 Súčasný stav obrátisk a výhľadové zámery mestskej hromadnej dopravy v meste Prešov

Súčasný stav v trolejbusovej doprave existujúce obrátiská trolejbusov:	Výhľadové zámery vymedzenie nových trolejbusových tratí:
<ul style="list-style-type: none"> Sídlisko III, ul. Prostějovská 	<ul style="list-style-type: none"> oblasť Táboriska - ul. Grešova, Hollého, Šafárikova, Dilongova, Moyzesova
<ul style="list-style-type: none"> Dúbrava 	<ul style="list-style-type: none"> oblasť sídliska Šváby – ul. Švábska, Pionierska, Jesenná s obrátiskom v oblasti Delňa, príp. vedenie trasy cez Košickú ul. na železničnú stanicu v priemyselnom parku Záborské
<ul style="list-style-type: none"> sídlisko Sekčov, ul. Sibírska 	<ul style="list-style-type: none"> jednosmerné prepojenie križovatky Solivarská – Východná – Košická - ul. pri OD NAY
<ul style="list-style-type: none"> sídlisko Sekčov, ul. Pod Šalgovíkom s výhľadom premiestnenia na ul. Sibírsku 	<ul style="list-style-type: none"> obratisko trolejbusov na Sídlisku III - ul. Levočská - V. Clementisa
<ul style="list-style-type: none"> Solivar ul. Zlatobanská s výhľadom premiestnenia na ul. Pod Hrádkom (cintorín Solivar - Šváby) 	
<ul style="list-style-type: none"> Nižná Šebastová pri letisku s výhľadom premiestnenia do priemyselnej zóny Grófske pri železničnej zastávke Nižná Šebastová 	
<ul style="list-style-type: none"> Širpo, ul. Strojnícka ul. Budovateľská 	

Zdroj: DPMP a.s.

Mesto v minulosti v spolupráci s relevantnými partnermi a dopravcom pripravilo projekty pre zvýšenie využitia verejnej osobnej dopravy, s cieľom znížiť individuálnu dopravu. Súčasťou projektov bola realizácia opatrení na zvýhodnenie dopravných prostriedkov MHD v organizácii dopravy, obstaranie duobusov, resp. CNG autobusov, zvýhodnenia pre používateľov čipovej karty MHD, tzv. „Prešovská viacúčelová karta“. Zámery neboli realizované z dôvodu neschválenia žiadostí o nenávratné finančné príspevky z fondov EÚ v rámci realizovaných operačných programov. Uskutočnil sa iba zámer dopravcu na sprevádzkovanie midibusov do odľahlých a iných lokalít mesta s kapacitne nižšou požiadavkou zabezpečenia dopravnej obslužnosti.

2.3.8.4 Cyklistická doprava

Cyklistická doprava v meste Prešov sa rieši od roku 1993. Za toto obdobie bolo v meste vybudovaných takmer 20 km cyklistických cestičiek, cyklistických pruhov a združených cyklistických komunikácií, ktoré sú cyklistami intenzívne využívané.

Sčítanie cyklistov sa vykonáva od roku 2012, ale keďže nebola zosúladená metodika a sčítacie profily, výsledky nie sú porovnateľné, i keď nám dávajú isté smerné ukazovatele a východiská. Každoročne intenzita cyklistov v meste Prešov stúpa. Na hlavných ťahoch, kde cyklistické cestičky prepájajú najväčšie mestské časti Sídliisko III a sídlisko Sekčov, dosahujú hodnoty vysoko cez 100 cyklistov za hodinu - až 202 cyklistov za hodinu. V roku 2014 bola v Prešove pomocou automatických sčítacích zariadení nameraná najvyššia hodnota na Slovensku - až 196 cyklistov za hodinu.

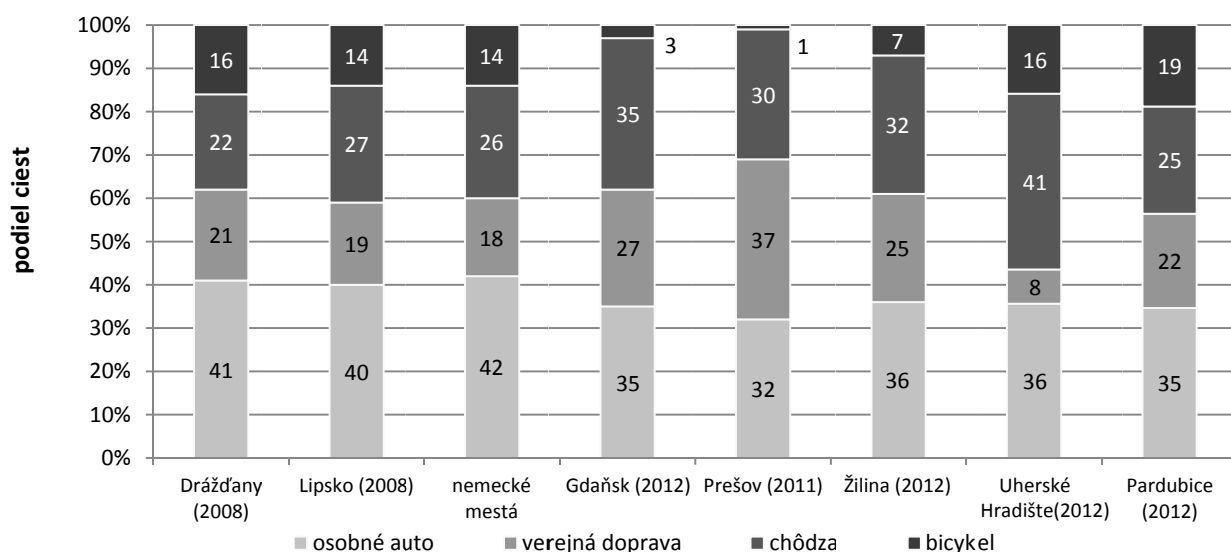
Prieskum delby dopravnej práce bol vykonaný prostredníctvom dotazníkového šetrenia v domácnostiach v mesiaci november 2012. Údaje spracovala Technická Univerzita Drážďany, ktorá výsledky porovnala s nemeckými mestami a mestami zapojenými do projektu *Central MeetBike*, kde bolo mesto Prešov partnerom projektu.

Mesto Prešov v kontexte ekologickej dopravy „vyhralo“ toto porovnanie s ďalšími európskymi mestami, a to vzhľadom na vysoký podiel využívania verejnej a pešej dopravy (Graf 11). Signifikančný bol pomerne nízky podiel cyklistov. V súčasnosti je podiel cyklistickej dopravy na delbe prepravnej práce cca 1 %. Cieľom rozvoja cyklistickej dopravy je podiel na celkovej doprave mesta v objeme 10 % (podľa Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike).

Mesto Prešov má vypracované strategické a územnoplánovacie dokumentácie:

- Generel cyklistickej dopravy,
- Územný plán mesta Prešov (zahrňuje sieť cyklistických komunikácií),
- Nízkonákladové opatrenia pre cyklistickú dopravu - technická štúdia,
- Statická cyklistická doprava v Prešove - projekty parkovacích zariadení.

Graf 11 Delba prepravnej práce obyvateľov vybraných miest (2012)

Zdroj: VÚD Žilina

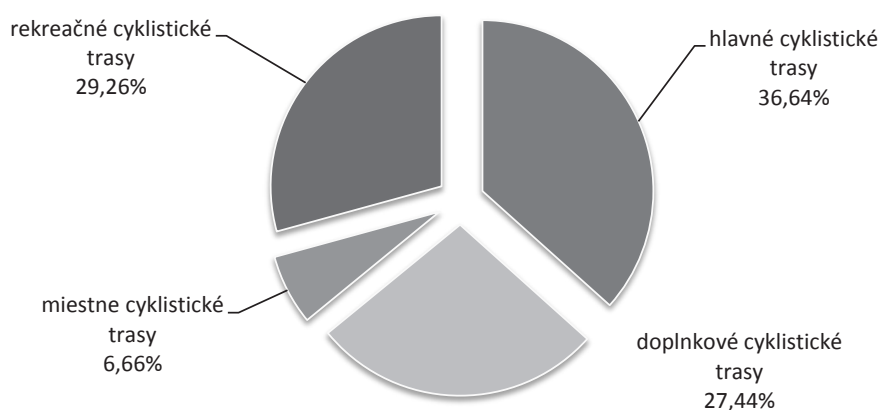

Generel ako územnoplánovací podklad poskytuje základný prehľad o pripravovanej sieti cyklistických komunikácií a jeho závery by mali byť prenesené do vyšších stupňov územnoplánovacej dokumentácie, ktoré sú pre účastníkov pri územnoplánovacom procese záväzné (generel dopravy, územný plán mesta). Generel poskytuje podklad pre riešenie hlavných cyklistických trás na území mesta - šírkové usporiadanie a typ cyklistických komunikácií by mali byť brané do úvahy pri návrhu stavieb a dopravnej infraštruktúry, ktoré sa týchto trás dotýkajú.

Trasy v návrhu sú rozdelené do štvorstupňového systému podľa funkčných kategórií (Graf 12):

- Hlavné mestské cyklistické trasy (dopravné) - hlavná kostra cyklistických komunikácií,
- Doplnkové mestské cyklistické trasy - prepojenie menej exponovaných tratí,
- Miestne cyklistické trasy - sú vedené po existujúcich komunikáciách, spoločný priestor s chodcami,
- Rekreačné cyklistické trasy - spájajúce intravilán mesta s rekreačnými lokalitami.

Graf 12 Rozdelenie cyklotrás (existujúce + navrhované) v meste Prešov do štvorstupňového systému (podľa počtu m)

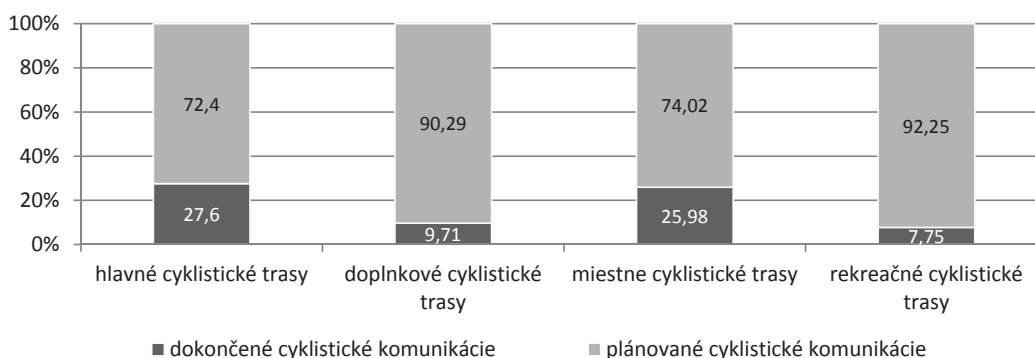

Zdroj: Generel cyklistickej dopravy v meste Prešov, 2013

Z celkovej dĺžky navrhovaných cyklistických trás 119,02 km + 11,0 km mimo územia mesta je doposiaľ zrealizovaných 17,3 km, t.j. 14,54 % spevnených trás na území mesta. Z toho je iba 5,95 km, t.j. 5 % samostatných cestičiek pre cyklistov. Plánovaných je ešte 85,46 % cyklistických komunikácií. Cieľom je vytvoriť hlavnú komunikačnú sieť, ktorá bude spĺňať požiadavky cyklistov bývajúcich alebo prechádzajúcich územím mesta (požiadavky na bezpečnosť, dopravnú obslužnosť územia a dostupnosť dopravných a rekreačných cieľov, pohodlie, priamosť a atraktivnosť prostredia). Trasy v návrhu sú rozdelené do štvorstupňového systému podľa funkčných kategórií. Najvyšší podiel (27,6 %) bol zrealizovaný z hlavných cyklistických trás (Graf 13).

Cez funkčné územie mesta Prešov vedie medzinárodná cyklotrasa európskeho významu EuroVelo 11, ktorá prechádza v predmetnom území katastrami obcí Veľký Šariš, Prešov, Haniska a Kendice. Trasa je súčasťou Generelu cyklo dopravy ako vetva H1 - hlavná cyklotrasa a patrí medzi strategické zámery Prešovského samosprávneho kraja, ako hlavná os územia regiónu.

Graf 13 Doterajšia výstavba cyklistických komunikácií podľa rozdelenia do štvorstupňového systému (%)

Zdroj: Generel cyklistickej dopravy v meste Prešov, 2013; Pozn.: k údajom sú zarátané trasy mimo územia mesta

2.3.8.5 Pešia doprava

Pešia doprava je z pohľadu podielu na objeme všetkých ciest vykonaných v meste najdôležitejšou. Nosnou je MPR, v ktorej je realizovaná široko koncipovaná pešia zóna. Táto priamo nadväzuje na pešiu trasu zo železničnej stanice a z autobusovej stanice. Prínosom pre skvalitnenie pešej zóny v MPR bude dobudovanie severného obchvatu mesta, čím sa zníži intenzita dopravy pred hotelom Šariš a úplne bude vylúčený dotyk tranzitnej dopravy s pešou zónou.

Z pohľadu zastúpenia pešej dopravy na delbe prepravnej práce tvorí významný, približne 30 % podiel. V súčasnosti prebieha skôr „sporadická“ výmena krytov niektorých úsekov chodníkov, často vykonaná nekvalitne a neodborne. Mestu chýba koncepčný programový dokument o pešej doprave, ktorý bude (tak ako generel cyklistickej dopravy) obsahovať záväzné rozvojové princípy (napr. nárokovateľnosť financovania z mestského rozpočtu, povinnosť riešiť pohyb chodcov v každej dopravnej investícii, ochrana územnej rezervy peších koridorov, atď.). Tento koncepčný dokument by mal byť súčasťou pripravovaného územného generelu dopravy.

Všetky vyššie uvedené nedostatky spôsobujú neatraktívnosť verejného priestoru a využívanie pešej dopravy v obmedzenej miere, čo má za následok preferovanie iných druhov dopravy, zväčša individuálnej automobilovej dopravy (IAD), čo je nežiaducim javom.

2.3.8.6 Železničná doprava

Územím mesta prechádzajú tri železničné trate „Košice - Muszyna“ s prepojením do Poľska, trať „Prešov Humenné“ a „Prešov - Bardejov“. Dĺžka železničnej siete v meste je 16,7 km, z toho 1,9 km prechádza obcou Ľubotice. V roku 2007 bola realizovaná modernizácia železničnej stanice Prešov. Hlavným prínosom stavby bolo zvýšenie bezpečnosti železničnej premávky elimináciou ľudského činiteľa, nasadením modernej a vysokovýkonnej techniky a najmä zvýšenie bezpečnosti cestujúcich vybudovaním ostrovných nástupíšť a mimoúrovňových prístupov na nástupištia.

Stav vo väzbe na ostatné dopravné subsystémy:

- železnice sa čiastočne podieľajú na preprave osôb dochádzajúcich do mesta na trati Kysak - Plaveč, čo je pozitívnym javom, kde zastávka Prešov - mesto umožňuje dobrý prístup cestujúcich k tejto forme prepravy, nedostatkom je chýbajúca elektronická odchodová tabuľa, vzdialenosť osobnej pokladnice na predaj cestovných lístkov od železničnej zastávky (cca 150 m), chýbajúce parkovisko, chodníky,
- železnica však na trati Prešov - Plaveč spôsobuje obmedzenia cestnej premávky v intraviláne mesta, hlavne križovanie s cestou I/18 a MK Bajkalská.

Trasy železničných koridorov sú vedené a navrhované (podľa ÚPN Prešov):

- v existujúcom koridore určenom na zachovanie a rozvoj v úseku železničnej stanice (žst.) Prešov – Kapušany pri Prešove, pričom v koridore trasy žst. Prešov - žst. Šarišské Lúky je územná rezerva na zdvojkolajnenie trate, vrátane alternatívy výstavby tunela žst. Prešov - Vodárenská ul.,
- v koridore v úseku žst. Prešov - Dúbrava (uvažovaná zastávka resp. zastávky Integrovaného dopravného systému (IDS) na trati Košice - Prešov),
- v navrhovanom koridore na výstavbu dvojkolajnej elektrifikovanej trate žst. Šarišské Lúky - Surdok - tunel Okruhliak - Dúbrava v dvoch alternatívach, vrátane možnosti napojenia vysokorýchlostnej trate Prešov - Krompachy,
- v existujúcom koridore žst. Prešov - Haniska pri Prešove určenom na rozvoj zdvojkolajnením a čiastočnou preložkou do koridoru po východnom okraji obce Haniska v rámci projektu vysokorýchlostnej trate.

2.3.8.7 Letecká doprava

V Prešove v súčasnosti nie je v prevádzke verejné civilné letisko. V katastrálnou území Nižná Šebastová sa nachádza vojenská vrtuľníková základňa. Vzhľadom k tomu, že v lokalite je vybudovaná technická základňa a klimatické podmienky sú výhodnejšie, ako má letisko Košice, bolo by vhodné využiť tieto predpoklady na prevádzkovanie civilného letiska pre malé lietadlá.

2.3.8.8 Integrovaný dopravný systém (IDS)

Vzájomne prepojený systém – integrovaný dopravný systém (IDS) predstavuje systém dopravnej obsluhy daného územia verejnou dopravou, ktorý zahŕňa viac druhov dopravy a linky viacerých dopravcov, v ktorých sú cestujúci prepravovaní podľa spoločných prepravných a tarifných podmienok. Pri využívaní IDS cestujúci využívajú jednotný cestovný lístok a benefity v podobe nadväzujúcich spojov. Systém nadväznosti jednotlivých druhov dopravy môžu zabezpečovať:

- *Park&Ride* (P+R): prepojenie IAD s VOD, t.j. parkoviská v blízkosti zastávok VOD;
- *Bike&Ride* (B+R): prepojenie cyklistickej dopravy s VOD, t.j. stojany a parkovacie miesta pre bicykle v blízkosti zastávok VOD;
- *Kiss&Ride* (K+R): prepojenie IAD a ostatných druhov dopravy, t. j. samostatný pruh pre krátkodobé státie po dobu vyloženia/naloženia spolucestujúcich (používa sa pri zdieľanej automobilovej doprave: carpooling, car sharing).

Na území mesta Prešov dosiaľ nie je zavedený integrovaný dopravný systém, ktorý by prepájal MHD, cyklistickú dopravu, autobusovú a železničnú dopravu s dopravou automobilovou. Podrobnejšie je koncept IDS rozpracovaný v pripravovanej Stratégii udržateľného mestského rozvoju (UMR). Perspektívne by mali byť IDS miest Košice a Prešov (a príslušných krajov) vzájomne prepojené a napĺňať koncept súmestia Košice – Prešov, ktorý je nevyhnutný z hľadiska štruktúry dochádzky za prácou a vzdelávaním.

2.3.9 Životné prostredie

V oblasti problematiky životného prostredia mesta Prešov je potrebné poukázať na základné environmentálne problémy mesta, ktoré sú vzájomne prepojené, pretože ich príčiny navzájom súvisia. To znamená, že riešenie jedného problému na lokálnej úrovni môže spôsobiť problém v inej oblasti, prípadne môže byť v rozpore s inými politikami na regionálnej, alebo štátnej úrovni. Veľmi dôležitú úlohu pri zlepšovaní životného prostredia v meste Prešov zohráva vedenie mesta, ktoré vo svojich opatreniach využíva zásady subsidiarity - aplikovaním opatrení na tej úrovni, na ktorej sú najúčinnnejšie.

Úlohou mesta v oblasti životného prostredia do nasledujúcich období je podporovať kvalitu života v centre mesta konsenzuálnym prístupom a zabezpečiť zvýšenie počtu zelených plôch v súčinnosti s obnovou historických prvkov. Mestom pretekajú dve významné rieky (Torysa, Sekčov), ktoré okrem hydrologického a ekologického významu, skrývajú potenciál rekreačný, estetický ale aj funkcionalistický, ako prvky modrej infraštruktúry. Významným prvkom rozvoja je podpora mestskej biodiverzity, ktorá nebola v predchádzajúcom období stredobodom záujmu.

2.3.9.1 Kvalita ovzdušia

V meste Prešov je v súčasnosti umiestnená len jedna autonómna monitorovacia stanica (AMS), ktorá je lokalizovaná južne od križovatky ulíc Jurkovičova - Arm. gen. Svobodu (oproti ČS Lukoil). Stanica bola pôvodne umiestnená nad úrovňou križovatiek Solivarská - Arm. gen. Svobodu a zároveň bol zmenený typ stanice z mestskej požadovej na mestskú dopravnú.

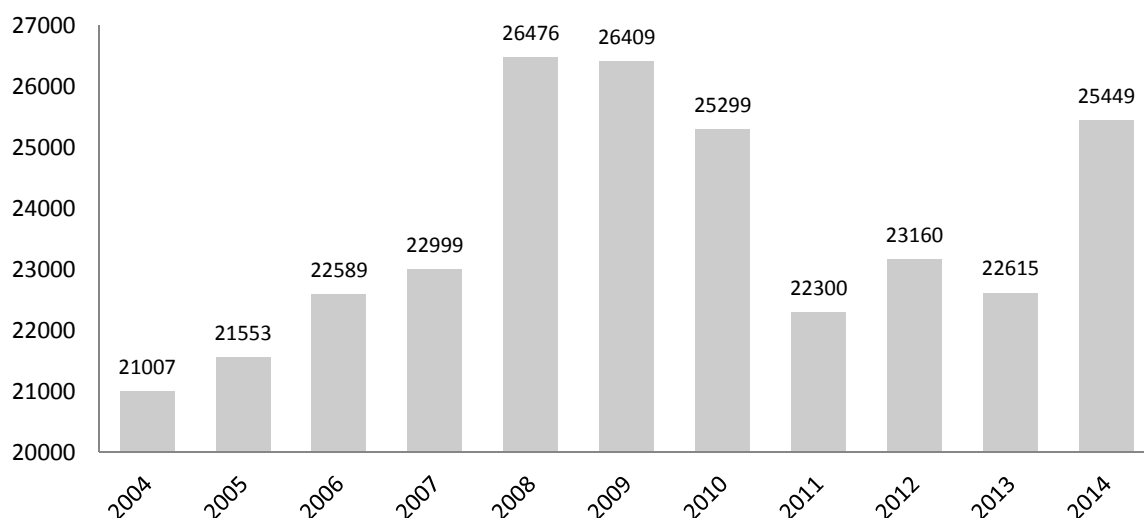
V predchádzajúcom období boli v ovzduší mesta a jeho okolia zaznamenané zvýšené koncentrácie prachových častíc. Okrem nepriaznivých poveternostných podmienok prispieva ku znečisteniu ovzdušia lokálne vykurovanie budov, vrátane rodinných domov, tuhými palivami. Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia mesta majú mestské kotolne, drevospracujúci priemysel, automobilová doprava a sekundárna prašnosť. Mesto Prešov sa podľa predbežných údajov Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ) radí do skupiny miest s najvyšším počtom smogových dní. Najvyšší počet smogových dní bol nameraný vo Veľkej Ide pri Košiciach (97 smogových dní), avšak tento počet je vysoký aj v meste Prešov, kedy bolo v roku 2014 nameraných až 46 smogových dní. Maximálna norma povoľuje 35 smogových dní ročne. Zvýšené koncentrácie prachových častíc (PM₁₀) majú nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, ako je podráždenie horných dýchacích ciest s kašľom a kýchaním a podráždenie očných spojiviek. V predchádzajúcom období bolo potrebné obmedziť vetranie v čase inverzie (hlavne v podvečerných hodinách) i pohyb vo vonkajšom prostredí, hlavne deťom, starším a chorým ľuďom.

2.3.9.2 Odpadové hospodárstvo

Nakladanie s komunálnym odpadom (KO) na území mesta sa riadi Programom odpadového hospodárstva mesta Prešov a hierarchiou odpadového hospodárstva. Hierarchiou odpadového hospodárstva je predchádzanie vzniku odpadu, príprava na opätovné použitie odpadu, recykláciu odpadu, iné zhodnocovanie odpadu, napr. energetické zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu. Nakladanie s komunálnym odpadom na území mesta vykonáva oprávnená osoba. Komunálny odpad je možné zhromažďovať len v zberných nádobách určených oprávnenou osobou. Zberné nádoby na zhromažďovanie KO sa umiestňujú na stanovištiach. V prípade, že určené stanovišťa svojimi rozmermi nepostačujú zberným nádobám, musia byť zberné nádoby umiestnené tak, aby boli ľahko prístupné zbernými vozidlami oprávnenej osoby, aby neboli prekážkou v doprave a aby nespôsobovali hygienické a estetické závady bezprostredného okolia.

Graf 14 Množstvo komunálneho odpadu za jednotlivé roky v meste Prešov

Zdroj: TSmp a.s.

Oprávnená osoba podáva mestu minimálne jedenkrát ročne písomne správu o nakladaní s komunálnym odpadom a vyseparovanými zložkami komunálneho odpadu na území mesta. Prevzatím komunálneho odpadu oprávnenou osobou od pôvodcu odpadu sa tento komunálny odpad stáva majetkom mesta. Vytriedené zložky komunálneho odpadu je každý producent odpadu na území mesta povinný vložiť do na to určených zberných nádob na triedený odpad. Triedený odpad, pre ktorý nie sú určené zberné nádoby môžu obyvatelia mesta Prešov a po dohode s oprávnenou osobou aj právnické alebo fyzické osoby ukladať na zberných dvoroch na Bajkalskej ul. č. 33 a Jesennej ul. č. 3 v Prešove. Vytriedený odpad zbiera podľa harmonogramu, zverejneného v zmysle nariadenia o nakladaní s komunálnymi odpadmi na území mesta Prešov, a potreby oprávnená osoba.

Množstvo komunálneho odpadu v meste Prešov malo v rokoch 2008 - 2011 klesajúcu tendenciu, zatiaľ čo obdobie rokov 2012 - 2014 bolo charakteristické kolísavým množstvom KO (Graf 14). V roku 2014 však bolo množstvo KO na úrovni rokov 2008 - 2009. Z pohľadu prepočtu množstva komunálneho odpadu v kg na obyvateľa Prešovský kraj produkoval v sledovanom období najmenej kg KO /obyv. spomedzi všetkých krajov (na úrovni 242 - 255 kg/obyv.). Naopak Bratislavský kraj produkoval až 424 - 462 kg/obyv. ročne.

Nakladanie s drobným stavebným odpadom a jeho zložkami, vrátane nakladania s objemným odpadom rieši nariadenie mesta Prešov o nakladaní s komunálnymi odpadmi na území mesta Prešov. Zber biologicky rozložiteľného odpadu (BRO) zo zelene v rámci individuálnej bytovej výstavby je zabezpečený prostredníctvom vriec. Zber zabezpečuje oprávnená osoba podľa harmonogramu.

Tabuľka 29 Vyseparované množstvo odpadu v meste Prešov v období rokov 2008 - 2014 (v t)

Názov komodity	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	CELKOM
PAPIER	319,006	399,030	316,890	303,340	320,059	331,100	362,22	2351,645
SKLO	532,530	430,920	436,100	460,940	310,321	364,040	334,06	2868,911
PLASTY	115,452	141,724	214,332	270,071	440,120	332,548	386,180	1900,427
VKM	12,300	17,036	21,550	26,500	32,350	25,200	4,88	139,816
KOVOVÉ OBALY	5,926	15,568	27,588	25,591	32,780	46,916	73,715	228,084
OLEJE	14,000	19,500	25,450	32,200	39,000	37,580	41,050	208,78
ELEKTROODPAD 136	59,396	44,123	60,415	58,117	43,809	43,734	45,554	355,148
ELEKTROODPAD 135	25,197	39,545	52,306	47,147	39,522	59,823	45,48	309,02
ELEKTROODPAD – CHLADNIČKY	0	9,440	36,600	35,700	29,314	34,737	27,566	173,357
BATÉRIE A AKUMULÁTORY	4,948	4,160	2,014	3,139	5,961	6,273	7,612	34,107
ŽIARIVKY	0,105	0,486	1,511	0,453	0,838	0,278	1,144	4,815
OBALY ZNEČISTENÉ NEBEZ. LÁTKAMI	2,794	2,498	2,148	4,538	3,276	4,764	0	20,018
ABSORBENTY, FILTRAČNÉ MATERIÁLY	1,550	0	4,450	0	0,002	0	0	6,002
OLEJOVÉ FILTRE	0	0,068	0,053	0,260	0,205	0	0	0,586
PESTICÍDY	0	0	0,425	0,328	0,224	0,108	0	1,085
FARBY, TLAČIAR. FARBY	0	4,210	6,089	6,248	7,957	7,098	21,4	53,002
PNEUMATIKY	11,046	12,301	30,283	39,720	26,495	40,100	55,465	215,41
TEXTÍLIE	0	0	9,788	9,812	5,640	4,000	4,410	33,65
POLYSTYRÉN	0,135	0,165	0,143	0,330	1,461	1,185	1,620	5,039

Zdroj: TSMP a.s.

Informácie o harmonogramoch zberu odpadu, informácie o nakladaní s komunálnymi odpadmi v meste, ako aj kto je oprávnenou osobou v meste na nakladanie s komunálnymi odpadmi sú zverejňované v elektronickej forme na internetovej stránke mesta Prešov, internetovej stránke oprávnenej osoby a prostredníctvom miestnych médií (napr. tlač, rozhlas, televízia), prípadne na informačných tabuliach. Na území mesta Prešov neexistuje žiadne zariadenie zamerané na zhodnocovanie kuchynského a reštauračného odpadu a tiež chýba kompostovisko na zväzanie biologicky rozložiteľného odpadu, ktorý pochádza z orezov, kosenia verejne zelene a vyhrabávania lístia.

V posledných rokoch čoraz viac vystupuje do popredia problém zhromažďovania odpadu na inom mieste, ako na mieste na to určenom, v súlade so zákonom o odpadoch. Ročne je na Obvodný úrad životného prostredia v Prešove nahlásených okolo 60 nelegálnych skládok odpadu. Problémom sa v tomto prípade javí fakt, že nie je možné identifikovať zodpovednú osobu, ktorá nelegálnu skládku založila. Ak je skládka založená na verejnom priestranstve, na pozemku, ktorý je vo vlastníctve mesta, mesto musí uhradiť náklady so zneškodnením odpadov na nelegálnych skládkach.

2.3.9.3 Energetická náročnosť verejného osvetlenia

Prostredníctvom programu MunSEFF s grantom od Európskej banky pre obnovu a rozvoj prostredníctvom slovenského partnera - Slovenskej sporiteľne sa podarilo mestu Prešov znížiť náklady na elektrickú energiu spotrebovanú vo verejnom osvetlení a znížiť prevádzkové náklady výmenou vybraných typov svietidiel. Celkovo sa vymenilo 1000 ks sodíkových svietidiel za LED svietidlá s výkonom 27 W. V nadväzujúcom projekte „Modernizácia verejného osvetlenia v meste Prešov LED technológiou“ sa v jeseni 2015 zrealizovala výmena existujúcich nevyhovujúcich 1 170 ks svietidiel a svetelných zdrojov za energeticky menej náročné LED svietidlá s dlhou dobou životnosti.

Verejné osvetlenie v meste Prešov patrí dlhodobo kvalitatívne a energeticky medzi najvybilancovanejšie sústavy na Slovensku. Prihliada sa pri tom na trendy pri modernizácii a obnove svetelných zariadení za použitia moderných riešení efektivity a úspory finančných prostriedkov, zohľadňujúc pritom platnú európsku legislatívu pri znižovaní emisií. Cieľom je zníženie inštalovaného príkonu malých guľových svietidiel s výstupným finančným efektom pre vlastníka, ktorým je mesto Prešov, v rámci režijných nákladov pri prevádzkovaní verejného osvetlenia, a to s finančným dopadom na rozpočet mesta Prešov, ako aj v podobe skvalitnenia, zefektívnenia

verejného osvetlenia vo vybraných úsekoch. Na základe porovnávania ukazovateľov energetickej náročnosti a kvality osvetlenia je možné očakávať vysoký potenciál pre dosiahnutie úspor v spotrebe elektrickej energie pri výraznom investovaní do obnovy verejného osvetlenia a zmeny zdrojovej štruktúry svietidiel.

2.3.9.4 Fotovoltická elektráreň (FVE) ZŠ Bajkalská

Fotovoltická elektráreň (FVE) ZŠ Bajkalská bola postavená ako pilotný projekt v rámci „Projektu využitia plochých striech pre výstavbu fotovoltických elektrární s cieľom trvalo udržateľného rozvoja verejného osvetlenia v meste Prešov do roku 2030“. Projekt spracovala spoločnosť O.S.V.O. comp a.s. Prešov na základe „Dohody o spolupráci č. 0620/0100/2010“ zo dňa 26.4.2010, uzatvorenej medzi Mestom Prešov, VSE a O.S.V.O. comp. a.s. Prešov. Investorom je VSE Ekoenergia s.r.o. Košice, prevádzkovateľom je O.S.V.O. comp a.s. Prešov. Elektráreň má výkon 99 kWh a po splnení podmienok definovaných v nájomnej zmluve prejde do majetku mesta a budúce výnosy z výroby a predaja elektrickej energie pôjdu na účet mesta.

2.3.9.5 Energetické zdroje prijateľné pre životné prostredie

Spoločnosť Spravbytkomfort, a.s. Prešov, dodávateľ tepla a úžitkovej vody, po dobrých skúsenostiach z výstavby Biomasy I. na ul. Jazdeckej pre Sídlišká I, II a III zrealizoval zdroj tepla na báze biomasy, ktorý zásobuje najväčšie prešovské sídlisko Sekčov. Ide o projekt, ktorý je z hľadiska životného prostredia pozitívne vplyvajúci na širokú verejnosť, je ekologický, efektívny a vytvára nové pracovné miesta. Prechodom na využívanie obnoviteľných zdrojov sa teda dosiahlo zníženie závislosti na zemnom plyne. Najväčším prínosom týchto riešení je stabilizácia ceny tepla v meste Prešov. Využívaním obnoviteľných zdrojov energií sa mesto Prešov radí ku deviatim mestám v Rakúsku, Nemecku a na Slovensku, kde Energiecomfort, partner Mesta Prešov, obdobné zdroje vybudoval a prevádzkuje. V súčasnom období Spravbytkomfort, a.s. Prešov vyrába teplo v dvoch kotolnách s technológiou spaľovania biomasy (drevnej štiepky) na Sídlišku III a Sídlišku Sekčov v Prešove. Jedná sa o kotolne Biomasa I a II s výkonom 9,6 a 8 MW, ktoré znížili emisie o 17 000 t a celkovú spotrebu plynu o 9,2 mil. m³. Spotreba štiepky činí 120 000 m³.

Projekt kogeneračného zdroja, ktorý prepája kotolne K1 a K2 Šváby, má snahu využiť technologický proces vysokoúčinnnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie v jednom zariadení. Kogeneračná jednotka je navrhnutá na výrobu tepla a elektrickej energie zo zemného plynu v pomere 48 % výroba elektriny a 52 % výroba tepla pre 1 600 bytov zásobovaných teplom.

2.3.9.6 Poddolované územia Solnej Bane

Na základe Informatívnej správy o aktuálnej geologickej situácii poddolovaného územia Solnej Bane v mestskej časti Solivar predloženej Komisii Mestského zastupiteľstva v Prešove dňa 03.09.2013, je možné konštatovať, že v dobývacom priestore Prešov I - Solivary vznikol nebezpečný stav zastavením dobývania v novembri 2010, kedy došlo aj k zastaveniu zakladania vydobytých priestorov. Po zastavení banskej činnosti časť objemu v kavernách okolo vrtovej lúhovacích polí ostala nezaložená. Zastavením činnosti sa začali prejavovať dôsledky poddolovania zvyšovaním tlaku v kavernách, prejavujúcim sa výtokom soľanky na povrch. Tlaky a deformácie v otvorených komorách - kavernách okolo lúhovacích vrtovej, sa postupne začali prejavovať svojimi účinkami na povrchu zvyšovaním tlaku vo vrtoch a deformáciou terénu. Rozsah prejavov a hranice územia, ktoré účinky poddolovania zasiahnu nie sú známe.

Aby došlo k odvráteniu nebezpečného stavu a hrozacej škode Obvodný banský úrad v Košiciach vydal rozhodnutie č. 204-205/2013-II1 zo 14.3.2013 o nariadení nevyhnutných opatrení v dobývacom priestore „Prešov I - Solivary“. Týmto nariadením zaviazal organizáciu Rudné bane, štátny podnik vykonať v dobývacom priestore „Prešov I“ nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie hlavných banských diel pred vytekaním soľanky a vstupom nepovolaných osôb. Podľa údajov z Informačného systému environmentálnych záťaží je lokalita Prešov - Solivary zaradená ako environmentálna záťaž do časti A - registra predpokladaných environmentálnych záťaží.

2.3.9.7 Environmentálne záťaže

Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle geologického zákona zadefinovaná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody.

Ide o široké spektrum území kontaminovaných priemyselnou, vojenskou, banskou, dopravnou a poľnohospodárskou činnosťou, ale aj nesprávnym nakladaním s odpadom. V súčasnosti sú environmentálne záťaž a informácie o ich umiestnení a prípadnej rizikovosti evidované v rámci informačného systému environmentálnych záťaží, ktorý je pravidelne aktualizovaný SAŽP.

V meste Prešov bolo identifikovaných 17 environmentálnych záťaží v nasledujúcom zložení:

- **Register A - pravdepodobná environmentálna záťaž** - 9 lokalít: areál SAD, areál VAP, areál ZVL, bývalý závod ZPA, paneláreň, Piloimpregna – Kronospan, Solivary, Sokolovské kasárne, Duklianske kasárne,
- **Register B - environmentálna záťaž** - 2 lokality: rušňové depo, letisko
- **Register C - sanovaná, rekultivovaná lokalita** - 6 lokalít: ČS PHM Duklianska, ČS PHM Košická ulica, ČS PHM Levočská cesta, Tehelná ulica, obalovačka, skládka KO Cemjata

2.3.9.8 Verejná zeleň

Verejná zeleň v mestskom sídle má osobitý význam pri tvorbe kvalitného životného prostredia, rastúci v súvislosti s globálnym otepľovaním a klimatickými zmenami, osobitne s predpokladaným zvýšením teploty (zvlášť letných horúčav) a poklesom relatívnej vlhkosti vzduchu. V meste Prešov je možné zeleň a stav drevín (podľa *Dokumentu starostlivosti o dreviny v meste Prešov*) analyzovať na základe viacerých kritérií. Z pohľadu súčasnej evidencie plošných prvkov zelene je táto rozdelená na 6 oblastí: Sídliisko III, Sídliisko II, severná časť mesta, centrum a južná priemyselná časť, sídlisko Sekčov a Solivar so sídliskom Šváby. Celkovo sa v meste podľa odhadov verejná zeleň rozprestiera na rozlohe cca 230 ha. Veľkoryso koncipované plochy zelene je možné nájsť na Sídliisku III, ktoré je celé akoby vnorené do veľkých plôch zelene, či už vnútroblokov, školských areálov alebo prírodného prostredia. Pri Toryse na Sídliisku III sa na konci apríla 2012 začal budovať biokoridor, bolo vysadených cca 200 stromov, 400 kríkov a 300 sadeníc brečtanu. Oblasti Sekčov a Šváby sú zaradené medzi pozemky vhodné na náhradnú výsadbu, nakoľko sa tu prejavuje najvýraznejší deficit stromovej vegetácie v porovnaní s ostatnými oblasťami. Po viacerých fázach výsadby náhradnej stromovej vegetácie sa však na mnohých miestach stromy neujali aj vplyvom nevhodného podlažia, ktoré tvorí stavebný materiál. Problém je badateľný najmä v severnej časti sídliska Sekčov, ktorá pôvodne bola močaristá, nachádzali sa tu meandre a mŕtve ramená rieky Sekčov.

Zakladanie, starostlivosť a obnova zelene na verejných priestranstvách v meste Prešov sa (okrem Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a normy STN 83 7010 Ochrana prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie) riadi platným Všeobecným záväzným nariadením mesta Prešov č. 5/2010 o tvorbe, ochrane a údržbe zelene a jej súčasťou na území mesta Prešov, výsadba drevín aj Dokumentom starostlivosti o dreviny v meste Prešov. Oba záväzné dokumenty sú však pomerne staré (rok 2010 a rok 2008), preto je nevyhnutná ich aktualizácia. V roku 2008 bol v meste Prešov taktiež uskutočnený prieskum a vytvorený Pasport verejnej zelene v meste Prešov, na základe ktorého dodávateľská spoločnosť vykonáva kosenie verejnej zelene a je teda záväzným podkladom pre vykonávanie údržby verejnej zelene. Na základe praktických skúseností, kedy boli viaceré, v minulosti nevysporiadané, pozemky verejnej zelene získané do majetku mesta, je nevyhnutné pasport aktualizovať s cieľom dosiahnuť podklad ku koncepčnému riešeniu verejnej zelene v meste Prešov.

2.3.10 Bezpečnosť

Ohrozenie životného prostredia a snahy o jeho ochranu sa v posledných desaťročiach dostalo do všeobecnej pozornosti politikov, environmentálnych odborníkov, ekologických aktivistov, ako aj bežných ľudí. V súčasnosti sa pojem bezpečnosť stáva frekventovanejším, keďže bezpečnosť je jedným zo základných predpokladov prosperovania a ďalšieho pozitívneho vývoja spoločnosti. Pociť bezpečia a vhodné podmienky pre život patria k základným ľudským právam, preto je potrebné venovať tejto oblasti mimoriadnu pozornosť. Bezpečnosť spoločenských systémov v sebe inkorporuje viacero dimenzií. Medzi najvýznamnejšie dimenzie patria: politicko-vojenská, humanitná, ekonomická, environmentálna, informačná, technologická a ďalšie.

Z hľadiska bezpečnosti mesta Prešov je relevantné skúmanie troch dimenzií bezpečnosti:

- **kriminálna bezpečnosť** - zabezpečenie ochrany verejného poriadku, života, zdravia a majetku pred poškodzovaním kriminálnou činnosťou;

- adaptačná bezpečnosť - zabezpečenie ochrany a odolnosti mesta pred škodlivými účinkami a klimatickými zmenami, resp. zmierňovanie a adaptácia na zmenu klímy;
- dopravná bezpečnosť - predchádzanie dopravným nehodám a ich následkom.

2.3.10.1 Kriminálna bezpečnosť

Tretie najväčšie mesto Slovenska - mesto Prešov, ktoré je centrom bývania, administratívy, výroby i nevyrobnej sféry, sa nevyhnutne stáva aj miestom, kde je možné evidovať vyššiu mieru kriminality v porovnaní s vidieckymi oblasťami. V najviac urbanizovaných častiach mesta je možné predpokladať najvyššiu úroveň vandalizmu, počtu priestupkov, krádeží, hoci dlhodobo je v celoslovenskom meradle mesto Prešov odborníkmi posudzované, ako jedno z najbezpečnejších miest, s najnižšou mierou kriminality. Na druhej strane stojí subjektívna percepcia bezpečnosti v meste, alebo v jeho časti, ktorá môže mať v dôsledku mediálneho spravodajstva výrazný vplyv na každodenné správanie sa jeho obyvateľov. Eventuálne môže ovplyvňovať samotný pohyb obyvateľov na ploche mesta, rozhodovacie procesy pri výbere bydliska, miesta práce a pod.

Pri zabezpečovaní verejného poriadku a ochrany životného prostredia v meste Prešov pôsobí poriadkový útvar mesta Prešov - Mestská polícia v Prešove (MsP), v súlade so zákonom č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, Štatútom mesta Prešov a Organizačným poriadkom Mestskej polície v Prešove. Mestská polícia sa člení na výkonné útvary (pracoviská mestskej polície obvod č. 1 „Staré mesto“, obvod č. 2 „Sídliisko III, II“ a obvod č. 3 „sídliisko Sekčov, Šváby“) a organizačné útvary (oddelenie priestupkov a oddelenie materiálo-technického zabezpečenia).

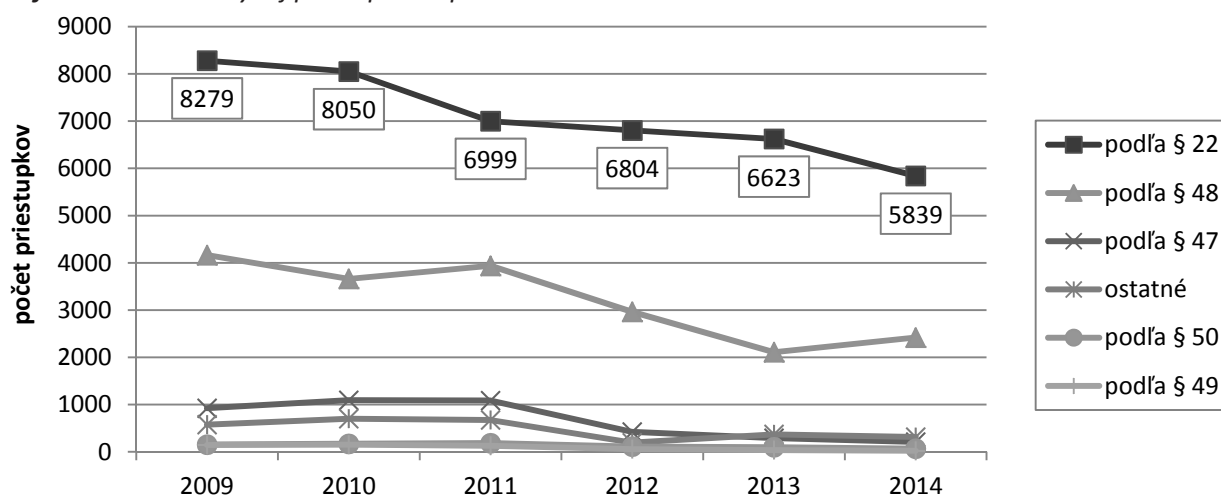
Tabuľka 30 Základné štatistické údaje evidencie MsP

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkový počet zistených priestupkov (vlastnou činnosťou + oznámených priestupkov)	14239	13825	13006	10549	9524	8865
Z toho:						
• proti verejnému poriadku podľa § 47	923	1091	1084	421	289	207
• proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49	144	152	128	57	37	21
• proti majetku podľa § 50	154	170	183	111	97	66
• proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22	8279	8050	6999	6804	6623	5839
• proti verejnému poriadku porušením všeobecne záväzných nariadení mesta podľa § 48	4164	3662	3938	2963	2110	2419
• ostatné v zmysle príslušných všeobecne záväzných predpisov	575	700	674	193	368	313

Zdroj: Mestská polícia v Prešove

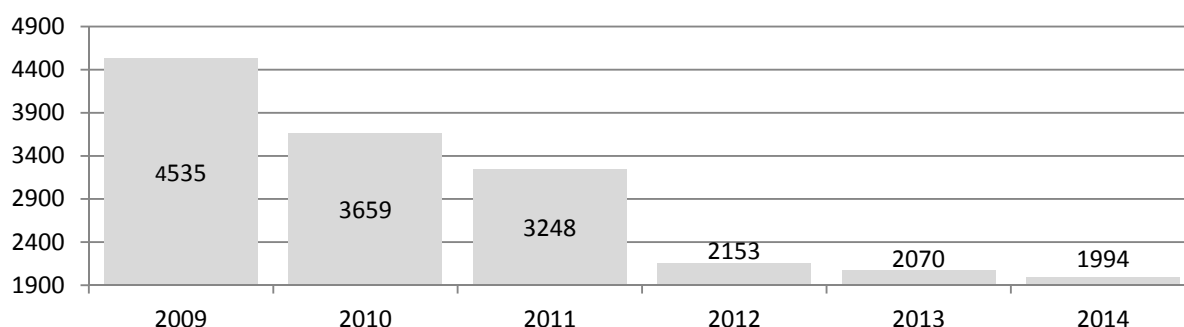
Na základe každoročne predkladaného materiálu na zasadnutia MsZ mesta Prešov (t.j. „*Informatívna správa o činnosti MsP*“) je možné posúdiť vývoj počtu evidovaných priestupkov, počtu odchytených mäsožravcov, počtu technických prostriedkov na zabránenie odjazdu motorového vozidla (tzv. papuča), počtu vykonaných zákrokov a pod. (Tabuľka 30).

V sledovanom období 2009 - 2014 je možné evidovať pokles celkového počtu priestupkov, riešenie ktorých je upravené v zákone NR SR č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch (zistených vlastnou činnosťou MsP, ale tiež oznámených priestupkov obyvateľmi) o viac než 37 %. Obdobne je tomu aj v prípade jednotlivých sledovaných priestupkov podľa § 47, § 49, § 50, § 22 zákona č. 372/1990 Zb. Nárast bol evidovaný len v prípade priestupkov proti verejnému poriadku porušením všeobecne záväzných nariadení mesta Prešov (Graf 15).

Graf 15 Štruktúra a vývoj počtu priestupkov na území mesta Prešov v rokoch 2009 – 2014

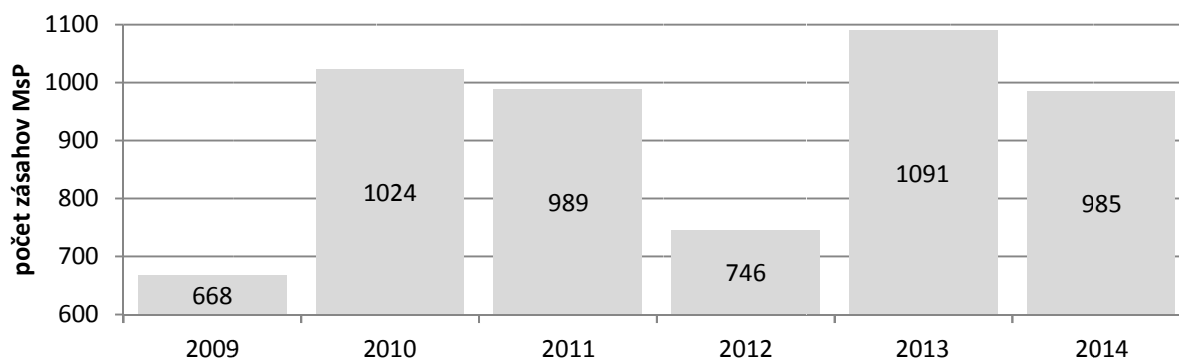
Zdroj: Mestská polícia v Prešove

Na zabránenie odjazdu motorového vozidla, ktoré stojí na mieste, kde je to zakázané dopravnými značkami alebo všeobecnou úpravou cestnej premávky a vodič vozidla sa v blízkosti nezdržiava, použili príslušníci technický prostriedok (tzv. „papuču“) počas roka 2014 v 1994 prípadoch. Aj hodnota tohto ukazovateľa má v sledovanom období klesajúcu tendenciu. Používanie technického prostriedku na zabránenie odjazdu motorového vozidla je teda účinným a efektívnym prostriedkom na udržanie dopravnej disciplíny na území mesta Prešov. Celkovo poklesol počet nasadených „papúč“ od roku 2009 o viac než 54 % (Graf 16).

Graf 16 Vývoj počtu založení technického zariadenia na zabránenie odjazdu vozidla v rokoch 2009 – 2014

Zdroj: Mestská polícia v Prešove

Významným nástrojom na úseku prevencie kriminality na území mesta Prešov je mestský kamerový systém. Špecifikom kamerového systému je pracovisko chránenej dielne, kde kamery ovládajú osoby so zníženou pracovnou schopnosťou na základe projektu schváleného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove. V roku 2011 bol kamerový systém rozšírený z celkového počtu 19 kamier na 24 kamier. Na konci roka 2014 kamerový systém mesta Prešov tvorilo už 37 kamier (z toho 7 analógových a 30 digitálnych IP kamier). Pri posudzovaní efektívnosti Mestského kamerového systému je nevyhnutné zohľadňovať nielen numerické ukazovatele. Preventívne pôsobenie kamier v meste Prešov je významným prvkom pri udržaní spoločnosťou akceptovanej úrovne verejného poriadku. V priebehu rokov 2009 - 2014 na základe podnetov z kamerového systému zasahovali hliadky mestskej polície spolu v 5503 prípadoch (Graf 17). Najviac prípadov (1091) bolo evidovaných v roku 2013, z čoho 76 záznamov bolo poskytnutých Policajnému zboru SR (26 pre podozrenie z trestného činu a 50 pre podozrenie z priestupku).

Graf 17 Vývoj počtu zásahov MsP na základe kamerového systému v rokoch 2009 – 2014

Zdroj: Mestská polícia v Prešove

Z pohľadu plnenia úloh verejného poriadku je najbližším partnerom MsP pre spoluprácu Policajný zbor Slovenskej republiky (PZ SR). Najčastejšou formou spolupráce je koordinácia výkonu služby vo vytýpaných lokalitách mesta, kde sa vyskytuje vyšší počet majetkových trestných činov alebo časté porušovanie verejného poriadku a nočného pokoja. S poriadkovými silami Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Prešove sú tiež koordinované bezpečnostné opatrenia zamerané na zabezpečenie verejného poriadku počas konania športových, kultúrnych a verejných podujatí (významných, ale aj rizikových). Spolupráca MsP je nadviazaná aj napr. s Inšpektorátom práce v Prešove, Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove a Odborom všeobecnej vnútornej správy Obvodného úradu v Prešove.

Tabuľka 31 Základné štatistické dáta evidencie OR PZ v Prešove

Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Všetky trestné činy	1677	1587	1524	1507	1402	n
Z toho:						
• úmyselné ublíženie na zdraví	50	40	53	36	34	n
• lúpeže	22	19	13	15	10	n
• krádeže vlámaním	207	224	211	189	165	n
• krádeže vozidiel	31	19	15	23	12	n
• krádeže ostatné	464	535	397	384	n	n

Zdroj: Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Prešove

Mesto Prešov je súčasťou dvoch obvodných oddelení PZ Prešov:

- **OO PZ Prešov - sever** (MČ mesta Prešov: Cemjata, Kyslá Voda, Nižná Šebastová, Vydumanec a severná časť MČ Prešov vymedzená hranicou: križovatka ulíc Duklianska - Šafárikova, ulica Šafárikova, Dilongova, Metodova, Floriánova, Požiarnická, Obrancov Mieru, Pod Kalváriou, Kollárova po hranicu MČ v Prešove, severná časť tejto hranice po križovatku ulíc Duklianska - Šafárikova a v obciach: Bajerov, Brežany, Bzenov, Janov, Klenov, Kvačany, Ľubotice, Ľubovec, Miklušovce, Radatice, Rokycany, Sedlice, Suchá Dolina, Žipov),
- **OO PZ Prešov - juh** (MČ mesta Prešov: Solivar, Šalgovík a v južnej časti MČ Prešova vymedzená hranicou: križovatka ulíc Duklianska - Šafárikova, Dilongova, Metodova, Floriánova, Požiarnická, Obrancov mieru, Pod Kalváriou, Kollárova po hranicu MČ Prešov, južná časť tejto hranice po križovatku ulíc Duklianska - Šafárikova a v obciach: Abranovce, Dulová Ves, Haniska, Kokošovce, Ruská Nová Ves, Teriakovce, Záborské, Zlatá Baňa).

Na základe štatistických údajov OR PZ SR v Prešove o počte všetkých trestných činov na území oboch OO PZ je možné opäť sledovať pokles vybraných ukazovateľov trestnej činnosti. Najvýraznejší pokles počtu trestných činov bol evidovaný v rámci ostatných krádeží v období 2010 - 2011 (Tabuľka 31).

2.3.10.2 Dopravná bezpečnosť

Dopravná nehodovosť je vážnym celospoločenským problémom, ktorý si uvedomujú aj zainteresovaní na regionálnej a miestnej úrovni. Bezpečnosť cestnej premávky na cestných komunikáciách je na ploche mesta Prešov významným aspektom, ktorý v posledných desaťročiach vplyvom nárastu počtu vodičov, vozidiel, dopravných kolízií a účastníkov cestnej premávky naberá na svojej váhe. Na národnej úrovni je tento aspekt zachytený v Stratégii zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike v rokoch 2011 až 2020 (Národný plán SR pre BECEP 2011 - 2020). Jedným z vytýčených cieľov je zníženie počtu usmrtených osôb pri dopravných nehodách v súlade so spoločným prístupom EÚ (európska dopravná politika, tzv. Biela kniha do r. 2050) o 50 % do roku 2020.

Celkový vývoj dopravných nehôd na Slovensku v období rokov 1993 - 2008 s malými výkyvmi kontinuálne narastal (z 50 198 na 59 008 dopravných nehôd ročne). Od roku 2009 do roku 2013 je možné pozorovať pokles počtu dopravných nehôd (z 25 989 na 13 576). Z týchto dopravných nehôd malo v priemere 557 nehôd fatálne následky. Hoci počet usmrtených osôb v roku 2013 klesol oproti roku 1993 o 57 %, úroveň smrteľných nehôd (223 obetí) je stále vysoká.

Najzraniteľnejšími účastníkmi cestnej premávky, ktorí sú vystavení najväčšiemu riziku úmrtia v cestnej premávke, sú chodci, cyklisti a motocyklisti. Kritické nehodové a rizikové miesta a úseky pre bezpečnosť cestnej premávky v meste Prešov sú súčasťou nižšie uvedenej Tabuľky 32.

Tabuľka 32 Prehľad rizikových miest a úsekov ciest pre bezpečnosť cestnej premávky v meste Prešov a jeho okolí

Číslo cesty	Rizikové miesta pre bezpečnosť cestnej premávky
I/18	obec Chminianska Nová Ves (pri ZŠ), km 675,100
I/18	prieťah mesta Prešov, Levočská ul.
I/18	prieťah mesta Prešov, m. č. Nižná Šebastová,
I/18	km 693,200 oproti leteckej základni
I/18	prieťah obce Kapušany km 695,370 - 696,475
I/68	Košická ul. v intraviláne mesta Prešov, (pneuservis) Rotkiv
I/68	križovatka V. Šariš - Kanaš, km 73,495

Zdroj: KR PZ SR v Prešove

Na nehodovom úseku - cesta I/18 v intraviláne mesta Prešov - od križovatky cesty I/18 - ul. Levočská s MK V. Clementisa a Obrancov mieru, cez most ponad rieku Torysa, železničné priecestie, až po križovatku s ul. Janouškovou a Okružnou (km 686, 420 - 687,120 t.j. 700 m) sa počas obdobia od 1.10.2014 do 31.03.2015 stalo 6 dopravných nehôd, z ktorých v 5 prípadoch boli ľahko zranené osoby. Najčastejšie príčiny uvedených dopravných nehôd - porušenie povinností vodiča (2), nesprávny spôsob jazdy (1), nesprávna jazda v jazdných pruhoch (1), nedodržanie vzdialenosti medzi vozidlami (1), nesprávne odbočovanie (1).

Opatrenia na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky je možné zaradiť do týchto oblastí:

- bezpečnosť cestných vozidiel;
- bezpečnosť pozemných komunikácií;
- dopravná výchova a osвета;
- zdravotná výchova a dopravná psychológia;
- dopravno-bezpečnostná legislatíva;
- dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky;
- propagácia v médiách;
- národná koordinácia;
- medzinárodná spolupráca.

2.3.10.3 Klimatická bezpečnosť

Dôsledky zmeny klímy majú v rôznych regiónoch rôznu intenzitu a frekvenciu. Na globálnej úrovni ide napr. o topenie ľadovcov, otepľovanie oceánov a s ním súvisiaci nárast hladiny svetového oceánu či znižovanie rozsahu snehovej pokrývky. Na lokálnej úrovni je pozorovaný častejší výskyt a intenzita extrémnych prejavov

počasie. Napr. nárast počtu horúcich (letných a tropických) dní a nocí, znižovanie počtu mrazových dní a nocí, zvyšovanie frekvencie a intenzity náhlych zrážok, ktoré spôsobujú riečne a povrchové záplavy, alebo naopak absencia zrážok, čo vedie k dlhým obdobiam sucha.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku eliminovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je vhodná kombinácia opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov s adaptačnými opatreniami. Adaptačné opatrenia predstavujú súbor možností prírodných a sociálno-ekonomických systémov prispôbiť sa prebiehajúcim alebo očakávaným zmenám klímy, s cieľom znižovať možné negatívne dôsledky a využívať pozitívne účinky zmeny klímy. Zmena klímy je síce globálny problém, ale jej dopady sú prevažne lokálne a preto je pre účinnú adaptáciu veľmi dôležité aktívne pôsobenie miestnej verejnej správy.

Mesto Prešov má v rámci príprav na mimoriadne udalosti zriadený Krízový štáb mesta Prešov, ktorého kompetencie upravuje Organizačný poriadok MsÚ. Na úseku krízového riadenia sú zamestnanci okrem iného zodpovední za vyhodnotenie následkov spôsobených povodňami, opatrení vykonaných na ochranu pred povodňami, nákladov vynaložených na výkon záchranných prác, predloženie súhrnnej správy o následkoch povodní, spôsobených škodách a o nákladoch na výkon záchranných prác. V období rokov 2009 - 2014 bolo na území mesta Prešov niekoľko mimoriadnych udalostí, kedy bol zvolaný Krízový štáb, konkrétne:

Rok 2009:

- Havária na vodovodnom potrubí v MČ Solivar - Zborovská ulica (8.9.) - obmedzenie dodávok pitnej vody.
- 1830 požiarov v Prešovskom kraji, ktoré spôsobili škodu za 3,5 mil. €.

Rok 2010:

- 30.1. - 31.1. - intenzívne sneženie, vyhlásený 1. stupeň kalamitnej aktivity.
- 31.3. - požiar v spoločnosti Kronospan na Bardejovskej ulici, oheň vypukol v sile na uskladnenie pilín a drevnej drviny, na mieste boli zranené dve osoby, predbežná škoda bola odhadnutá na 1000 €.
- 2.6. - vyhlásený 3. stupeň povodňovej aktivity na celom území mesta, rieka Torysa sa vyliala Pod Kamennou baňou, zaliala pivnice, záhrady, záhradkársku oblasť v časti Pod Bikošom, cestu pod mostom na Jilemnického ulici, Košickú ulicu. Kritická situácia bola aj v lokalite Mestskej haly. Najhorší stav na rieke Sekčov bol o štvrtej hodine nadránom. Torysa kulminovala dňa 4.6. na 524 cm. Evakuovaných bolo vyše 100 ľudí.
- Od 5.6. si zosuvy pôdy, vplyvom premočenia pôdy po dlhotrvajúcich dažďoch, vyžiadali na Horárskej ulici a Pod Wilec hôrkou evakuáciu niekoľkých obyvateľov rodinných domov. Posun pôdy poškodil 18 domov, pričom mesto vyhlásilo mimoriadnu situáciu. Na odvodňovaní svahu pracovalo 30 vojakov.
- Dňa 14.6. bol opätovne vyhlásený Krízovým štábom mimoriadny stav v súvislosti so zosuvmi pôdy po prudkej búrke v lokalite Za Kalváriou (Horárska ulica) a Pod Wilec hôrkou. Horšia bola situácia na Horárskej, kde bolo poškodených 12 domov, z toho 4 neobývatelne. Krízový štáb vykonával na mieste statický prieskum, mesto požiadalo aj o geologický prieskum. Medzi predpokladané príčiny zosuvov patrili tiež ťažba v mestskom lese, neodvodnená cesta a nasiaknutie svahu vodou.

Rok 2011:

- Dňa 5.3. - vznik rozsiahleho požiaru trávnatého porastu a kríkov v lokalite Stará Tehelňa. Náhlou zmenou smeru vetra došlo k ohrozeniu obyvateľov bytových domov v danej lokalite.
- Príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Prešove vykonali v samotnom meste Prešov 568 zásahov, z toho bolo 216 zásahov k požiarom, 292 technických zásahov, najmä k dopravným nehodám, 49 ekologických zásahov, 4 cvičné výjazdy a 7 pláných poplachov.
- Najväčším znečisťovateľom ovzdušia v meste Prešov bola v roku 2011 doprava - znečistenie ovzdušia časticami z výfukových plynov a z komínov. V roku 2010 bola na prešovskej monitorovacej stanici prekročená ich 24-hodinová limitná hodnota 50 mikrogramov na meter kubický 83-krát, pričom povolený počet prekročení bol 35 za kalendárny rok.
- V letnom období boli prijaté opatrenia na riešenie situácie na preplnených zberných dvoroch na Bajkalskej a Jesennej ulici (zákaz ukladania odpadu od firiem a právnických osôb a odpadu obsahujúceho azbest atď.)

Rok 2012:

- V okrese Prešov hasiči zasahovali pri 356 požiaroch, z toho v meste Prešov pri 191 požiaroch. Pri nich vyhasol jeden život a päť ľudí sa zranilo. Požiare napáchali škody takmer do výšky 574-tisíc €. Najčastejšou príčinou vzniku požiarov bolo vypaľovanie trávnatých porastov, suchých stromov a kríkov. Ďalej prevládali požiare kontajnerov a smetí, v bytovom hospodárstve, dopravných prostriedkov a lesných porastov.
- Dňa 23.8. bol pozorovaný masívny úhyn rýb (cca 80 kusov, najmä podustvy a jalca) v časti Pod Kamennou baňou. Príčinou úhynu bol pravdepodobne nedostatok kyslíka, vysoká teplota vody, dlhšie trvajúce obdobie sucha a nízka hladina vody.

Rok 2013:

- Dňa 7.2. - krízový štáb vyhlásil mimoriadnu situáciu pre husté sneženie a výšku snehovej pokrývky, mestská doprava bola zadarmo, vedenie mesta žiadalo ľudí, aby nepoužívali autá. Dôvody bezprostredného ohrozenia života a zdravia osôb pominuli 8. februára a o 9. hodine, kedy bola príkazom primátora odvolaná mimoriadna situácia. Všetky cesty v meste Prešov boli zjazdné, na niektorých bola ešte utlačená vrstva snehu, rovnaká bola situácia aj na prešovských chodníkoch. V meste pokračovalo odstraňovanie následkov silného sneženia. Väčšinu stromov, ktoré spadli v meste Prešov pod váhou mokrého snehu, postupne odstránili. V Prešove nával snehu nevydržalo až 60 stromov a takmer 800 bolo poškodených.

2.3.10.4 Protipovodňové a vodozádržné opatrenia

V prípade povodní nie sú odtokové pomery na území mesta dostatočne vyriešené, lebo časť zastavaného územia mesta je postihovaná povodňami. Rozsah povodňami ohrozeného územia je stanovený v mape povodňového ohrozenia a mape povodňového rizika oboch riek mesta Prešov - Torysa a Sekčov v rámci projektu „Skvalitnenie povodňového manažmentu a protipovodňového plánovania v povodí Hornádu na území SR“ spoločnosťou DHI SLOVAKIA, s.r.o., aktualizovanej v roku 2013.

Územia ohrozené povodňami sú stanovené v grafickej časti územného plánu podľa mapy povodňového ohrozenia v okolí tokov:

- a) Torysa - v úseku Pod Bikošom po most Bajkalská, od južnej časti areálu Prešovskej univerzity na Ul. 17. novembra po most Pod Wilec hôrkou a od mosta Pod Wilec hôrkou po most Haniska.
- b) Sekčov - od mosta Fintická po most Duklianska, pri Vodárenskej ulici, pred mostom Solivarská, od mosta Solivarská po ústie.
- c) Hradný potok - od Jiráskovej ul. po ústie.
- d) Šebastovka - ľavobrežne v úseku od mostu Vranovská po most Šebastovská.

Pre ochranu majetku pred prítokovými vodami sa v stanovených územiach ohrozených povodňami, do doby vybudovania ochranných opatrení, musí v projektovom riešení stavieb a ich vyhotovení zabezpečiť protipovodňová ochrana pred povodňovými vodami do úrovne predpokladanej výšky zaplavenia stanovenej v mape povodňového ohrozenia.

Vodozádržnými opatreniami sú opatrenia na minimalizáciu alebo úplné vylúčenie odvádzania dažďových vôd do verejnej kanalizácie a ich priameho odvádzania do vodných tokov. Sú to opatrenia na zasakovanie dažďových vôd do terénu, spomalenie ich odtoku z územia alebo ich zachytenie do pozemných či podzemných nádrží na ďalšie využitie formou úžitkových vôd.

Na zníženie povodňových javov, zlepšenie využitia prírodných vôd, mikroklimatických pomerov v meste a úsporu pitnej vody podľa ÚPN mesta Prešov (2012), je pri každej novej výstavbe alebo významnej rekonštrukcii investor stavby povinný zrealizovať vodozádržné opatrenia, ak sa jedná o nepriepustnú plochu väčšiu ako 50 m² s dobou životnosti dlhšou ako 5 rokov. Pri ostatných stavbách sa tieto opatrenia odporúčajú. Tieto zásady sa neuplatňujú v územiach s nevhodnými geologickými pomermi (zosuvné a potenciálne zosuvné územia, zamokrené plochy, územia s nepriepustným podložíom a pod.).

Špecifikom mesta Prešov sú z hľadiska bezpečnosti mimoriadne situácie v zosuvných územiach: lokalita Prešov - Horárska ulica a lokalita Prešov - Pod Wilec hôrkou, ktoré sú lokalizované v juhozápadnej a južnej časti mesta. Zosuvy ohrozujú viacero rodinných domov a niekoľko záhradných parciel so záhradnými domami. Lokality patria do skupiny zosuvov monitorovacej siete SR (Štátny geologický ústav Dionýza Štúra). Metódy

pozorovacích meraní sú zamerané na meranie pohybovej aktivity metódou presnej inklinometrie a režimov pozorovania zmien hĺbky hladiny podzemnej vody.

Nežiaduca špecifická situácia ekologického charakteru je evidovaná aj v bývalom dobývacom priestore „Prešov I - Solivary“ v súvislosti s nekontrolovateľným vytekaním soľanky z vrtov, resp. sond do voľného priestoru. Vrtý sú v zlom technickom stave, keďže v priebehu roka 2011 dochádzalo k poškodeniu tesnosti sond, krádeži uzáverov na sondách. Tento nežiaduci stav v dobývacom priestore „Prešov I - Solivary“ je výsledkom náhleho, nepredvídaného ukončenia dobývania predmetného výhradného ložiska soli v roku 2009 a následného procesu obchodovania s majetkom bývalej organizácie SOLIVARY a.s. Prešov. Pod celým banským dielom sa nachádza obrovský poddolovaný priestor, ktorý je naplnený zvyškami soľanky a teda je geologicky nestabilný a nepredvídateľný. Banské pole je tiež popretkávané starým soľankovodom, ktorý koroduje a hrozí prepadnutie a zosunutie pôdy na miestach, kadiaľ prechádza. Celý areál si nevyhnutne vyžaduje revitalizáciu. Štruktúra vlastníckych vzťahov v tomto areáli je zložitá. Časť pozemkov v dolovacom území vlastní cirkev, na nej sa v súčasnosti nachádzajú záhradkárske osady. Zvyšok je v rukách desiatok súkromných vlastníkov.

2.3.11 Samospráva - inštitucionálne kapacity

2.3.11.1 Samospráva mesta

Podľa zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z.z. a štatútu mesta sú orgánmi mesta mestské zastupiteľstvo (MsZ) a primátor mesta. Primátor je najvyšším výkonným orgánom mesta a štatutárnym orgánom mesta v majetkovo-právnych vzťahoch, pracovno-právnych vzťahoch zamestnancov mesta, v administratívno-právnych vzťahoch je správnym orgánom.

Primátor mesta je volený v priamych voľbách na štvorročné volebné obdobie. Zo svojich členov MsZ volí 10 členov Mestskej rady (MsR), zástupcu primátora (musí byť členom MsR) a členov komisií MsZ. MsR a jednotlivé komisie MsZ sú iniciatívnymi, výkonnými, poradnými a kontrolnými orgánmi MsZ. Výkonným orgánom MsZ je Mestský úrad.

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta na štyri roky. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Mestské zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života mesta podľa § 11 zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z.z. a štatútu mesta. Počet poslancov mestského zastupiteľstva na celé volebné obdobie určí pred voľbami mestské zastupiteľstvo podľa počtu obyvateľov mesta v rozmedzí 19 až 31 poslancov. Funkčné obdobie poslancov mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva na štyri roky. Na obdobie rokov 2014 - 2018 má MsZ mesta Prešov 31 poslancov.

Mestská rada je iniciatívnym, výkonným a kontrolným orgánom mestského zastupiteľstva a zároveň plní funkciu poradného orgánu primátora. Plní úlohy podľa rozhodnutia mestského zastupiteľstva. Mestská rada je zložená z poslancov mestského zastupiteľstva, ktorých volí mestské zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Počet členov mestskej rady tvorí najviac tretinu počtu poslancov mestského zastupiteľstva. Mestskú radu a jej členov môže mestské zastupiteľstvo kedykoľvek odvolať. Spôsob volieb upravuje rokovací poriadok mestského zastupiteľstva.

Pri Mestskom zastupiteľstve mesta Prešov pôsobí v súčasnosti **8 komisií MsZ** (*Komisia finančná, plánovacia a správy mestských organizácií; Komisia pre územný plán, výstavbu, dopravu a životné prostredie; Komisia pre podnikateľskú činnosť a strategický rozvoj; Komisia pre kultúru, národnostné menšiny a zahraničné kontakty; Komisia pre ochranu verejného poriadku; Komisia pre disponovanie s majetkom mesta; Komisia sociálna a bytová; Komisia školstva a telesnej kultúry*), ktorých členovia sú zložení z poslancov MsZ a z ďalších osôb, ktorých volí a odvoláva mestské zastupiteľstvo. Mestské zastupiteľstvo môže komisie, ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány podľa potreby konštituovať, rozčleniť, zlúčiť alebo zrušiť. Komisie sa schádzajú podľa potreby, najmenej však jedenkrát za dva mesiace.

2.3.11.2 Zamestnanci

Zámery mesta Prešov, deklarované v rozvojovom dokumente, je možné naplňať a realizovať, o. i., aj prostredníctvom zamestnancov mestského úradu, ktorí predstavujú ľudský kapitál. Cieľom mesta Prešov je poskytovať kvalitné služby pre svojich klientov, prioritne občanom mesta Prešov, pričom personálne kapacity, ich pripravenosť a kvalifikovanosť, sú jedným zo základných predpokladov úspešného napredovania. Tabuľka 33 poskytuje stručný prehľad personálneho zabezpečenia činností v kompetencii MsÚ z kvantitatívneho hľadiska.

Tabuľka 33 Počet a štruktúra zamestnancov mesta Prešov

Počet zamestnancov	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkom	487	518	522	531	511	523
z toho:						
• Zamestnanci MsÚ	242	255	253	247	242	241
• Zamestnanci MsP	82	94	93	102	97	108
z toho Chránená dielňa	6	16	16	26	24	27
• opatrovateľská služba, klub dôchodcov, výdaj stravy, komunitní pracovníci, menšie obecné služby	79	82	84	87	75	74
• Materské školy bez právnej subjektivity	84	87	92	95	97	100

Zdroj: MsÚ Prešov

Mesto Prešov zamestnáva aj osoby so zdravotným postihnutím. V roku 2007 bolo na Mestskom úrade, v rámci Mestskej polície - referátu kamerových systémov, zabezpečovacích systémov vytvorené pracovisko chránenej dielne, kde v roku 2014 pracovalo 27 osôb so zdravotným postihnutím.

Vzdelávanie zamestnancov MsÚ nebolo v minulosti zabezpečované systematicky. Nie je spracovaný plán vzdelávania, vychádzajúci z identifikácie vzdelávacích potrieb zamestnancov. Vzdelávanie zamestnancov bolo v posledných rokoch obmedzené len na absolvovanie kurzov a školení nevyhnutných na zabezpečenie základných kompetencií mesta v zmysle zákona o obecnom zriadení a neostával priestor na rozvojové aktivity z pohľadu vzdelávania zamestnancov.

V roku 2009 boli v rámci projektu *Strategický plán rozvoja ľudských zdrojov MsÚ v Prešove* spracované dva dokumenty *Strategický plán rozvoja ľudských zdrojov* a *Plán vzdelávania zamestnancov MsÚ v Prešove*, ktorého opatrenia sa nepodarilo aplikovať do praxe v plnom rozsahu. Preto bude v najbližšom období nevyhnuté zaviesť systémové a procesné zmeny za účelom zvyšovania efektívnosti procesov samosprávy, znižovania nákladov, zvyšovania investícií, zlepšovania služieb pre občanov, skvalitnenia práce jednotlivých odborov, oddelení a úsekov, odstrániť duplicitu v činnostiach a procesoch, znížiť počet sťažností a zlepšiť imidž organizácie - MsÚ.

2.3.11.3 Mestské firmy

Mesto Prešov má podiely vo viacerých spoločnostiach, ktoré zabezpečujú verejné služby pre obyvateľov mesta Prešov, konkrétne: Dopravný podnik mesta Prešov a.s., Prešov Real s.r.o., Technické služby mesta Prešov a.s., IPZ Záboorské a.s. (v likvidácii), Správa a zimná údržba prešovských ciest s.r.o., SPRABYTKOMFORT a.s. Prešov (Tabuľka 34).

Tabuľka 34 Prehľad mestských firiem

Názov spoločnosti	Vlastnícky podiel (v %)	Zameranie	Počet zamestnancov (k 31.12.2014)
Dopravný podnik mesta Prešov a.s.	100	<p><i>Nosná činnosť - zabezpečovanie mestskej hromadnej dopravy (MHD) a súvisiacich služieb na autobusových a trolejbusových linkách v aglomerácii mesta Prešov.</i></p> <p>Ďalšie oblasti činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • montáž, rekonštrukcia, opravy a údržba: trakčné napájacie stanice trolejbusových dráh, trakčné vedenie trolejbusových dráh, elektrické zariadenie trolejbusov • prevádzkovanie dráhy • prevádzkovanie dopravy na dráhe • vykonávanie medzinárodnej nepravidelnej dopravy • reklamné a marketingové služby 	298
Prešov Real s.r.o.	100	<p><i>Nosná činnosť - správa a údržba nebytových priestorov, bytov, parkovísk a ďalších nehnuteľností patriacich do majetku mesta Prešov.</i></p> <p>Ďalšie oblasti činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • činnosť realitnej kancelárie • sprostredkovanie obchodu a služieb • obchodná činnosť so strojmi, technickým zariadením, stavebninami a stavebným materiálom • požičiavanie strojov a zariadení • prenájom bytových a nebytových priestorov • zabezpečovanie služieb spojených s prevádzkou objektov, zariadení a budov • správa bytového fondu • obstarávanie služieb pre údržbu bytového fondu • prevádzkovanie garáží, alebo odstavných plôch • upratovacie práce • podnikateľské poradenstvo • reklamná a propagačná činnosť 	23

Názov spoločnosti	Vlastnícky podiel (v %)	Zameranie	Počet zamestnancov (k 31.12.2014)
Technické služby mesta Prešov a.s.	100	Nosná činnosť - nakladanie s odpadmi vznikajúcimi na území mesta Prešov. Ďalšie oblasti činnosti: • správa trhovísk, verejných WC, údržba pieskovísk, lavičiek, detských a športových ihrísk na území mesta • správa cintorínov a poskytovanie pohrebných a cintorínskych služieb • správa a obhospodarovanie prenajatých mestských lesov Prešov	111
IPZ Záborské a.s. (v likvidácii)	100	• inžinierska činnosť v stavebníctve (okrem vybraných činností vo výstavbe)	0
Správa a zimná údržba prešovských ciest s.r.o.	70	Nosná činnosť - zimná údržba ciest Ďalšie oblasti činnosti: • čistiace a upratovacie služby • prenájom hnutelných vecí	2
SPRAVBYTKOMFORT a.s. Prešov	45	Nosná činnosť - správa bytového fondu a nebytových priestorov a základné služby spojené s prenájmom Ďalšie oblasti činnosti: • prevádzka energetických zdrojov • výroba, rozvod a predaj tepla a teplej úžitkovej vody • výstavba nových energetických zdrojov a pod.	95

Zdroj: vlastné spracovanie

2.3.11.4 Interná komunikácia

Interná komunikácia samosprávy prebieha na viacerých úrovniach:

- vzájomná komunikácia medzi zamestnancami MsÚ,
- komunikácia medzi zamestnancami MsÚ a mestom zriadenými organizáciami,
- komunikácia s poslancami MsZ a pod.

Na jednotlivých úrovniach dochádza k viacerým komunikačným situáciám, konkrétne:

- na poradách, stretnutiach projektových tímov a pracovných skupín,
- v rámci zasadnutí MsZ, MsR, komisií MsZ a výborov MČ,
- pri osobných pracovných rozhovoroch a verejných stretnutiach,
- pri neformálnych stretnutiach a podujatiach.

Pri komunikácii môže často dochádzať k skresleniu informácií, preto je ambíciou mesta Prešov, aby podobných situácií bolo čo najmenej. Na zabezpečenie kvalitnej internej komunikácie sú potrebné najmä jasné pravidlá internej komunikácie, aktuálna databáza údajov a efektívne informačné toky. Komunikačná stratégia nie je doposiaľ spracovaná, preto analýza systému internej komunikácie by mohla byť prvým krokom vedúcim k zefektívneniu internej komunikácie.

2.3.11.5 Informačný systém samosprávy

Mestský úrad využíva informačný systém samosprávy (ISS) a kvalitné internetové pripojenie. Aktuálne informácie o samospráve a dianí v meste sú k dispozícii na webovej stránke www.presov.sk.

Jedným z predpokladov transparentnosti a otvorenosti samosprávy mesta je objektívne informovanie obyvateľov mesta o používaní verejných prostriedkov a nakladaní s majetkom mesta. Za týmto účelom Mestský úrad v Prešove zabezpečil vytvorenie portálu Informačného systému samosprávy mesta Prešov, prostredníctvom ktorého môže od roku 2011 ktokoľvek a kedykoľvek získať jednoduchým a prehľadným spôsobom užitočné informácie nielen o zmluvách, objednávkach a faktúrach.

Zverejnené sú taktiež informácie o názvoch ulíc, členoch orgánov samosprávy mesta, zozname VZN, príslušníkov Mestskej polície v Prešove, kamerovom systéme, demografickej štruktúre občanov mesta, prevádzkach a otváracích časoch, štruktúre a čerpaní rozpočtu, registri podaných petícií, registri adries, prehľade evidencie psov, on-line zozname daňových dlžníkov a pod. Tento portál je súčasťou celoslovenského projektu modernej samosprávy. Portál egov.presov.sk v roku 2012 a 2014 získal prestížne ocenenie Zlatý erb - Najlepšia elektronická služba samospráv.

Základným mestským geografickým informačným systémom mesta Prešov, ktorý poskytuje občanom dôležité informácie vo forme prehľadných digitálnych tematických máp (katastrálna mapa, kvalitné letecké snímky

- ortofotosnímky, územný plán, komunikácie, vrstvy mestskej polície) je geografický informačný systém CG WEBGIS (CORA GEO s.r.o.). Aplikácia slúži na zobrazenie priestorových informácií a údajov z informačného systému samosprávy mesta Prešov.

Snahou samosprávy je sprístupňovať informácie, skvalitňovať obsah a štruktúru webovej stránky mesta Prešov a v budúcnosti rozšíriť elektronické služby. Prehľad aktivít mesta Prešov smerujúcich k zefektívneniu externej komunikácie poskytuje Tabuľka 35.

Tabuľka 35 Zvyšovanie efektivity samosprávy v oblasti externej komunikácie

Rok	Činnosti /aktivity mesta Prešov v oblasti zvýšenia efektivity externej komunikácie
2009	<ul style="list-style-type: none"> 24.4. - Prešovská radnica bola zakreslená do voľne dostupnej mapy celosvetovej siete Open Free Map
2011	<ul style="list-style-type: none"> 26.5. - Prešov bol prvým krajským mestom poskytujúcim elektronické služby. Niektoré úradné záležitosti si ľudia mohli od tohto dňa vybaviť aj z domáceho počítača (oznámenie o konaní verejného kultúrneho podujatia, žiadosť o poskytnutie finančnej pomoci na aktivity v oblasti kultúry, oznámenie o verejnom zhromaždení občanov, žiadosť o poskytnutie informácií, výkaz dane za ubytovanie, ohlásenie začatia podnikania, žiadosť o prihlásenie a odhlásenie psa z a do evidencie, žiadosť o určenie súpisného čísla, žiadosť o záber verejného priestranstva a nahlásenie čiernej skládky). 2.7. - bezplatná Wi-Fi zóna v centre mesta Prešov.
2013	<ul style="list-style-type: none"> Na prešovskej radnici bolo vytvorené „cloud“ dátové centrum - od začiatku januára sa všetky ekonomické operácie spracovávali jednotne a boli dostupné na jedinom mieste. Verejnosť mohla nazrieť do ich účtovníctva a vidieť, čo objednávajú a za koľko kupujú. Za všetkým stál projekt Jednotná ekonomika organizácií mesta Prešov. Jeho cieľom bolo viesť on-line účtovné informácie za všetky mestské organizácie. Priebežne sa teda dali hľadať aj nachádzať rezervy vo finančnom hospodárení organizácií, ktoré boli napojené na mestský rozpočet. Prešovská radnica zaviedla v marci ďalšiu novinku, ktorá by mala prispieť k transparentnosti nakladania s verejnými zdrojmi - automatizované zverejňovanie registra žiadostí o dotácie na webovej stránke mesta. Prioritným zámerom mesta bolo efektívne, objektívne a pravidelné informovanie obyvateľov o používaní verejných prostriedkov. Združenie informatikov samospráv Slovenska a Únia miest Slovenska vyhlásili súťaž Najlepší informatik samospráv Slovenska 2012, do ktorej sa prihlásilo 220 účastníkov z celého Slovenska. Prešovskí informatici uspeli - absolútnou víťazkou sa stala Mariana Hurná, ktorá uspela aj v roku 2011 (obsadila druhé miesto), predtým dva razy zvíťazila. Miroslav Novák obsadil delené druhé miesto a medzi najlepších sa prepracoval aj Matúš Vencúrik.

Zdroj: vlastné spracovanie

2.4 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza patrí medzi základné nástroje strategického plánovania. Používa sa na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ktoré sa týkajú danej oblasti. Ide o jednoduchú a rýchlu metódu, ktorá **sumarizuje množstvo faktov a informácií o skúmanej oblasti**.

Silné a slabé stránky pomenúvajú súčasný stav riešenej problematiky v samospráve z hľadiska vnútorných faktorov - čo je v území pozitívne a negatívne. Príležitosti a ohrozenia vyjadrujú predpoklad vplyvu vonkajších faktorov na budúci rozvoj územia. **SWOT analýza umožňuje urobiť prehľad východiskovej situácie pred formulovaním stratégie.**

Matica SWOT analýzy			
Pozitívny vplyv		Negatívny vplyv	
Vnútorné faktory	S Strenghts Silné stránky	W Weaknesses Slabé stránky	Súčasnnosť
Vonkajšie faktory	O Opportunities Príležitosti	T Threats Ohrozenia	Budúcnosť

2.4.1 SWOT analýza - EKONOMICKÝ ROZVOJ

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • výhodná dopravná poloha mesta na križovatke tradičných ciest (v smere Z-V a J-S) • veľkosť a význam mesta (sídlo kraja) • aglomerácia Košice - Prešov • pozitívne sa vyvíjajúca vzdelanostná úroveň miestnych obyvateľov (sídlo UNIPO, Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM v Prešove a Fakulta výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach) • nízke náklady v dôsledku využitia vlastného odborného zázemia • existujúce nástroje aktívnej politiky trhu práce a ich prispôbovanie potrebám trhu a lokálnym potrebám jednotlivých regiónov • vysoké zastúpenie malých a stredných podnikov • diverzifikovaná štruktúra priemyselných podnikov • účasť v klastrových iniciatívach (Klaster automatizačnej techniky a robotiky - SPINEA, ELCOM, VUKOV EXTRA; Energetický klaster Prešovského kraja) • existujúci podnikateľský inkubátor (RPIC), Prešovská regionálna komora SOPK, Inovačné partnerské centrum • existujúce vedecko-výskumné laboratória a centrá excelentnosti Prešovskej univerzity (Centrum excelentnosti ekológie živočíchov a človeka, Lingvokulturologické a prekladateľsko-tlmočnické centrum, Centrum excelentnosti sociohistorického a kultúrohistorického výskumu, Kompetenčné centrum znalostných technológií pre inovácie produkčných systémov v priemysle a službách) • existencia priemyselného parku Záborské, ďalšie rozvojové plochy pre realizáciu PP (Prešov - juh Lominová, Široké, Tably; Grófske a Mesovo) 	<ul style="list-style-type: none"> • excentrická poloha vo vzťahu k polohe hlavného mesta Bratislava • nedostatočne rozvinutá dopravná infraštruktúra - eliminácia možných investičných aktivít zahraničných investorov • chýbajúca systémová podpora integrovaného regionálneho rozvoja, pretrvávajúci sektorový prístup • mierny pokles prirodzeného prírastku obyvateľov • nárast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku • dlhodobo pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva • „únik mozgov“ - odchod kvalifikovaných odborníkov, najmä mladých • nedostatok kvalifikovanej a špecializovanej pracovnej sily • migrácia za prácou do iných častí Slovenska alebo do zahraničia • existencia „šedej ekonomiky“ • absencia informačnej platformy pre podnikateľov a investorov • nízke zapojenie miestnych malých a stredných podnikateľov do subdodávateľských sietí na miestnej úrovni • nízky inovačný potenciál miestnych podnikateľských subjektov • existencia nevyužitých plôch tzv. brownfields
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie dopravnej infraštruktúry - dokončenie dopravného napojenia (diaľnica D1) • eliminácia regionálnych disparít • prílev zahraničných investorov • tvorba nových pracovných miest prinášajúcich zvyšovanie kúpnej sily a kvality života • politicky deklarovaná podpora inovácií a posilňovania konkurencieschopnosti podnikov • vybudovanie dostupného systému celoživotného vzdelávania (zvyšovanie flexibility pracovnej sily) • informatizácia spoločnosti - realizované a plánované rozsiahle verejné investície do informatizácie verejných služieb • zmena prístupu pri alokovaní prostriedkov z fondov EÚ do spoločných integrovaných projektov • prispôbovanie legislatívy pravidiel EÚ, prinášajúce zjednotenie a zjednodušenie pravidiel pre podnikateľov 	<ul style="list-style-type: none"> • legislatívne zmeny vo vzťahu k zákonom podieľajúcim sa na rozvoji miest a obcí • málo efektívna a účinná podpora výskumu a vývoja s ohľadom na rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb • nedostatok finančných prostriedkov na výskum a vývoj - zaostávanie vedeckovýskumnej základne v SR • nedostatok finančných zdrojov a investícií orientovaných na predchádzanie zaostávania v oblasti informačných a komunikačných technológií • vyššia finančná náročnosť pre podniky, vyplývajúca zo zosúlďovania s normami európskej legislatívy • migrácia vysokokvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia • zložitosť systému čerpania prostriedkov zo zdrojov EÚ, vysoká administratívna náročnosť • nízka vymožiteľnosť práva • nemotivujúci systém sociálneho zabezpečenia (nízkopríjmové a sociálne odkázané skupiny občanov) - nezáujem pracovať

2.4.2 SWOT analýza - CESTOVNÝ RUCH

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • prirodzené kultúrno-spoločenské a ekonomické centrum Šariša • strategický významná poloha mesta v dopravnom spojení V - Z, S - J • vyhovujúce klimatické podmienky pre celoročný turizmus • atraktivita prírodných, kultúrnych a historických krás • prítomnosť národných kultúrnych pamiatok • kultúrne zariadenia (múzeá, galérie, divadlá) • mestská pamiatková rezervácia • uchovávanie kultúry, folklóru, remesiel, tradícií a zvykov • pravidelné a každoročné podujatia národného až medzinárodného významu • významné osobnosti • existujúce Mestské informačné centrum • založenie oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR Región Šariš) • dostatočná kapacita ubytovacích a stravovacích zariadení • blízkosť Košíc ako nedávneho Európskeho hlavného mesta kultúry 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň dopravnej infraštruktúry (absencia dopravného napojenia nadradenou dopravou) • absentujúca propagácia a marketing mesta • nedostatočná resp. žiadna spolupráca subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu • absentuje jednotný informačný systém o ponukách turizmu a zároveň jeho prepojenie s medzinárodnými informačnými systémami • absentuje vzájomný informačný systém medzi informačnými centrami a turistickými kancelármi v rámci Prešovského samosprávneho kraja • chýba komplexná ponuka turistických služieb v meste • nedostatočná infraštruktúra pre rozvoj cestovného ruchu • vysoký podiel zariadení s nižšou úrovňou služieb • nedostatočná ponuka a dostupnosť ubytovacích zariadení pre hendikepovaných ľudí, nedostatočná celková bezbariérovosť v centre mesta • nepomer ceny a kvality poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu • slabá úroveň marketingu v zariadeniach pôsobiacich v cestovnom ruchu • prevládajúce jazykové bariéry v službách v cestovnom ruchu • neoznačené kultúrne pamiatky, športové zariadenia a dôležité miesta, ako aj prístupové cesty k nim • chýbajúca úschovňa batožiny na železničnej resp. autobusovej stanici • absencia väčších kongresových centier na vyššej úrovni • prerušovaná a neúplná sieť cyklotrás • nedostatočné služby pre cyklistov (požičovne, úschovne bicyklov) • málo reprezentatívne priestory prvého kontaktu návštevníka s mestom (autobusová, železničná stanica, vstupy do mesta smerom z Košíc, z Popradu)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie kvality poskytovaných služieb vplyvom trendov EÚ • nárast dopytu po službách cestovného ruchu • nárast počtu turistov z netradičných krajín • nárast záujmu o kultúru a poznávací cestovný ruch • využitie možností získať dotácie z domácich a zahraničných fondov • využitie spolupráce s partnerskými mestami, vrátane cezhraničnej spolupráce a nadnárodnej spolupráce • systematická spolupráca s existujúcimi združeniami cestovného ruchu (OOCR, KOOCR) • kooperácia subjektov pôsobiacich v turizme (verejný, súkromný aj neverejný sektor) • vylepšenie kvality aj kvantity ponúkaných služieb v rámci cestovného ruchu • výraznejšie využitie kultúrno-spoločenského potenciálu mesta • rozšírenie možností prímestského relaxu • zvýšenie efektivity propagácie mesta v rôznych formách (brožúry, prospekty, CD/DVD, prezentácie, internet) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné štátne a regionálne intervencie v oblasti dobudovania dopravnej infraštruktúry • nedostatočná podpora cestovného ruchu na národnej úrovni • rastúca konkurencia v sektore cestovného ruchu na domacom i zahraničnom trhu • nedostatočná legislatívna aj technická ochrana pamiatok v rámci Slovenska • nedostatočne motivujúce podnikateľské prostredie pre rozvoj cestovného ruchu, absencia systémových nástrojov podpory • nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie infraštruktúry, najmä dopravnej • odliv kvalifikovaných pracovných síl z regiónu • nestála ekonomická a politická situácia vo svete • klesajúci záujem pracovať v službách (slabá atraktivita tohto zamestnania, prístup k zákazníkom, nemotivujúce finančné ohodnotenie)

2.4.3 SWOT analýza - KULTÚRA

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> historický potenciál a kultúrne dedičstvo mesta množstvo kultúrnych a historických pamätihodností a atrakcií (napr. kópia turínskeho plátna) a jedinečných pamiatok (Kalvária, synagóga, NKP Solivar, kostoly) dostatok kultúrnych inštitúcií a vzdelávacích inštitúcií smerovaných ku kultúre veľa známych a významných kultúrnych stánkov (DJZ, DAD, PKO, múzeá, Babadlo, Drak, Múzeum vín, Hvezdáreň a planetárium, atď.) jediné profesionálne divadlo na svete hrajúce v rusínskom jazyku (DAD) akademická pôda v meste ako významný nositeľ kultúry bohatá knižná kultúra a existencia historických knižníc živá kultúra jazyka (používanie staroslovičiny v cirkvách a dialektov) zachované tradičné remeslá známe na celom svete (napr. soľnobanská čipka) ponuka rôznorodých kultúrnych podujatí a aktivít v meste organizovanie mnohých významných podujatí a dostatok aktívnych samoorganizátorov v meste existencia mestských a lokálnych médií (rádio, TV, tlač, web, špecializované tlačoviny) existencia sponzoringu pre niektoré oblasti kultúry dostatok potenciálnych priestorov pre výstavy dostatok priestorov pre undergroundovú scénu a začínajúce kapely 	<ul style="list-style-type: none"> chýbajúce priestory pre stálu expozíciu čipky chýbajúci dostatočne veľký priestor pre väčšie kultúrne akcie (multifunkčný, kongresový) chýbajúce priestory pre vážnu hudbu chýbajúci priestor v centre mesta určený pre stálu prezentáciu telies chýbajúce stále priestory pre menšinové kultúry slabá a nesystémová podpora subjektov, ktoré propagujú mesto a jeho kultúru nedostatočne využívaný potenciál podnikateľskej sféry pre podporu kultúry málo informácií o kultúrnych pamiatkach a ich nedostatočná propagácia (materiály) nedostatočná informovanosť o možnostiach kultúrnych aktivít pre deti a mládež počas prázdnin chýbajúca spolupráca a sieťovanie kultúrnych inštitúcií na území mesta chýbajúca databáza samoorganizátorov kultúrnych podujatí chýbajúci mestský divadelný orchester v meste chýbajúce parkoviská pre autobusy návštevníkov mesta prichádzajúcich za kultúrou
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> záujem samosprávy a obyvateľov o koncepcnosť a plánovitosť kultúry veľký záujem mladých ľudí o kultúru a vzdelávanie v oblasti kultúry potenciál tvorivých umelcov vo všetkých oblastiach medziregionálna i nadnárodná spolupráca a partnerstvá možnosti prezentovania mesta mimo regiónu zapájanie sa do vyšších organizačných štruktúr v rámci kultúry vzrastajúca potreba kultúry v spoločnosti prepájanie kultúry s ostatnými oblasťami spoločenského života záujem významných sponzorov o podporovanie kultúry investície štátu a EÚ do kultúry vysoká životná úroveň obyvateľov, vysoká zamestnanosť vysoké spoločenské postavenie umelcov etablovanie štandardov kultúrneho života zo zahraničia kvalitná odborná a umelecká pomoc „zvonku“ 	<ul style="list-style-type: none"> zlé legislatívne prostredie spôsobujúce prekážky v kultúre byrokracia a politika ako nepriatelia kultúry a umenia korupcia v spoločnosti a rezorte prevaha negatívnych javov v spoločnosti nezáujem médií o kultúru a kvalitné umenie prevaha masových foriem kultúry nad rôznorodými kvalitnými formami formalizmus systému pri prerozdeľovaní prostriedkov v spoločnosti deficit prostriedkov pre podporu kultúry, únik kultúrnych a umeleckých mozgov mimo mesto, región a štát

2.4.4 SWOT analýza - ŠPORT

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • tradície a športové zázemie v kolektívnych a individuálnych športoch • široká paleta rôznych druhov športu (80 druhov) • sieť škôl všetkých typov a stupňov • existencia Fakulty športu v Prešove zastrešujúcej akademický šport • dostatok ľudských zdrojov - pedagógov, trénerov pre športové aktivity • dostatok detí - potenciálnych športovcov • záujem (snaha) rodičov, aby ich deti športovali • veľký záujem o rekreačný šport • rôzne prírodné terény vhodné pre rôzne druhy športov v okolí mesta 	<ul style="list-style-type: none"> • klesajúca motivácia detí a mládeže športovať • životný štýl charakteristický pohodlnosťou a pasivitou • chýbajúci výber talentovanej mládeže (pre nedostatok záujmu športovcov sa robí často nábor) • chýbajúci mestský športový klub, ktorý by bol nápomocný najmä menším klubom a športujúcim jednotlivcom • existujúca plavecká negramotnosť • slabá vybavenosť a zastaranosť existujúcej športovej infraštruktúry • chýbajúca participácia športujúcich na údržbe športovísk (sami sebe) • absentuje údržba vonkajších športovísk, hlavne pri základných školách • nedostatok nenáročných športovísk na sídliskách, v areáloch škôl a v letných rekreačných areáloch • mesto nespravuje športoviská vo svojom vlastníctve (prenajíma ich) • finančná náročnosť športov v dôsledku veľkej komerčnosti športovísk na území mesta • finančná poddimenzovanosť športu zo strany mesta a štátu • chýbajúci grantový systém (podnikateľov a samosprávy pre športové aktivity) • nedostatočný informačný tok o možnostiach športových podujatí a možností športovať • slabá osвета pre deti a mládež v oblasti športu • nedostatočné verejné (mediálne) docenenie pedagógov TV a dobrovoľníkov venujúcich sa športujúcej mládeži • slabé zviditeľňovanie mladých úspešných športovcov
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • plnenie Lisabonskej zmluvy garantujúcej pohyb a právo naň • garancia voľného vstupu športovcov na tréning na športoviská pre registrované kluby (pre deti a mládež) • zjednodušenie legislatívy týkajúcej sa športu • vznik mestských športových klubov plošne v SR • umožnená reklama na plochách mesta 	<ul style="list-style-type: none"> • delimitácie kompetencií na samosprávy (zbavovanie sa zodpovednosti štátu) • zlá legislatíva (nerešpektovanie záväzných dokumentov) • zhoršovanie technického stavu športovísk, havarijné stavy športových objektov • zlá finančná situácia v spoločnosti a rodinách

2.4.5 SWOT analýza - VZDELÁVANIE

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • existujúca sieť škôl a školských zariadení (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ) v meste • dobrá dostupnosť všetkých druhov vzdelávania • univerzitné vzdelávanie nadregionálneho významu (PU a RP MPC Prešov) • kvalitné umelecké školstvo v meste • existencia tried pre mimoriadne nadané deti • existencia tried pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami • fungovanie detskej univerzity a univerzity tretieho veku • vysoká miera hrubej zaškolenosti detí v MŠ • realizácia mimoškolskej činnosti na školách • 100% kvalifikovanosť škôl (ZŠ, MŠ, ZUŠ) • rastúci trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov mesta • získavanie finančných prostriedkov z mimorozpočtových zdrojov • dostupnosť možností v oblasti neformálneho vzdelávania • značný počet kultúrno-spoločenských aktivít a podujatí v súčinnosti so všetkými školami • prístup k aktuálnym informáciám (legislatíva, BOZP, a iné) 	<ul style="list-style-type: none"> • pokles počtu žiakov na základných školách • nízka zaškolenosť detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v MŠ • zlý technický stav a nedostatočná vybavenosť objektov materských a základných škôl • nedostatočné vybavenie dielni praktického vyučovania a odborných učební ZŠ moderným materiálno-technickým vybavením • nedostatok moderných výchovných a učebných pomôcok na MŠ a ZŠ • nedostatočné zabezpečenie školských areálov - potrebná revitalizácia (školské dvory a vonkajšie ihriská) • nedostatočné alebo zastarané materiálno-technické zabezpečenie zariadení školského stravovania (ZŠS) • nedostatočná metodická podpora a metodická príprava mladých učiteľov - nekvalitné adaptačné vzdelávanie • nedostatočná výchova žiakov pre zdravý lokálpatriotizmus • slabé/demotivačné finančné ohodnotenie zamestnancov škôl a ZŠ
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • modernizácia a zvyšovanie energetickej efektívnosti budov materských a základných škôl • modernizácia vnútorného vybavenia školských zariadení • komplexná starostlivosť o zeleň v školách • napojenie kamerového systému, komplexné riešenie bezpečnosti škôl, vytváranie tried pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami • uplatňovanie inkluzívneho modelu vzdelávania • rozširovanie počtu odborných učební na základných školách • aplikácia nových foriem výučby zameraných na tvorivo-projektové a poznatkovo-hodnotové školstvo • využitie zdrojov EÚ • výmenné stáže pre žiakov • nové formy propagácie školstva v zahraničí, možnosti spolupráce s inými mestami a cezhraničnej spolupráce, rozvoj multi-laterálnych vzťahov • zvýšenie podielu mesta na spolufinancovaní kultúrno-spoločenských aktivít škôl 	<ul style="list-style-type: none"> • demografický pokles počtu žiakov a študentov • nevyhovujúci model financovania školstva a nedostatočný rozpočet na originálne kompetencie • nezáujem o pedagogické povolanie, zamestnanie v školstve • zvyšujúca sa byrokracia • nárast počtu výchovných problémov u detí a mládeže • vysoký vek odchodu učiteľov do dôchodku • prehlbujúci sa nesúladi medzi ponukou a dopytom na trhu práce - nezáujem o niektoré študijné odbory • zhoršenie technického stavu a zvýšenie prevádzkových nákladov budov predškolských a školských zariadení • technické havárie v priestoroch škôl a školských zariadení • nárast chudoby u marginalizovaných skupín obyvateľstva (ohrozenie dochádzky do MŠ)

2.4.6 SWOT analýza - SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpečenie sociálnych služieb priamo samosprávou mesta Prešov • dlhoročné skúsenosti mesta s realizáciou terénnej sociálnej práce • podrobne zmapovaný a vybudovaný systém fungovania a podpory sociálnych služieb • pestrá ponuka sociálnych služieb v meste • pestrá ponuka ambulantných a terénnych sociálnych služieb pre rodiny s deťmi poskytovaných neverejnými poskytovateľmi • rozvoj domácej opatrovateľskej služby • zabezpečenie sociálnych služieb prostredníctvom neverejných poskytovateľov • rozvoj komunitných centier na území mesta (v Prešove vzniklo až 8 KC) • dobrá spolupráca s tretím sektorom • dobrá spolupráca s VÚC, VŠ, odborníkmi v sociálnej oblasti • vytvorené podmienky pre dobrú informovanosť verejnosti (web stránka Sociálny Prešov) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné personálne a odborné kapacity vhodné pre rozširovanie poskytovania sociálnych služieb • poskytovanie sociálnych služieb v zastaraných, architektonicky nevyhovujúcich budovách a priestoroch • veľkokapacitné zariadenia pre seniorov a nevyhovujúce priestorové a sociálne vybavenie v zariadeniach zriadených mestom • nepostačujúce kapacity pobytových sociálnych služieb pre rodiny s deťmi u verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb • chýbajúce pobytové služby sociálno-zdravotníckeho charakteru pre ľudí bez domova (zariadenie opatrovateľskej služby) • absencia objektu pre systematickú pracovnú terapiu a rehabilitáciu pre marginalizované skupiny osôb (ľudí bez domova) • absencia zachytnej izby pre osoby s intoxikáciou alkoholom • nedostatok sociálnych a nájomných bytov (pre mladé rodiny, osamelých rodičov, nízkopříjmové rodiny) • absencia komunitných priestorov pre deti a rodinu • existencia bariér v pohybe na verejných priestoroch • slabá kooperácia a koordinácia kľúčových aktérov v sociálnej oblasti a nekoordinovanosť neverejných poskytovateľov v ponuke sociálnych služieb • nedostatočné finančné ohodnotenie práce zamestnancov v sociálnych službách
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dopyt po sociálnych službách • dopyt po zabezpečení nájomného a sociálneho bývania • konkurenčné prostredie v poskytovaní pobytových i terénnych sociálnych služieb • transformácia a deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb • systematizácia a zvýšenie efektivity výkonu v oblasti terénnej sociálnej práce a komunitnej práce • eliminácia sociálno-patologických javov zriadením občianskych hliadok v problémových komunitách mesta • podpora rozvoja služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni • eliminácia bariér v meste (pre imobilných, pre telesne postihnutých, pre matky s kočkami a pod.) • možnosť financovania projektov zo štrukturálnych fondov, resp. európskych štrukturálnych a investičných fondov (Centrum akútnej pomoci, realizácia prístreší a malometrážnych bytov pre osoby v kríze, resp. nepriaznivej sociálnej situácii) • systematické nastavenie preventívnych aktivít 	<ul style="list-style-type: none"> • nestabilné legislatívne prostredie • nesystémové financovanie sociálnych služieb • nesystémové nastavenie financovania sociálnych služieb z úrovne štátu • uprednostňovanie inštitucionálnych služieb zo strany prijímateľov • neschopnosť prijímateľa zaplatiť úhradu za poskytovanú sociálnu službu • nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva - starnutie obyvateľstva, ktoré si bude vyžadovať náročnejšie a kvalitnejšie sociálne služby • prehlbovanie sociálno-ekonomických problémov rodín s deťmi • pretrvávajúce negatívne postoje majoritnej spoločnosti k znevýhodneným skupinám obyvateľstva • nepriaznivé spoločenské podmienky a trhu práce vo vzťahu k zosúlaďovaniu rodinného a pracovného života • pretrvávajúci nedostatok finančných zdrojov na poskytovanie a zabezpečovanie sociálnych služieb, vrátane preventívnych aktivít

2.4.7 SWOT analýza - DOPRAVA

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • blízkosť aglomerácií Prešov a Košice • aktívna angažovanosť mesta pri riešení problematiky dopravy v meste (zriadenie odbornej pracovnej skupiny Doprava) • generel cyklistickej dopravy • vysoký podiel stálych zákazníkov MHD – 50 % cestujúcich využíva predplatné časové cestovné lístky • vysoký podiel nízkopodlažných autobusov v prevádzke (autobusov aj trolejbusov) • spojenie dvoch akýchkoľvek miest v meste dosiahnuteľné priamym spojením alebo max. s jedným prestupom • 50 % dopravných výkonov vykonávaných trolejbusovou dopravou - ekologicky prijateľnou • relatívne dobrá pešia dostupnosť centra (aj v kombinácii s MHD) • možnosti cykloturistiky a turistiky do okolitých prírodných lokalít (Veľký Šariš, Čergov, Slánske vrchy, Levočské vrchy a pod.) 	<ul style="list-style-type: none"> • sústavný nárast preferencie individuálnej automobilovej dopravy • chýbajúce kvalitné dopravné napojenia na nadradenú cestnú sieť • chýbajúce strategické dokumenty mesta v oblasti rozvoja a organizácie dopravy (územný generel dopravy) • absentujúci kontinuálny a konzistentný zber a vyhodnocovanie údajov o doprave v meste • chýbajúca dlhodobá koncepcia rozvoja a integrácie dopravy (integrovateľný systém dopravy) • nedostatočná integrácia dopravných subsystémov s dôrazom na verejnú dopravu, cyklodopravu a pešiu dopravu • kapacitne nedostatočná cestná sieť, nedostatočné dopravné prepojenie sever - juh • chýbajúce obchvaty mesta • chýbajúce alebo nedokončené mestské okruhy • nedostatočná a nesystematická údržba a zlý technický stav miestnych komunikácií, komunikácií pre peších a súvisiacej infraštruktúry • rýchle, krátkodobé, často neúčinné ad hoc riešenie problémov v doprave • devastácia novozrekonštruovaných úsekov chodníkov vplyvom nedostatočnej kvality použitých materiálov • nárast počtu osôb denne prekračujúcich hranice mesta osobným automobilom (aj z dôvodu suburbanizácie a absencie metód preferencie MHD z regiónu) • pokračujúca živelná suburbanizácia bez rozvoja infraštruktúry • obmedzovanie rozvoja mesta z dôvodu zanedbávania rozvoja dopravnej infraštruktúry • zastavané dopravné koridory a okolie ciest (komplikácia pri rozširovaní cestnej siete) • absencia moderných trendov upokojujúcej dopravy • nárast výskytu kolíznych a krízových situácií v doprave (dočasná dopravná obmedzenie, dopravná nehoda, pokazený dopravný prostriedok atď.) spôsobujúcich dlhodobé dopravné kongescie a nepriemerané časové straty s tým súvisiace na veľkej ploche mesta • nejednotnosť riešenia svetelnej signalizácie • nedostatočné kapacity a nesystémová organizácia statickej dopravy na celom území mesta • deficit parkovacích miest a chýbajúce kapacitné parkoviská pri dôležitých dopravných uzloch alebo zabraté inými aktivitami (NAY pri železničnej a autobusovej stanici) • klesajúce výkony MHD, zastaraný vozový park a obmedzené možnosti využitia verejnej dopravy v rámci súčasnej cestnej siete • chýbajúce prvky pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie - bariéry v miestach priechodov pre chodcov • vek a lokalizácia inžinierskych sietí (zastaranosť a umiestnenie v cestných telesách) • slabá koordinácia prevádzkovateľov sietí a spolupráca s mestom
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie dopravnej infraštruktúry v oblasti motorovej a nemotorovej dopravy (využitie finančných prostriedkov z EÚ v rámci IROP) • zvýšenie kvality vozového parku v oblasti verejnej osobnej hromadnej dopravy (VOD) • rozšírenie cyklodopravy a možností pre cykloturistiku • podmienky na organizáciu a riadenie (reguláciu) dopravy s využitím moderných technológií • koordinovaný rozvoj dopravy na odbornej a systematickej báze (generel dopravy) • vytvorenie vzájomne prepojeného systému VOD súmestia Prešov - Košice - prepojenie IDS obidvoch krajov • potenciál integrácie dopravných subsystémov 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné štátne a regionálne intervencie v oblasti budovania dopravnej infraštruktúry • nedostatok finančných zdrojov na elimináciu nepriaznivých trendov v oblasti dopravy a koncepčné riešenie dopravy (preferencia VOD, nemotorovej dopravy, a pod.) • zvyšovanie podielu IAD - kongescie, zvýšenie nárokov na statickú dopravu a zhoršovanie dopravných problémov • klesajúci trend prepravných výkonov MHD • nárast dopravných kolízií (s nárastom využívania cyklistickej dopravy narastá počet dopravných kolízií) • nepripravenosť technickej infraštruktúry pre rozvojové územia

2.4.8 SWOT analýza - ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> kultúrne a prírodné dedičstvo zdroje geotermálnych vôd geografická poloha, veľkosť a význam mesta zvýšený záujem o obnovu verejných priestranstiev, oddychových zón, športovísk vysoká úroveň vybavenosti územia technickou infraštruktúrou (voda, kanalizácia, plyn, elektrina, teplo, telekomunikácie, a pod.) zavádzanie nových technológií znižujúcich nepriaznivé vplyvy na životné prostredie (vo výrobné aj nevýrobnej sfére a v energetike) účasť v klastrových iniciatívach podporujúcich energetickú efektívnosť a zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na celkovej výrobe tepla záujem o zvýšenie počtu obnoviteľných zdrojov energie zvýšenie kvality legislatívneho prostredia pre oblasť ochrany životného prostredia a prírody 	<ul style="list-style-type: none"> nedostatočné využívanie inovatívnych postupov a technických riešení nedostatok environmentálnych skúseností a vedomostí nedostatok environmentálneho talentu a kreativity nedostatočné rozširovanie odbornej kvalifikácie kompetentných v oblasti environmentu neefektívne využívanie výdavkov z hľadiska environmentálnych činností a zámerov nedostatočná protipovodňová ochrana znížená hygiena vnútorného prostredia a kvalita ovzdušia vonkajšieho a vnútorného prostredia nárast emisií CO₂ a negatívne pôsobenie na klímu v meste nedostatočný monitoring kvality ovzdušia nízka miera energetickej efektívnosti vysoký pomer zastavaných plôch ku zeleným plochám nekonceptné riešenie starostlivosti o verejnú zeleň neodborné zásahy dodávateľských firiem do verejnej zelene, absencia kontrolného mechanizmu rozširovanie invázných druhov rastlín nevyriešená problematika odpadového hospodárstva vznik nepovolených skládok odpadov neaktuálne resp. absentujúce strategické dokumenty mesta - Generel zelene, Pasport verejnej zelene (2008), Dokument starostlivosti o dreviny v meste Prešov (2008)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> vyššia miera zainteresovanosti širokej verejnosti rozšírené povedomie a zvýšenie miery vzdelávania v oblasti environmentu spracovanie strategických a koncepcných dokumentov možnosti čerpania finančných prostriedkov z EŠIF (IROP, OP KŽP) zvýšenie environmentálne prijateľných zdrojov energie podpora lokálnych obnoviteľných zdrojov energie zvýšenie podielu mestskej zelene a zlepšenie jej údržby skvalitnenie zimnej a letnej údržby ciest a verejných priestranstiev zlepšenie mikro klímy mesta (vodné plochy, zelené plochy) efektívnejšie využívanie verejného priestranstva zvýšenie podielu alternatívnych palív pre autobusovú dopravu (mestská i prímestská) zavedenie energetického manažmentu budov štátna podpora bytovej výstavby a rekonštrukcie bytového fondu skvalitnenie služieb odpadového hospodárstva zníženie uhlíkovej stopy 	<ul style="list-style-type: none"> nepriaznivé legislatívne prostredie znižovanie ekologickej stability (pokračujúce zahusťovanie sídlisk, rastúca miera zaťaženia územia cestnou dopravou a pod.) zníženie úrovne disciplíny obyvateľov a podnikateľov pri nakladaní s odpadmi obmedzenie dodávok významných energetických zdrojov zhoršenie stavu životného prostredia v dôsledku zvyšovania ekonomickej aktivity v meste nedoriešené majetkovoprávne vzťahy a pomalá príprava územia určeného na rozvojové zábery nedostatok finančných zdrojov na realizáciu investične náročnejších zámerov v oblasti ochrany životného prostredia

2.4.8 SWOT analýza - BEZPEČNOSŤ

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Prešov je v rámci SR považované za jedno z najbezpečnejších miest • existencia vlastného poriadkového útvaru mesta Prešov – Mestskej polície v Prešove s 25 ročnými skúsenosťami na úseku verejného poriadku • budovaný mestský kamerový systém • klesajúci počet trestných činov a priestupkov • existujúca výborná spolupráca v územnej pôsobnosti mesta Prešov s Policajným zborom SR • existujúci systém prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti na cieľovej skupine (deti a mládež) • realizovanie preventívnych aktivít v oblasti dopravnej bezpečnosti • optimalizácia svetelnej sústavy (modernizácia verejného osvetlenia vo vybraných lokalitách, nasvietenie rizikových priechodov pre chodcov) 	<ul style="list-style-type: none"> • rastie počet priestupkov na úseku porušovania VZN mesta • mierny pokles podielu objasnených trestných činov • nedostatočné zabezpečenie verejného poriadku • mierny pokles podielu objasnených trestných činov • nedostatok mestských policajtov • zastarané a nedostatočné materiálno-technické vybavenie MsP, nedostatok kamier • neosvetlené kriminalitou ohrozované lokality na území mesta • nízke zapojenie verejnosti do vytvárania bezpečného prostredia mesta, do vlastnej ochrany • nízka odolnosť mesta na dopady zmeny klímy a následky mimoriadnych udalostí • absencia systémového prístupu a organizačného zabezpečenia k adaptovaniu sa na negatívne dopady zmeny klímy
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> • skvalitňovanie činnosti vlastného poriadkového útvaru mestskej polície, rozvoj existujúcich ľudských zdrojov, materiálno-technického vybavenia MsP • naplnenie stavu príslušníkov Mestskej polície v Prešove na počet 1 príslušník / 1000 obyvateľov mesta • skvalitňovanie existujúcej súčinnosti, koordinácie a kooperácie bezpečnostných a poriadkových zložiek na území mesta pri zabezpečení verejného poriadku a taktiež záchranných zložiek pri riešení krízových situácií počas mimoriadnych udalostí (Policajný zbor, Hasičský a záchranný zbor, Mestská polícia v Prešove, Zdravotná služba - RZP a pod.) • využitie občianskych hliadok • viac informácií smerom k verejnosti, viac osvetu • propagácia činnosti poriadkového útvaru mesta navonok vo vzťahu k obyvateľom a návštevníkom mesta Prešov • prieskumy - analýzy subjektívneho vnímania bezpečia v jednotlivých MČ 	<ul style="list-style-type: none"> • nárast nezamestnanosti s dôsledkami rastu chudoby a s tým súvisiaci nárast protiprávných konaní a kriminality • zlé spolunažívanie rómskej komunity s majoritou • sociálna exklúzia • zvyšovanie miery užívania drog a omamných látok • nárast imigrantov a s tým súvisiace činnosti extrémisticky ladených skupín pôsobiach na území mesta Prešov • zhoršujúca sa dopravná situácia na úseku statickej a dynamickej dopravy (prehustenie dopravy s následkami dopravných nehôd)

2.4.10 SWOT analýza - SAMOSPRÁVA

SILNÉ stránky	SLABÉ stránky
<p>BUDOVA</p> <ul style="list-style-type: none"> výhodná poloha úradu v centre mesta zriadená kancelária prvého kontaktu bezbariérové úpravy (Jarková ul. - rampa) <p>Informačný systém</p> <ul style="list-style-type: none"> existujúci a efektívny CG ISS mesta Prešov (CORA GEO Informačný systém samosprávy) geografický informačný systém GISPLAN mesta Prešov (T-MAPY Slovensko s.r.o.) geografický informačný systém CG WEBGIS (CORA GEO s.r.o.) - aplikácia na zobrazenie priestorových informácií a údajov z informačného systému samosprávy mesta Prešov eGovernment - Portál Informačného systému samosprávy mesta Prešov <p>RIADENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> záujem vedenia samosprávy o rozvoj mesta zavedený manažérsky systém kvality v zmysle ISO 9001 zavedený vnútorný systém smerníc územný plán mesta v interaktívnej mape mesta Prešov <p>Zamestnanci</p> <ul style="list-style-type: none"> rozvoj zamestnancov - záujem mesta o rozvoj zamestnancov komunikácia v samospráve - pravidelné porady primátora a prednostu s vedúcimi odborných útvarov MsÚ organizačný poriadok - schválená systemizácia pracovných činností existujúca kolektívna zmluva - kolektívne vyjednávanie <p>KOMUNIKÁCIA</p> <ul style="list-style-type: none"> záujem mesta o komunikáciu a spoluprácu s cieľovými skupinami pravidelné zverejňovanie informácií na webovej stránke mesta www.presov.sk využívanie rôznych komunikačných kanálov pre komunikáciu samosprávy s verejnosťou (informačné plochy, klientske centrum na MsÚ, Mestské informačné centrum, webová stránka, sociálne siete, Prešovský magazín a iné printové médiá) členstvo Mesta Prešov v RZMOS Prešov-Šariš, Únii miest, K8, atď. partnerské mestá (11 partnerských miest) poskytovanie tlačových správ a informácií pre novinárov, organizovanie tlačových brífingov, monitoring médií 	<p>BUDOVA</p> <ul style="list-style-type: none"> nedostatočná dostupnosť pre imobilné osoby do budovy úradu na Hlavnej ulici problémy s parkovaním na Jarkovej ulici <p>Informačný systém</p> <ul style="list-style-type: none"> webový portál - www.presov.sk - nedostatočná prehľadnosť, ťažšia orientácia nezabezpečená digitalizácia dokumentov a automatizácia procesov chyba elektronická podateľňa a digitálny archív dokumentov <p>RIADENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> neprepojené a vzájomne neprepojené procesy riadenia ľudských zdrojov neprepojený systém programového rozpočtu a akčného plánovania strategické plánovanie - strategické dokumenty nerozpracované na úroveň akčných plánov s využitím programového rozpočtovania územné plánovanie - priebežná aktualizácia formou zmien a doplnkov <p>ZAMESTNANCI</p> <ul style="list-style-type: none"> nedostatok finančných zdrojov na vzdelávanie zamestnancov nízka flexibilita niektorých zamestnancov absencia systému kariérneho plánovania motivácia, hodnotenie a odmeňovanie zamestnancov - nedostatočne motivujúci systém odmeňovania <p>KOMUNIKÁCIA</p> <ul style="list-style-type: none"> absencia komunikačnej stratégie absencia Etického kódexu úradníka nedostatočná komunikácia vnútri samosprávy vzájomná nedôvera medzi pracovníkmi MsÚ a poslancami MsZ webový portál - www.presov.sk - neaktuálne údaje nedostatočná komunikácia s cieľovými skupinami - pravidelnosť, informovanosť o aktivitách mesta a pod. partnerské mestá - nedostatočne využitý potenciál partnerstva so všetkými partnerskými mestami
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> aplikovanie nových, efektívnejších foriem internej a externej komunikácie nové e-služby vo verejnej správe zriadenie integrovaného obslužného miesta na MsÚ možnosti využívania zdrojov EÚ a iných externých zdrojov na realizáciu rozvojových zámerov samosprávy využitie skúsenosti iných samospráv v SR pri budovaní moderného typu samosprávy a poskytovaní verejných služieb využitie potenciálu partnerských miest (príklady dobrej praxe) 	<ul style="list-style-type: none"> nepriaznivá situácia vo financovaní samosprávy z podielových daní (limitovaný rozpočet a výdavky na rozvoj samosprávných činností) množstvo informácií - ich neprehľadnosť (znižovanie účinnosti komunikačných aktivít) existujúce predsudky občanov o úradníkoch a o úrade

3 STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 obsahuje Víziu rozvoja mesta Prešov s výhľadom do roku 2025, zohľadňuje vnútorné špecifiká mesta Prešov, určuje hlavné ciele rozvoja mesta a indikátory plnenia plánovaného výsledku v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

**Mesto Prešov
je prosperujúcim centrom Šariša,
príťažlivým pre jeho obyvateľov, podnikateľov a návštevníkov.**

Svoju prosperitu stavia na pracovitých, kreatívnych a vzdelaných ľuďoch, na spolupráci a na otvorenom participatívnom procese s občanmi a partnermi.

3.1 VÍZIA MESTA PREŠOV S VÝHLADOM DO ROKU 2025

- **Prešov je mestom, v ktorom samospráva aktívne vytvára podmienky na tvorbu nových a udržanie existujúcich pracovných miest, nezabúdajúc na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.**
- **Prešov je mestom, kde funguje bezpečná, dostupná, bezkolízna a ekologicky prijateľná doprava.**
- **Mesto Prešov eliminuje zásahy ohrozujúce a poškodzujúce životné prostredie a krajinu.** Mesto Prešov sa systematicky adaptuje na dopady zmeny klímy a zelená a modrá infraštruktúra je štruktúrovaná tak, že okrem estetickej a hygienickej, napĺňa aj funkciu ochrany pred záplavami, vlnami horúčav, suchom. Mesto Prešov spolupracuje pri odstraňovaní rizík z environmentálnych záťaží a ich následnom využití.
- **Mesto Prešov je bezpečným mestom,** kde je efektívne a účinne chránené zdravie a majetok obyvateľov i návštevníkov. Mesto predchádza a je pripravené čeliť mimoriadnym udalostiam.
- **Prešov je mesto poskytujúce komplexné sociálne služby** s dôrazom na komunitný prístup umožňujúci ich prijímateľom zotrvať vo svojom prostredí. Sociálne služby v Prešove sú dostupné pre všetky sociálne odkázané a znevýhodnené skupiny občanov a jednotlivcov. Prešov svojimi preventívnymi aktivitami účinne predchádza sociálnemu vylúčeniu.
- **Základné a materské školy v meste Prešov sú postupne rekonštruované a modernizované.** Školy, vďaka zriadeným špeciálnym triedam, modernému vybaveniu a inovatívnym vzdelávacím programom, uplatňujú individuálny prístup k vzdelávaniu a výchove detí v materských školách, žiakov v základných školách, nadaných detí a detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Vzdelávací proces je zabezpečovaný kvalitnými a kvalifikovanými zamestnancami.
- **V meste Prešov majú deti a mládež vytvorené podmienky pre umelecké vzdelávanie** v rôznych odboroch. Mimoškolská záujmová činnosť je bohatá na voľnočasové aktivity a je koordinovaná medzi školami, Centrom voľného času a inými inštitúciami na území mesta.
- **Prešov je mesto, kde sú vytvorené podmienky a infraštruktúra na všestranné kultúrne a športové vyžitie** rôznych vekových a záujmových skupín obyvateľov i návštevníkov mesta. Mesto Prešov maximálne využíva všetky predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu a je príťažlivou východiskovou lokalitou pre turistickú destináciu - Región Šariš, kde sa okrem turisticky zaujímavých atrakcií ponúkajú kvalitné a komplexné služby pre cestovný ruch.
- **Mesto Prešov spravuje rozvoj svojho územia efektívne a transparentne,** kvalita a dostupnosť služieb samosprávy je vysoká a Prešovčania sú zapájaní do rozhodovania, čím sa buduje ich pozitívny vzťah k mestu.

3.2 CIELE ROZVOJA MESTA

Výstupom rozpracovania Vízie mesta do jednotlivých oblastí rozvoja je súhrn rozvojových cieľov. Každý cieľ má svoje indikátory výsledku, na základe ktorých sa môže hodnotiť progres v jeho dosahovaní.

1. Vytvoriť podmienky pre tvorbu pracovných miest

Indikátor výsledku:

- Počet novovytvorených pracovných miest, s priamou či nepriamou participáciou samosprávy mesta Prešov

2. Zvýšiť prejazdnosť, plynulosť a bezpečnosť dopravy

Indikátory výsledku:

- Úspora času v cestnej doprave
- Podiel osôb využívajúcich verejnú osobnú dopravu voči individuálnej automobilovej doprave
- Počet dopravných nehôd
- Vytvorená a zavedená politika parkovania

3. Zvýšiť podiel nemotorovej dopravy

Indikátor výsledku:

- Podiel nemotorovej (hlavne cyklistickej) dopravy na celkovej deľbe dopravnej práce

4. Skvalitniť životné prostredie na území mesta

Indikátory výsledku:

- Zlepšené hodnoty ukazovateľov stavu zložiek životného prostredia
- Množstvo zelene v m² na obyvateľa
- Kapacita vodných plôch v m³
- Úspory energie v budovách a zariadeniach samosprávy mesta
- % vyseparovaného komunálneho odpadu z vyprodukovaného celkového množstva odpadov

5. Zvýšiť ochranu obyvateľov mesta a ich majetku

Indikátory výsledku:

- Počet trestných činov na počet obyvateľov v porovnaní s Prešovským samosprávnym krajom (PSK) a SR
- Počet priestupkov na počet obyvateľov v porovnaní s PSK a SR
- Výška škôd spôsobená mimoriadnymi udalosťami

6. Skvalitniť a rozšíriť systém sociálnych služieb a sociálnej pomoci

Indikátory výsledku:

- Zavedené a v praxi aplikované štandardy kvality poskytovania sociálnych služieb
- % prijímateľov terénnych a krátkodobých pobytových sociálnych služieb v meste oproti poberateľom dlhodobých pobytových služieb
- Fungujúca včasná a krízová intervencia
- % bezbariérových dostupných verejných budov a priestranstiev
- Rekonštruované a dovybavené pobytové a komunitné zariadenia sociálnych služieb mesta Prešov

7. Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v materských školách

Indikátory výsledku:

- % hrubej zaškolenosti detí MŠ
- % pedagógov, ktorí získali nové vedomosti a zručnosti pri zavádzaní inovatívnych foriem a metód vzdelávania
- Počet detí využívajúcich zavedené nové inovatívne formy a metódy vzdelávania

8. Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces pre základné vzdelávanie a záujmové umelecké vzdelávanie

Indikátory výsledku:

- % úspešnosti žiakov v Testovaní 9 vyučovacích jazyk slovenský
- % úspešnosti žiakov v prírodných vedách
- % pedagógov, ktorí získali nové vedomosti a zručnosti pri zavádzaní inovatívnych foriem a metód vzdelávania
- Počet žiakov využívajúcich zavedené nové inovatívne formy a metódy vzdelávania
- Nárast počtu žiakov v umeleckých školách
- Zníženie počtu sociálno-patologických javov v školách

9. Zvýšiť návštevnosť podujatí skvalitnením ponuky pre kultúrne a športové vyžitie obyvateľov i návštevníkov mesta

Indikátory výsledku:

- Počet návštevníkov organizovaných kultúrnych a športových podujatí
- Počet spoločne plánovaných a realizovaných kultúrnych a športových aktivít viacerými aktérmi na území mesta
- Počet intervencií (rekonštrukcií, opráv, stavieb) v oblasti kultúrnej a športovej infraštruktúry

10. Vytvoriť z mesta Prešov východiskovú destináciu a zázemie služieb cestovného ruchu pre región Šariš

Indikátory výsledku:

- Počet návštevníkov mesta
- Výška dane z ubytovania
- Vypracovaná a realizovaná marketingová stratégia CR mesta a partnerov CR

11. Zvýšiť kvalitu spravovania mestskej samosprávy za účelom dosiahnutia vyššej dynamiky rozvoja územia

Indikátory výsledku:

- Výsledky spoločného systému hodnotenia kvality (CAF)
- Výsledky prieskumu verejnosti
- Počet sťažností

4 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PRM Prešov sa zameriava na detailnejšie rozpracovanie prioritných programových oblastí a cieľov na úroveň konkrétnych opatrení a návrhov činností, na ktoré bude kladený dôraz. Zámerom programovej časti bolo nastaviť opatrenia tak, aby bolo možné komplexne naplniť vyšpecifikované ciele v jednotlivých rozvojových oblastiach. Opatrenia k jednotlivým cieľom majú priradené konkrétne indikátory výstupov, ktoré sú nástrojom pre monitoring napĺňania PRM Prešov.

Opatrenia sú zároveň rozpracované v programovej časti na úroveň činností, ktoré tvoria rámce pre konkrétne aktivity a projekty. Tieto budú podrobnejšie rozpracované v Akčnom pláne rozvoja mesta Prešov, ktorý je základom pre programové rozpočtovanie.

4.1 PROGRAMOVÉ OBLASTI ROZVOJA MESTA PREŠOV

PROGRAMOVÁ OBLASŤ	CIELE
EKONOMICKÝ ROZVOJ	Vytvoriť podmienky pre tvorbu pracovných miest
DOPRAVA	Zvýšiť prejazdnosť, plynulosť a bezpečnosť dopravy
	Zvýšiť podiel nemotorovej dopravy
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	Skvalitniť životné prostredie na území mesta
BEZPEČNOSŤ	Zvýšiť ochranu obyvateľov mesta a ich majetku
SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	Skvalitniť a rozšíriť systém sociálnych služieb a sociálnej pomoci
VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A MLÁDEŽE	Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v materských školách
	Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces pre základné vzdelávanie a záujmové umelecké vzdelávanie
KULTÚRA, ŠPORT, CESTOVNÝ RUCH	Zvýšiť návštevnosť podujatí skvalitnením ponuky pre kultúrne a športové vyžitie obyvateľov i návštevníkov mesta
	Vytvoriť z mesta Prešov východiskovú destináciu a zázemie služieb cestovného ruchu pre región Šariš
EFEKTÍVNE SPRÁVOVANIE	Zvýšiť kvalitu spravovania mestskej samosprávy za účelom dosiahnutia vyššej dynamiky rozvoja územia

Programová oblasť

EKONOMICKÝ ROZVOJ

Na samosprávy postupne prechádza z úrovne štátu veľké množstvo kompetencií, národná vláda si pritom ponecháva kontrolu nad väčšinou daňových príjmov. Finančné zdroje, ktoré majú miestne samosprávy k dispozícii, sú obmedzené a napäté. Striktné legislatívne pravidlá verejnej správy sú často obmedzujúce a súčasťou rozhodovacích procesov samospráv tak nie je veľká angažovanosť v ekonomickom rozvoji mesta.

Právne postavenie samospráv v ekonomickom rozvoji je limitované základným dokumentom, ktorým je Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Oblasť ekonomického rozvoja sa týka §4 ods. 3, ktorý uvádza: „Mesto (obec) pri výkone samosprávnych funkcií usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, najmä vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci, k využitiu miestnych zdrojov, k začatiu podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb a zaujíma stanoviská k zámerom ich činnosti, ak sa týkajú záujmov obyvateľov a obce“. V zásade ale nejde o aktívnu účasť samosprávy v ponímaní ekonomického rozvoja.

Ďalším dokumentom ovplyvňujúcim rozvoj mesta (obce) je Územný plán sídelného útvaru (ÚPSÚ). Územné plánovanie (podľa zákona) sústavne a komplexne rieši funkčné využitie územia, ustanovuje zásady jeho organizácie a vecne a časovo koordinuje výstavbu a iné činnosti ovplyvňujúce rozvoj územia. ÚPSÚ má váhu právnej normy a všetky aktivity na území mesta (obce) musia byť v súlade s týmto dokumentom.

Obe citované právne normy, napriek tomu, že pojednávajú o ekonomickom rozvoji, nie sú stimulátorom aktívnej účasti samospráv v procese ekonomického rozvoja. **PRM Prešov má ambície nastaviť ekonomický rozvoj alebo miestny hospodársky rozvoj ako proces, v ktorom sa partneri verejného, podnikateľského a mimovládneho sektora spoločne podieľajú na vytváraní lepších podmienok pre hospodársky rast a tvorbu zamestnanosti s cieľom zlepšiť kvalitu života pre všetkých.**

Každá obec, podobne ako Prešov, má jedinečné miestne podmienky, ktoré môžu stimulovať alebo spomaliť jej hospodársky rozvoj. Tieto miestne znaky formovali základ pre návrh a realizáciu programovej oblasti mesta Prešov, zameranej na podporu ekonomického rozvoja mesta Prešov. Samospráva za účelom zvýšenia dynamiky miestneho hospodárstva bude musieť:

- **vyvíjať aktivity zamerané na zlepšenie podmienok pre rozvoj podnikania** (o. i. aj efektívnym využívaním a zhodnotením objektov a pozemkov vo vlastníctve mesta Prešov určených na podnikanie a pod.),
- **zvýšiť úroveň podpory podnikania zo strany mesta Prešov** (poskytovanie pomoci pri príprave nových území pre veľkých aj malých investorov, odstraňovanie administratívnych bariér podnikania, atď.),
- **skvalitniť a zefektívniť vzájomnú komunikáciu a spoluprácu podnikateľov a samosprávy** (organizovaním pravidelných stretnutí vedenia mesta a podnikateľov, zameraných na vzájomné informovanie sa o svojich zámeroch a potrebách, propagáciu domácich podnikateľských subjektov a miestnych výrobkov, spoločnú propagáciu mesta a podnikateľov),
- **zvýšiť efektivitu hospodárenia v podnikoch, ktorých je zakladateľom a/alebo má v nich svoju majetkovú účasť.**

Súčasne si mesto Prešov uvedomuje, že firmy (veľké alebo malé) si často volia svoje umiestnenie nielen podľa faktorov ako je napr. disponibilná kvalifikovaná pracovná sila, blízkosť k trhom, či dopravné spojenie, ale aj faktorov ako sociálno-environmentálna situácia, úroveň bezpečnosti či kvalita riadenia mesta, resp. ústretovosť samosprávy k podnikateľom (procesy a procedúry, ktorým podnikatelia podliehajú).

V neposlednom rade si mesto Prešov uvedomuje, že pri tvorbe zamestnanosti nie je možné zabudnúť na zaangažovanie znevýhodnených skupín obyvateľstva.

CIEĽ 1: Vytvoriť podmienky pre tvorbu pracovných miest
OPATRENIE 1.1:
► SKVALITNENIE EXISTUJÚCICH A VYTVORENIE NOVÝCH ČINNOSTÍ VO VÝKONE SAMOSPRÁV PRE PODPORU ROZVOJA PODNIKANIA A ZVYŠOVANIE ZAMESTNANOSTI
ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- skvalitnenie komunikácie medzi samosprávou a podnikateľskými subjektmi,
- spoluprácu samosprávy mesta a inštitúcií poskytujúcich odbornú, finančnú a materiálno-technickú podporu (SOPK, RPIC, IPC, klastre, univerzity, ÚPSVaR, Daňový úrad, Sociálna poisťovňa, živnostenská komora, asociácie, bankové inštitúcie atď.) za účelom definovania potrieb, problémov a ich riešení v oblasti podpory zvyšovania zamestnanosti,
- zisťovanie stavu podnikateľského prostredia a zavedenie nových opatrení pre podporu ekonomického rozvoja mesta,
- vyhľadávanie investorov v koordinácii so SARIOm a plnenie ich potrieb v medziach možností mesta,
- posilnenie odborných kapacít mesta pre zavedenie asistenčného servisu pre potenciálnych a etablovaných investorov na území mesta,
- presadzovanie národných opatrení na zvýšenie dopravnej dostupnosti mesta (národné a medzinárodné dopravné ťahy),
- plánovanie a príprava nových plôch pre lokalizáciu investícií,
- spoločný marketing mesta, zamestnávateľov, podnikov a podnikateľov, ako územia vhodného pre investovanie a rozvoj ekonomických činností,
- oceňovanie podnikateľskej kultúry a spoločensky zodpovedného podnikania,
- zlepšenie využívania nástrojov mesta (finančné, daňové, majetkové) na podporu rozvoja MaSP, ktoré vytvárajú pracovné miesta, najmä tých, ktoré vytvárajú vysokú pridanú hodnotu,
- prípravu a realizáciu projektov so zameraním na podporu zvyšovania zamestnanosti a zapojenie sa do rozvojových a finančných programov, vrátane programov cezhraničnej spolupráce,
- prípravu PPP projektov (verejno-súkromné partnerstvo),
- udržanie kvalifikovanej pracovnej sily v meste výhodnou ponukou mestských nájomných bytov,
- ...

OPATRENIE 1.2:
► VYTVÁRANIE PODMIENOK PRE VZNIK PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ VYUŽITÍM A ZHODNOTENÍM MAJETKU MESTA PREŠOV
ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- efektívne využívanie priemyselného parku a existujúcej technickej infraštruktúry,
- prípravu nových plôch na pozemkoch mesta Prešov pre realizáciu potenciálnych investícií (vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry) a aktivít potenciálnych investorov,
- založenie, resp. spoluzaloženie sociálneho podniku / sociálnych podnikov,
- vytváranie chránených dielní a chránených pracovísk na pracoviskách samosprávy mesta a ním zriadených organizácií, ako aj v obchodných spoločnostiach s majetkovou / obchodnou účasťou mesta,
- využitie budov v majetku mesta pre podporu rozvoja MaSP (pasport budov, ich stavebnotechnický stav, vhodnosť pre vybrané oblasti podnikania, príprava a spracovanie podnikateľských plánov pre využitie budov napr. zriaďovanie ICZS, zriadenie kultúrneho a kreatívneho centra, podnikateľské využitie hotela Senátor a ďalšie),
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet aktivít organizovaných (resp. spoluorganizovaných) mestom pre podporu podnikania, či získanie investorov*
- ✓ *Počet projektov so zameraním na podporu zvyšovania zamestnanosti a zapojenie sa do rozvojových a finančných programov*
- ✓ *Zavedenie asistenčného servisu pre potenciálnych a etablovaných investorov na území mesta*
- ✓ *Počet novovytvorených pracovných miest (PM) pre znevýhodnených občanov (PM v samospráve mesta, PM v spoločnostiach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, iné – napr. PM v priemyselnom parku)*
- ✓ *...*

Programová oblasť

DOPRAVA

Akákoľvek rozsiahla dopravná výstavba (nové komunikácie, rozširovanie existujúcich komunikácií, budovanie ďalších parkovísk a pod.) nie je schopná sama o sebe trvalo uspokojiť všetky dopravné potreby v meste. Tie buď rastú rýchlejšie ako samotná dopravná výstavba, alebo dochádza k paradoxu, že ponuka komunikácií s vyššou kapacitou vyvoláva nárast ďalšej dopravy, čím sa opäť vyvoláva potreba ďalšej dopravnej výstavby. Je potrebné nájsť riešenia, ktoré rešpektujú prijateľné medze rozvoja automobilovej dopravy a uspokojujú dopravné potreby mesta iným spôsobom, berúc do úvahy výzvu: „Namiesto viac miesta pre automobily, viacej mesta pre ľudí.“

Mesto Prešov pristupuje k tejto výzve cez tri základné princípy a to: zvýšenie prejazdnosti mesta a plynulosti dopravy, zvýšenie podielu nemotorovej dopravy a zlepšenie situácie v parkovaní v meste.

Mesto Prešov má ambície sústrediť sa prioritne na opatrenia, ktoré by podporili väčšie využívanie verejnej osobnej dopravy (VOD) obyvateľmi mesta voči individuálnej osobnej doprave (individuálna automobilová doprava - IAD). Ide hlavne o preferenciu VOD v premávke, zlepšenie kvality vozidlového parku VOD, zlepšenie úrovne poskytovaných služieb VOD, harmonizáciu jednotlivých druhov VOD, ako aj skvalitnenie dopravnej infraštruktúry, dopravného značenia, dopravných zariadení a riadenia dopravy.

Súčasťou riešení pre podporu nemotorovej dopravy v meste je budovanie a skvalitnenie cyklo-dopravnej infraštruktúry a pešej infraštruktúry s dôrazom na dostupnosť k zamestnaniu či občianskej vybavenosti, ako aj systematické budovanie povedomia a motivácie obyvateľov využívať nemotorovú dopravu.

Situácia v parkovaní je dlhodobým problémom nielen mesta Prešov, ale aj iných miest. Jej riešenie si vyžaduje kombináciu efektívnej regulácie, ako aj výstavbu ďalších, hlavne hromadných parkovacích miest, bez väčšieho nároku na záber územia. Mesto stavia svoju dlhodobú parkovaciu koncepciu nielen na súčasných potrebách, ale berie do úvahy aj dlhodobejšie scenáre rozvoja mesta.

CIEĽ 2: Zvýšiť prejazdnosť, plynulosť a bezpečnosť dopravy**OPATRENIE 2.1:****► ZVÝŠENIE PODIELU DEĽBY PREPRAVNEJ PRÁCE VOD OPROTI IAD****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- preferenciu VOD (buspruhy, riadenie križovatiek, koordinácia cestnej svetelnej signalizácie s preferenciou MHD, realizácia inteligentných dopravných systémov s preferenciou MHD),
- technickú a ekologickú obnovu vozidlového parku (nákup nových nízko podlažných, plne klimatizovaných autobusov, trolejbusov, duobusov, elektrobusev; alternatívny pohon autobusov na zemný plyn - CNG, LNG),
- zvyšovanie podielu elektromobility v MHD (modernizácia trolejbusových tratí, modernizácia depa; modernizácia meniarň trolejbusovej trakcie),
- kvalitu poskytovaných služieb MHD (plán dopravnej obslužnosti, cenová politika, infraštruktúra, informačné systémy),
- integráciu VOD (integrovaný dopravný systém - IDS v koordinácii regiónov Prešova a Košíc v rámci východoslovenského regiónu),
- ...

OPATRENIE 2.2:**► SKVALITNENIE DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY, DOPRAVNÉHO ZNAČENIA, DOPRAVNÝCH ZARIADENÍ A RIADENIA DOPRAVY****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- spracovanie strategických a koncepčných dokumentov (Masterplán dopravy v Prešove - základná stratégia rozvoja všetkých druhov dopravy na území mesta, Územný generel dopravy, Plán udržateľnej mestskej mobility, Koncepcia rozvoja statickej dopravy),
- opravu, rekonštrukciu, budovanie dopravných ciest,
- rozšírenie trolejbusovej siete,
- koordináciu výstavby a rekonštrukciu sietí dopravnej a technickej infraštruktúry,
- zavádzanie inteligentných dopravných systémov (postupné zavádzanie centrálneho dispečingu),
- vyhodnocovanie plánovaných zmien v doprave z hľadiska dopadov na MHD (eliminácia negatívnych vplyvov na predlžovanie jazdnej doby, dopravné kongescie a pod.),
- ...

OPATRENIE 2.3:**► REGULÁCIA STATICKEJ DOPRAVY A BUDOVANIE PARKOVACÍCH KAPACÍT****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- vytvorenie komplexnej koncepcie parkovania,
- zavedenie rezidenčných a nerezidenčných regulatívov,
- obmedzujúce a zakazujúce opatrenia (VZN, dopravné značenie),
- parkovanie v obytných zónach (revitalizácia existujúcich a budovanie nových parkovacích kapacít v obytných zónach),
- hromadné podzemné a povrchové parkoviská (hromadné parkoviská vrátane záchytných parkovísk s nadväznosťou na IDS),
- výstavbu parkovísk pri termináloch IDS (Park&Ride, Bike&Ride, Kiss&Ride),
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet opatrení na zvýšenie preferencie VOD voči IAD*
- ✓ *Počet nových/prerobených vozidiel MHD vyhovujúcich ekologickým kritériám a cestovateľskému štandardu*
- ✓ *Počet km obnovených či nových komunikačných ciest v meste*
- ✓ *Počet vybudovaných parkovacích miest*
- ✓ ...

CIEĽ 3: Zvýšiť podiel nemotorovej dopravy**OPATRENIE 3.1:****► BUDOVANIE A SKVALITNENIE CYKLO-DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- koncepcnú programovú, projektovú prípravu,
- opravu, rekonštrukciu a budovanie cyklo-dopravných ciest,
- dobudovanie cyklo-dopravného vybavenia (stojany a parkovacie miesta pre bicykle, požičovňa bicyklov, cyklobusy a pod.),
- ...

OPATRENIE 3.2:**► ZVÝŠENIE POVEDOMIA A MOTIVÁCIE OBYVATEĽOV VYUŽÍVAŤ CYKLODOPRAVU****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- efektívne zvyšovanie cyklo-dopravnej kultúry (koexistencia motorovej a nemotorovej dopravy),
- zvyšovanie informovanosti o možnostiach a výhodách cyklodopravy,
- ...

OPATRENIE 3.3:**► BUDOVANIE A SKVALITNENIE PEŠEJ INFRAŠTRUKTÚRY S DÔRAZOM NA DOSTUPNOSŤ OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- efektívnu optimalizáciu pešej dopravy (generel dopravy),
- zvyšovanie komfortu pešej dopravy (ozelenenie - tienenie, hluková a protiprachová izolácia, prestrešenie, bezbariérovosť, bezpečnosť a pod.),
- rozširovanie zón s voľným pohybom chodcov a osobitným režimom dopravnej obsluhy,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet km obnovených/novovytváraných cyklo-dopravných ciest*
- ✓ *Počet nových prvkov cyklo-dopravného vybavenia*
- ✓ *Počet opatrení na zvýšenie komfortu pešej dopravy*
- ✓ ...

Programová oblasť

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Kvalita životného prostredia mesta, prostredie v ktorom žijeme, pracujeme, respektíve trávime svoj voľný čas, je jedným zo základných atribútov konkurencieschopnosti mesta. Mnohí obyvatelia a investori považujú úroveň životného prostredia za jeden zo svojich základných lokalizačných faktorov.

Na základe identifikovaných problémov a príležitostí, s cieľom zlepšenia životného prostredia, sa mesto Prešov bude sústreďovať na koncepčné prístupy ku skvalitneniu zelenej a modrej infraštruktúry, hlavne s dôrazom na jej funkcionality. Pre zlepšenie kvality ovzdušia budú realizované aktivity súvisiace hlavne so znížením prašnosti a celkových emisií z automobilovej dopravy.

Mesto Prešov zvyšovaním energetickej efektívnosti a zvyšovaním podielu obnoviteľných zdrojov energie, najmä v budovách a zariadeniach v správe mesta, nielenže bude šetriť finančné zdroje, ale aj znížiť produkciu CO₂, čím prispeje k zlepšeniu kvality ovzdušia a v neposlednom rade k zmierňovaniu zmeny klímy.

V odpadovom hospodárstve sa mesto Prešov bude zameriavať na zlepšenie triedenia odpadu a na materiálové a energetické využívanie odpadu. Vytvorením vhodných podmienok pre separovanie vo všetkých mestských budovách a mestských organizáciách sa nielen ušetrí, ale samospráva mesta bude slúžiť ako príklad a inšpirácia pre verejnosť.

Zhodnotením možností rekultivácie a sanáciou environmentálnych a predpokladaných environmentálnych záťaží a hnedých plôch bude mesto vytvárať priestor na zeleň, stavebné pozemky, resp. plochy pre podnikanie.

Nepriaznivé dopady zmeny klímy (zvýšená frekvencia a intenzita povodní, búrok, súch, vln horúčav) majú a budú mať ešte väčší negatívny vplyv na zdravie a majetok, ako aj na celkovú dynamiku rozvoja mesta. Prešov, ako jedno z prvých miest na Slovensku, zahrnulo do svojho rozvojového plánu tému adaptácie sa na zmenu klímy a má ambície systematicky a komplexne pristupovať ku celej škále adaptačných opatrení.

Zvýšenie environmentálneho uvedomenia je v PRM Prešov chápané ako komplexný proces, ktorý bude zahŕňať volených a výkonných zástupcov samosprávy mesta, ako aj všetky kategórie obyvateľov. Mimoriadna pozornosť bude venovaná podpore environmentálnych praktických činností na školách a škôlkach a zapojeniu obyvateľov do tvorby a úpravy zelenej a modrej infraštruktúry vo svojom bydlisku, resp. v jeho okolí.

Zlepšenie manažmentu životného prostredia (ŽP) na území mesta bude nevyhnutným predpokladom pre zlepšenie stavu životného prostredia. Zámerom je environmentálne rozhodovanie s využitím dostatočných informácií o stave životného prostredia a geografického informačného systému pre koordináciu aktivít environmentálneho a neenvironmentálneho charakteru.

CIEĽ 4: Skvalitniť životné prostredie na území mesta**OPATRENIE 4.1:****► SKVALITNENIE, OBNOVA A BUDOVANIE ZELENÝCH A MODRÝCH PLÔCH****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- prípravu a implementáciu koncepčných riešení zelených a modrých plôch,
- výsadbu funkčnej zelene (zníženie prašnosti, hlučnosti, tienenie, zachytávanie vody, ochladzovanie, ionizácia vzduchu a pod.),
- budovanie zelene vo vnútroblokových a v medziblokových plochách sídlisk,
- budovanie a revitalizácia verejných priestranstiev a parkov,
- obnovu a tvorbu stromoradií (alejí),
- zachovanie mŕtvych ramien a mokradí,
- regeneráciu poškodených zelených a modrých plôch,
- likvidáciu invázných druhov rastlín,
- podporu využívania vegetačných striech / strešných záhrad,
- podporu a využívanie vertikálnej zelene na fasádach budov, trelážach, balkónoch a lodžiách,
- zavedenie postupov hospodárenia so zrážkovými vodami,
- tvorbu vsakovacích rigolov a zelených remízok,
- ...

OPATRENIE 4.2:**► ZNÍŽENIE PRAŠNOSTI A SKVALITNENIE OVZDUŠIA V MESTE****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- zavádzanie a podporu nízkoemisnej VOD,
- vymedzovanie tranzitnej dopravy mimo zastavané územie mesta,
- zmenu dopravného vozidlového parku mesta s prihliadnutím na zásady znižovania uhlíkovej stopy,
- zvýšenie účinnosti a frekvencie letnej údržby ciest, čistenia, predovšetkým „mokrého“ čistenia, polievania ciest a pod.,
- zmeny postupov zimnej údržby ciest (používať menej posypového materiálu malej frakcie a soli),
- vytvorenie podmienok pre e-mobilitu v meste,
- elimináciu svetelného znečistenia,
- ...

OPATRENIE 4.3:**► ZVÝŠENIE ENERGETICKEJ EFEKTÍVNOSTI****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- zadefinovanie konkrétnych činností pre zvýšenie energetickej efektívnosti prevádzkovaných nehnuteľností na základe novej energetickej koncepcie,
- zvýšenie výroby energie z obnoviteľných zdrojov,
- využívanie odpadového tepla priamo na mieste,
- zavádzanie zásad energetickej efektívnosti pri výstavbe nových stavieb,
- zavedenie energetického manažmentu budov mesta,
- využívanie solárnej energie na mestských budovách, zastávkach MHD a pod.,
- ...

OPATRENIE 4.4:**► ZLEPŠENIE SYSTÉMU ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- určenie smerovania rozvoja odpadového hospodárstva na úrovni mesta (spracovanie programu odpadového hospodárstva mesta na roky 2016 -2020),
- separovaný zber komunálneho odpadu, jeho dotriedňovanie, balenie a skladovanie, vrátane odvozu na konečné spracovanie,
- materiálové a energetické využitie odpadov,
- zefektívnenie systému zberu biologicky rozložiteľného odpadu a možností jeho spracovania,
- vytvorenie vhodných podmienok pre separovanie komunálneho odpadu vo všetkých mestských budovách a mestských organizáciách,
- na zber, spracovanie, zhodnotenie bioodpadu (biomasy) z údržby verejnej zelene a zo súkromnej zelene,
- ...

OPATRENIE 4.5:**► SANÁCIA ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ A PREDPOKLADANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ, ZOSUVNÝCH ÚZEMÍ A REVITALIZÁCIA AREÁLOV BROWNFIELDS****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- monitoring predpokladaných environmentálnych záťaží,
- vytváranie podmienok pre sanáciu environmentálnych záťaží,
- monitoring zosuvných území,
- prípravu sanácii zosuvných území,
- zhodnotenie možností rekultivácie a využitia brownfieldov na zeleň, stavebné pozemky, plochy pre podnikanie, oddych a pod.
- ...

OPATRENIE 4.6:**► ADAPTOVANIE SA NA NEPRIAZNIVÉ DOPADY ZMENY KLÍMY (ZVÝŠENÁ FREKVENCIA A INTENZITA POVODNÍ, BÚROK, VÍLN HORÚČAV, SUCHA)****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- realizáciu adaptačných opatrení v zmysle komplexného adaptačného plánu,
- zapracovanie adaptačných cieľov do plánovacích (ÚPN, PRM Prešov) a ďalších strategických a koncepčných dokumentov (napr. MÚSES - Miestny územný systém ekologickej stability),
- zapojenie obyvateľstva do adaptačných procesov,
- zavedenie nástrojov pre zahrnutie negatívnych následkov zmeny klímy na infraštruktúru mesta, na ľudské a prírodné systémy do rozhodovacích procesov na všetkých úrovniach riadenia mesta,
- implementáciu regulatívov podporujúcich adaptáciu na nepriaznivé dopady zmeny klímy na územie mesta do územného plánu,
- ...

OPATRENIE 4.7:

► ZVÝŠENIE ENVIRONMENTÁLNEHO UVEDOMENIA OBYVATEĽOV

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- zvyšovanie environmentálneho povedomia zamestnancov mesta,
- zvyšovanie environmentálneho povedomia a environmentálneho správania obyvateľov, podnikateľov, investorov na území mesta,
- podporu environmentálnych praktických činností v základných a materských školách (napr. pestovanie ovocia, zeleniny i kvetín v školách a škôlkach v rámci vzdelávania a voľnočasových aktivít s rodičmi),
- zapojenie obyvateľov do tvorby a úpravy zelenej a modrej infraštruktúry v okolí svojho bydliska,
- motivovanie obyvateľstva k pestovaniu na balkónoch - súťaže o najkrajší/najzelenší balkón, najväčšiu úrodu zeleniny a ovocia na balkóne a pod.,
- ...

OPATRENIE 4.8:

► ZLEPŠENIE MANAŽMENTU ŽP NA ÚZEMÍ MESTA

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- kvalitné plánovanie v oblasti ochrany a tvorby ŽP (zber dát a informácií o stave ŽP na jednom mieste, aktualizácia ÚP, tvorba plánu ochrany a starostlivosti o zeleň, resp. ďalších dokumentov),
- zabezpečenie vypracovania dokumentu Miestny územný systém ekologickej stability územia mesta Prešov (MÚSES), ktorý bude jedným z východiskových podkladov pre územné plánovanie a využívanie územia,
- zabezpečenie pasportizácie výskytu invázných druhov rastlín na území mesta Prešov do úrovne identifikácie vlastníkov pozemkov, ako podklad pre účinné odstraňovanie invázných druhov,
- zvýšené využívanie mestských legislatívnych nástrojov na manažment kvality ŽP (VZN, regulatívy pri rozhodovaní, interné smernice a pod.),
- využívanie geografického informačného systému pre koordináciu výsadby zelene, lokalizáciu inžinierskych sietí, územné plánovanie, správu/údržbu ciest a pod.,
- zavedenie systému „zeleného“ verejného obstarávania,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet obnovených alebo vybudovaných prvkov zelenej a modrej infraštruktúry (parky, stromoradia, jazierka, fontány a pod.)*
- ✓ *Plocha nových a zrekonštruovaných parkov a zelených plôch*
- ✓ *Plocha sanovaných environmentálnych záťaží z celkovej plochy záťaží na území mesta,*
- ✓ *Počet sanovaných zosuvných lokalít,*
- ✓ *Koncentrácia prachových častíc PM 10*
- ✓ *Úspory energie v budovách a zariadeniach samosprávy mesta*
- ✓ *% triedenia komunálneho odpadu*
- ✓ *Počet adaptačných opatrení na základe adaptačnej stratégie*
- ✓ *Počet obyvateľov zapojených do ochrany a tvorby ŽP*
- ✓ *Iniciovateľný komplexný systém manažmentu ŽP*
- ✓ ...

Programová oblasť

BEZPEČNOSŤ

Programová oblasť „Bezpečnosť“, je spracovaná ako samostatná **rozvojová oblasť s cieľmi a opatreniami zameranými prioritne na ochranu obyvateľov mesta, ich života, zdravia i majetku, ako aj na ochranu územia mesta**. Zároveň je však aj prierezovou oblasťou s prepojenosťou na:

- dopravu a dopravnú bezpečnosť chodcov (vrátane bezbariérovosti pre ľudí s obmedzeným pohybom), cyklistov a motorových účastníkov dopravy,
- kvalitu bývania a prostredia pre život (ochrana a čistota verejných priestranstiev, ochrana zelene),
- kultúrny, spoločenský a športový život v meste (bezpečnosť účastníkov podujatí, udalostí),
- kvalitu a ochranu životného prostredia pri zabezpečovaní vzniknutých mimoriadnych udalostí, ako aj pri realizácii adaptačných opatrení na dopady zmeny klímy,
- návštevnosť mesta a mestský turizmus pri zabezpečovaní bezpečnosti návštevníkov proti krádežiam, obťažovaniu a pod.

Ďalšie opatrenia pre zvýšenie bezpečnosti obyvateľov mesta i jeho návštevníkov sú definované a plánované aj v relevantných programových oblastiach a to „Životné prostredie“ - Opatrenie 4.6 Adaptovanie sa na nepriaznivé dopady zmeny klímy a v mnohých opatreniach z oblasti „Doprava“.

Podľa celoslovenských hodnotení v rámci MV SR je mesto Prešov štatisticky bezpečným mestom na Slovensku (počet priestupkov i trestných činov v meste od roku 2009 klesá). Je však zároveň tretím najväčším mestom na Slovensku (z hľadiska počtu obyvateľov), čím sa stáva aj miestom, kde je predpoklad vyššej miery kriminality v prepočte na obyvateľa v porovnaní s menšími mestami či vidieckym okolím mesta.

V záujme udržania trendu bezpečného mesta je jedno z opatrení zamerané na zvyšovanie účinnosti práce bezpečnostných zložiek s dôrazom na spoluprácu mestskej (MsP) so štátnou políciou, hasičským a záchranným zborom, ako aj s ďalšími bezpečnostnými a záchrannými zložkami. Významnou mierou k zvýšeniu účinnosti práce polície a k prevencii kriminality prispel v priebehu rokov 2009 - 2014 kamerový systém, ktorý bude potrebné udržiavať a rozširovať do ďalších, kriminalitou ohrozených lokalít mesta. Súčasťou zvyšovania účinnosti MsP je aj jej personálne posilnenie, modernizácia a doplnenie materiálno-technického zabezpečenia.

Stále nedostatočnou mierou sa do vytvárania bezpečného prostredia v meste zapája verejnosť. Nízke povedomie ľudí je bariérou pre bezpečné zapojenie sa občanov do odhaľovania či dokazovania trestných činov, priestupkov, ako aj k aktívnejšej a cielenej vlastnej ochrane seba samého a svojho majetku. Prostriedkami na zlepšenie tohto stavu a zvyšovanie uvedomenia obyvateľov sú plánované informačné, osvetové a výchovno-vzdelávacie aktivity bezpečnostných zložiek pre vybrané cieľové skupiny obyvateľov. Veľký dôraz bude potrebné klásť na osvetu, výchovu, vzdelávanie, ako aj prevenciu užívania drog a omamných látok, najmä v skupine mladých ľudí a mladistvých, v spolupráci so školami a inými subjektmi pôsobiace v oblasti prevencie vzniku sociálno-patologických javov.

Vzniknuté škody a riešenia dôsledkov mimoriadnych udalostí (požiare, havárie, nadmerné znečistenie ovzdušia v dychovej zóne človeka, snehové kalamity, povodne a pod.) sú finančne náročné. Preto PRM Prešov venuje pozornosť zvýšeniu ochrany obyvateľov mesta a ich majetku a zvyšovaniu odolnosti územia mesta voči zvláštnym a mimoriadnym udalostiam. Dôraz bude kladený na skvalitňovanie krízového riadenia, spoluprácu pri riešení mimoriadnych udalostí, na organizovanejší a účinnejší výkon samosprávy mesta v tejto oblasti, ako aj na zabezpečenie včasnej informovanosti širokej verejnosti.

CIEĽ 5: Zvýšiť ochranu obyvateľov mesta a ich majetku**OPATRENIE 5.1:****► ZEFEKTÍVNENIE A ZVÝŠENIE ÚČINNOSTI VÝKONU BEZPEČNOSTNÝCH ZLOŽIEK V MESTE****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- spoluprácu MsP s ďalšími zložkami samosprávy mesta, policajným zborom SR (PZ SR) a ďalšími relevantnými inštitúciami,
- aktívne využívanie kamerového systému MsP a jeho ďalšie rozširovanie do problémových zón mesta,
- vybavenie/doplnenie vozového parku MsP vozidlami na alternatívny pohon CNG, LPG, elektromobily/elektrobicykle,
- zlepšenie technického vybavenia MsP,
- zvýšenie počtu mestských policajtov,
- budovanie špecializovanej odbornej kapacity mestskej polície (napr. pre sprostredkovanie prednášok špecifickým cieľovým skupinám - MŠ, ZŠ; na pozície v call-centrách atď.),
- nácviky zásahov bezpečnostných zložiek,
- pravidelnú aktualizáciu údajov o kriminalite v meste,
- vytvorenie a využívanie „mapy priestupkovosti mesta“,
- účinnejší dosah bezpečnostných informácií na verejnosť prostredníctvom zriadenej samostatnej interaktívnej webovej stránky MsP,
- preventívnu činnosť polície proti páchaniu priestupkov pod vplyvom návykových látok,
- riadenie statickej a dynamickej dopravy,
- pripravenosť riešiť bezpečnostný aspekt problematiky migrantov zo zahraničia,
- ...

OPATRENIE 5.2:**► ZAPOJENIE VEREJNOSTI DO OCHRANY ŽIVOTA, ZDRAVIA A MAJETKU V MESTE (CHRÁNIŤ SEBA A BYŤ VNÍMAVÝ K OCHRANE OSTATNÝCH)****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- realizáciu prednáškovej činnosti mestskej polície a PZ SR (napr. o základných zásadách bezpečného správania sa na verejnom priestranstve v dennej a nočnej dobe a ďalšie),
- informačné a osvetové aktivity (výstavy, dni otvorených dverí) poukazujúce na možné trestné činnosti, spôsob ich prevedenia a ako im predchádzať, resp. ako na ne reagovať,
- osvetu chodcov v dopravnej premávke v MŠ, ZŠ (vybudovanie dopravného ihriska), v kluboch seniorov, v materských centrách a pod.,
- inováciu a realizáciu dlhodobých školských výchovno-vzdelávacích programov a projektov (prevencia kriminality mladistvých, alkoholová a drogová prevencia),
- možnosti ako sa zapojiť do ochrany zdravia a majetku (budovaním dôvery, spolupráce a možností ohlasovania, prijímania podnetov, vytvárania občianskych hliadok a pod.),
- zlepšenie povedomia verejnosti ako sa správať v čase zvláštnych a mimoriadnych udalostí a zvýšenie schopnosti sebaochrany obyvateľstva,
- oceňovanie „statočných“ občanov (podpora občianskej statočnosti),
- realizáciu edukačnej činnosti u marginalizovaných skupín obyvateľstva s cieľom znížiť sociálno-patologické javy a tým celkovú trestnú činnosť,
- ...

OPATRENIE 5.3:**► ZVYŠOVANIE ODOLNOSTI ÚZEMIA MESTA NA ZVLÁŠTNE A MIMORIADNE UDALOSTI PROSTREDNÍCTVOM ÚČINNÉHO RIADENIA RIZÍK****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- zvýšenie profesionálnej pripravenosti orgánov krízového riadenia a jednotiek civilnej ochrany,
- rozvíjanie spolupráce s právnickými osobami a fyzickými osobami a verejnoprávnymi inštitúciami s humanitárnym poslaním, dobrovoľníckymi organizáciami, ktoré sú v rámci svojej pôsobnosti činné v prípadoch mimoriadnej udalosti alebo mimoriadnej situácie pri záchranných prácach,
- zabezpečenie prepojitelnosti komunikačných systémov, a tým zvýšenie účinnosti a lepšej koordinácie všetkých zúčastnených záchranných zložiek (napr. GPS monitoring záchranných zložiek pri mimoriadnych situáciách a pod.),
- zabezpečenie priechodnosti všetkých komunikácií na území mesta na zásah záchranných, požiarnych a policajných zložiek,
- vytvorenie jednotného informačného systému vyhodnocovania následkov mimoriadnych udalostí,
- vytvorenie organizačného a personálneho zabezpečenia MsÚ v oblasti civilnej ochrany,
- rýchle a operatívne vyzisťovanie osôb a zložiek krízového riadenia a včasné varovanie obyvateľstva pred hroziacim nebezpečenstvom v prípade mimoriadnych udalostí a krízových situácií,
- spoluprácu s cezhraničnými partnermi, ako aj s krajinami Európskej únie v oblasti prevencie, pripravenosti a rýchleho reagovania na závažné mimoriadne udalosti, ako i pri riešeníach humanitárnej pomoci, ochrany kritickej infraštruktúry a civilného núdzového plánovania prostredníctvom projektov EÚ zameraných na uvedené oblasti,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet kamier na území mesta*
- ✓ *Počet nových vozidiel MsP s alternatívnym pohonom*
- ✓ *Počet účastníkov vzdelávacích aktivít realizovaných MsP*
- ✓ *Počet osvetových aktivít pre širšiu verejnosť*
- ✓ *Vybudovaný varovný a dorozumievací systém v prípade mimoriadnych udalostí*
- ✓ *Počet projektov realizovaných s cieľom skvalitňovania krízového riadenia*
- ✓ ...

Programová oblasť

SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Existujúca prognóza vývoja demografickej štruktúry obyvateľov, ako aj zmeny v štruktúre poberateľov dôchodkov naznačujú, že najrýchlejšie sa zvyšuje počet obyvateľov v poproduktívnom veku. Demografický vývoj v Prešovskom kraji a v meste Prešov, podobne ako v celej EÚ (starnutie obyvateľstva, vyšší priemerný vek a civilizačné ochorenia, vyšší vek odchodu do dôchodku, nárast špeciálnych diagnóz, atď.), predpokladá nárast počtu obyvateľov vyžadujúcich rôzne formy podpory prostredníctvom sociálnych služieb. Vzhľadom na starnutie obyvateľov mesta Prešov, je počet miest v pobytových zariadeniach sociálnych služieb v meste Prešov nepostačujúci a je potrebné vytvárať nové miesta v súlade s národnou politikou humanizácie pobytových zariadení a deinštitucionalizácie.

Vzhľadom na skutočnosť, že zamestnaní členovia rodín nemajú podmienky pre starostlivosť o starých či chorých členov rodiny, rastie potreba kvalitných terénnych a ambulantných sociálnych služieb v domácom prostredí klienta, akými sú opatrovateľská služba, prepravná služba, sociálne služby poskytované v dennom stacionári, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, stravovanie dôchodcov, pracovne i odľahčovacia služba ako súčasť terénnych a ambulantných služieb a pod.

Škála sociálnych služieb v súlade so Zákonom NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách je široká. Poskytujú sa viacerým cieľovým skupinám, vrátane sociálne vylúčeným či sociálnym vylúčením ohrozeným ľuďom, preto je nevyhnutné realizovať činnosti a aktivity so zameraním na prevenciu sociálneho vylúčenia, a tým aj prevenciu chudoby a iných sociálno-patologických javov, s využitím a rozširovaním komunitných činností v existujúcich a priestorovo rozšírených komunitných centrách v meste.

Opatrenie „Bezbariérové mesto“ je zamerané na zabezpečenie bezbariérovej dostupnosti verejných priestranstiev a verejne dostupných budov pre ľudí zdravotne postihnutých - nevidiacich, nepočujúcich, pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu, pre telesne postihnutých, pre matky s kočíkmi a ďalších, v spolupráci s neziskovým sektorom.

V záujme zosúladenia rodinného a pracovného života bude dôležité na komunitnej úrovni venovať pozornosť možnostiam umiestňovania detí do zariadení služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku a poskytnúť mladým rodinám s nízkymi príjmami, ako aj osamelým rodičom, možnosť bývania v cenovo dostupných nájomných bytoch, resp. v tzv. štartovacích nájomných bytoch, vytvárať podmienky pre novú výstavbu, zároveň vytvoriť podmienky na realizáciu zámerov stanovených v Konceptii politiky sociálneho bývania v meste, ktorá definuje bývanie od prístreší cez núdzové bývanie až po samostatné bývanie.

Sociálne služby poskytujú na území mesta verejní a neverejní poskytovatelia, často tú istú službu tým istým prijímateľom, preto je dôležité, aby tieto činnosti boli koordinované, aby dochádzalo k zefektívňovaniu spolupráce a vzájomnej informovanosti všetkých aktérov v oblasti poskytovania sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti.

CIEĽ 6: Skvalitniť a rozšíriť systém sociálnych služieb a sociálnej pomoci**OPATRENIE 6.1:****► SKVALITNENIE POSKYTOVANIA EXISTUJÚCICH OPATROVATEĽSKÝCH, TERÉNNYCH, AMBULANTNÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A ZAVEDENIE NOVÝCH****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- vytvorenie minimálnych štandardov poskytovania sociálnych služieb (štandardy pre služby poskytované mestom Prešov, resp. zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešova, systém monitorovania dodržiavania minimálnych štandardov týchto služieb),
- zvýšenie personálnych a odborných kapacít pre poskytovanie terénnych sociálnych služieb,
- krízovú intervenciu pre osoby v nepriaznivej sociálnej situácii (závislé osoby, ľudia bez domova, násilie v rodinách a pod.),
- posilnenie dobrovoľníctva v terénnych sociálnych službách,
- zvýšenie povedomia obyvateľov mesta o možnostiach a výhodách terénnych sociálnych služieb,
- ...

OPATRENIE 6.2:**► HUMANIZÁCIA EXISTUJÚCICH POBYTOVÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- rekonštrukciu a humanizáciu zariadení pobytových sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov,
- zvýšenie kapacity a kvality služieb pre ľudí bez domova (rekonštrukcia, resp. budovanie nového útulku pre ľudí bez domova, zariadenia opatrovateľskej služby a pod.),
- rozšírenie kapacity v Zariadeniach opatrovateľskej služby (napr. pre osoby po akútnom zdravotníckom ošetrovaní s potrebou ďalšej sociálno-zdravotnej starostlivosti a pod.),
- zriadenie pracovísk pracovnej terapie (napr. sociálny podnik, chránené dielne a pod.) s cieľom obnovy, resp. nácviku pracovných zručností a umožnenia marginalizovaným skupinám občanov zmysluplnejší pobyt v jestvujúcich zariadeniach a poskytnúť im šancu na opätovnú reintegráciu do spoločnosti prípravou na pracovné uplatnenie,
- zavedenie systému celoživotného vzdelávania zamestnancov v zariadeniach sociálnych služieb, s dôrazom na zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta,
- ...

OPATRENIE 6.3:**► PREVENCIA SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA A ZINTENZÍVNE NIE KOMUNITNÝCH ČINNOSTÍ****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- zabezpečenie dostupnosti služby krízovej intervencie,
- zabezpečenie dostupnosti služieb včasnej intervencie s prepojením organizácií poskytujúcich služby,
- rozšírenie priestorových kapacít pre rozvoj komunitnej práce vo vybraných lokalitách mesta,
- poskytovanie nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu a zosieťovanie poskytovateľov týchto služieb,
- rozšírenie služieb v denných centrách,
- rozvoj služieb v oblasti sanácie rodín v riziku,
- kontinuitu služieb pre marginalizované skupiny obyvateľstva (terénna sociálna práca aj zavedené a fungujúce komunitné činnosti),

- prevenciu sociálno-patologických javov vrátane prevencie závislostí (alkohol, drogy, gamblerstvo a pod.),
- zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb a základných životných podmienok pre ľudí bez domova,
- dostupnosť služieb v oblasti pracovnej rehabilitácie a modelového bývania (návrat do života, začlenenie do spoločnosti ľudí so zdravotným postihnutím),
- ...

OPATRENIE 6.4:

► BEZBARIÉROVÉ MESTO PREŠOV

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- zabezpečenie bezbariérovej dostupnosti verejných priestranstiev a verejne dostupných budov na základe pasportu a návrhu bezbariérových riešení,
- elimináciu bariér v meste (pre imobilných, pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu, pre telesne postihnutých, pre matky s kočíkmi a ďalších v spolupráci s neziskovým sektorom),
- vytváranie bezbariérových priestorov pre športovú činnosť,
- zabezpečenie bezbariérovosti pri výstavbe nových verejne dostupných budov,
- ...

OPATRENIE 6.5:

► VYTVÁRANIE PODMIENOK MLADÝM RODINÁM PRE ICH ZOTRVANIE A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V MESTE

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- vytváranie podmienok pre novú výstavbu a výstavbu nájomných bytov v súlade s dopytom,
- výstavbu dostupných štartovacích bytov pre mladé rodiny alebo osamelých rodičov s deťmi aj rekonštrukciou zdevastovaných bytov vo vlastníctve mesta,
- zvýšenie kapacity zariadení pre deti do troch rokov veku a rozvoj služieb starostlivosti o deti do 3 rokov (dostupnosť služby krízovej intervencie pre rodiny/matky/otcov s deťmi do jedného roku veku), rozvoj komunitných aktivít pre rodičov s deťmi v predškolskom veku - podpora aktivít zameraných na rozvoj rodičovských zručností, vedenie domácnosti, osvetovej činnosti na úseku zdravotnej starostlivosti o deti, na úseku výchovy a vzdelávania detí v predškolskom veku (rozšírenie aktivít v denných centrách),
- ...

OPATRENIE 6.6:

► BUDOVANIE SOCIÁLNEHO POVEDOMIA A ZEFEKTÍVNENIE SPOLUPRÁCE VEREJNÝCH A NEVEREJNÝCH POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- kooperáciu a koordináciu kľúčových aktérov v sociálnej oblasti na základe aktualizovaného Komunitného plánu sociálnych služieb v súlade s PRM Prešov,
- mapovanie a sieťovanie poskytovateľov sociálnych služieb na území mesta Prešov,
- podporu medzigeneračnej solidarity zahrňujúcu proces aktívneho starnutia,
- spoločnú propagáciu poskytovania sociálnych služieb,
- preberanie aktuálnych trendov uplatňovaných v rámci EÚ na skvalitňovanie ponúk sociálnych služieb,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ Aktualizovaný a realizovaný Komunitný plán sociálnych služieb v súlade s PRM Prešov a jeho napĺňanie
- ✓ Rekonštruované a dovybavené pobytové zariadenia mesta Prešov
- ✓ Vybudovaný útulok pre ľudí bez domova
- ✓ Počet prijímateľov v Zariadení opatrovateľskej služby
- ✓ Počet poskytovaných sociálnych služieb na území mesta Prešov, registrovaných na PSK
- ✓ Rozšírené priestory pre komunitné činnosti vo vybraných lokalitách v meste
- ✓ Zavedený systém vzdelávania zamestnancov pobytových zariadení mesta Prešov
- ✓ Počet bariér/prekážok pre bezbariérový pohyb zdravotne postihnutých na verejných priestranstvách a vo verejne dostupných budovách
- ✓ Počet nájomných bytov
- ✓ Počet spoločných projektov/aktivít verejných a neverejných poskytovateľov so zameraním na skvalitňovanie a rozširovanie sociálnych služieb
- ✓ Počet služieb prevencie sociálneho vylúčenia
- ✓ ...

Programová oblasť

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A MLÁDEŽE

Vzdelávanie je neoddeliteľnou a v dnešnom konkurenčnom prostredí neodmysliteľnou súčasťou osobnostného rozvoja človeka do budúcnosti. Výchova a vzdelávanie je širokou oblasťou, ktorej stav popisuje analytická časť dokumentu v predprimárnom, primárnom (základnom) vzdelávaní, ako aj rámcovo v oblasti stredného a vysokého školstva v meste Prešov. **Stratégia vychádza z predpokladu, že kvalitné vzdelávanie v čo najmladšom veku môže mať veľmi výrazný a priaznivý vplyv pre ďalší osobnostný a duševný vývin jedinca, je zameraná na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v materských a základných školách, vrátane umeleckých škôl a iných výchovno-vzdelávacích inštitúcií.** Kým v niektorých materských školách bude v budúcnosti, na základe demografického vývoja, potrebné rozširovať kapacity, v základnom školstve je možné k roku 2018/2019 očakávať kontinuálny pokles počtu žiakov, čo môže byť predmetom optimalizácie základného školstva.

Významnými opatreniami v predprimárnom i primárnom vzdelávaní sú rekonštrukcie budov a areálov škôl, vrátane rekonštrukcií a modernizácií školských jedální a modernizácii vybavenia škôl základným vybavením a didaktickými pomôckami, najmä pre výučbu cudzích jazykov a praktického vyučovania. Spoločnou potrebou sa javí zavedenie systémového správcovstva budov a ich údržby. V súvislosti s výskytom a nárastom sociálno-patologických javov v základných školách je dôležité budovanie bezpečnostných systémov (kamerových systémov) v budovách škôl, ktoré sú nielen prostriedkom pre dokazovanie, ale plnia preventívnu úlohu.

Okrem skvalitnenia prostredia škôl, ďalšou podmienkou skvalitňovania samotného výchovno-vzdelávacieho procesu je moderný a inovatívny prístup (inovatívne metódy a formy) vzdelávania ako v MŠ, tak aj v ZŠ a umeleckých školách aj pre špeciálne skupiny detí, ako sú deti nadané, alebo deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Predpokladom pre zavádzanie inovácií sú motivovaní a vzdelaní pedagógovia, využívajúci okrem kontinuálneho vzdelávania aj neformálne vzdelávanie v tejto oblasti.

V súčasnej dobe počítačov, okrem mnohých výhod spojených s digitálnou gramotnosťou, vystupujú do popredia aj riziká vplyvu počítačov a internetu na deti a mládež - nedostatok pohybu, športu, odvádzanie pozornosti od školských povinností, oslabovanie schopnosti bežne komunikovať a pod. Okrem inovácií metód a foriem vzdelávania je preto potrebné klásť vysoký dôraz aj na aktívne využívaný voľný čas, podporu zdravia, pohybu a zdravého životného štýlu detí, na podchytenie a rozvoj športových a umeleckých talentov z radov žiakov škôl, cez podporu športových, kultúrnych, umeleckých aktivít na úrovni škôl a mesta a v spolupráci s rôznymi subjektmi pôsobiacimi v týchto oblastiach. Tieto aktivity priamo podporujú napĺňanie plánovaných opatrení v oblasti „Kultúra, šport, cestovný ruch“.

CIEĽ 7: Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v materských školách**OPATRENIE 7.1:****► ZLEPŠENIE STAVEBNO - TECHNICKÉHO STAVU BUDOV MATERSKÝCH ŠKÔL, REVITALIZÁCIA AREÁLOV A MODERNIZÁCIA VYBAVENIA V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- rekonštrukciu budov a areálov MŠ na základe vypracovaného plánu a určenia priorít rekonštrukcií a spracovaných potrebných technických dokumentácií vrátane energetických auditov,

- rekonštrukciu a modernizáciu vybavenia školských jedální podľa pasportu a plánu investícií do školských jedální,
- vytváranie moderných detských a dopravných ihrísk v areáloch materských škôl,
- modernizáciu vybavenia materských škôl (základné vybavenie),
- systémové správcovstvo a údržbu objektov MŠ (znovuzriadenie strediska údržby, ktoré by školám poskytovalo údržbárske a opravárske služby),
- ...

OPATRENIE 7.2:**► ZAVEDENIE INOVÁCIÍ PRE VÝCHOVU A VZDELÁVANIE V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov a zamestnancov školského stravovania,
- neformálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov,
- inováciu foriem a metód vzdelávania, vrátane vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania,
- spoluprácu a výmenu skúsenosti medzi pedagógmi materských škôl rôznych zriaďovateľov a inými relevantnými organizáciami (napr. školský úrad, profesijné organizácie, neziskové organizácie),
- vybavenie materských škôl modernou výchovno-vzdelávacou technikou, hernými prvkami,
- vytvorenie podmienok pre výchovno-vzdelávací proces v jazyku národnostných menšín,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet rekonštruovaných a vybavených objektov MŠ z celkového počtu MŠ*
- ✓ *Počet rekonštruovaných a modernizovaných školských jedální*
- ✓ *Zriadený systém správcovstva a údržby objektov MŠ*
- ✓ *Počet detí vzdelávaných inovatívnymi formami a metódami vzdelávania*
- ✓ *Počet pedagógov, ktorí uplatňujú inovované formy a metódy vzdelávania*
- ✓ *Vytvorené podmienky pre vzdelávanie v jazyku národnostných menšín*
- ✓ ...

CIEĽ 8:**Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces pre základné vzdelávanie a záujmové umelecké vzdelávanie****OPATRENIE 8.1:****► REKONŠTRUKCIE ŠKOLSKEJ INFRAŠTRUKTÚRY, VRÁTANE AREÁLOV ŠKÔL A ZLEPŠENIE VYBAVENIA SIETE ZÁKLADNÝCH ŠKÔL, ZÁKLADNÝCH UMELECKÝCH ŠKÔL, CENTIER VOĽNÉHO ČASU A ZARIADENÍ ŠKOLSKÉHO STRAVOVANIA****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- optimalizáciu siete základných škôl v meste,
- odbornú profiláciu ZŠ súčasne s ich dostupnosťou,
- rekonštrukciu budov a areálov školských ihrísk a hracích plôch ZŠ, na základe spracovaných potrebných technických dokumentácií, vrátane energetických auditov,
- rekonštrukciu a modernizáciu vybavenia školských jedální podľa pasportu a plánu investícií do školských jedální,

- systémové správcovstvo a údržbu a objektov škôl (znovuzriadenie strediska údržby, ktoré by školám poskytovalo údržbárske a opravárske služby),
- zavedenie komplexných bezpečnostných systémov v budovách škôl,
- ...

OPATRENIE 8.2:

► ZVÝŠENIE MOTIVÁCIE NA ZAVEDENIE NOVÝCH FORIEM A METÓD VÝCHOVY A VZDELÁVANIA V ZŠ, AKTÍVNA PODPORA ZDRAVIA A ROZVOJA TALENTU ŽIAKOV ŠKÔL

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov a zamestnancov školského stravovania,
- neformálne vzdelávanie pedagógov v oblasti nových foriem a metód vzdelávania,
- motiváciu mladých perspektívnych pedagógov zostať v odbore v školstve a meste Prešov,
- zdieľanie informácií a výmenu skúseností vo výchovno-vzdelávacom procese medzi školami a relevantnými inštitúciami (napr. VŠ - UNIPO, metodické centrá, predmetové komisie medzi školami),
- spoluprácu medzi miestnymi podnikateľskými subjektmi a základnými školami za účelom stabilizovania budúcej miestnej pracovnej sily a vplyvu na rozvoj prioritných hospodárskych odvetví v meste,
- podchytenie a inovatívne vzdelávanie talentovaných detí a detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- integráciu handicapovaných detí, ako aj detí zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- architektonickú bezbariérovosť objektov škôl,
- presadzovanie zdravého životného štýlu, športovanie a aktívny oddych (optimalizácia sprístupnenia telovýchovných zariadení a bazénov škôl aj po skončení vyučovania, údržba existujúcich a budovanie nových športovísk a detských ihrísk mimo areálov škôl),
- podporu dlhodobých súťaží a preborov žiakov základných škôl,
- podporu podujatí na území mesta a aktívne zapájanie žiakov materských, základných a základných umeleckých škôl,
- podporu činností záujmových útvarov na školách a základných umeleckých školách a spoluprácu so spoločenskými organizáciami podporujúcimi ľudové tradície a folklór,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet rekonštruovaných a vybavených objektov ZŠ z celkového počtu ZŠ*
- ✓ *Počet rekonštruovaných a modernizovaných školských jedální*
- ✓ *Zriadený systém správcovstva a údržby objektov ZŠ*
- ✓ *Počet zavedených nových inovatívnych foriem a metód vzdelávania*
- ✓ *Počet integrovaných žiakov*
- ✓ *Počet sprístupnených areálov škôl pre pohybové a športové aktivity detí aj mimo vyučovacieho procesu*
- ✓ *Počet žiakov aktívne zapojených do udalostí organizovaných školou, mestom*
- ✓ ...

Programová oblasť

KULTÚRA, ŠPORT, CESTOVNÝ RUCH

Kultúra, šport a cestovný ruch sú v rozvoji mesta Prešov vnímané ako jedna rozvojová oblasť, v ktorej uvedené odvetvia vzájomne veľmi úzko súvisia a prinášajú synergické efekty. Prešov je centrom kultúry na severovýchodnom Slovensku s bohatým kultúrnym a športovým dňaním, ktoré je potrebné udržať a skvalitňovať najmä rozšírením ponuky pre čoraz náročnejšieho účastníka rôznej vekovej kategórie. **Jedným zo zámerov PRM Prešov je priblížiť kultúru a šport ľuďom na sídliskách, pritiahnúť ľudí za atraktívnymi podujatiami do centra mesta a prispieť tak k oživeniu námestia nielen pre obyvateľov Prešova, ale aj pre návštevníkov v meste.**

Predpokladom zvyšovania návštevnosti na kultúrnych podujatiach a aktívnej účasti verejnosti na športových a pohybových aktivitách je vynovená, rekonštruovaná, ale i dobudovaná kultúrna a športová infraštruktúra. Rekonštruované, obnovené a sprístupnené pamiatkové objekty Mestskej pamiatkovej rezervácie, spolu s Národnými kultúrnymi pamiatkami, predstavujú pre rozvoj kultúry a cestovného ruchu obrovský význam nielen v rámci mesta, ale aj širšieho regiónu Šariša i v cezhraničnom kontexte. Koncentrácia sprístupnených historických pamiatok a s nimi spojené atraktívne kultúrne a športové udalosti nadmestského a nadregionálneho významu, by mali byť ťahúňmi návštevnosti mesta.

V oblasti športu sa mesto Prešov bude zameriavať najmä na zlepšovanie podmienok pre podporu športu pre všetkých, a to nielen dobudovaním a rekonštrukciou športovej infraštruktúry, ale aj jej sprístupnením pre širšiu verejnosť, systémovou údržbou a spoločným plánovaním a propagáciou podujatí v spolupráci mesta a športových klubov.

Prešov je metropolou Šariša, ktorá je na základe regionalizácie cestovného ruchu SR (2004) zaradená medzi regióny s národným významom v strednodobom a dlhodobom časovom horizonte pre rozvoj cestovného ruchu. Za nosné sa v danom regióne považuje poznávanie kultúrneho dedičstva, pobyt v kúpeľoch, pobyt v lesnom, príp. horskom prostredí s pešou turistikou a zimné pobyty na horách - lyžovanie. Mesto samotné má, podľa uvedenej regionalizácie cestovného ruchu, najlepšie predpoklady v rozvoji kultúrneho a športového cestovného ruchu, mestského cestovného ruchu a v rozvoji letnej turistiky v okolí mesta, čo je v priamom prepojení a v súlade s rozvojom kultúry a športu v meste. Pozornosť mesta bude zameriavaná na oživenie námestia (skrášlením, zatraktívnením prostredia, organizovaním podujatí, zaľudnením centra mesta a pod.). V spolupráci s ďalšími subjektmi pôsobiacimi v cestovnom ruchu bude potrebné vytvoriť atraktívne ponuky v oblasti cestovného ruchu tvorbou a skvalitňovaním produktov a služieb, zamerať sa aj na spoločný marketing a propagáciu mesta v súlade s vypracovanou a schválenou marketingovou stratégiou.

Kultúru, šport a cestovný ruch reprezentujú v Prešove celý rad inštitúcií a zariadení z verejného i súkromného sektora, ale aj jednotlivcov. Plánovaným zriadením oblastnej organizácie destinačného manažmentu, v súlade so zákonom o cestovnom ruchu, vznikne príležitosť pre vytvorenie partnerskej platformy, cieľnú spoluprácu a financovanie spoločne dohodnutých aktivít.

CIEĽ 9:**Zvýšiť návštevnosť kultúrnych podujatí skvalitnením ponuky pre kultúrne a športové vyžitie obyvateľov i návštevníkov mesta****OPATRENIE 9.1:****► PODPORA AKTIVÍT MIESTNEJ KULTÚRY****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- vytváranie nových príležitostí na podporu prezentácie kultúry a umenia, podporu multimediálnych žánrov, vrátane sídliskovej kultúry aj cez zvýhodnené poskytovanie nevyužitých verejných priestranstiev,
- podporu podujatí prezentujúcich miestnych umelcov i umelcov z iných miest a regiónov,
- podporu kultúrnych podujatí a aktivít smerujúcich k oživeniu centra mesta,
- podporu kultúry národnostných menšín, vrátane podpory tvorby knižných publikácií o ich kultúre, histórii, umení,
- prípravu výstavných a prezentačných priestorov pre stále i putovné expozície, pre väčšie, masovejšie podujatia, vystúpenia a prezentáciu kultúrnych telies,
- vytváranie podmienok pre spoluprácu a výmenu interpretov medzi partnerskými mestami a organizáciami,
- koordináciu prípravy, propagácie a realizácie aktivít/podujatí aktérov kultúry na území mesta,
- rozvoj intelektuálneho, umeleckého a kreatívneho potenciálu,
- ...

OPATRENIE 9.2:**► MODERNIZÁCIA A DOBUDOVANIE KULTÚRNEJ INFRAŠTRUKTÚRY A OBNOVA PAMIATKOVÝCH OBJEKTOV****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- rekonštrukciu priestorov a budov slúžiacich na kultúrnu a osvetovú činnosť,
- vybudovanie regionálneho kreatívneho a kultúrneho centra,
- rekonštrukciu pamiatkových objektov (PKO, Hradobný múr, Neptúnová fontána, súsošie Nepoškvrnenej Panny Márie, Solivar, atď.),
- programy pre sprístupnenie pamiatkových objektov pre návštevníkov mesta,
- ...

OPATRENIE 9.3:**► MODERNIZÁCIA A DOBUDOVANIE ŠPORTOVEJ INFRAŠTRUKTÚRY****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- rekonštrukciu športovej infraštruktúry prioritne vo vlastníctve samosprávy mesta Prešov (velodróom vrátane príslušenstiev budov, zimný štadión, atď.),
- vybudovanie siete cykloturistických trás, turistických chodníkov, tratí pre bežecké lyžovanie, bežeckých tratí pre rekreačných bežcov,
- budovanie rôznych foriem športovej infraštruktúry (futbalový štadión, plavecký bazén, atletická dráha, parkour a freerunning areál, atď.)
- ...

OPATRENIE 9.4:**► ZLEPŠENIE PODMIENOK A VYTVORENIE NOVÝCH MOŽNOSTÍ PRE ŠPORTOVANIE VŠETKÝCH****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- zlepšovanie existujúcej a vytvorenie novej infraštruktúry (kyslíkové dráhy, outdoor senior fitness, pre pohybové aktivity pre skupinu ľudí s obmedzenými možnosťami pohybu, atď.),
- rekonštruovanie a dobudovanie ihrísk v obytných súboroch,
- sprístupnenie telovýchovných zariadení a bazénov škôl aj pre verejnosť s vymedzenými podmienkami využívania, bezpečnosti, kontroly,
- organizovanie, spoluorganizovanie a podporu (finančnú, materiálno-technickú, odbornú, atď.) športových podujatí pre všetkých,
- vyhľadávanie športových talentov (deti, mládež) v rámci organizovaných športov v športových kluboch a využívanie dotačného systému mesta, najmä na podporu rozvoja mládežníckeho športu a mladých talentovaných športovcov,
- podpora a organizovanie mestských školských športových líg so zapojením detí zo základných škôl,
- propagovanie športovania (možnosti, kampaň za zdravý životný štýl, atď.),
- zabezpečenie systémovej údržby športovísk a ihrísk,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Počet kultúrnych podujatí*
- ✓ *Počet zrealizovaných podujatí so zahraničnými partnermi*
- ✓ *Počet nových interaktívnych výstavných a prezentačných priestorov*
- ✓ *Počet rekonštruovaných objektov kultúrnej infraštruktúry*
- ✓ *Vybudované kreatívne a kultúrne centrum*
- ✓ *Počet rekonštruovaných pamiatkových objektov s kultúrnym využitím*
- ✓ *Počet rekonštruovaných športových objektov*
- ✓ *Počet nových športových objektov*
- ✓ ...

CIEĽ 10:

Vytvoriť z mesta Prešov východiskovú destináciu a zázemie služieb cestovného ruchu pre región Šariš

OPATRENIE 10.1:**► ZATRAKTÍVNENIE A OŽIVENIE NAJMÄ CENTRA MESTA****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- organizovanie regionálnych a národných podujatí s cieľom priťahovať viac mimo prešovských návštevníkov,
- zatriaktívnenie vzhľadu mesta (kreatívne riešenia drobnej architektúry, zelene, kveteny, sochy, atď.),
- oživenie centra mesta ako výstavného miesta, miesta kultúrno-spoločenských podujatí, oddychovej zóny pre rodiny s deťmi a pod.
- ...

OPATRENIE 10.2:**► TVORBA PRODUKTOV CESTOVNÉHO RUCHU A SKVALITNENIE SLUŽIEB
CESTOVNÉHO RUCHU V SPOLUPRÁCI S OBLASTNOU ORGANIZÁCIOU
CESTOVNÉHO RUCHU (OOCR) A ĎALŠÍMI SUBJEKTMI V CESTOVNOM RUCHU****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- vytváranie nových produktov a služieb,
- rozširovanie služieb MIC (informačné, sprievodcovské služby, atď.),
- zvýšenie kvality ubytovacích a stravovacích služieb,
- zvýšenie ponuky a kvality návštevníckeho servisu v meste,
- etablovanie príchodovej (incomingovej) inštitúcie cestovného ruchu pre región Šariš,
- vzdelávanie poskytovateľov služieb cestovného ruchu,
- ...

OPATRENIE 10.3:**► MARKETING A PROPAGÁCIA MESTA****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- založenie organizácie destinačného manažmentu (OOCR) a rozširovanie súkromno-verejných partnerstiev na podporu rozvoja cestovného ruchu,
- vytvorenie marketingových nástrojov pre mesto Prešov a región Šariš (rozšírenie web stránky mesta a web stránky MIC; sociálne siete; využívanie médií; propagačné materiály, vrátane CD/DVD; prezentácie, výstavy, veľtrhy; propagácia folklóru a tradícií, lokálnej gastronómie a kultúrno-historického potenciálu a ďalšie) v súlade s marketingovou stratégiou mesta,
- cielenú spoluprácu a koordináciu so subjektmi cestovného ruchu v regióne a na Slovensku (KOCR PSK, SACR, OOCR v iných regiónoch a ďalšie),
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Založená a funkčná oblastná organizácia destinačného manažmentu (OOCR)*
- ✓ *Zavedený systém hodnotenia kvality ubytovacích, reštauračných služieb a iných služieb CR na území mesta*
- ✓ *Počet prezentovaných pamiatok a pamätihodností*
- ✓ *Počet nových produktov a služieb CR*
- ✓ *Počet prenocovaní v meste*
- ✓ ...

Programová oblasť

EFEKTÍVNE SPRAVOVANIE

Je preukázané, že existuje silná korelácia medzi efektívnym spravovaním mesta a dynamikou jeho rozvoja a súčasne existuje korelácia medzi kvalitou spravovania a dôverou voličov k fungovaniu daného systému. Zároveň je preukázané, že koreluje aj kvalita spravovania so zmenou myslenia a konania subjektov, ktoré sa majú podieľať, či sa podieľajú na synergickom efekte rozvoja územia. Teda, že kvalita spravovania má priamy vplyv na dynamiku miestneho rozvoja.

Mesto Prešov si je vedomé, že kľúčovými princípmi efektívneho spravovania je:

- zdieľanie spoločnej vízie,
- komunikácia so všetkými skupinami v komunite, aby sa stali súčasťou samosprávneho procesu v meste,
- účinné pravidlá personálnej práce a kontroly,
- informovanosť,
- oceňovanie a implementácia dobrých nápadov subjektov pôsobiacich na území mesta ako aj aktívnych občanov.

Zvyšovanie kvality mestskej samosprávy je v programe rozvoja mesta Prešov založené jednak na optimalizácii organizačných procesov a technických podmienok pre činnosť samosprávy, súčasne s budovaním jej odborných kapacít, ale tiež na skvalitnení rozhodovacích procesov podporených zlepšením internej a externej komunikácie. Súčasťou tohto procesu je zlepšovanie kvality a dostupnosti služieb samosprávy pre občanov prostredníctvom elektronizácie samosprávy, teda zavádzanie a rozširovanie elektronických služieb. Veľmi dôležitú úlohu, ktorú si program rozvoja vytýčil v oblasti dobrého spravovania, zohrá zavedenie systému protikorupčných opatrení. Ako jedna z výziev pre spravovanie rozvoja mesta sa javí zvýšenie ingerencie samosprávy do organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a spoločností s jeho majetkovou účasťou.

CIEĽ 10:

Zvýšiť kvalitu spravovania mestskej samosprávy za účelom dosiahnutia vyššej dynamiky rozvoja územia

OPATRENIE 11.1:

► OPTIMALIZÁCIA ORGANIZAČNÝCH A HODNOTIACICH PROCESOV PRE ČINNOSŤ SAMOSPRÁVY, VRÁTANE ZAVEDENIA PROTIKORUPČNÝCH OPATRENÍ

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- systém fungovania činností samosprávy mesta, implementácie PRM Prešov a skvalitnenie previazanosti PRM Prešov a Územného plánu (ÚP),
- systém vyhodnocovania efektívnosti a účinnosti interných predpisov,
- zavedenie samohodnotiaceho systému hodnotenia kvality, efektívnosti a výkonnosti samosprávy mesta (CAF) v nadväznosti na už zavedený manažérsky systém kvality v zmysle ISO 9001,
- definovanie (audit) priestoru pre korupciu pri rozhodovaní mesta,
- návrh a komunikáciu protikorupčných opatrení,
- implementáciu a vyhodnocovanie protikorupčných opatrení,
- ...

OPATRENIE 11.2:**► ZVÝŠENIE ODBORNÝCH KAPACÍT MESTSKEJ SAMOSPRÁVY****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- analýzu potrieb a plán vzdelávania zamestnancov mesta,
- mechanizmus permanentného odborného rastu zamestnancov samosprávy mesta,
- realizáciu interného a externého vzdelávania výkonných pracovníkov mesta,
- prípravu a realizáciu vzdelávacieho modulárneho programu zameraného na posilnenie kompetencií (vedomosti, zručnosti a postoje) volených predstaviteľov samosprávy mesta a neposlancov - členov komisií mestského zastupiteľstva,
- ...

OPATRENIE 11.3:**► ZLEPŠENIE INTERNEJ A EXTERNEJ KOMUNIKÁCIE SAMOSPRÁVY MESTA****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- analýzu systému internej komunikácie mesta - MsÚ a vedenia mesta (komunikačné kanály, zdroje úloh, evidencia a určovanie úloh, kontrola plnenia úloh), MsÚ a Mestského zastupiteľstva (MsZ),
- opatrenia na zefektívnenie internej komunikácie,
- komunikačnú stratégiu mesta (cielená externá komunikácia - Čo komunikovať, Prečo komunikovať, s Kým a Ako komunikovať),
- rozvoj hlavného informačného portálu mesta,
- vybudovanie a rozvoj mobilných aplikácií,
- dobudovanie verejného a užívateľsky prístupného portálu s GIS údajmi využitelnými pre verejnosť,
- digitalizáciu a sprístupnenie dát verejnosti,
- novelizáciu súvisiacej mestskej legislatívy (VZN) a interných predpisov mesta,
- otvorenú samosprávu - zverejňovanie informácií nad rámec zákona,
- ...

OPATRENIE 11.4:**► VYUŽÍVANIE IKT PRE ZEFEKTÍVNE NIE INTERNÝCH ČINNOSTÍ VO VNÚTRI SAMOSPRÁVY, VRÁTANE VZŤAHU MSÚ A MSZ****ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:**

- optimalizáciu a zjednodušenie výkonu samosprávnych rozhodovacích procesov využívaním IKT,
- manažérsky informačný systém mesta Prešov pre efektívne riadenie a rozhodovanie,
- vytvorenie digitálneho archívu dokumentov (digitalizácia),
- ...

OPATRENIE 11.5:**► ZVÝŠENIE ÚČASTI ORGANIZÁCIÍ V ZRIAĐOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTI MESTA A SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU MESTSKEJ SAMOSPRÁVY NA ROZVOJI MESTA**

ČINNOSTI ZAMERANÉ NA:

- analýzu činností organizácií a spoločností mestskej samosprávy v závislosti od zámerov a cieľov rozvoja mesta,
- vypracovanie a schválenie rozvojových plánov organizácií a spoločností v súlade s cieľmi rozvoja mesta,
- monitoring a vyhodnocovanie plnenia definovaných cieľov a opatrení vo väzbe na rozvojový plán mesta,
- ...

INDIKÁTORY VÝSTUPOV:

- ✓ *Zavedený systém implementácie Programu rozvoja mesta*
- ✓ *Počet vzdelávacích aktivít pre volených a výkonných zástupcov mesta*
- ✓ *Vytvorená a realizovaná komunikačná stratégia*
- ✓ *Počet elektronických služieb pre verejnosť*
- ✓ *Zavedený systém protikorupčných opatrení a jeho vyhodnocovanie*
- ✓ *Zavedený manažérsky informačný systém mesta Prešov pre efektívne riadenie a rozhodovanie*
- ✓ *Počet vypracovaných rozvojových plánov organizácií a spoločností, ktoré sú v súlade s PRM Prešov, vrátane ich monitoringu a vyhodnocovania*
- ✓ ...

4.2 SÚLAD PROGRAMOVÝCH OBLASTÍ PRM PREŠOV S ÚZEMNÝM PLÁNOM MESTA PREŠOV

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v zmysle novely tohto zákona č. 309/2014 Z. z. (§ 8, ods. 1), je Program rozvoja mesta vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Územný plán je priestorovým priemetom stratégie rozvoja do územia.

V prípade mesta Prešov ide o Územný plán mesta Prešov, ktorý bol vypracovaný v roku 1994 a odvtedy prešiel jednou komplexnou aktualizáciou (v roku 2001), jednou zmenou aktualizovaného ÚPN (v roku 2002) a priebežne sa menil a dopĺňal až po súčasnosť. Celkovo prebehlo deväť Zmien a doplnkov ÚPN (v rokoch: 1997, 1998, 2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2012, 2013).

Ako už bolo uvedené, Územný plán sídelného útvaru Prešov (ÚPN SÚ Prešov) bol spracovaný v roku 1994 a bol schválený uznesením MsZ č. 8-9/1995 dňa 30.1.1995. Schválením ÚPN SÚ Prešov získalo mesto právne účinný nástroj na zabezpečenie činností a úloh, vyplývajúcich z § 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov.

V rokoch 1996 - 1998 Mestské zastupiteľstvo v Prešove schválilo niektoré zmeny a doplnky ÚPN SÚ Prešov, ktoré vyplynuli z postupných zmien územno-technických, hospodárskych a sociálnych predpokladov. Väčší rozsah zmien bol do územného plánu zapracovaný v rámci Komplexnej aktualizácie ÚPN SÚ Prešov - zmenách a doplnkoch 2001, schválených MsZ uznesením č. 246/2001 zo dňa 24.7.2001.

Rozsahom menšie úpravy boli predmetom Zmien a doplnkov 2002, schválených uznesením MsZ č. 393/2002 zo dňa 25.11.2002 a Zmien a doplnkov 2004, schválených v marci 2005. V roku 2006 bola aktualizovaná len záväzná časť ÚPN-M. Komplexnou aktualizáciou boli Zmeny a doplnky ÚPN-M Prešov 2007, schválené 30. januára 2008. Územný plán v upravenom znení preukázal v praxi správnosť základnej koncepcie rozvoja mesta, vhodnosť funkčného členenia plôch a koordinácie verejného technického vybavenia územia. V období od poslednej komplexnej aktualizácie došlo k naplneniu viacerých vytýčených úloh a využitiu plôch v súlade s územným plánom. V niektorých smeroch došlo k rýchlejšiemu vývoju ako predpokladal územný plán a z toho vyplývajúcim novým požiadavkám na rozvoj sídla. Pri viacerých plánovaných investíciách, najmä v oblasti dopravnej a technickej infraštruktúry, došlo ku podrobnejšiemu spracovaniu projektových zámerov, z čoho vyplývajú zmeny ich umiestnenia v území. Pokračujúci nárast požiadaviek na ďalšie zmeny a doplnky záväzných častí ÚPN-M Prešov je dôkazom o prebiehajúcich dynamických zmenách mesta v oblasti ekonomických a sociálnych procesov.

Cieľom aktualizácie 2010 bolo zapracovanie poznatkov z povodní a zosuvov pôdy z júna 2010 a z aktualizovaných podkladov o geologických podmienkach v území. Zmeny a doplnky 2012 zaznamenávajú zmeny, ktoré sa udiali na území mesta (zrealizovaná výstavba), zapracovávajú nové podnety na základe žiadostí fyzických a právnických osôb a zosúladujú územný plán mesta so Zmenami a doplnkami 2009 ÚPN VÚC Prešovský kraj. Zmeny a doplnky 2013 riešili funkčné využitie len dvoch pozemkov susediacich s Kolmanovou záhradou.

V súčasnosti je v príprave Územný plán mesta Prešov v znení Zmien a doplnkov 2015. Zmeny a doplnky 2015 opäťovne zaznamenávajú zmeny, ktoré sa udiali na území mesta (zrealizovaná výstavba), zapracovávajú nové podnety na základe žiadostí fyzických a právnických osôb a upresňujú vymedzenie viacerých funkčných plôch v súlade so skutočným využitím a hranicami pozemkov podľa katastrálnej mapy. Finálne prerokovanie a schvaľovanie Zmien a doplnkov 2015 v MsZ sa predpokladá koncom roka 2015.

Z ôsmich programových oblastí PRM Prešov majú najužší vzťah a sú najpreviazanejšie na územný plán programové oblasti: Doprava a Životné prostredie, ktorých ciele je možné priamo premietnuť do priestoru. Tabuľka 36 poskytuje detailnejší prehľad súladu Programu rozvoja mesta Prešov s Územným plánom mesta Prešov.

Tabuľka 36 Súlad PRM Prešov s ÚPN Prešov

PROGRAMOVÁ OBLASŤ	CIELE	Súlad cieľov PRM Prešov so záväznou časťou ÚPN SÚ Prešov (zásady a regulatívy)
EKONOMICKÝ ROZVOJ	Cieľ 1: <i>Vytvoriť podmienky pre tvorbu pracovných miest</i>	V rámci ÚPN je dostatok plôch pre občiansku vybavenosť, výrobo-skladovacie plochy (čl. 3 Zásady a regulatívy funkčného a priestorového usporiadania a využitia územia mesta Prešov, písm. C), D)). Regulatívy pre plochy občianskej vybavenosti sú v ÚPN ukotvené pod písm. RL C. (RL C.1 - . RL C.4) a pre plochy výroby, skladov a technickej infraštruktúry sú ukotvené pod písm. RL D (RL D.1 - RL D.4).
DOPRAVA	Cieľ 2: <i>Zvýšiť prejazdnosť, plynulosť a bezpečnosť dopravy</i>	ÚPN podporuje dobudovanie nadregionálneho, regionálneho a základného komunikačného systému (ZÁKOS) mesta Prešov (RL 1. Regulatívy dopravné). ÚPN vytvára predpoklady pre zabezpečenie dostatočnej obslužnosti jednotlivých oblastí sídelného útvaru mestskou verejnou dopravou so zreteľom na jej funkciu, charakter a veľkosť. V dopravnom systéme mesta má preferenciu pred individuálnou dopravou. Zároveň sa doplnili výhľadové zámery vybudovania nových trojelových tratí: Rusínska, Kuzmányho, prepojenie Sibírska - Pod Šalgovíkom (RL 1.2 Mestská verejná doprava). V oblasti statickej dopravy je v ÚPN vyjadrená potreba budovania parkovacích plôch inde ako na úrovňovom parkovisku, parkovacie plochy môžu byť vybudované v rámci objektu, v podzemnom alebo viacpodlažnom parkovisku alebo garáži (RL 1.3 Statická doprava). V ÚPN je tiež definovaný regulatív pre záchytné parkoviská pri vstupoch do mesta, pre parkovanie v obytných súboroch bytových domov (RL 1.3.1 Regulatív pre dislokáciu parkovísk na území PR, RL 1.3.2 Regulatív pre záchytné parkoviská pri vstupoch do mesta, RL 1.3.3 Regulatív pre parkovanie v obytných súboroch bytových domov).
	Cieľ 3: <i>Zvýšiť podiel nemotorovej dopravy</i>	ÚPN vytvára predpoklady pre parkovanie bicyklov v podobe stojanov na bicykle, pre dlhodobé parkovanie musia byť stojany vybavené prístreškom (RL 1.3.4 Regulatív pre parkovanie bicyklov). ÚPN taktiež zohľadňuje možnosti rozširovania a dobudovania sústavy účelových cyklistických komunikácií (cyklistických okruhových, hlavných trás a doplnkových trás) (RL 1.4 Cyklistická doprava). ÚPN vytvára predpoklady pre podporu bezbariérových peších komunikácií a podľa potreby (v križovatkách komunikácií funkčnej triedy A) mimoúrovňových. Pri križení hlavných peších trás s ostatnými automobilovými komunikáciami musí byť pešia komunikácia preferovaná pred automobilovou komunikáciou (RL 1.6 Pešie trasy, chodníky a verejné priestranstvá).

PROGRAMOVÁ OBLASŤ	CIELE	Súlad cieľov PRM Prešov so záväznou časťou ÚPN SÚ Prešov (zásady a regulatívy)
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	Cieľ 4: <i>Skvalitniť životné prostredie na území mesta</i>	<p>ÚPN podporuje starostlivosť o životné prostredie (3.E) Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie) a jeho zložiek, prostredníctvom ekologických limitov znečistenia (RL 10.1 Ekologické limity), ako aj regulatívov nakladania s odpadom.</p> <p>ÚPN vytvára predpoklady pre výstavbu verejnoprospešných environmentálnych stavieb, medzi ktoré patria regulácie a úpravy tokov Torysa a Sekčov, mestský cintorín, mestský park a pod. (RL 12.1 Plochy pre výstavbu verejnoprospešných stavieb).</p> <p>Medzi základné kompozičné regulatívy mesta Prešov patrí, o.i., aj zelená kôstra mesta. ÚPN tiež upravuje minimálne percento zelene v rámci polyfunkčných plôch rôznych kombinácií (25 % vrátane vegetačných (zelených) striech) (RL A.1 - RL A.5), v rámci plôch bývania (30 % vrátane vegetačných (zelených) striech) (RL B.1 - RL B.7) atď. Plochy verejnej a súkromnej zelene riešia regulatívy RL G (RL G.1 - RL G.6).</p> <p>Rozvoj energetiky v meste Prešov je v ÚPN zakotvený v regulatívach RL 6 Regulatívy pre energetiku a zásobovanie teplom. Medzi regulatívy, ktoré podporujú adaptáciu na nepriaznivé dopady zmeny klímy patrí v existujúcom územnom pláne časť RL 2.5 Zásady integrovaného systému hospodárenia s urbánnymi vodami. Medzi regulatívy spojené s vodným hospodárstvom v meste Prešov patria RL 2.3 Povrchové vody a RL 2.4 Územia ohrozené povodňami.</p>
BEZPEČNOSŤ	Cieľ 5: <i>Zvýšiť ochranu obyvateľov mesta a ich majetku</i>	ÚPN vytvára predpoklady pre zabezpečenie civilnej ochrany obyvateľstva na území mesta (RL 10.2 Zásady riešenia záujmov civilnej ochrany).
SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ	Cieľ 6: <i>Skvalitniť a rozšíriť systém sociálnych služieb a sociálnej pomoci</i>	ÚPN podporuje systém sociálnych služieb množstvom polyfunkčných plôch a plôch bývania, kde je možné budovať infraštruktúru sociálnej starostlivosti. Opatrenie č. 6.4. (Bezbariérové mesto Prešov) je čiastočne premietnuté v zásadách a regulatívach RL 1.6 Pešie trasy, chodníky a verejné priestranstvá, podľa ktorých pešie komunikácie a priestranstvá musia byť bezbariérové.
VÝCHOVA A VZDELÁVANIE	Cieľ 7: <i>Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces v materských školách</i>	ÚPN vytvára predpoklady pre rozvoj školstva (čl. 3 Zásady a regulatívy funkčného a priestorového usporiadania a využitia územia mesta Prešov, písm. C)
	Cieľ 8: <i>Skvalitniť výchovno-vzdelávací proces pre základné vzdelávanie a záujmové umelecké vzdelávanie</i>	ÚPN vytvára predpoklady pre rozvoj školstva (čl. 3 Zásady a regulatívy funkčného a priestorového usporiadania a využitia územia mesta Prešov, písm. C)
KULTÚRA, ŠPORT, CESTOVNÝ RUCH	Cieľ 9: <i>Zvýšiť návštevnosť podujatí skvalitnením ponuky pre kultúrne a športové využitie obyvateľov i návštevníkov mesta</i>	V rámci ÚPN je dostatok plôch pre rozvoj športu, medzi verejnoprospešné stavby bol zaradený aj futbalový areál na Jazdeckej ulici (čl. 3 Zásady a regulatívy funkčného a priestorového usporiadania a využitia územia mesta Prešov, písm. E)
	Cieľ 10: <i>Vytvoriť z mesta Prešov východiskovú destináciu a zázemie služieb cestovného ruchu pre región Šariš</i>	V rámci ÚPN je dostatok rekreačných plôch (čl. 3 Zásady a regulatívy funkčného a priestorového usporiadania a využitia územia mesta Prešov, písm. E). Plochy rekreácie a športu riešia regulatívy RL E.1 - RL E.2., ako aj návrh na doplnenie regulatívov pre RL E.3 Plochy individuálnej rekreácie Zachovanie ochranných pásem kultúrnych pamiatok a pamiatkových území rieši RL 11.8.
EFEKTÍVNE SPRÁVOVANIE	Cieľ 11: <i>Zvýšiť kvalitu spravovania mestskej samosprávy za účelom dosiahnutia vyššej dynamiky rozvoja územia</i>	ÚPN sa nebráni rozširovaniu a skvalitňovaniu informačných a komunikačných technológií, dobudovaniu optických prístupových sietí pre vyššie hlasové služby a dátové služby ku všetkým bytovým domom (RL 5 Regulatívy pre telekomunikácie a spoje; RL 5.2 Regulatívy pre umiestňovanie telekomunikačných stavieb - vysielateľov (BTS-stanic mobilných operátorov, FM, DVB-T) zabezpečujúcich pokrytie mesta telekomunikačným signálom (hlasové služby, prenos dát, televízne a rozhlasové vysielanie). ÚPN je aj súčasťou mestského informačného systému (GISPLAN mesta Prešov).

Zdroj: vlastné spracovanie

5 REALIZAČNÁ ČASŤ

V realizačnej časti Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 - 2020 s výhľadom do roku 2025 je pozornosť venovaná inštitucionálnemu a organizačnému zabezpečeniu realizácie PRM Prešov 2015 - 2020, systému monitorovania a hodnotenia plnenia PRM Prešov s ustanovením merateľných ukazovateľov, ako aj časového harmonogramu realizácie PRM Prešov formou akčných plánov.

Realizačná časť PRM Prešov vytvára rámec pre postupné naplnenie všetkých strategických cieľov, vedúcich k pozitívnej zmene celkovej situácie v meste Prešov. Samotná realizácia bude pozostávať z napĺňania navrhnutých aktivít/projektových zámerov, ktoré budú na území mesta Prešov realizované. Konkrétne aktivity/projektové zámery budú podrobnejšie špecifikované v akčnom pláne.

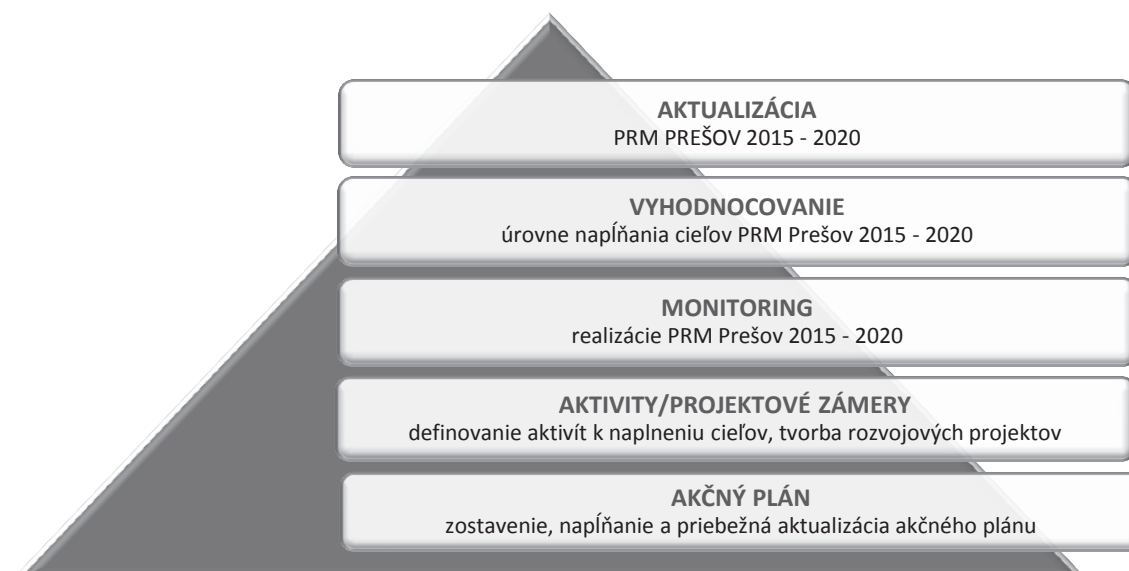
Úspešná realizácia PRM Prešov 2015 - 2020 je založená na jeho akceptovaní a naplnení na všetkých úrovniach samosprávy a dodržiavaní princípov dobrého spravovania, ktorými sú:

- **Participácia** - v procese realizácie PRM Prešov je potrebné zabezpečiť aktívnu účasť tých subjektov, ktoré je nevyhnutné zainteresovať, ako aj umožniť účasť subjektom, ktoré majú záujem byť zainteresované.
- **Transparentnosť** - rozhodovanie v akejkoľvek činnosti pri realizácii PRM Prešov je prístupné všetkým, ktorých sa to dotýka.
- **Verejná zodpovednosť** - prijatie zodpovednosti za svoje rozhodnutia, dodržiavanie zvolených kritérií, dodržiavanie práva a štandardných administratívnych postupov.
- **Efektívnosť** - realizácia jednotlivých aktivít PRM Prešov tak, aby bola garantovaná optimálna vyváženosť kvality, ceny a potrebného času na realizáciu.
- **Účinnosť** - preferencia realizácie aktivít, ktoré synergicky vedú k naplneniu cieľov PRM Prešov.

5.1 MANAŽMENT REALIZÁCIE A NAPŔŔANIA PRM PREŠOV 2015 - 2020

Realizácia a napĺňanie jednotlivých programových oblastí PRM Prešov vyžaduje dôkladný manažment, ktorý je možné rámcovo rozčleniť do niekoľkých fáz (Schéma 3).

Schéma 3 Schéma manažmentu realizácie a napĺňania PRM Prešov 2015 – 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

Základným predpokladom úspešného napĺňania konkrétnych programových oblastí je kvalifikované zostavenie akčného plánu. **Akčný plán tvorí súčasť PRM Prešov 2015 - 2020, ktorého neoddeliteľnou súčasťou sú konkrétne aktivity / projektové zámery.** Akčný plán sa vypracováva spravidla na obdobie troch rokov vo vzťahu ku kompetenciám Mestského úradu mesta Prešov. Horizont troch nasledujúcich rokov je indikatívny,

nevyhnutný je však súlad s rozpočtom mesta Prešov. Aktivity/projektové zámery v akčnom pláne sú zoradené podľa 8 programových oblastí, konkrétnych cieľov a opatrení. Ku každej aktivite/projektovému zámeru je priradený zodpovedný garant - odborný útvar (odbor/oddelenie MsÚ Prešov), ktorého úlohou bude zabezpečenie implementácie navrhnutých aktivít, ich monitorovanie a vyhodnotenie. Odborný garant zodpovedá za:

- realizáciu pridelených projektov;
- súlad finančnej náročnosti projektu s rozpočtom mesta Prešov (predbežnú finančnú kontrolu pre financovanie / kofinancovanie projektu z vlastných prostriedkov mesta);
- podporu spolupráce s hlavnými aktérmi rozvoja mesta (iné subjekty než MsÚ Prešov) a koordináciu ich aktivít;
- pravidelný monitoring realizovaných aktivít/projektov, vyhodnocovanie naplňovania cieľov PRM Prešov na základe vopred nastavených merateľných ukazovateľov;
- koordináciu pri aktualizácii akčných plánov a celého strategického dokumentu PRM Prešov.

Prvý akčný plán bude spracovaný na obdobie rokov 2015 - 2018, keďže rok 2015 bol prelomovým, z hľadiska prípravy samotného PRM Prešov 2015 - 2020, ako aj z hľadiska začiatku nového programového obdobia 2014 - 2020 vo vzťahu k čerpaniu finančných prostriedkov v rámci jednotlivých operačných programov, vyšpecifikovaných v Partnerskej dohode medzi Európskou komisiou a Vládou SR. Akčný plán PRM Prešov tvorí samostatnú prílohu tohto dokumentu.

Projekty budú predstavovať jeden z konkrétnych nástrojov pre naplňovanie Akčného plánu PRM Prešov.

Budú zostavované z identifikovaných projektových zámerov akčného plánu. Mesto Prešov bude iniciovať tvorbu vlastných projektov, ale má ambíciu participovať (ako partner projektu) aj na projektoch, ktoré budú v súlade s cieľmi a opatreniami uvedenými v PRM Prešov a ich výstupy prispievajú k dosahovaniu plánovaných výsledkov v rozvoji mesta Prešov. Projekty, vrátane ich prípravy a implementácie, budú v súlade s platnou legislatívou. V prípade investičných projektov bude kladený dôraz na súlad so zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Identifikovanie, vypracovanie a manažment projektov zabezpečia subjekty zodpovedné za realizáciu jednotlivých programových oblastí PRM Prešov, v spolupráci s Odborom strategického rozvoja, Oddelením riadenia projektov. Pri výbere projektov budú zohľadňované viaceré kritériá - kritérium dôležitosti, kritérium naliehavosti a kritérium uskutočniteľnosti.

Proces spracovania a realizácie projektov v rámci všetkých programových oblastí bude podliehať schvaľovaniu na úrovni primátora mesta, respektíve mestského zastupiteľstva, v súlade s platnými internými smernicami a právnymi normami.

Monitoring plnenia Akčného plánu PRM Prešov 2015 - 2020 je založený na priebežnej kontrole realizácie plánovaných aktivít/projektových zámerov zadaných v Akčnom pláne PRM Prešov. Realizovaný bude 1 x ročne, v období prvého polroka (k 30.6. daného roka) s cieľom, aby všetky potrebné korekcie bolo možné zapracovať tak, aby bol zabezpečený súlad s programovým rozpočtom mesta Prešov, ktorého príprava začína obvykle v letných mesiacoch. Predmetom monitoringu bude:

- vecné a časové naplňovanie aktivít a projektových zámerov uvedených v akčnom pláne;
- výstupové indikátory z programovej časti PRM Prešov;
- zmeny, ktoré majú, resp. môžu mať vplyv na realizáciu PRM Prešov, či naplňovanie AP.

Vzájomná koordinácia prípravy, monitoringu, vyhodnotenia a aktualizácie akčného plánu PRM Prešov bude v kompetencii Odboru strategického rozvoja MsÚ v Prešove v súčinnosti s Riadiacim tímom. Pri vyhodnocovaní a hlavne pri aktualizácii Akčného plánu PRM Prešov 2015 - 2020 bude potrebné dbať na dodržiavanie súladu s:

- Programovým rozpočtom (financovanie, kofinancovanie, priradenie operačného programu - výzvy);
- ÚPN mesta Prešov;
- Plánom investičných aktivít.

Vyhodnocovanie dosahovania cieľov a napĺňanie plánovaných ukazovateľov výsledkov PRM Prešov 2015 - 2020 bude realizované v nasledovných intervaloch:

- za obdobie 2015-2017 - I. polrok 2018;
- za obdobie 2015-2019 - I. polrok 2020;
- záverečné vyhodnotenie - I. polrok 2021, najneskôr I. polrok 2022.

Vyhodnotenie bude prezentované:

- mestskému zastupiteľstvu;
- širokej odbornej a laickej verejnosti.

Základným predpokladom kvalifikovaného vyhodnocovania napĺňania PRM Prešov bude vhodne zvolená metodika zisťovania dosahovaných indikátorov výstupov a výsledkov (používaná počas celého obdobia platnosti PRM Prešov), ako aj zistenie reálneho východiskového stavu vo všetkých vybraných výsledkových ukazovateľoch.

Aktualizácia PRM Prešov 2015 - 2020 - ide o cyklický proces, ktorého cieľom je zachovať aktuálnosť strategického dokumentu, ako jeho flexibilitu vo vzťahu k dosahovaniu stanovených cieľov. Proces aktualizácie je založený na systematickom zbere podnetov verejnej správy, subjektov pôsobiach na území mesta, občanov mesta a pod. Neoddeliteľnou súčasťou je aj sledovanie príležitostí či ohrození pre rozvoj mesta, ako aj reagovanie na nové skutočnosti, ktoré neboli známe pri zostavovaní PRM Prešov. Zodpovednosť za proces aktualizácie nesie Odbor strategického rozvoja, ktorý zároveň v súčinnosti s ostatnými relevantnými organizačnými jednotkami (Riadiaci tím, koordinačný tím a pod.) pripravuje odborné podklady pre aktualizáciu a zmenu rozvojového dokumentu.

Základné úrovne aktualizácie PRM Prešov približuje nižšie uvedená Tabuľka 37.

Tabuľka 37 Základné úrovne aktualizácie PRM Prešov 2015 - 2020

Predmet aktualizácie	Časové obdobie	Predkladateľ návrhu na aktualizáciu	Schvaľovanie aktualizácie
Akčný plán PRM Prešov 2015 - 2020	Priebežne <ul style="list-style-type: none"> • na základe odborných kritérií pre AP • na základe monitorovacej správy plnenia AP a odporučených korekcií • na základe schválenia zmeny v ÚPN 	Odbor strategického rozvoja	Primátor mesta
Ciele a opatrenia PRM Prešov 2015 - 2020 (strategická a programová časť PRM Prešov)	Na konci ročného monitorovacieho obdobia resp. 2 ročného hodnotiaceho obdobia	Odbor strategického rozvoja	Mestské zastupiteľstvo

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PRM PREŠOV 2015 - 2020

Organizačné zabezpečenie realizácie PRM Prešov je základným predpokladom úspešnej realizácie aktivít a napĺňania cieľov vyšpecifikovaných v konkrétnych programových oblastiach. Nevyhnutná je zainteresovanosť všetkých relevantných organizačných zložiek mesta, či organizácií so zriaďovateľskou pôsobnosťou mesta, konkrétne je potrebné:

- **prevzatie zodpovednosti konkrétnych organizačných jednotiek/subjektov samosprávy** na jej príslušných stupňoch riadenia a rozhodovania za napĺňanie priradených programových oblastí, cieľov, opatrení a aktivít,
- **zdokumentovanie PRM Prešov v interných predpisoch mesta Prešov** a v novej smernici (zahrňujúcej manažment PRM Prešov, systém koordinácie realizácie, manažment projektov, zmenu rozpočtu, komunikačnú stratégiu navonok k partnerom, občanom mesta a pod.).

Základným koordinačným, metodickým a kontrolným centrom pre realizáciu PRM Prešov je Odbor strategického rozvoja. **Každá programová oblasť** (Ekonomický rozvoj; Doprava; Životné prostredie; Bezpečnosť; Sociálna starostlivosť; Výchova a vzdelávanie detí a mládeže; Kultúra, šport, cestovný ruch; Efektívne spravovanie) **bude mať svojho koordinátora**, ktorého povinnosti je možné rámcovo zhrnúť nasledovne:

- priama realizácia tej časti PRM Prešov, ktorá mu vyplýva z jeho pracovného zaradenia;
- koordinácia a zber údajov o ďalších aktivitách, ktoré sú realizované v rámci danej programovej oblasti inými subjektmi (v zmysle metodiky danej Odborom strategického rozvoja);
- priebežný monitoring a vyhodnocovanie realizácie a naplňania opatrení a cieľov PRM Prešov v danej programovej oblasti;
- navrhovanie korekcií Akčného plánu PRM Prešov 2015 - 2020.

Realizačný tím PRM Prešov 2015 - 2020 - tvorí výkonnú zložku pri naplňaní PRM Prešov a zostavený bude z nasledovných členov:

- vedúci pracovník Odboru strategického rozvoja (OSR);
- vedúci príslušných oddelení OSR (Oddelenie projektového riadenia a Oddelenie investičnej činnosti);
- koordinátori jednotlivých programových oblastí PRM Prešov.

6 FINANČNÁ ČASŤ

Finančná náročnosť realizácie PRM Prešov je jednou z kľúčových otázok, keďže je nevyhnutné v priebehu realizácie zabezpečiť potrebné zdroje na jeho financovanie. PRM Prešov nie je viazaný len na samosprávu a aktivity financované z vlastných zdrojov. Finančné zabezpečenie jednotlivých aktivít programových oblastí bude vychádzať jednak z finančných možností rozpočtu mesta Prešov - interné zdroje, ale aj z externých zdrojov - s prioritným zameraním na Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) v rámci konkrétnych operačných programov nového programového obdobia 2014 - 2020, zdroje zo štátneho rozpočtu v podobe dotácií, rôzne granty, finančné zdroje zo súkromného sektora, či zdroje v rámci medzinárodnej, resp. nadnárodnej spolupráce. V záujme dosiahnutia ekonomicky najefektívnejších riešení a maximálnych a udržateľných efektov bude pozornosť venovaná aj koordinácii a prepojenosti intervencií v rámci jednotlivých finančných zdrojov.

Kompetencie mesta Prešov sú limitované, preto sa mesto Prešov snaží nastaviť systémový prístup k napĺňaniu stanovených cieľov PRM Prešov zostavením tzv. akčného plánu. Akčný plán bude kompatibilný s programovým rozpočtom mesta Prešov, priebežne bude monitorovaný, vyhodnocovaný a aktualizovaný. Prvý akčný plán mesta Prešov vo vzťahu k PRM Prešov bude zostavený na obdobie rokov 2015 - 2018, kde plánované finančné prostriedky sú koordinované s programovým rozpočtom mesta Prešov na príslušné programové obdobie. V súčasnosti prebieha príprava návrhu rozpočtu mesta Prešov na rok 2016, pričom daná skutočnosť bude v akčnom pláne zohľadnená v rámci finančného krytia z interných zdrojov. Na financovanie plánovaných aktivít PRM Prešov zamýšľa mesto Prešov využívať nasledovné zdroje za súčasného dodržania pravidiel rozpočtového hospodárenia územnej samosprávy:

A) Vlastné zdroje územnej samosprávy

- bežné príjmy rozpočtu mesta Prešov;
- jednorazové zdroje, získané napr. odpredajom nestrategického majetku;
- dary.

B) Cudzie návratné zdroje

- úvery z komerčných bánk;
- návratná pomoc od štátu;
- dlhodobé dodávateľské úvery (PPP projekty a pod.).

C) Cudzie nenávratné zdroje

- prostriedky z EŠIF na realizáciu schválených projektov;
- prostriedky zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom rôznych dotácií a zdrojov z účelových fondov;
- prostriedky z Európskej únie pre nové programové obdobie 2014 - 2020 v rámci konkrétnych operačných programov (OP): OP Integrovaná infraštruktúra, OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny OP, OP Efektívna verejná správa a pod.;
- prostriedky z fondov Európskej únie v rámci cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce (URBACT III, INTER-REG EUROPE 2014-2020, Kreatívna Európa, HORIZONT 2020 a pod.)

PRM Prešov je tematicky široko koncipovaný (8 programových oblastí), z čoho vyplýva aj zvýšená ekonomická náročnosť implementácie, monitorovania a hodnotenia podporovaných aktivít a projektov. Je možné reálne predpokladať, že si implementácia PRM Prešov bude vyžadovať:

- zvýšenie kapacít na úrovni riadenia, resp. manažmentu pri implementácii;
- vysoké nároky na kvalifikačné, organizačné a riadiace kapacity ľudských zdrojov;
- efektívny manažment a dobrú spoluprácu so všetkými zainteresovanými stranami, ale najmä s kľúčovými aktérmi, s využitím všetkých formálnych aj neformálnych možností.

Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych aktivít/projektových zámerov, v súlade s kompetenciami samosprávy, sú súčasťou projektového záznamníka, resp. Akčného plánu mesta Prešov.

Špecifickú kategóriu tzv. „cudzích zdrojov“ predstavuje Integrovaný regionálny OP (ďalej IROP). V záujme efektívneho a systematického čerpania finančných zdrojov z IROP, ako aj v záujme dosiahnutia synergie a komplementarity s ostatnými OP je spracovaná **Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na**

roky 2014 - 2020 (ďalej RIÚS), ktorej neoddeliteľnú súčasť tvorí **Stratégia udržateľného mestského rozvoja** (ďalej UMR) na úrovni investičnej jednotky krajského mesta Prešov a jeho funkčného mestského územia. Ide o plánovací nástroj umožňujúci účasť relevantných partnerov pre uplatnenie princípu integrovaného prístupu k územnému rozvoju v kraji. RIÚS je aplikáciou integrovaných územných investícií v zmysle nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) na roky 2014 - 2020. RIÚS predstavuje strednodobý plánovací dokument, ktorého cieľom je zabezpečiť podmienky pre účinné využitie finančných prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov, štátneho rozpočtu a ostatných finančných zdrojov prijímateľov počas programového obdobia politiky súdržnosti EÚ 2014 - 2020.

Stratégie RIÚS/UMR vychádzajú zo stratégie a cieľov Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 - 2020, pričom ich ambíciou je nasmerovať investičné priority do konkrétneho územia, ktoré má najvyšší rozvojový potenciál pre danú prioritu a stane sa motorom ďalšieho rastu s dopadom na čo najširší okruh obyvateľov. Intervencie do vybraných oblastí budú predstavovať spoločné a koordinované kroky partnerov, ktorými sa sústreďí činnosť a finančné prostriedky na dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020 prostredníctvom konkrétnych intervenčných portfólií.

Integrované územné investície (ďalej IÚI) sú v dokumente metodologicky riešené v dvoch rovinách – **na úrovni investičnej jednotky cieľového územia NUTS 3** v regionálnej stratégii (RIÚS) a v stratégii udržateľného mestského rozvoja (UMR) **na úrovni investičnej jednotky krajského mesta Prešov s jeho funkčným mestským územím**. Informácie týkajúce sa UMR sú zapracované v analytickej časti RIÚS a stratégia UMR je súčasťou každej investičnej priority a nasledujúcich krokov v strategickej časti RIÚS v zmysle podpísaného Memoranda o spolupráci.

V procese prípravy RIÚS/UMR boli vyšpecifikované tzv. integrované projektové zámery v rámci konkrétnych špecifických cieľov. Tieto projektové zámery tvoria súčasť Akčného plánu mesta Prešov.

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, SCHÉM A PRÍLOH

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Vývoj základných demografických ukazovateľov v meste Prešov v rokoch 2009 - 2014.....	14
Tabuľka 2	Prognózovaný vývoj počtu obyvateľov v okrese Prešov	15
Tabuľka 3	Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011	16
Tabuľka 4	Národnostná štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011.....	17
Tabuľka 5	Religiózna štruktúra obyvateľov mesta Prešov v roku 2001 a v roku 2011	18
Tabuľka 6	Štruktúra trvalo obývaného bytového fondu v meste Prešov podľa obdobia výstavby.....	18
Tabuľka 7	Štatistika bytovej výstavby SR, Prešovského kraja a okresu Prešov v rokoch 2009 - 2014	19
Tabuľka 8	Vývoj cien nehnuteľností na bývanie podľa krajov v rokoch 2009 - 2014 (v €/ m ²)	19
Tabuľka 9	Vývoj počtu žiadostí o nájomný byt v meste Prešov v rokoch 2009 - 2014.....	20
Tabuľka 10	Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa územia (podľa SK NACE Rev. 2) v období rokov 2009 -2013 (v %)	21
Tabuľka 11	Priemerná mzda v hospodárstve SR a v krajoch SR v období rokov 2009 - 2014.....	22
Tabuľka 12	Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie a miery nezamestnanosti v okrese Prešov v 2009 - 2014.....	23
Tabuľka 13	Parametre a technická infraštruktúra priemyselného parku Záborské.....	26
Tabuľka 14	Doplnené plochy pre priemysel, výrobu a sklady v meste Prešov.....	27
Tabuľka 15	Vývoj hospodárenia mesta Prešov v období rokov 2009 - 2014	28
Tabuľka 16	Základné ukazovatele za ubytovacie zariadenia cestovného ruchu v meste Prešov.....	29
Tabuľka 17	Prerozdelenie turistov (domáci vs. zahraniční).....	30
Tabuľka 18	Materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov podľa počtu detí.....	31
Tabuľka 19	Základné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Prešov podľa počtu žiakov.....	32
Tabuľka 20	Európsky index kreativity: kraje Slovenska	35
Tabuľka 21	Počet zamestnancov PSK v odvetviach KKP (2011).....	36
Tabuľka 22	Prehľad škôl so zameraním na kreatívne študijné odbory v meste Prešov	36
Tabuľka 23	Prehľad sociálnych služieb poskytovaných v meste Prešov	40
Tabuľka 24	Podporné sociálne služby v meste Prešov.....	40
Tabuľka 25	Radiálne, diagonálne a tangenciálne komunikácie mesta Prešov.....	42
Tabuľka 26	Existujúce a navrhované zachytne parkoviská v meste Prešov.....	46
Tabuľka 27	Vybrané parametre prevádzky MHD v Prešove.....	47
Tabuľka 28	Súčasný stav obrátisk a výhľadové zámery mestskej hromadnej dopravy v meste Prešov	47
Tabuľka 29	Vyseparované množstvo odpadu v meste Prešov v období rokov 2008 - 2014 (v t)	53
Tabuľka 30	Základné štatistické údaje evidencie MsP	56
Tabuľka 31	Základné štatistické dáta evidencie OR PZ v Prešove	58
Tabuľka 32	Prehľad rizikových miest a úsekov ciest pre bezpečnosť cestnej premávky v meste Prešov a jeho okolí.....	59
Tabuľka 33	Počet a štruktúra zamestnancov mesta Prešov.....	63
Tabuľka 34	Prehľad mestských firiem	63
Tabuľka 35	Zvyšovanie efektivity samosprávy v oblasti externej komunikácie	65
Tabuľka 36	Súladi PRM Prešov s ÚPN Prešov.....	107
Tabuľka 37	Základné úrovne aktualizácie PRM Prešov 2015 - 2020.....	111

Zoznam grafov

Graf 1	Vývoj počtu obyvateľov mesta Prešov (2009 - 2014).....	15
Graf 2	Vekové zloženie obyvateľstva mesta Prešov podľa vekových skupín (stav k 31.12.2014).....	16
Graf 3	Vývoj regionálneho HDP na obyvateľa (v bežných cenách) v EUR v období rokov 2009 – 2013.....	20
Graf 4	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa postavenia v zamestnaní v meste Prešov (2011).....	21

Graf 5	Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti v krajoch SR a v okrese Prešov v období 2009 – 2014	22
Graf 6	Vývoj počtu UoZ mesta Prešov (z toho vývoj počtu žien) a okresu Prešov v rokoch 2009 – 2014	23
Graf 7	Štruktúra podnikov v meste Prešov podľa ekonomickej klasifikácie NACE Rev. 2 (k 31.12.2014)	24
Graf 8	Štruktúra fyzických osôb v meste Prešov podľa ekonomickej klasifikácie SK NACE Rev. 2 (k 31.12.2014)	25
Graf 9	Stav výstavby mestských okruhov mesta Prešov	42
Graf 10	Vývoj intenzity dopravy na vybraných úsekoch v meste Prešov v období rokov 1995 – 2010	44
Graf 11	Delba prepravnej práce obyvateľov vybraných miest (2012)	48
Graf 12	Rozdelenie cyklotrás (existujúce + navrhované) v meste Prešov do štvorstupňového systému (podľa počtu m)	49
Graf 13	Doterajšia výstavba cyklistických komunikácií podľa rozdelenia do štvorstupňového systému (%)	49
Graf 14	Množstvo komunálneho odpadu za jednotlivé roky v meste Prešov	52
Graf 15	Štruktúra a vývoj počtu priestupkov na území mesta Prešov v rokoch 2009 – 2014	57
Graf 16	Vývoj počtu založení technického zariadenia na zabránenie odjazdu vozidla v rokoch 2009 – 2014	57
Graf 17	Vývoj počtu zásahov MsP na základe kamerového systému v rokoch 2009 – 2014	58

Zoznam schém

Schéma 1	Štruktúra Programu rozvoja mesta Prešov na roky 2015 – 2020	9
Schéma 2	Schéma štruktúry programovej a strategickej časti PRM Prešov 2015 – 2020	10
Schéma 3	Schéma manažmentu realizácie a napĺňania PRM Prešov 2015 – 2020	109

Zoznam príloh

Príloha 1	Ex-post hodnotenie PHSR 2008 – 2013	120
Príloha 2	Zoznam podkladov pre spracovanie PRM Prešov 2015 – 2020	133
Príloha 3	Zoznam členov pracovných skupín a workshopov	135
Príloha 4	Časový harmonogram spracovania PRM Prešov	138
Príloha 5	Zoznam členov riadiaceho tímu	139
Príloha 6	Partnerské mestá Prešova	140
Príloha 7	Najväčší zamestnávateľia s pôsobnosťou v meste Prešov podľa počtu zamestnancov (k 31.12.2014)	141
Príloha 8	Prehľad kultúrnych inštitúcií v meste Prešov	142
Príloha 9	Prehľad poskytovateľov sociálnych služieb, registrovaných na úrovni PSK, na území mesta Prešov	143

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AMS	Autonómna monitorovacia stanica	LNG	Liquifid Natural Gas
AP	Akčný plán	LPG	Skvapalnený ropný plyn
B	Bezpečnosť (tematický workshop)	MaSP	Malé a stredné podniky
BEI	Baseline Emission Inventory (základné emisné jednotky)	MČ	Mestská časť
Bike&Ride	Parkovacie miesta pre cyklistov	MDD	Medzinárodný deň detí
BOZP	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
BRO	Biologicky rozložiteľný odpad	MHD	Mestská hromadná doprava
BTS-stanice	Base Transceiver Station - základňová / bázová stanica	MIC	Mestské informačné centrum
CAF	Common Assessment Framework (systém hodnotenia kvality)	MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
CMO	Centrálna mestská oblasť	MK	Miestna komunikácia
CMZ	Centrálna mestská zóna	MPR	Mestská pamiatková rezervácia
CNG	Compressed Natural Gas – stlačený zemný plyn	MPSVaR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
CO₂	Oxid uhlíčitý	MsP	Mestská polícia
CR	Cestovný ruch	MsR	Mestská rada
CSS	Cestná svetelná signalizácia	MsÚ	Mestský úrad
ČS PHM	Čerpacia stanica pohonných hmôt	MsZ	Mestské zastupiteľstvo
ČS	Čerpacia stanica	MŠ	Materská škola
D	Doprava (tematický workshop)	MunSEFF	kreditná linka/iniciatíva Európskej banky pre obnovu a rozvoj a Európskej komisie na podporu energetickej efektívnosti v slovenských municipalitách
DAD	Divadlo Alexandra Druchnoviča	MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability
DaTI	Doprava a technická infraštruktúra (pracovná skupina)	MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
DJZ	Divadlo Jonáša Záborského v Prešove	NDS	Národná diaľničná spoločnosť
DPMP	Dopravný podnik mesta Prešov	NFP	Nenávratný finančný príspevok
DVB-T	Digital video broadcasting-terrestrial - systém terestriálneho (pozemského) digitálneho televízneho vysielania	NKP	Národná kultúrna pamiatka
ER	Ekonomický rozvoj (tematický workshop)	NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
ERaK	Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť (pracovná skupina)	OD	Obchodný dom
ES	Efektívne spravovanie (tematický workshop)	odb.	Odbor
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	odd.	Oddelenie
EÚ	Európska únia	OO PZ	Obvodné oddelenie Policajného zboru
EZ	Environmentálna záťaž	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
FA	Futbalová akadémia	OP	Operačný program
FC	Futbalový klub	OR PZ	Okresné riaditeľstvo Policajného zboru
FM	Frequency Modulation – veľmi krátke rádiové vlny	OSR	Odbor strategického rozvoja
FO	Fyzická osoba	OZE	Obnoviteľné zdroje
FP	Finančný príspevok	Park&Ride	Zaparkovanie auta na okraji mesta s následným využitím VOD
FVE	Fotovoltaická elektrárňa	PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
GC	Globálny cieľ	PKO	Park kultúry a oddychu
GIS	Geografický Informačný Systém	PM 10	Prachové častice veľkosti 10 mikrometrov
GPS	Global Positioning System (globálny lokalizačný systém)	PP	Priemyselný park
CHP	Combined heat and power (proces kogenerácie)	PPP	Public Private Partnership (verejno-súkromné partnerstvo)
IAD	Individuálna automobilová doprava	PPZ	Priemyselný park Záborské
ICZS	Integrované centrum zdravotnej starostlivosti	PR	Pamiatková rezervácia
IDS	Integrovaný dopravný systém	PRM	Program rozvoja mesta Prešov
INEK	Informačné a komunikačné technológie	PSK	Prešovský samosprávny kraj
INKEO	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy	PU	Prešovská univerzita
IPC	Inovačné partnerské centrum	PZ SR	Policajný zbor Slovenskej republiky
IPZ	Industrial Park Prešov - Záborské	RIÚS	Regionálny integrovaný územný systém
IROP	Integrovaný regionálny operačný program	RL	Regulatív
ISS	Informačný systém samosprávy	RP MPC	Regionálne pracovisko Metodicko-poradenské centrum
IÚI	Integrované územné plánovanie	RPIC	Regionálne poradenské a inovačné centrum
KC	Komunitné centrum	RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
Kiss&Ride	Parkovanie na okraji cesty pri stanici	RZMOS	Regionálne združenie miest a obcí Slovenska
KKP	Kultúrny a kreatívny priemysel	RZP	Rýchla zdravotnícka pomoc
KNC	Parcela C v katastri nehnuteľností	SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
KO	Komunálny odpad	SARIO	Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
KOCR	Krajská organizácia cestovného ruchu	SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
KŠCR	Kultúra, šport, cestovný ruch (tematický workshop)	SDĽB	Sčítanie domov, ľudí a bytov
KŽAaRĽ KUŠCR	Kvalita života a rozvoj ľudí - kultúra, umenie, šport a cestovný ruch (pracovná skupina)	SEA	Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
KŽAaRĽ SO	Kvalita života a rozvoj ľudí - sociálna oblasť (pracovná skupina)	SEAP	Akčný plán trvalo udržateľnej energie
KŽAaRĽ V	Kvalita života a rozvoj ľudí – vzdelávanie (pracovná skupina)	SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
		SK NACE Rev. 2	Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2

SMAE	Sekcia majetková a ekonomická	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
SNM	Slovenské národné múzeum	ÚP (aj ÚPN)	Územný plán
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov	ÚPSÚ	Územný plán sídelného útvaru
SOPK	Slovenská obchodná a priemyselná komora	ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
SR	Slovenská republika	VaV	Výchova a vzdelávanie (tematický workshop)
SS	Sociálna starostlivosť (tematický workshop)	VOD	Verejná osobná doprava
SSC	Slovenská správa ciest	VOK	Veľkoobjemové kontajnery
SSO	Sekcia služieb občanom	VŠ	Vysoká škola
SVP š.p.	Slovenský vodohospodársky podnik	VVS	Východoslovenská vodárenská spoločnosť
SWOT	Silné stránky, slabé stránky, príležitosti, ohrozenia	VÚC	Vyšší územný celok
ŠC	Špecifický cieľ	VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania	ZAKOS	Základný komunikačný systém
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky	ZŠ	Základná škola
ŠVVP	Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby	ZŠS	Zariadenie školského stravovania
ŠZ	Špeciálne zariadenie	ZUČ	Zaujmová umelecká činnosť
TsMP	Technické služby mesta Prešov	ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ÚGKK SR	Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky	ŽP	Životné prostredie
UMR	Udržateľný mestský rozvoj	ŽPaRM	Životné prostredie a rozvoj mesta (pracovná skupina)
UNIPO	Prešovská univerzita	žst.	Železničná stanica

PRÍLOHY

Príloha 1 Ex-post hodnotenie PHSR 2008 – 2013

Globálny cieľ A: EKONOMICKÝ ROZVOJ A KONKURENCIESCHOPNOSŤ

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť	A.1 INFRAŠTRUKTÚRA	A.1.1 Vnútrotný mestský okruh	Vnútrotný mestský okruh	rekonštrukcia Okružnej, Remscheidskej a Tkáčskej ul.	2008	2009
			Dopravné stavby	rekonštrukcie: ul. Floriána - II.etapa, ul. Pod Šalgovíkom,	2008	2008
			Preložka kanalizačného zberača	realizácia projektu „Čistá Torysa“ v spolupráci s VVS a.s.	2007	2011
			Nové spoje MHD mimo Hlavnej ul.	linky č. 29, 32, 32A, 36, 36A, 48 (Ul. Okružná), 12, 48 (Ul. Vajanského)	2008	2011
		A.1.2 Organizačné riešenie dopravy	Efektívne fungujúci systém dopravy	trasovanie tranzitnej dopravy - spracovanie projektu, realizácia na MK		2009
			Spomaľovacie pruhy, preferencia MHD a pod.	Zelená vlna Sekčov - realizácia		2009
		A.1.3. Rekonštrukcie komunikácií a križovatiek	Schválený dlhodobý plán rekonštrukcií komunikácií a križovatiek	Mestské zastupiteľstvo v Prešove schválilo plán rekonštrukcií a výstavby miestnych komunikácií a križovatiek na území mesta Prešov uznesením č. 287/2012 zo dňa 21.11.2012.		2012
			Zrekonštruované komunikácie (úseky ulíc)	obnova Metodova - Svätoplukova ul., obnova komunikácie Tokajicka - Vaľkovská	2010	2010
			Zrekonštruované križovatky	CSS Sabinovská - Bajkalská - Jánošíkova ul., prekládka dopr. portálu Masarykova ul., VMK - Škára, prístupová komunikácia PZ-Družstevná (ul. Na Tablách), Obnova ul. Vaľkovská - Tokajicka, Vjazd a výjazd ul. Jiráskova - Švábska, predĺženie MK ul. Tehelná	2009	2013
		A.1.4. Metropolitná internetová sieť E-government	Rozšírený kamerový systém	realizácia schválených projektov v rámci získaných dotácií MV SR	2009	2013
			Zoznam subjektov, ktoré budú navzájom prepojené (mestské organizácie, verejné inštitúcie a pod.)	aktuálne v prípade implementácie schválenej ŽONFP	realizácia zastavená	2015 - realizácia zastavená
			Spracovaný projekt a žiadosť o financovanie z fondov EÚ	projekt „Elektronizácia služieb mesta Prešov“	2015	2017
			Realizovaný projekt	realizácia projektu bola ukončená zo strany poskytovateľa NFP, tj. zo strany MF SR, z dôvodu nedostatočného časového rámca na výkon verejného obstarávania a nesplnenie termínových podmienok k predloženiu kompletnej dokumentácie z procesu VO vrátane uzatvorenej zmluvy s víťazným uchádzačom	realizácia zastavená	
	A.2 INVESTÍCIE S VYSOKOU PRIDANOU HODNOTOU	A.2.1 Manažér pre investorov	Vytvorená pozícia	v kompetencii primátor - asistent primátora, Spolupráca SSR - odd. PČ, CR a MIC vo vzťahu k príprave podkladov pre primátora mesta Prešov vo forme prezentácií, memoránd a pod.	2012	2014
			Brožúra, CD/ROM	Vydávanie turistických brožúr mesta Prešov v rôznych jazykových mutáciách	2013	2014
		A.2.2. Marketing. stratégia a kampaň	www stránky pre investorov „Invest-in-Presov“	Priebežná aktualizácia webstránky mesta Prešov v sekcii PODNIKATEĽ (napr. ponuka voľných nebytových priestorov)	2014	2014
			Plán návštev investičných fór a veľtrhov	Účasť na investičných fórach a veľtrhoch	priebežne	priebežne
			Iné	Príprava prezentácií „na mieru“ pre investorov a stretnutia s investormi za účasti vedenia mesta Prešov	priebežne	priebežne
				stretnutia s investormi na úrovni primátora mesta	priebežne	priebežne

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia		
Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť	A.2	INVESTÍCIE S VYSOKOU PRIDANOU HODNOTOU		www.presov.sk (Prešov / Podnikateľ / Pre investorov / Priemyselné areály mesta Prešov) - základné informácie o priemyselných areáloch pre investorov zverejnené na stránke mesta Prešov	2009	2009		
				www.gopresov.sk - spustenie novej webstránky Mestského informačného centra s orientáciou na domácich a zahraničných návštevníkov mesta Prešov	2014	2014		
			A.2.3. Podpora vedy a výskumu v meste - realizácia RIS	Identifikácia aktívnej úlohy mesta pri realizácii RIS	cieľ nesplnený	x	x	
				Projekty v rámci realizácie RIS	cieľ nesplnený	x	x	
	A.3	PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE		Spoločné stretnutia				
				Spoločná internetová databáza, prezentácia	http://mapa-presov.gisplan.sk/ - geografický informačný systém mesta Prešov - voľne dostupná webová aplikácia	2011	2014	
				Spoločné projekty	cieľ nesplnený	x	x	
			A.3.1. Informačná a asistenčná podpora podnikania		Digitálno-technická mapa mesta Prešov (DTMMP) - časť Solivar	2009	2009	
					www.jpis.sk - komplexné informácie o firmách, organizáciách a prevádzkach v meste Prešov	2009	2009	
				Iné		https://www.civitas.sk/efice/ - elektronické podania voči obci alebo mestu, a to nielen v mieste ich trvalého bydliska alebo sídla, ale aj voči ľubovoľnej samospráve zapojenej do projektu	2010	2011
						http://egov.presov.sk/default.aspx - informácie o všetkých názvoch ulíc, prevádzkach, evidencii psov, zozname dlžníkov či demografickej štruktúre občanov mesta	2014	2014
			A.3.2. Manuál pre investorov a podporu podnikania		Analýza investičného prostredia	cieľ nesplnený z finančných dôvodov	x	x
					Pravidlá pre prípravu a realizáciu projektov vo forme PPP	cieľ nesplnený z finančných dôvodov	x	x
					Pravidelne aktualizovaný manuál pre investorov a podporu podnikateľov	cieľ nesplnený z finančných dôvodov	x	x
			A.3.3. Systém manažérstva kvality na MsÚ			udelený certifikát systému manažérstva kvality podľa ISO 9001:2008 na obdobie od 19.3.2012 do 19.3.2015	2009	2012
					Certifikát kvality ISO 9001	recertifikačný audit systému manažérstva kvality - udelený nový certifikát systému manažérstva kvality podľa normy ISO 9001:2008 na obdobie od 19.3.2012 do 19.3.2015	2009	2012
					Systém riadenej dokumentácie, zjednotenie výstupov MsÚ	v rámci implementácie systému manažérstva kvality na MsÚ vytvorený systém riadenej dokumentácie a zjednotenie výstupov MsÚ		2009
					Register relevantných zákonov a nariadení	v rámci implementácie systému manažérstva kvality na MsÚ vytvorený register relevantných zákonov a nariadení		2009
					Databáza dodávateľov MsÚ a mesta	vydaním Metodického a organizačného pokynu mesta Prešov SP-19 Riadenie činností nakupovania a verejného obstarávania v podmienkach mesta Prešov, vydanie: 2, zavedená povinnosť pre organizačné útvary MsÚ viesť v písomnej podobe platnú a aktuálnu databázu dodávateľov minimálne pre dodávateľov pri zákazkách s nízkymi hodnotami		2009

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť	A.3 PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE	A.3.3. Systém manažérstva kvality na MsÚ	Kontaktný bod pre klientov - Sekcia služieb občanov	zriadená Kancelária prvého kontaktu s cieľom poskytovania vybraných služieb klientom, zefektívnenia vybavovania žiadostí, poskytovania informácií a služieb občanom zo strany samosprávy, zavedený monitoring spokojnosti klienta s poskytovanými službami MsÚ prostredníctvom „Dotazníka spokojnosti“, ktorý pravidelne v ročnej frekvencii vyhodnocuje sekcia služieb občanom MsÚ	2008	2009
			Stratégia rozvoja ľudských zdrojov zamestnancov mesta	vydaním Metodického a organizačného pokynu mesta Prešov SP - 24 Vzdelávanie a rozvoj zamestnancov, vydanie: 1, určené pravidlá a jednotný systém pre vzdelávanie a rozvoj zamestnancov mesta v rámci MsÚ, realizovaný projekt „Strategický plán rozvoja ľudských zdrojov MsÚ v Prešove“	2008	2010
			List pracovnej pozície s určením kvalifikačných požiadaviek zamestnanca na výkon pracovnej pozície	list pracovnej pozície s určením kvalifikačných požiadaviek zamestnanca na výkon pracovnej pozície sa v súčasnosti nevypracoval z dôvodu, že minimálne kvalifikačné predpoklady potrebné na výkon pracovných činností na jednotlivých pracovných miestach v rámci MsÚ sú ustanovené v Poriadku odmeňovania zamestnancov mesta Prešov, vydanie:2	x	x
			Iné	do Kancelárie prvého kontaktu boli inštalované 2 terminály pre platbu kartou za účelom trvalého zvyšovania spokojnosti a skvalitňovania poskytovaných služieb klientom	2012	2012

Zdroj: vlastné spracovanie

Globálny cieľ B: ĽUDSKÉ ZDROJE A VZDELÁVANIE

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Ľudské zdroje a vzdelávanie	B.1 SPOLUPRÁCA V OBLASTI ĽUDSKÝCH ZDROJOV	B.1.1 Vytvorenie siete partnerov	Založenie siete partnerov školstva, kultúry a športu	vytvorenie troch pracovných implementačných skupín pre jednotlivé oblasti - sieť partnerov školstva, sieť partnerov kultúry a sieť partnerov športu	X	X
			Pravidelné stretnutia siete	pravidelné stretnutia siete	priebežne	2015
			Implementácia úloh Konceptie ŠKaŠ	implementácia úloh Konceptie ŠKaŠ	priebežne	2015
			Informácie cez webové sídlo mesta	informácie cez webové sídlo mesta	priebežne	2015
	B.2 KVALITA VO VZDELÁVANÍ	B.2.1. Predškolská príprava	Fungujúca sieť materských škôl			
			Rekonštrukcia MŠ Slánska - Haburská	novozriadený objekt MŠ Haburská	2014	2015
			Rekonštrukcie objektov MŠ	MŠ Čergovská - rekonštrukcia strechy pavilónu A, MŠ Mirka Nešpora - rekonštrukcia strechy pavilónu č. 3, MŠ Sabinovská - rekonštrukcia stiech pavilónov A, B, MŠ Bernolákova 19 - rekonštrukcia chodníkov, terás a schodísk, MŠ Fraňa Kráľa - rekonštrukcia chodníkov, terás a schodísk, MŠ Bajkalská - rekonštrukcia chodníkov, terás a schodísk, MŠ Budovateľská - rekonštrukcia kanalizácie, MŠ Zemplínska - obnova kanalizácie, obnova prístupovej komunikácie	2008	2009
				MŠ Budovateľská - odizolovanie spodnej stavby	2010	2010
				Detské ihrisko MŠ Bernolákova	2011	2011
				MŠ Solivarská - rekonštrukcia strechy, MŠ Mukačevská - rekonštrukcia spevnených plôch	2012	2012
				MŠ Sabinovská - výmena okien, MŠ Budovateľská - zateplenie bočných krídel objektu, MŠ Mukačevská - rekonštrukcia (okná, dvere), MŠ Čsl. armády - narušená statika, MŠ Važecká - rekonštrukcia	2013	2013
				dokončenie rekonštrukcie - MŠ Jurkovičova, MŠ F. Kráľa, MŠ M. Nešpora, ďalšie stavby: MŠ Bajkalská - havarijný stav - výmena výťahov, MŠ Sabinovská (výmena okien a dverí), MŠ Volgogradská - obnova objektu (čiastočná), MŠ A. Prídavku, MŠ Zemplínska, MŠ Budovateľská - obnova hl. objektu (čiastočná), MŠ Važecká - obnova objektu (čiastočná), MŠ Sládkovičova - obnova objektu, MŠ Čergovská - II. etapa, MŠ Bratislavská II. etapa, MŠ Solivarská - obnova, II. etapa, MŠ Mukačevská - oprava strechy a výmena okien (čiastočná)	2013	2014
	B.2.2. Podmienky pre celoživotné vzdelávanie		Databáza poskytovateľov ďalšieho vzdelávania	http://www.skolskyurad.presov.sk/portal/ - databáza poskytovateľov ďalšieho vzdelávania		
			Zoznam vzdelávacích kurzov	cieľ nesplnený	x	x
			Identifikácia priestorov vhodných pre výučbu	cieľ nesplnený	x	x
			Systém podpory zo strany mesta	„Strategický plán rozvoja ľudských zdrojov Mestského úradu v Prešove“ - projekt (Sociálna implementačná agentúra, Bratislava, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia)	2009	2009
	B.3 VYBAVENIE ŠKÔL	B.3.1. Rozvojové projekty škôl	Rozvojové projekty škôl	Interaktívne vyučovanie - moderná forma vzdelávania (ZŠ Čsl. Armády), Podporme rozvoj vzdelávania nadaných detí pre zajtrajšok (ZŠ Šmeralova)		
			Zoznam projektov škôl s jasne definovanými prioritami	cieľ nesplnený	x	x
		B.3.2. Financovanie rozvojových projektov	Prípravené projekty, spracované žiadosti o financovanie	priebežne		
			„Baličky“ pre sponzorov	cieľ nesplnený	x	x

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Ľudské zdroje a vzdelávanie	B.3 VYBAVENIE ŠKÔL	B.3.2. Financovanie rozvojových projektov	Zrealizované projekty	Celková rekonštrukcia - ZŠ Kúpeľná	2010	2010
				Celková rekonštrukcia - ZŠ Šrobárová, celková rekonštrukcia - ZŠ Lesnícka	2011	2011
				Celková rekonštrukcia - ZŠ Prostejovská, celková rekonštrukcia - ZŠ Čsl. armády	2012	2012
				Celková rekonštrukcia - ZŠ Májové námestie - rekonštrukcia naďalej pokračuje	2013	
				ZŠ Bajkalská - okná fasáda, omietka, ZUŠ Októbrová - obnova objektu (čiastočná), ZŠ Kúpeľná - havarijný stav telocvične	2014	2014

Zdroj: vlastné spracovanie

Globálny cieľ C: KVALITA ŽIVOTA A OBNOVITEĽNÉ ZDROJE

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.1 BÝVANIE A SOCIÁLNE ZARIADENIA	C.1.1. Integrovaný projekt regenerácie sídlisk	Výber lokality	vymedzená územím ul. Okružná, Kúpeľná, Zápotockého a Požiarnická		2008
			Príprava projektu	„Integrovaná stratégia mestskej časti“ zameraná na trvalú udržateľnosť a konkurencieschopnosť územia (úprava verejných priestranstiev, rekonštrukcia infraštruktúry, trávenie voľného času, atď.)		2008
			Realizácia projektu	detské ihriská (pri Kauflande, na Sídlišku III, Sídlišku II, na Sekčove), parčíky a fontány, multifunkčné ihriská, rekonštrukcie a údržby MŠ a ZŠ, priestory pre voľnočasové aktivity (Lanové centrum)		priebežne
			Komplexné vyhodnotenie a vytvorenie „manuálu“ pre ďalšie lokality	cieľ nesplnený	x	x
				stavebné úpravy verejného priestranstva Sídli. III - Deň matiek		2011
			Iné	Úprava plôch NS Centrál	2012	2013
		C.1.2. Podmienky pre bytovú výstavbu		integrované detské ihrisko pre hendikepované deti - pri OC MAX, Skatepark (čistočne), Detské ihrisko M. Čulena 2-8, Detské ihrisko Sibírska 17-25, Revitalizácia det. areálu na Sídli. III, vybudovanie oddychovo-relaxačnej zóny vo vnútrobloku ul. MDŽ, Detské ihrisko Jánošíkova 70		2014
			Rozhodnutie o prioritných rozvojových územiach pre bytovú výstavbu	pre bytovú výstavbu sú určené lokality územným plánom mesta Prešov	2008	priebežne
			Politika podpory vybraných projektov	portfólio ponúk pre developerov: rokovania s developermi projektov obytných súborov Atlantída, Trirosa, Magurská, Platea Nova		2008
			Iné	zrealizované: technická vybavenosť IBV Kráľova Hora, výstavba MK ul. gen. Ambruša, doplnenie VO ul. Sabinovská, chodník a zastávková nika ul. Soľnobanská, kanál Hruny, sanačné opatrenia v lokalite Pod Wilec hôrkou - vybudovanie rigolu. Vypracovaná PD na rekonštrukciu bytového domu na Slánskej ul., pokračovanie budovania rigolu na ul. Pod Wilec hôrkou, vybudovanie odvodňovacích rigolov a priečných odvodňovacích žlabov - ul. Ondavská I., Jiráskova pri Grekovi, Royova, Letná, odvodnenie vnútrobloku Sibírska 18-22	2008	2014
		C.1.3. Výstavba mestských bytov	Mestská politika nájomného bývania	vypracovanie Koncepcie politiky sociálneho bývania v meste Prešov		2010
			Výstavba bytov v rôznorodej skladbe	výstavba nájomných bytov: Sabinovská - Majakovského, začatá projektová príprava: výstavba nájomných bytov ul. Mukačevská		2008
				dopravné napojenia Amfiteátra - štúdia		2009
			Iné	kancelária ŠFRB - aktívna pomoc občanom mesta		priebežne
		C.1.4. Budovanie sociálnych a komunitných zariadení		prideľovanie nájomných mestských bytov (pre rodiny v núdzi, týrané matky s deťmi)		priebežne
			Novovybudované zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS § 36)	Vybudovanie Zariadenia opatrovateľskej služby (§ 36) - častočne splnená , v roku 2013 spracovaná projektová dokumentácia na vybraný objekt - rekonštrukcia Bernoláková 17	2014	2016
			Komunitné centrum - Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu (KC – NDC)	Zriadenie Nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu (§ 33) - častočne splnená , v roku 2014 schválené finančné prostriedky na projektovú dokumentáciu aj na rekonštrukciu vybraných priestorov - pivničné priestory v	2014	2015

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.1 BÝVANIE A SOCIÁLNE ZARIADENIA	C.1.4. Budovanie sociálnych a komunitných zariadení		lokalite K Starej tehelni		
			Vybudovanie CAP (Centrum akútnej pomoci) pre rodiny s deťmi	cieľ nesplnený	x	x
			Rozvoj sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi (z. 448/2008), § 31- Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života a § 33 - Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu	služba je zaregistrovaná v r. 2013 a je poskytovaná sociálna služba mestom		2013
			Rozšírenie poskytovaných sociálnych služieb a zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach pre seniorov Harmónia a Náruč v súlade s prílohou č. 2 zákona o sociálnych službách	ZpS Náruč prijalo do pracovného pomeru fyzioterapeuta a poskytuje masáže, hydroterapiu, elektroterapiu a magnetoterapiu, postupne mení zariadenie izieb a kúpeľní a zabezpečuje bezbariérovosť v interiéroch. ZpS Harmónia - vykonaná rekonštrukcia v 5 objektoch, estetizácia exteriéru / obnova oplozenia, pódia a prístrešku, zóna oddychu a harmónie / nové služby - canisterapia a animoterapia	2014	priebežne
			Štandardizovaná opatrovateľská služba		x	x
		Iné		Zriadenie Kancelárie sociálneho poradenstva (KASOP)	2011	2011
				Zriadenie utajeného bývania pre obe domáceho násilia, realizácia podporená majetkovým vkladom mesta - 2 byty, interiérovým vybavením a dotáciami na podporu poskytovania tejto služby	2008	2008
				Edukačné centrum - realizácia projektu Aktívni seniori - atraktívne mesto - vzdelávanie občanov mesta vo veku nad 50 rokov	2013	2014
	C.2 PRÍŤAŽLIVOSŤ MESTA	C.2.1. Európske hlavné mesto kultúry	Kvalitne pripravený projekt kandidatúry	podanie projektu kandidatúry na EHMK 2013 - rozhodnutie 12-člennej komisie bolo 6 hlasov pre Prešov a 6 hlasov pre Košice, rozhodol hlas predsedu komisie v prospech Košíc. Mesto Prešov je súčasťou projektu EHMK 2013		2008
			Realizačné projekty pre jednotlivé aktivity	projekt IMAGINÁCIE 2012 http://www.visitkosice.eu/sk/podujatia/projekt-ehmk-v-roku-2012/imaginacie		2012
			Realizácia aktivít	spoločné kultúrno-spoločenské podujatia: fotografický workshop Pentapolitany - CITY REPORT, hudobný festival NOUVEAU-NU, filmový festival EASTSIDER, prezentácia Prešova v rámci aktivity DNI PENTAPOLITANY V KOŠICIACH	2012	2013
		C.2.2 Databáza voľno-časových aktivít	Databáza	existujúca databáza voľnočasových aktivít na web stránke Školského úradu - aktualizovaná pravidelne, vytvorenie databázy voľnočasových možností a prezentácia aktuálnych podujatí na webstránke www.gopresov.sk		2014
			Dohoda a systém spolupráce a prezentácie	rozširovanie poskytovaných služieb v MIC formou komisionálnych zmlúv (spolupráca s organizáciami vytvárajúcimi priestor pre trávenie voľného času v meste Prešov a blízkom regióne - koncerty, eventy, športové turnaje, atď.), spolupráca s Rádiom Prešov pri propagácii kultúrno-spoločenských akcií organizovaných mestom Prešov	2012	2014

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.2 PRÍŤAŽLIVOSŤ MESTA	C.2.2 Databáza voľnočasových aktivít	Realizácia komunikačného a média plánu	otvorenie Mestského informačného centra pod záštitou Mesta Prešov (SSR - odd. PČ, CR a MIC) a zriadenie denne aktualizovanej webovej stránky s cieľom propagácie mesta Prešov, ponuky mestských organizácií, akcií konajúcich sa v meste, tvorba databáz voľnočasových aktivít, propagácia subjektov v oblasti CR, kultúry, športu a trávenia voľného času, podpora regiónu, atď.	2011	2011
		C.2.3. Výstavba plaveckého bazénu	Analýza používania bazénov v meste, návrh na zlepšenie prístupnosti pre verejnosť	návštevnosť bazénov v roku 2011: spolu 103.243 návštevníkov, z toho: bazén Štuka, Mirka Nešpora 2 bolo 50.117 návštevníkov bazéna Delfín, Májové námestie 1- 53.126 návštevníkov		2011
			Rozhodnutie o výstavbe plaveckého bazéna	vypracovaná štúdia výstavby plaveckého bazéna Pod Kamennou baňou - výstavba nerealizovaná z finančných dôvodov		2008
			Príprava a realizácia projektu	rekonštrukcia a sprístupnenie bazénov Štuka (Mirka Nešpora 2) a Delfín (Májové námestie 1), spolupodielanie sa na prevádzke <i>Plaza Beach, Solivar</i> , prevádzka letného kúpaliska (Sídliisko III)	2011	priebežne
		C.2.4. Aquapark Delňa	Preverenie funkčnosti existujúcej zmluvy	existujúca zmluva bola obnovená, spoločnosť ŠOVAR s.r.o. bola úspešným uchádzačom o zdroje OP KaHR		2008
			Funkčný vybudovaný Aquapark	mesto pripravilo realizačný projekt na zabezpečenie inžinierskych sietí k plánovanej výstavbe a pripojeniu vodohospodárskej časti Aquaparku Delňa, ktorého realizátorom bude spoločnosť ŠOVAR s.r.o., následne funkčný vybudovaný Aquapark	2010	2013
			Užívanie vodnej plochy pre verejnosť	užívanie vodnej plochy pre verejnosť - po dobudovaní „Kúpeľného domu“ a rekultivácii vodnej plochy	2014	x
		C.2.5. Mestská zeleň	Revízia generelu zelene	príprava na vypracovanie dokumentu starostlivosti o dreviny		2008
			Dobudovanie biokoridoru Torysa na Sídliisku III	cieľ nesplnený	x	x
			Vypracovanie plánu budovania mestských parkov a zón, vrátane investičného plánu (Borkút, Centrálny mestský park (Borkút, Centrálny mestský park v lokalite Pod Táborom))	projekt revitalizácie Borkúta - pripravený na podanie ŽONFP, revitalizácia detských ihrísk, venčoviská pre psov, PD - Mestský park Sekčov, PD -park Keratsini (sadovnícke úpravy)	2009	2011
			Realizácia zón a parkov	Ekopark Holá hora - detské ihrisko, Detské ihriská sídlisko Sekčov (Exnárova, Vihorlatská), rekonštrukcia aleje Kmeťovo stromoradie, dosadba aleje cyklistický chodník (Sídliisko III)		2008
		C.2.6. Ochrana a obnova kultúrnych pamiatok	VZN o zozname miestnych pamätihodností	celkovo je v evidencii pamätihodností mesta Prešov zapísaných 32 pamätihodností; z toho je 17 hmotných nehnuteľných, 8 hmotných hnuteľných a 7 nehmotných	2011	2014
			Obnova Čierneho Orla	rekonštrukcia objektu PKO - Čierny orol		2010
			Obnova Caraffovej väznice	rekonštrukcia Caraffovej väznice		2011
			Obnova Župného domu	vypracovaná štúdia - plánovaná realizácia v roku 2015		2009
			Revitalizácia hradobného múru	vypracovaná štúdia - realizácia v prípade finančného krytia	2015	
		C.2.7. Revitalizácia areálu NKP Solivar	Úprava majetkovo - právnych vzťahov k areálu a objektom	cieľ nesplnený	x	x
			Príprava projektu revitalizácie (vrátane štúdie uskutočniteľnosti)	ÚPNZ Pamiatková zóna - Solivar - pripravená štúdia Solivar centrum		2009
			Realizácia projektu	Rekonštrukcia skladu soli, Solivar - schválená ŽONFP podaná STM v Košiciach - plánovaná realizácia v roku 2015	2009	2015

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.3 ROZVOJ ATRAKTIVÍT MESTA A OKOLIA	C.3.1. Marketingová stratégia mesta	Vytipované cieľové skupiny	aktívna účasť na domácich a zahraničných veľtrhoch a výstavách CR: <i>ITF SlovakiaTour (Bratislava), Go a Regiontour, Brno (CZ), Holidayworld Praha (CZ), Nyíregyháza (HU), TT Warsaw (PL), IMEX Frankfurt (DE)</i>	2009	2014
			Definované produkty CR	príprava propagačných a prezentačných materiálov v slovenskom, poľskom a anglickom jazyku, organizovanie podujatia „ <i>Objavovanie Prešova</i> “ + vydanie 2 dielov publikácie	2009	2014
			Propagačné materiály	otvorenie Mestského informačného centra za účelom podpory cestovného ruchu a širokej ponuky propagačných materiálov pre domácich aj zahraničných turistov	2011	2011
		C.3.2. Geopark Slánske vrchy	Pripravované a zrealizované projekty v geoparku	pripravená dokumentácia pre stavebné povolenie vrátane vydaného právoplatného stavebného povolenia k projektu „ <i>Cykloželeznička Prešov - Zlatá baňa, I. etapa</i> “. Spracovaná architektonicko-urbanistická štúdia „ <i>Opáľové bane</i> “. Spracovaná architektonicko-urbanistická štúdia „ <i>Solivar centrum</i> “	2009	2011
			Prehľad kultúrnych podujatí	webstránky, facebook, denníky, magazín	priebežne	
			Propagačné aktivity a jednotlivé podujatia	webstránky, facebook, denníky, magazín	priebežne	
		C.3.3. Ponuka kultúrnych podujatí pre rozvoj CR	Realizácia podujatí	podujatia miestneho, regionálneho i medzinárodného významu v roku 2008 - 2011: Medzinárodný deň detí, Dni mesta Prešov, folklórny festival „ <i>Folklórny Prešov</i> “, podujatie k začiatku nového školského roka „ <i>Do školy s úsmevom</i> “, Remeselné jarmočné dni, Mikulášska nádielka, vianočné programy, počas letnej turistickej sezóny spoločná výstava výtvarných umelcov partnerských miest: Roberta Hübnera z Noweho Saczu (PL), Armada Fettoliniho z Brugheria (Tal.), Irisz Kulcsár z Nyíregyházy (HU) a Ivana Šafranka z Prešova (SR) pod názvom „ <i>Stretnutie- MEETING</i> “. Mesto aktívne a intenzívne spolupracovalo a podieľalo sa na podujatiach: súťaž v kreslenom humore na tému „ <i>Pivo- Zlatý súdok</i> “, knižný festival „ <i>Prešov číta rád</i> “, umelecko-mediálny projekt „ <i>Stanica Východ</i> “, Butkovičove dni, jazzový festival „ <i>JAZZ Prešov</i> “.	2008	2010
				príprava a realizácia: „ <i>Prešov - láska moja</i> “, fašiangové slávnosti, „ <i>1. apríl - Deň recesie</i> “, festival štvorylky „ <i>European Quadrille Dance Fest</i> “, Prešovský gastrofest, „ <i>Bambiriáda</i> “, podujatia zamerané na podporu kandidatúry mesta Prešov o titul Európske hlavné mesto kultúry: <i>Módna línia mladých</i> , „ <i>Dramafest</i> “, odborný seminár „ <i>Mesto Prešov – historické i súčasné kultúrne, vzdelávacie a duchovné centrum etnika, ktorého príslušníci sa v súčasnosti hlásia k rusínskej a ukrajinskej národnosti</i> “, výstava v Dome národnostných menšín v Prahe 2 pod názvom „ <i>My- Rusíni</i> “		

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.3 ROZVOJ ATRAKTIVÍT MESTA A OKOLIA	C.3.3. Ponuka kultúrnych podujatí pre rozvoj CR	Realizácia podujatí	<p>V roku 2011 mesto Prešov v priamej organizácii alebo v spoluorganizátorstve s inými subjektmi zrealizovalo celkom 29 kultúrno-spoločenských podujatí. K už tradičným patrili: Pietny akt kladenia vencov pri príležitosti oslobodenia mesta Prešov, Fašiangovanie, Prešov - láska moja - k podujatiu sv. Valentína, MDD, Dni mesta Prešov, podujatie na začiatok nového školského roka - Do školy s úsmevom spojený s Dňom záhradkára, Mikulášska nádielka, vianočné programy a oslava Silvestra a víťania nového roka. Mesto sa podieľalo na príprave a realizácii 4.ročníka európskeho festivalu v synchronizovanom tancovaní štvorylky - EUROPEAN DANCE FESTIVAL; počtom tancujúcich na námestí - 4052 - sa Prešov umiestnil v Európe na 2.mieste.</p>		
				<p>Organizačne a technicky sa mesto podieľalo na zabezpečení týchto podujatí: 5.ročník podujatia „Stanica Východ“, 17.ročník medzinárodnej súťaže kresleného humoru na tému pivo - „Zlatý súdok“; Živá krížová cesta; festival dychových hudieb „Tarjányiho Prešov“, medzinárodný jazzový festival „JAZZ Prešov“, festival „Sigord“, Medzinárodný festival paličkovanej čipky, „Deň zmierenia“- pietny akt spomienky na zosnulých vojakov; „Cyrilometodské slávenie“, „Harmónia - festival zdravia a krásy“, „POCITY FILM“ - filmová prehliadka a ďalšie podujatia. Spomienkovým koncertom „Mesiace po...“ sa mesto pripojilo k spomienkovým podujatiam na obeť tragédie v Nórsku; netradičnou formou a netradičným podujatím pod názvom „A takto to bolo...“ sa obyvateľom mesta priblížili 2 obdobia a udalosti z histórie – VOSR a Nežná revolúcia.</p>	2011	2011
				<p>Celkovo sa zrealizovalo 32 kultúrnych podujatí, z toho 11 bolo tradičných v priamej kompetencii mesta Prešov - pietny akt kladenia vencov k výročiu oslobodenia mesta Prešov, „Prešov-láska moja“, Fašiangovanie, Živá krížová cesta, MDD - Deň plný hier a zábavy, Dni mesta Prešov, „Do školy s úsmevom“, Mikulášska nádielka, vianočné programy, Silvester. Podujatia, na ktorých sa mesto podieľalo organizačne, metodicky, dramaturgicky: „Pivo- zlatý súdok“, „Písmenkový Prešovský kraj“, Noc kostolov v Prešove, Festival dobrej chuti, Dni európskeho kultúrneho dedičstva v Prešove, rekonštrukcia historických bojov „Boje o Prešov“, Harmónia - festival zdravia a krásy, Demeter 2012 - slávnostné ukončenie ovčiarskej sezóny, „Prešov číta deťom“- podujatie v rámci celoslovenského projektu Celé Slovensko číta deťom.</p>	2012	2012
				<p>V rámci projektu EHMK Košice 2013 mesto Prešov v úzkej spolupráci so ZUŠ - výtvarný odbor zrealizovalo s finančnou podporou MK SR 3 podujatia: Prešovský koníček, EURO-TOP-ANKA a Prinesieme domov more a na 4 projektoch sa podieľalo metodicky a organizačne: fotografický workshop Pentapolitany pod názvom CITY REPORT, hudobný festival NouveauNu, 4 dňový filmový festival „EASTSIDER a Imaginácie.</p>		

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.3 ROZVOJ ATRAKTIVÍT MESTA A OKOLIA	C.3.3. Ponuka kultúrnych podujatí pre rozvoj CR	Realizácia podujatí	<p>V roku 2013 mesto v priamej kompetencii alebo v spolupráci s inými subjektmi zrealizovalo 21 kultúrnych podujatí. Z tradičných to boli: pietny akt kladenia vencov pri príležitosti oslobodenia mesta Prešov spojený s rekonštrukciou historických bojov o Prešov priamo v centre mesta, Prešov - láska moja, Fašiangovanie, Dni mesta Prešov, Mikulášska nádielka a oslavy Silvestra. V súčinnosti s inými organizátormi to boli nasledujúce podujatia: Akademický Prešov, Festival Dobrej chuti, Slávnosti vína, Folklórny Prešov, Oslavy sv. Floriána - Deň hasičov, Bábko-fest, JOJKA v meste, Krajské srdce na dlani.</p>	2013	2013
				<p>Mesto Prešov sa v súvislosti s EHMK Košice 2013 podieľalo na príprave a realizácii jedného z kľúčových podujatí - Imaginácie; v niekoľkohodinovom programe v rámci projektu Dni Pentapolitany v Košiciach sa odprezentovalo mesto Prešov na námestí v Košiciach programom a výstavným stánkom, s podporou MK SR zrealizovalo podujatie Slovenský Liverpool, v rámci ktorého Prešov ustanovil aj slovenský rekord v kategórii najviac spevákov ľudovej piesne na jednom mieste.</p>		
				<p>V roku 2014 mesto Prešov v priamej kompetencii alebo v súčinnosti/spolupráci s inými subjektmi zrealizovalo 34 kultúrnych podujatí; tradičné „mestské“ podujatia, ako Pietny akt kladenia vencov pri príležitosti oslobodenia Prešova, Prešov - láska moja (podujatie k sviatku Valentína), Fašiangovanie, MDD - Deň plný hier a zábavy, Dni mesta Prešov, podujatie k otvoreniu nového šk. roka - Do školy s úsmevom, Mikulášska nádielka, vianočné programy, oslavy Silvestra a víťazstva nového roka. Súčasťou predvianočných a vianočných aktivít bolo aj zabezpečenie vystavenia dreveného vyrezávaného Betlehemu od drevorezbára Mareka Mikluša. Po roku sme opäť - v spolupráci s dobrovoľníkmi z farnosti Nižná Šebastová - zrealizovali Živú krížovú cestu, ktorej predchádzala po prvý krát zinscenovaná udalosť Poslednej večere. V predvečer výročia Dňa víťazstva nad fašizmom sme po prvý krát pripravili a zrealizovali pietnu spomienku na obeť holokaustu pod názvom „Nedopovedané...“. Mesto Prešov pripravilo a zrealizovalo vianočný koncert nevidiaceho speváka Maroša Banga pod názvom „Zrodilo sa svetlo...“</p>	2014	2014
				<p>K podujatiam, na ktorých mesto participovalo - technicky, metodicky, organizačne aj dramaturgicky patrili napr. Festival Dobrej chuti, Folklórny Prešov 2014, Oslavy sv. Floriána - Deň hasičov, Lesnícke dni, Prvý deň predaja striebornej zberateľskej mince s motívom „Chránený areál Dubnícke bane - nálezisko opálov“, XV. Chovateľský deň, slávnostné otvorenie Prešovskej detskej univerzity, Cyrilo-metodské slávenie (MO MS), Rescue Weekend pre ÚS SČK, Šváby v akcii 2, Krása okamihu - fotografická výstava na podporu transplantáčného programu a darcovstva orgánov v SR, Slávnosti vína, Deň pre vaše zdravie - propagačné podujatie VŠZP, Výstava historickej elektrotechniky v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva, EKOFEST v ekoparku Holá hora, Tichý pochod (Prešovský spolok nepočujúcich), Prešovské korzo, Vianoce v Európe (Hotelová akadémia Prešov), výročný koncert ľudovej hudby Prešovčan pri 60. výročí vzniku</p>		

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		Dopravné opatrenia (zrýchlenie, značenie)	vykonávané podľa potreby priebežne	priebežne	
		C.4.1. Funkčná a efektívna verejná doprava	„Prešovská karta“	„Prešovská karta“ - nastavenie systému zliav na platforme DPMP, a.s. + využitie pri ďalších aplikáciách	2015	
			Propagačná kampaň na využitie verejnej dopravy	celoeurópska akcia „Týždeň mobility“, zameraná na propagáciu verejnej a nemotorovej dopravy	každoročne	každoročne
			Integrovaný dopravný systém na území kraja			
		C.4.2. Cyklo-dopravná sieť	Cyklistické komunikácie (prepojenie sídliska Sekčov so Sídliiskom III, napojenie a dobudovanie trasy do Veľkého Šariša a Hanisky, Borkút, vybudovanie „Cykloželezničky Prešov - Zlatá Baňa“)	zrealizované: výstavba verejného osvetlenia cyklochodníka pri Toryse, projektová príprava: cyklocestička Bikoš (DSP) + realizácia, DSP + stavebné povolenie „Cykloželeznička Prešov - Zlatá Baňa“ (I.etapa), štúdia: Cyklotrek Borkút, Cyklistický singletrack Čuňka, Borkút - SLOMBA, TsMP, Cyklistický singletrack EnduRob, Borkút - SLOMBA, TsMP, Cyklotrasa Kysucká - Rusínska - Kuzmányho - Masarykova - Hlavná - Weberova - Kúpeľná , prepojenie východnej a západnej časti mesta, Cyklochodník Šváby - 1.+2. časť, Cyklistický singletrack, Zimný potok - SLOMBA, realizácia projektu „Cykloželeznička Prešov - Zlatá Baňa“ (I. etapa - rok 2015), Cyklochodník Šváby - dokončenie + dobudovanie ďalších cyklocestičiek – prepojenie celého mesta (v roku 2015)	2008	2014
			Vytvorené priestory na odkladanie bicyklov	cieľ nezrealizovaný	x	x
		C.4.3. Bezpečne do školy	Dopravné opatrenia na zvýšenie bezpečnosti nemotorových účastníkov premávky (dopravné značenie, priechody, semafory, spomaľovače)	projekt „Bezpečne do školy“, nasvetlenie 20 priechodov pre chodcov, spomaľovače a aktivisti na frekventovaných priechodoch v blízkosti ZŠ	2008	2010
			Priestory na odkladanie bicyklov a iných prostriedkov na školách	cieľ nezrealizovaný	2015	
		C.4.4. Riešenie statickej dopravy	Dopracovaná koncepcia riešenia statickej dopravy	realizácia: parkovisko ul. Grešova, Volgogradská 92, Mirka Nešpora 2, Levočská 99, Oravská č. 7-8, úprava plôch pri nákupnom stredisku Šváby – Solivar	2008	2008
				realizácia: parkovisko Októbrová ul. 65 - 73, Levočská ul. 103-107, Levočská ul. 95 - 97 rozšírenie, Lomnická 12-16, Royova	2009	2009
				realizácia: parkovisko Vihorlatská (rozšírenie), ul. 17. novembra 166-168	2010	2010
				realizácia: vybudovanie parkovacích miest ul. Prostějovská 75-79, parkovisko Sibírska 13-35, vybudovanie parkovacích miest na ul. M. slovenskej č. 2,4,6, odstavné plochy ul. Ďumbierska 25-28	2013	2013
				realizácia: parkovisko ul. Krátka, parkovisko ul. Prostějovská 43, rozšírenie parkoviska Nábřežná 2-8, rozšírenie existujúcej odstavnej plochy ul. Čergovská 26-28, vybudovanie parkoviska medzi ul. Vihorlatská 23 a Magurská 17, dočasná odstavná plocha pre motorové vozidlá na Sibírskej ul.	2014	2014

GC	ŠC	Opatrenia	Plánované aktivity	Dosiahnuté výstupy	Rok začatia	Rok ukončenia
Kvalita života a obnoviteľné zdroje	C.4 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		Priestory na odkladanie bicyklov a iných prostriedkov na školách	cieľ nezrealizovaný	x	x
			Dopracovaná energetická koncepcia mesta o ďalšie typy energií	Energetická koncepcia	2010	priebežne
		C.4.5. Energetická koncepcia mesta	Projekt energetického riadenia mesta vrátane ustanovenia energetického manažéra	podaná ŽoNFP – znižovanie energetickej náročnosti verejného osvetlenia	2010	
			Realizácia energetickej koncepcie	realizácia fotovoltickej elektrárne na streche ZŠ Bajkalská, Kotolne na biomasu - Spravbytkomfort, a.s., Kogeneračný zdroj Šváby - Spravbytkomfort, a.s.	2010	2013
		C.4.6. Geotermálna energia	Projekt využitia geotermálnej energie	Nerealizovaný výstup - náročná finančná investícia, potreba geologického vrtu (cca 1 mil. €)	x	x

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha 2 Zoznam podkladov pre spracovanie PRM Prešov 2015 - 2020

1. Analýza dopravy v kľude a návrh koncepcie riešenia - sídlisko Sekčov, 2009
2. Atlas rómskych komunít, 2013, Regionálne centrum Rozvojového programu OSN Pre Európu a Spoločenstvo nezávislých štátov v Bratislave, ISBN: 9788089263189
3. Audit dopravy v kľude, MPR po I. mestský okruh, 2006
4. Bača, M., Smetanka, M. (eds.) (2009): Komunitný plán sociálnych služieb a rozvoja komunít mesta Prešov. Prešov 2009. Regionálne rozvojové partnerstvo Mesto Prešov
5. Dokument starostlivosti o dreviny v meste Prešov, 2008, Ing. Zuzana Hudeková
6. Generel statickej dopravy na územíestskej pamiatkovej rezervácie Prešov, 2000
7. Informatívna správa o aktuálnej geologickej situácii poddolo- vaného územia Solnej Bane v mestskej časti Solivar, predlože- ná Komisii Mestského zastupiteľstva v Prešove dňa 3.9.2013
8. Kroniky mesta Prešov, 2009 - 2013
9. Komanická, K., Smetanka, M. (eds.) (2010): Koncepcia škol- stva, kultúry a športu v meste Prešov na roky 2011 - 2015. Prešov 2010. Regionálne rozvojové partnerstvo Mesto Prešov
10. Mapa povodňového ohrozenia a Mapa povodňového rizika; DHI Slovakia, s.r.o. 2011
11. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Adaptačné stratégie pre európske mestá
12. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Koncepcia zamerania podpory výskumu a vývoja v oblasti vý- stavby a regionálneho rozvoja do roku 2010, s výhľadom do roku 2015
13. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike
14. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Re- ferenčný rámec pre udržateľné európske mestá (RFSC)
15. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Rozvoj verejnej osobnej dopravy pred dopravou individuál- nou
16. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020
17. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR: Tr- valý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stra- tégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike
18. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR: Národný štandard finančnej gramotnosti
19. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR: Operačný program Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 - 2020
20. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR: Progra- mové vyhlásenie vlády SR pre oblasť školstva, vedy, mládeže a športu na roky 2012 - 2016
21. Ministerstvo životného prostredia SR: Agenda 21
22. Ministerstvo životného prostredia SR: Národná stratégia trva- lo udržateľného rozvoja SR
23. Ministerstvo životného prostredia SR: Operačný program Kva- lita životného prostredia
24. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
25. Návrh integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidie- ka
26. Návrh legislatívneho zámeru zákona o regionálnom rozvoji na základe uznesenia vlády SR z 9.8.2000, č. 593/2000
27. Návrh Zmien a doplnkov 2013 Územného plánu mesta Pre- šov, predloženého Komisii Mestského zastupiteľstva v Prešo- ve pre územný plán, výstavbu, dopravu a životné prostredie dňa 3.9.2013
28. Opatrenie MF SR z 1.12.2011 č. 01/R2011, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie MF SR o regulácii cien nájmu z 25.9.2008 č. 02/R/2008
29. Organizačný poriadok MsP
30. Organizačný poriadok MsÚ, 01.03.2015 a v znení Dodatku č. 1 (15.08.2015)
31. Platné VZN mesta Prešov
32. Prešov, Sídlisko II. - projekt organizácie dopravy, 2011
33. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2008-2015
34. SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov
35. SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa me- nia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa rušia smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES
36. Smernice primátora mesta Prešov
37. Správa o vzdelávacej činnosti Prešovskej univerzity v Prešove za rok 2013
38. STN 83 7010 O ochrane prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, 2005
39. Stratégia Európa 2020
40. Stratégia zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR pre roky 2011 – 2020, schválená Uzn. vlády 798/2011
41. Studie fešení dopravy v kľude: Prešov - Sídlisko Duklianských hrdinov, model riešenia dopravy v kľude, 2009
42. Štatút mesta Prešov, 2015
43. ŠÚ, Štatistický register organizácií
44. The Global Risks 2015 (World Economic Forum)
45. Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. mája 2011 o uvoľne- ní potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu
46. Vyhláška MDVRR SR č. 284/2013 Z. z. o podrobnostiach o výš- ke poskytovanej podpory zo Štátneho fondu rozvoja bývania, o všeobecných podmienkach poskytnutia podpory a o obsahu žiadosti
47. Zákon č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov
48. Zákon č. 134/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bý- vaní a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 261/2011 Z. z. o po- skytovaní dotácií na obstaranie náhradných nájomných bytov
49. Zákon č. 150/2013 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania, účinnosť: 1.12.2014
50. Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov
51. Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné pro- stredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení ne- skorších predpisov
52. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
53. Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov (novelizácie: 391/2012 Z. z., 352/2013 Z. z. 382/2013 Z. z., 102/2014 Z. z.)
54. Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zme- ne a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
55. Zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zme- ne a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
56. Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov (novelizácie: 492/2010 Z. z., 558/2010 Z. z., 117/2011 Z. z., 136/2011 Z. z., 189/2012 Z. z., 250/2012 Z. z., 251/2012 Z. z., 373/2012 Z. z., 30/2013

- Z. z., 218/2013 Z. z., 382/2013 Z. z.) Koncepcia znižovania energetickej náročnosti verejného osvetlenia v meste Prešov predložená komisii Mestského zastupiteľstva v Prešove dňa 5.11.2013
57. Zákon č. 309/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
58. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení – účinnosť od 1.7.2014. Slovenská národná rada
59. Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch
60. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
61. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
62. Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
63. Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii
64. Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 315/2012 Z. z.
65. Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon)
66. Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov
67. Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

Príloha 3 Zoznam členov pracovných skupín a workshopov

P. č.	Priezvisko, meno, titul	Organizácia	Pracovná skupina	Tematický workshop
1.	ARTIMOVÁ Magdaléna, Ing.	MsÚ Prešov, vedúca odb. strategického rozvoja		SS, ES, ER, B, ŽP, KŠCR, VaV, D
2.	BARANOVÁ Iveta, Ing.	Prešovská rozvojová agentúra PRERAG	ERaK KŽAaRL SO	
3.	BEDNÁROVÁ Zuzana, RNDr., PhD.	poslankyňa MsZ mesta Prešov		B
4.	BENČ Vladimír, Ing.	Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku	ERaK	
5.	BENETÍNOVÁ Katarína, Ing.	MsÚ Prešov, býv. vedúca Kancelárie primátora mesta Prešov		B
6.	BILASOVÁ Terézia, Mgr.	MsÚ Prešov, poverená vedením odd. starostlivosti o deti, rodinu a bývanie	KŽAaRL SO	
7.	BINDAS Tibor, MVDr.	MsÚ Prešov, odd. dopravy a životného prostredia	ŽPaRM	ŽP
8.	BIROŠ František, Mgr.	MsÚ Prešov, odd. školstva, mládeže a športu	KŽAaRL V	VaV
9.	BLIČA Emil, Ing.	riaditeľ Súkromného športového gymnázia ELBA	KŽAaRL V	VaV
10.	BRHLÍK Dušan, Mgr.	riaditeľ ZŠ Važecká		VaV
11.	BUJŇÁKOVÁ Monika, PhDr.	MsÚ Prešov, odd. kultúry a cestovného ruchu		KŠCR
12.	COMPELOVÁ Adriana, Ing.	DPMP, a.s., vedúca dopravnej prevádzky	DaTI	D
13.	ČUTKOVÁ Mária, Ing. arch.	MsÚ Prešov, vedúca odb. územného plánovania a stavebného úradu		ŽP ES
14.	DAMANKOŠ Marián, PhDr., PhD.	riaditeľ Evanjelickej spojenej školy, komisia ŠaTK, poslanec PSK	KŽAaRL V	VaV
15.	DOBROVIČ Jozef, PhDr.	riaditeľ ZpS Náruč	KŽAaRL SO	SS
16.	DOLEŽALOVÁ Inge	predsedníčka združenia Sociálny Prešov	KŽAaRL SO	
17.	DOLHÁ Marta, Ing.	MsÚ Prešov, poverená riadením odd. mestského majetku		ES
18.	DRÁČOVÁ Zuzana, Mgr.	MsÚ Prešov, odd. riadenia projektov		ES, ER, VaV, KŠCR
19.	DUPKALA Rudolf, PhDr. PhD.	poslanec MsZ mesta Prešov		KŠCR
20.	DZUBAJOVÁ Miroslava, Mgr.	Evanjelické kolegiálne gymnázium, profesorka	KŽAaRL V	
21.	FERENČÍKOVÁ Oľília, Ing.	MsÚ Prešov, vedúca odd. komunálnych služieb		ŽP B
22.	GALLO Peter, Doc Ing., CSc	VŠ pedagóg a podnikateľ	ERaK	
23.	GÖBL Michal, RNDr.	SACR, reg. pracovisko pre PSK		KŠCR
24.	GROCKÁ Katarína, Ing.	MsÚ Prešov, odd. rozpočtu a účtovníctva		ER
25.	HORVÁTHOVÁ Beáta, Mgr.	MsÚ Prešov, býv. vedúca sociálneho odd.	KŽAaRL SO	
26.	HUDAČ Juraj, Ing.	poslanec MsZ mesta Prešov		ER
27.	HUMENÍKOVÁ Mária, PhDr.	MsÚ Prešov, vedúca odb. sociálnych služieb		SS
28.	HURNÁ Mariana, Ing.	MsÚ Prešov, koordinátorka IT, správca CG ISS, odd. informatiky	ERaK	ES
29.	JANUS Peter Ing.	DPMP, a.s., výkonný riaditeľ a.s.	DaTI	D
30.	JEŽÍKOVÁ Viera, Ing.	MsÚ Prešov, odb. referent, odd. komunálnych služieb		ŽP
31.	KAHANEK Stanislav Ing.	poslanec MsZ mesta Prešov	DaTI	D
32.	KALATOVIČOVÁ Valéria Mgr.	riaditeľka MŠ Zemplínska	KŽAaRL V	VaV
33.	KALL Michal, Mgr.	riaditeľ komunitného centra ZOM Prešov		SS
34.	KANDRÁČOVÁ Jana, Ing.	PSK, sociálny odbor		SS
35.	KIŠELÁK Ladislav, Mgr.	riaditeľ PKO Prešov	KŽAaRL KUŠCR	
36.	KLEIN Vojtech, PaedDr.	riaditeľ ZŠ Bajkalská	KŽAaRL V	
37.	KLOHNA Boris	ZOM Prešov	KŽAaRL SO	
38.	KOHÁNI Ľudovít, Ing.	MsÚ Prešov, poverený riadením odd. investičnej činnosti		D ER
39.	KOLARČÍKOVÁ Martina, Ing.	MsÚ Prešov, vedúca odb. ekonomiky a podnikania		ER

P. č.	Priezvisko, meno, titul	Organizácia	Pracovná skupina	Tematický workshop
40.	KOLESÁROVÁ Slávka	Hnutie rozvedených kresťanov katolíkov	KŽAaRL SO	
41.	KOLLARČÍKOVÁ Milena, Ing.	MsÚ Prešov, odd. investičnej výstavby	ERaK	ER
42.	KOLLÁROVÁ Marta, Ing., PhD	poslankyňa MsZ mesta Prešov	ERaK	ER
43.	KOŠČOVÁ Katarína	speváčka	KŽAaRL KUŠCR	
44.	KRAFČÍK Zdeno, Ing.	KDS projekt	DaTI	
45.	KRAJNÁK Peter, Mgr.	poslanec MsZ mesta Prešov		VaV
46.	KRAVČÁKOVÁ Ľudmila, Mgr.	MsÚ Prešov, odd. školstva, mládeže a športu	KŽAaRL V	VaV
47.	KRIŠTOFÍKOVÁ Alena, PhDr.	riaditeľka ÚPSVaR Prešov		SS
48.	KUKOVÁ Renáta	Sociálny Prešov	KŽAaRL SO	
49.	KUPČIHA Juraj, Ing.	Prešovská regionálna komora SOPK		ER
50.	KUTAJOVÁ Jaroslava, Mgr.	poslankyňa MsZ mesta Prešov	ŽPaRM	ŽP
51.	KUŽMA Štefan, Ing.	MsÚ Prešov, viceprimátor mesta		D ES
52.	LANGOVÁ Janette, Mgr.	poslankyňa MsZ mesta Prešov	KŽAaRL KUŠCR	KŠCR
53.	LIGUS Vladimír, Ing. arch.	MsÚ Prešov, architekt, odd. územného plánovania a urbanizmu	DaTI	ŽP D
54.	MACKO František, Mgr.	MsÚ Prešov, býv. poverený vedúci odd. školstva	KŽAaRL V	
55.	MAČEJ Ján, Mgr.	riaditeľ ZŠ Šrobárová	KŽAaRL V	VaV
56.	MAKARA Miroslav, JUDr.	MsÚ Prešov, vedúci odb. správy majetku		ES
57.	MALAGA Ľudovít, Ing.	poslanec MsZ mesta Prešov	DaTI ŽPaRM	D ŽP
58.	MALINOVSKÁ Ivana, RNDr., PhD.	MsÚ Prešov, odd. riadenia projektov		ŽP, D, B, SS
59.	MATIJOVÁ Alena, Mgr.	Centrum Návrat v Prešove	KŽAaRL SO	
60.	MIHAĽOVÁ Ingrid, Ing.	Technické služby mesta Prešov, a.s.	ŽPaRM	ŽP
61.	MIHOK Václav, Ing.	VÚC, vedúci odboru dopravy	DaTI	
62.	MICHANČO Peter	Poradenské a konzultačné centrum	KŽAaRL SO	
63.	MOLČANOVÁ Alena, Mgr.	MsÚ Prešov, odb. referentka, odd. starostlivosti o zdravotne postihnutých a seniorov		SS
64.	MOLČANOVÁ Alena, Mgr.	Centrum Návrat v Prešove		SS
65.	MOLITORIS Daniel	KR PZ v Prešove		B
66.	MOŠKO Vladimír, Mgr.	klub Wave - podnikateľ	ERaK	
67.	MURÁNSKY Jozef, PaedDr.	MsÚ Prešov, vedúci odb. školstva, kultúry a CR		KŠCR
68.	ŇACHAJOVÁ Alena, PaedDr., PhD.	sprievodca cestovného ruchu	ERaK KŽAaRL KUŠCR	
69.	OLEJNÍK Imrich, Mgr.	MsP - zástupca náčelníka	DaTI	B
70.	ONDIRKO Stanislav, Ing.	MsÚ Prešov, vedúci odboru dopravy, životného prostredia a komunálnych služieb		D
71.	PALŠA Jozef, Ing.	spoločnosť ProfiEkoNet s.r.o	ERaK	
72.	POPTRAJANOVSKI Slavko, PhDr.	ZpS Harmónia - riaditeľ	KŽAaRL SO	
73.	PUTNOCKÁ Mária, Mgr.	MsÚ Prešov, poverená riadením odd. kultúry a cestovného ruchu	KŽAaRL KUŠCR	KŠCR
74.	RÁZUS Peter, Mgr.	Prešovská rozvojová agentúra PRERAG	ERaK KŽAaRL KUŠCR	
75.	RÁZUSOVÁ Júlia	režisérka	KŽAaRL KUŠCR	
76.	REGULA Ladislav, Mgr.	PSK, odbor regionálneho rozvoja	ERaK	ER
77.	RUŠINOVÁ Mária, Ing.	MsÚ Prešov, poverená riadením odd. daní, poplatkov a podnikania		ER
78.	SEJKOVÁ Apolónia, Mgr.	ZZZ MYMAMY	DaTI KŽAaRL SO	

P. č.	Priezvisko, meno, titul	Organizácia	Pracovná skupina	Tematický workshop
79.	SMETANA Jozef, PaedDr.	prednosta MsÚ Prešov		ES
80.	SMOTER Jozef, Ing.	člen komisie MsZ mesta Prešov pre ÚPVDaŽP	DaTI	
81.	SOPÚCH Slavomír, Ing.	Woonerf s.r.o., konateľ firmy	DaTI	
82.	STRAKA Pavol	Podnikateľ	DaTI	
83.	SÝKOROVÁ Darina, Ing.	MsÚ Prešov, odd. dopravy a životného prostredia		D
84.	SZIDOR Štefan, Ing.	poslanec MsZ mesta Prešov	DaTI ERaK	
85.	ŠANTA Stanislav, PhD., PhD.	riaditeľ Gymnázia Konštantínova 2	KŽAaRL V	
86.	ŠARIŠSKÁ Jana, Ing.	MsÚ Prešov, poverená riadením odd. rozpočtu a účtovníctva		ER
87.	ŠIMA Martin, Ing.	NDS, a.s.	DaTI	
88.	ŠIRGEL Miroslav, Ing.	MsÚ Prešov, poverený riadením odd. dopravy a životného prostredia	DaTI	D
89.	ŠKERLÍK Peter, PaedDr.	Agentúra regionálneho rozvoja PSK	ERaK	
90.	ŠOSTÁKOVÁ Gabriela	Trojlistok, n.o.	KŽAaRL SO	
91.	ŠTUPÁKOVÁ Viera	Prešovská bicyklová skupina Kostitras		D
92.	ŠVORC Branislav, Mgr. PhD.	MsÚ Prešov, odb. referent - CR, odd. kultúry a cestovného ruchu		KŠCR
93.	TEJIŠČÁKOVÁ Mária	MsÚ Prešov, odd. školstva MsÚ Prešov	KŽAaRL V	VaV
94.	TOKARČÍK Alexander, Ing.	Energetický klaster Prešovského kraja, expert		ŽP
95.	TUPTA Stanislav, Ing.	MsÚ Prešov, odd. dopravy a životného prostredia	ŽPaRM	ŽP
96.	ULIČNÁ Ivona, PaedDr.	riaditeľka MŠ Československej armády	KŽAaRL V	
97.	VALÍČEK Peter, PhD.	riaditeľ Centra gréckokatolíckej charity Prešov		SS
98.	VARGOŠKOVÁ Beáta, Ing.	MsÚ Prešov, odd. školstva, mládeže a športu		VaV
99.	VLČEK Miroslav, Mgr.	MsÚ Prešov, odd. školstva, mládeže a športu	KŽAaRL KUŠCR	KŠCR
100.	VOKÁL Eduard, Ing.	MsÚ Prešov, vedúci odboru vnútornej správy		ES
101.	ZAKAROVSKÁ Jana, PhD.	MsÚ Prešov, poverená riadením odd. starostlivosti o zdravotne postihnutých a seniorov	KŽAaRL SO	SS
102.	ZAKUŤANSKÁ Michaela	scenáristka a dramaturgička	KŽAaRL KUŠCR	
103.	ZICHOVÁ Patrícia, Mgr.	MsÚ Prešov, odd. kultúry a cestovného ruchu	KŽAaRL KUŠCR	

Poznámka:

PRACOVNÁ SKUPINA:

- **DaTI** - Doprava a technická infraštruktúra
- **ERaK** - Ekonomický rozvoj a konkurencieschopnosť
- **KŽAaRL V** - Kvalita života a rozvoj ľudí - vzdelávanie
- **KŽAaRL SO** - Kvalita života a rozvoj ľudí - sociálna oblasť
- **KŽAaRL KUŠCR** - Kvalita života a rozvoj ľudí - kultúra, umenie, šport a cestovný ruch
- **ŽPaRM** - Životné prostredie a rozvoj mesta

TEMATICKÝ WORKSHOP:

- **D** - Doprava
- **ŽP** - Životné prostredie
- **ER** - Ekonomický rozvoj
- **SS** - Sociálna starostlivosť
- **KŠRCR** - Kultúra, šport, cestovný ruch
- **VaV** - Výchova a vzdelávanie
- **ES** - Efektívne spravovanie
- **B** - Bezpečnosť

Príloha 4 Časový harmonogram spracovania PRM Prešov

Harmonogram dopracovania PRM Prešov 2015 - 2020	Mes.	6 / 2015					7/2015	8/2015	9 / 2015					10 / 2015				11/2015				12/2015
	Týž.	23	24	25	26	27	28 - 31	31 - 35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49 - 50
Plánovaná aktivita																						
Posudzovanie PRM - Komisie MsZ		X	X	X	X																	
Predloženie PRM na rokovanie MsR				X																		
Predloženie PRM na rokovanie MsZ						X																
Práca v pracovných skupinách							X	X														
Tematické workshopy							X	X														
Verejné pripomienkovanie PRM									X	X	X	X	X		X	X	X					
Dopracovanie PRM - strategická časť							X															
Dopracovanie PRM - programová časť								X	X	X												
Dopracovanie PRM - realizačná časť										X	X											
Dopracovanie PRM - finančná časť											X	X										
Posudzovanie PRM - Komisie MsZ												X	X	X				X	X	X		
Predloženie PRM na rokovanie MsR, MsZ															X	X						X
Posudzovanie vplyvov na ŽP								X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha 5 Zoznam členov riadiaceho tímu

P. č.	Meno a priezvisko	Pozícia
1.	Ing. Andrea Turčanová	Primátorka mesta
2.	Ing. Štefan Kužma	Zástupca primátorky mesta
3.	Ing. arch. Mária Čutková	Vedúca odboru územného plánovania a stavebného úradu, MsÚ Prešov
4.	Ing. Stanislav Ondirko	Vedúci Odboru dopravy, životného prostredia a komunálnych služieb, MsÚ Prešov
5.	Mgr. Ján Andrejko	Náčelník Mestskej polície
6.	PaedDr. Jozef Muránsky	Vedúci školstva, kultúry a cestovného ruchu, MsÚ Prešov
7.	Ing. Magdaléna Artimová	Vedúca odboru strategického rozvoja, MsÚ Prešov
8.	PhDr. Mária Humeníková	Vedúca odboru sociálnych služieb, MsÚ Prešov
9.	Ing. Rastislav Mochňák	Predseda Komisie MsZ pre územný plán, výstavbu, dopravu a životné prostredie
10.	Ing. Juraj Hudáč	Člen Komisie MsZ finančnej, plánovacej a správy mestských organizácií
11.	PaedDr. Miroslav Benko, MBA	Predseda Komisie MsZ pre ochranu verejného poriadku
12.	Mgr. Peter Krajňák	Predseda Komisie MsZ školstva a telesnej kultúry
13.	PhDr. Rudolf Dupkala, PhD.	Predseda Komisie MsZ sociálnej a bytovej
14.	Ing. Stanislav Kahanec	Predseda Komisie MsZ finančnej, plánovacej a správy mestských organizácií
15.	JUDr. Katarína Ďurčanská	Predsedníčka Komisie MsZ pre kultúru, národnostné menšiny a zahraničné kontakty
16.	Ing. Marta Kollárová, PhD.	Predsedníčka Komisie MsZ pre podnikateľskú činnosť a strategický rozvoj

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha 6 Partnerské mestá Prešova

RISHON Le ZION

Izrael

Web: www.rishonlezion.muni.il

Počet obyvateľov: 240 000

REMSCHIED

Nemecko

Web: www.remscheid.de

Počet obyvateľov: 109 000

GABROVO

Bulharsko

Web: www.gabrovo.bg

Počet obyvateľov: 61 000

MUKAČEVO

Ukrajina

Web: www.mukachevo.net

Počet obyvateľov: 85 000

LA COURNEUVE

Francúzsko

Web: www.paris.fr

Počet obyvateľov: 38 700

PRAHA 10

Česká republika

Web: www.praha10.cz

Počet obyvateľov: 111 000

PITTSBURGH

Pennsylvania (USA)

Web: www.pittsburghpa.gov

Počet obyvateľov: 305 000

NOWY SĄCZ

Poľsko

Web: www.nowysacz.pl

Počet obyvateľov: 84 500

BRUGHERIO

Taliansko

Web: www.comune.brugherio.mb.it

Počet obyvateľov: 33 000

NYÍREGYHÁZA

Maďarsko

Web: www.nyiregyhaza.hu

Počet obyvateľov: 117 000

KERATSINI

Grécko

Web: www.cityofathens.gr

Počet obyvateľov: 77 000

Príloha 7 Najväčší zamestnávateľia s pôsobnosťou v meste Prešov podľa počtu zamestnancov (k 31.12.2014)

P. č.	Názov subjektu	Podtrieda pracovnej činnosti	Kategória podľa počtu zamestnancov
1.	Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov	86100 - Činnosti nemocníc	2000 - 2999
2.	Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o.	29320 - Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá	1000 - 1999
3.	MERKURY MARKET SLOVAKIA, s.r.o.	47190 - Ostatný maloobchod v nešpecializovaných predajniach	1000 - 1999
4.	MILK-AGRO, spol. s r.o.	47110 - Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom	1000 - 1999
5.	CEMM THOME SK, spol. s r.o.	29310 - Výroba elektrických a elektronických prístrojov pre motorové vozidlá	250 - 499
6.	Šarišské pekáre a cukrárne, akciová spoločnosť	10710 - Výroba chleba; výroba čerstvého pečiva a koláčov	250 - 499
7.	EGOTEX, s.r.o.	14130 - Výroba ostatného vrchného ošatenia	250 - 499
8.	SPINEA, s.r.o.	28150 - Výroba ložísk, ozubených kolies, prevodových a ovládacích prvkov	250 - 499
9.	Konfektion E - SK, s.r.o.	29310 - Výroba elektrických a elektronických prístrojov pre motorové vozidlá	250 - 499
10.	KARMEN - veľkoobchod potravín s.r.o.	46390 - Nešpecializovaný veľkoobchod s potravinami, nápojmi a tabakom	250 - 499
11.	COOP Jednota Prešov spotrebné družstvo	47110 - Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom	250 - 499
12.	SAD Prešov, a.s.	49310 - Mestská alebo prímestská osobná pozemná doprava	250 - 499
13.	PERSONEL EFEKT, s.r.o.	78100 - Činnosti agentúr sprostredkujúcich zamestnania	250 - 499
14.	SUNSET Blvd. s.r.o.	78200 - Činnosti agentúr sprostredkujúcich zamestnanie na dobu určitú	250 - 499
15.	POLYGRAF PRINT spol. s r.o.	18120 - Iná tlač	200-249
16.	HESTA, spol. s r.o.	22230 - Výroba výrobkov z plastu pre stavebníctvo	150 - 199
17.	REGADA, s.r.o.	26510 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie	150 - 199
18.	ZVL AUTO spol. s r.o.	28150 - Výroba ložísk, ozubených kolies, prevodových a ovládacích prvkov	150 - 199
19.	TOMARK, s.r.o.	29200 - Výroba karosérií pre motorové vozidlá; výroba návesov a prívesov	150 - 199
20.	Fragokov - export, výrobné družstvo	29320 - Výroba ostatných dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá	150 - 199
21.	VIERTECH, s.r.o.	52240 - Manipulácia s nákladom	150 - 199
22.	Eurotemps, s.r.o.	78200 - Činnosti agentúr sprostredkujúcich zamestnanie na dobu určitú	150 - 199
23.	MINERÁLNE VODY a.s.	11070 - Výroba nealkoholických nápojov; produkcia minerálnych vôd a iných fľaškových vôd	100 - 149
24.	GEMOR Fashion s.r.o.	14130 - Výroba ostatného vrchného ošatenia	100 - 149
25.	KŘÍŽÍK GBI, a.s.	26510 - Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie	100 - 149
26.	Draka Comteq Slovakia s.r.o.	27320 - Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov	100 - 149
27.	MK ILLUMINATION PRODUCTION, s.r.o.	27400 - Výroba elektrických svietidiel	100 - 149
28.	ELCOM, spoločnosť s ručením obmedzeným Prešov	28230 - Výroba kancelárskych strojov a zariadení (okrem počítačov a periférnych zariadení)	100 - 149
29.	Glunz & Jensen s.r.o.	33200 - Inštalácia priemyselných strojov a prístrojov	100 - 149
30.	Technické služby mesta Prešov a.s.	38110 - Zber iného ako nebezpečného odpadu	100 - 149
31.	DÚHA, a.s.	42110 - Výstavba ciest a diaľnic	100 - 149
32.	OPAL - BUILDING, spol. s r.o.	42130 - Výstavba mostov a tunelov	100 - 149
33.	KAPA DAB, spol. s r.o.	46390 - Nešpecializovaný veľkoobchod s potravinami, nápojmi a tabakom	100 - 149

Zdroj: ŠÚ, Štatistický register organizácií

Príloha 8 Prehľad kultúrnych inštitúcií v meste Prešov

Kultúrna inštitúcia	Počet	Názov kultúrnej inštitúcie
Múzeá	4	<ul style="list-style-type: none">• Krajské múzeum v Prešove• SNM - Múzeum rusínskej kultúry v Prešove• Slovenské technické múzeum• SNM - Múzeum židovskej kultúry
Galérie	7	<ul style="list-style-type: none">• Šarišská galéria v Prešove• AG gallery• Galéria Atrium• Galéria v Caraffovej väznici• Galéria Per Spectrum• Art diela - Predajná galéria• Creative Design Gallery
Knižnice	6	<ul style="list-style-type: none">• Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove• Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove• Štátna vedecká knižnica v Prešove• Knižnica Krajského múzea v Prešove• Knižnica Slovenského národného múzea - Múzea rusínskej kultúry v Prešove• Knižnica Šarišskej galérie v Prešove• Kolegiálna knižnica
Divadlá	6	<ul style="list-style-type: none">• Divadlo Jonáša Záborského• Divadlo Alexandra Duchnoviča• Detské kočovné divadlo DRaK• PORTÁL - komorné divadlo bez opony• Združenie BABADLO - bábkové divadlo, o.z.• Divadlo USAP/Umelecká spoločnosť A. Pallesitza/
Kiná	4	<ul style="list-style-type: none">• CINEMAX Prešov• Kino Pocity• Kino Scala• Letné kino Prešov
Centrá kultúry	8	<ul style="list-style-type: none">• Dom kultúry• PKO – Čierny orol• KS Družba• KS Centrum• KS Exnárova• KS Šváby• KD Solivar• DJZ, Útvar osvetovej činnosti (ŠOS)

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha 9 Prehľad poskytovateľov sociálnych služieb, registrovaných na úrovni PSK, na území mesta Prešov

Poskytovatelia sociálnych služieb krízovej intervencie					
Obchodný názov	Poskytovateľ	Adresa miesta poskytovania sociálnej služby	Druh poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Kapacita
1. Poskytovatelia sociálnej služby v nocľahárni					
Gréckokatolícka charita, Hlavná 2, Prešov	neverejný poskytovateľ	Nocľaháreň Effeta, Pod Táborom 33, Prešov	Nocľaháreň, DSS, Domov na pol ceste, Útulok, Nízkoprahové denné centrum, Špecializované soc. poradenstvo, Denný stacionár	pobytová - poskytnutie prístrešia na účel prenocovania	12
2. Poskytovatelia sociálnej služby v útulku					
Gréckokatolícka charita, Hlavná 2, Prešov	neverejný poskytovateľ	Útulok Archa, Pod Táborom 33, 080 01 Prešov	Útulok	pobytová	53
3. Poskytovatelia sociálnej služby v Domove na polceste					
Partneri pre sociálny rozvoj a pomoc, Štúrova 23, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	D-Partner (Domov na pol ceste), Ďumbierska 40 a Ďumbierska 20, 080 01 Prešov	Domov na pol ceste, špecializ. soc. poradenstvo	pobytová celoročná	18
Gréckokatolícka charita, Hlavná 2, Prešov	neverejný poskytovateľ	Dom Charitas, Pod Táborom 33, 080 01 Prešov	Domov na pol ceste, Nízkoprah. denné centrum, Denný stacionár, DSS, Útulok, Nocľaháreň, Špecializované soc. poradenstvo	pobytová celoročná	24
		Domov nádeje Domov na pol ceste, Jarková 79, 080 01 Prešov	pobytová celoročná	pobytová celoročná	15
Relevant, n.o., Svätoplukova 11, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Domov na pol ceste „Hniezdo“, Ďumbierska 20, 080 01 Prešov	Domov na pol ceste	pobytová celoročná	5
4. Poskytovatelia sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre					
Gréckokatolícka charita, Hlavná 2, Prešov	neverejný poskytovateľ	Nízkoprahové denné centrum Prešov, Pod Táborom 33/A, 080 01 Prešov	Nízkoprah. denné centrum, Domov na pol ceste, DSS, Denný stacionár, Útulok, Nocľaháreň, Špec. soc. poradenstvo	ambulantná, terénna	24
5. Poskytovatelia sociálnej služby v zariadení núdzového bývania					
Záujmové združenie žien MYMAMY, Okružná 32, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Krízové centrum ZZŽ MYMAMY, Okružná 32, 080 01 Prešov	Zariadenie núdzového bývania, Základné soc. poradenstvo	pobytová	11
6. Poskytovatelia nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu					
Občianske združenie Tobiaš, Solivarská 60, 080 05 Prešov	neverejný poskytovateľ	Nízkoprahové centrum Tobiaš, Solivarská 60, 080 05 Prešov	Nízkoprahové centrum pre deti a rodinu	ambulantná, terénna	-
Návrat, Šancová 42, 811 05 Bratislava	neverejný poskytovateľ	Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu pri centre Návrat v Prešove, sídlom Svätoplukova 12, 080 01 Prešov	Nízkoprahové centrum pre deti a rodinu	ambulantná, terénna, iná (telefonicky)	-
Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 66 Prešov	mesto	Komunitné centrum- Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, K Starej tehelni 1, 080 01 Prešov	Opatrovateľská služba, Odľahčovacia služba, Denné centrum, Požičiavanie pomôcok, Jedáleň	ambulantná	15

Poskytovatelia sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi

Obchodný názov	Poskytovateľ	Adresa miesta poskytovania sociálnej služby	Druh poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Kapacita
1. Poskytovatelia pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpory zosúfadenia rodinného a pracovného života					
Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 66 Prešov	Mesto	Prirodzené sociálne prostredie	Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúfadenia rodinného života a pracovného života, opatrovateľská služba, požičiavanie pomôcok, denné centrum, jedáleň	terénna	-
2. Poskytovatelia služby včasnej intervencie					
Bez bariér, n.o., Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Centrum včasnej intervencie, ul. Matice slovenskej 13, 080 01 Prešov	Služba včasnej intervencie, terénna sociálna služba krízovej intervencie	ambulantná a terénna	-

Poskytovatelia sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

Obchodný názov	Poskytovateľ	Adresa miesta poskytovania sociálnej služby	Druh poskytovanej sociálnej služby	Forma poskytovanej sociálnej služby	Kapacita
1. Poskytovatelia sociálnej služby v domove sociálnych služieb					
Občianske združenie Detské srdce, Hurbanova 33, 040 01 Košice	neverejný poskytovateľ	Zlúčené zariadenie sociálnych služieb: Slniečko - domov sociálnych služieb a rehabilitačné stredisko, Čapajevova 27, 080 01 Prešov	DSS, RhS	ambulantná	21
Kongregácia sestier služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie, Sládkovičova 22, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Dom sv. Kozmu a Damiána, Rumanova 6, 080 01 Prešov	DSS, ZOS	pobytová celoročná	1
Congregatio Jesu, Slovenská provincia, Liptovská 35, 821 09 Bratislava	neverejný poskytovateľ	Congregatio Jesu, Slovenská provincia – Dom sv. Jozefa, Kmeťovo stromoradie 6, 080 01 Prešov	DSS, ZPS	pobytová celoročná	22
Občianske združenie BARLIČKA, Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Centrum sociálnych služieb Radosť, Ul. Matice slovenskej 13 a 15, 080 01 Prešov	DSS, Denný stacionár, ZPS	ambulantná celoročná	40
Kongregácia sestier dominikánok blahoslavennej Imeldy, Parková 27, 821 05 Bratislava 2	neverejný poskytovateľ	DSS a DD sv. DOMINIKA, 082 53 Petrovany 115	DSS	pobytová celoročná	24
Domov sociálnych služieb v Prešove, Volgogradská 5, 080 01 Prešov	neverejný poskytovateľ	Domov sociálnych služieb v Prešove, Volgogradská 5, 080 01 Prešov	DSS	ambulantná, pobytová, celoročná, pobytová týždenná	155
Ako doma, n. o., Ďumbierska 40, 080 01 Prešov,	neverejný poskytovateľ	Domov sociálnych služieb a Zariadenie pre seniorov Ako doma, Ďumbierska č. 40, 080 01 Prešov	DSS, ZPS, Špecializované zariadenie	pobytová celoročná	20
Viera-Láska-Nádej, o.z., Pri hati 18, 080 05 Prešov	neverejný poskytovateľ	Lomnická 30, 080 01 Prešov	DSS	ambulantná	7

2.

Poskytovatelia sociálnej služby v rehabilitačnom stredisku

Občianske združenie Detské srdce, Hurbanova 33, 040 01 Košice	neverejný poskyto- vateľ	Zlúčené zariadenie soci- álnych služieb: Slniečko - domov sociálnych služieb a rehabilitačné stredisko, Čapajevova 27, 080 01 Prešov	DSS, RhS	ambulantná	10
--	--------------------------------	---	----------	------------	----

3.

Poskytovatelia sociálnej služby v špecializovanom zariadení

Francesco - regionálne autistické centrum, Vodárenská 3, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Špecializované zariadenie pre klientov s autizmom, Vodárenská 3, 080 01 Prešov	špecializované zariadenie	ambulantná	21
Ako doma, n.o., Ďumbierska č. 40, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Špecializované zariadenie Ako doma, Ďumbierska č. 40, 080 01 Prešov	špecializované zariadenie, DSS	pobytová celoročná	15
Krajské autistické centrum Prešov, n.o., skrátka: KACP,n.o., Vodárenská 3, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Špecializované zariadenie pre klientov s autizmom,	špecializované zariadenie	pobytová týždenná	7
Občianske združenie Barlička, Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Centrum sociálnych slu- žieb Radosť, ul. Matice slovenskej 13 a 15, 080 01 Prešov	DSS, Denný stacionár, ZPS, špecializované zariadenie	pobytová celoročná	16

4.

Poskytovatelia sociálnej služby v zariadení pre seniorov

Congregatio Jesu, Slovenská provincia, Liptovská 35, 821 09 Bratislava	neverejný poskyto- vateľ	Congregatio Jesu, Sloven- ská provincia – Dom sv. Jozefa, Kmeťovo stromo- radie 6, 080 01 Prešov	Zariadenie pre seniorov, DSS	pobytová celoročná	7
Kongregácia sestier dominikánok blahoslavennej Imeldy, Parková 27, 821 05 Bratislava 2	neverejný poskyto- vateľ	DD a DSS sv. Dominika, 082 53 Petrovany 115	Zariadenie pre seniorov, DSS	pobytová celoročná	11
Zariadenie pre seniorov Harmónia, Prešov-Cemjata, Cemjata 4, 080 01 Prešov	právnická osoba zriadená obcou	Zariadenie pre seniorov Harmónia, Prešov-Cemjata 4, 080 01 Prešov	Zariadenie pre seniorov	pobytová celoročná	150
Zariadenie pre seniorov Náruč, ul. Veselá č. 1, 080 01 Prešov	právnická osoba zriadená obcou	Zariadenie pre seniorov Náruč, ul. Veselá č. 1, 080 01 Prešov	Zariadenie pre seniorov	pobytová celoročná	150
Ako doma, n. o., Ďumbierska 40, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Domov sociálnych služieb a Zariadenie pre seniorov Ako doma, Ďumbierska č. 40, 080 01 Prešov	ZPS, DSS, Špecializované zariadenie	pobytová celoročná	5
Občianske združenie BARLIČKA, Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Centrum sociálnych slu- žieb Radosť, Ul. Matice slovenskej 13 a 15, 080 01 Prešov	DSS, Denný stacionár, ZPS	pobytová celoročná	25

5. Poskytovatelia sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby					
Nádej, n. o., Sládkovičova 14, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Sládkovičova 14, 080 01 Prešov	Zariadenie opatrovateľskej služby	pobytová celoročná	20
Kongregácia sestier služobníc Nepoškvr- nenej Panny Márie, Sládkovičova 22, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Dom sv. Kozmu a Damiána, Rumanova 6, 080 01 Prešov	Zariadenie opatrovateľskej služby, DSS	pobytová celoročná	13
Gabriela n. o., Kollárová 28, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Lemešianska 21, 080 01 Haniska	Zariadenie opatrovateľskej služby, DSS, ZPS, ŠZ	pobytová celoročná	1
6. Poskytovatelia sociálnej služby v dennom stacionári					
Občianske združenie BARLIČKA, Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Centrum sociálnych slu- žieb Radosť, ul. Matice slovenskej 13 a 15, 080 01 Prešov	DSS, Denný stacionár, ZPS	ambulantná	75
O.Z.Most do duše, Vajanského 10, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Vajanského 10, 080 01 Prešov	Denný stacionár	ambulantná	12
Dar pokoja n.o., Volgogradská 18, 80 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Bernolákova 21, 080 01 Prešov	Denný stacionár, zariadenie pre seniorov, DSS	ambulantná	45
SČK, územný spolok Prešov, Jarková 45, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Jarková 45, 080 01 Prešov	Prepravná služba, jedáleň, požičovňa pomôcok, denný stacionár	terénna	10
7. Poskytovatelia opatrovateľskej služby					
Samaritán, n.o., Jánošíkova 44, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Sabinovská 60, 080 01 Prešov - v domácom prostredí klienta v okrese Prešov	Opatrovateľská služba	terénna	–
Mesto Prešov, Hlavná 73, 080 01 Prešov	obec	Prešov	Opatrovateľská služba, Odľahč. služba, Denné centrum, Požičiavanie pomôcok, Jedáleň	terénna	–
Relevant, n.o., Svätoplukova 11, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Mesto Prešov a okolie	Opatrovateľská služba	terénna	–
Občianske združenie Barlička, Prostějovská 38, 080 01 Prešov	neverejný poskyto- vateľ	Mesto Prešov a okolie	DSS, Denný stacionár, ZPS, opatrovateľská služba	terénna	–

Zdroj: vlastné spracovanie

